

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 327

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

56. évfolyam

2013. november 12.

Közléményszám	Tartalom	Oldal
---------------	----------	-------

I Állásfoglalások, ajánlások és vélemények

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

491. plenáris ülés, 2013. július 10. és 11.

2013/C 327/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EU versenyképességének kihasználatlan gazdasági lehetőségei – az állami vállalatok reformja (feltárási vélemény)	1
2013/C 327/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A civil társadalom szerepe az EU és Szerbia közötti kapcsolatokban (feltárási vélemény)	5

III Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

491. plenáris ülés, 2013. július 10. és 11.

2013/C 327/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv az európai gazdaság hosszú távú finanszírozásáról (COM(2013) 150 final)	11
---------------	--	----

HU

Ár:
7 EUR

(folytatás a túloldalon)

Közléményszám	Tartalom (folytatás)	Oldal
2013/C 327/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a vámügyi kockázatkezelésről és az ellátási lánc biztonságáról (COM(2012) 793 final)	15
2013/C 327/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai kiskereskedelmi cselekvési terv (COM(2013) 36 final)	20
2013/C 327/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv az európai vállalkozói élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc mentén alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (COM(2013) 37 final)	26
2013/C 327/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Intelligens szabályozás – válasz a kis- és középvállalkozások szükségleteire (COM(2013) 122 final)	33
2013/C 327/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az űrfigyelést és nyomon követést támogató program létrehozásáról (COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD))	38
2013/C 327/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (átdolgozás) (COM(2013) 162 final – 2013/0089 (COD))	42
2013/C 327/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalatok és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról (COM(2013) 207 final – 2013/0110 (COD))	47
2013/C 327/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti a tanácsi rendeletre bizonyos közokiratok Európai Unión belüli elfogadásának egyszerűsítése révén a polgárok és a vállalkozások szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról (COM(2013) 228 final – 2013/119 (COD))	52
2013/C 327/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Gondoljuk újra az oktatást – beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében (COM (2012) 669 final)	58

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

491. PLENÁRIS ÜLÉS, 2013. JÚLIUS 10. ÉS 11.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EU versenyképességének
kihasználatlan gazdasági lehetőségei – az állami vállalatok reformja (feltáró vélemény)**

(2013/C 327/01)

Előadó: **Raymond HENCKS**

2013. április 15-én Vytautas LEŠKEVIČIUS külügyminiszter-helyettes a Tanács jövőbeli litván elnöksége nevében feltáró vélemény kidolgozására kérte fel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot a következő tárgyban:

„Az EU versenyképességének kihasználatlan gazdasági lehetőségei – az állami vállalatok reformja”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. június 27-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10-11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 10-i ülésnapon) 170 szavazattal 10 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Háttér

1.1 Az EGSZB e feltáró véleményének célja, hogy megvilágítsa, hogy az állami vállalatok milyen különleges módon járulhatnak hozzá az EU versenyképességéhez. A vélemény arra törekszik, hogy pontosan meghatározza az európai szakpolitikák és intézmények előtt ezen a téren felmerülő egyedi kihívásokat.

1.2 E vélemény a Szerződések keretébe illeszkedik, amelyek kiterjedt mérlegelési jogkört biztosítanak a tagállamoknak általános érdekű szolgáltatásaik meghatározása, szervezése és finanszírozása tekintetében. A Szerződések értelmében a tagállamok hatáskörrel rendelkeznek a közszolgálati feladatokat ellátó vállalatok kiválasztásával és jogállásával (magán-, állami vállalat vagy a köz- és a magánszféra közötti partnerség) kapcsolatban is ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ A Szerződések nem sérthetik a tagállamokban fennálló tulajdoni rendet. Az EUMSZ 345. cikke pontosítja, hogy az EU semleges a vállalat részvényeseinek állami vagy magánszektorbeli jellegével kapcsolatban, és érintetlenül hagyja a tagállamok tulajdoni rendjét.

1.3 A hatóságok eseti alapon, az adott ágazat elemzésétől, a meghatározott céloktól és feladatoktól, az előmozdítandó hosszú távú megközelítéstől függően dönthetnek arról, hogy fellépésük egyik eszközeként állami vállalatot vesznek igénybe.

1.4 A tagállamok és a közvállalkozások közötti pénzügyi kapcsolatok átláthatóságáról szóló, 1980. június 25-i 80/723/EGK európai bizottsági irányelv szerint „közvállalkozás”: „minden olyan vállalkozás, amelyre a hatóságok közvetve vagy közvetlenül meghatározó befolyást gyakorolhatnak annak tulajdonosaként, a vállalkozásban fennálló pénzügyi részesedésükön keresztül vagy a vállalkozásra vonatkozó szabályok által.

A hatóságok meghatározó befolyása vélelmezhető abban az esetben, ha ezek a hatóságok, közvetve vagy közvetlenül, egy vállalkozással kapcsolatban:

a) a vállalkozás jegyzett tőkéjének többségi tulajdonosai; vagy

b) a vállalkozás által kibocsátott részvényekhez kötődő szavazati jogok többségével rendelkeznek; vagy

c) a vállalkozás igazgatási, vezetői vagy felügyeleti testülete tagjainak több mint a felét kijelölhetik.”

1.5 Történelme során mindegyik európai ország hozott létre állami vállalatokat közvetlenül, vagy magánvállalatok államosítása vagy helyi közigazgatási szervek általi kezelésbe vétele útján. Ezt számos különféle okból tették:

- a külső vagy belső biztonsággal, vagy egyes alapvető javak vagy szolgáltatások ellátásának biztonságával összefüggő stratégiai célok végrehajtása;
- a gazdasági és társadalmi élethez szükséges infrastruktúrák megépítése;
- jelentős beruházások mozgósítása (különösen a világháborúk után);
- rövid távon nem feltétlenül jövedelmező, új tevékenységek előmozdítása;
- a piac vagy a magánkezdeményezések nem megfelelő működésének orvoslása (természetes monopólium, kiszervezések);
- a pénzügyi, gazdasági, társadalmi vagy környezeti válsághelyzetek kezelése;
- közszolgáltatási feladatok ellátása.

1.6 Az állami vállalatok eredményességének, hatékonyságának és adott esetben megreformálásuk szükségességének mérése nem korlátozódhat a gazdasági tevékenységek szokásos jövedelmezőségi mutatóira, hanem a hatóságok által részükre kijelölt összes célkitűzésre és feladatra is ki kell terjednie.

1.7 A hivatalos uniós meghatározás szerint a versenyképesség „az állampolgárok életszínvonalának tartós javítására, és a részükre magas szintű foglalkoztatás és társadalmi kohézió biztosítására való képesség”.

1.8 Az Unió termelékenységé minden évben valamelyest csökken. Ez a lassulás egyet jelent a versenyképesség romlásával. A visszaesés árulkodó jelei között szerepel az elégtelen innováció, továbbá az infrastruktúrába, a technológiába és a humán tőkébe való beruházások hiánya.

1.9 Az Európai Unió versenyképessége és vonzereje tehát az infrastruktúrák, az oktatás és képzés, a kutatás-fejlesztés, az egészségügy és a szociális védelem, a környezetvédelem stb. területén végrehajtott beruházásoktól függ; ezek mind olyan területek, amelyeken a közhatalóságok beavatkozási eszközként igénybe vehetik többek között az állami vállalatokat is.

1.10 Azonban az állam, illetve a regionális vagy helyi hatóságok nem magától értetődően érényesek, és az is előfordul, hogy az állami vállalatok nem teljesítik kötelezettségeiket, melynek okai a következők lehetnek:

- adminisztratív, bürokratikus vagy „politikai” ellenőrzés;

— a hatóság felelősségének hiánya, amely felelősség esetleg kizárólag a pénzügyi vagy vagyoni célokra korlátozódik;

— az állami vállalatnak a tevékenységi körétől eltérő célokra történő felhasználása.

1.11 Az illetékes hatóság defenzív vagy offenzív stratégia alá rendelheti az állami vállalatot:

- defenzív az alábbiak érdekében: a válság hatásainak korlátozása, „tűzoltás” egy vállalkozás csődje esetén vagy munkahelyek megmentése érdekében, ideiglenes államosítás addig, amíg „felvásárlót” nem találnak, valamely magánvállalkozás nyilvánvaló visszaélésének szankcionálása stb.;
- offenzív az alábbiak érdekében: az iparpolitika előmozdítása vagy új technológiák népszerűsítése, közpolitika végrehajtása, új politikai célkitűzések kidolgozása, új célok (biológiai sokféleség, megújuló energiaforrások, energetikai átállás) előmozdítása, új (fenntartható, inkluzív) fejlesztési mód kialakítása.

1.12 Ebből következik, hogy a hatóság a stratégiai irányvonalak meghatározásáért felelős, míg a vállalatvezetés nagy autonómiával rendelkezik az irányítás terén. A hatóságnak ugyanakkor gondoskodnia kell a tényleges állami ellenőrzésről és a valódi állami szabályozásról, amihez az állami vállalatok irányításának az összes érintett fél, valamint a vállalati dolgozók képviselőinek részvételén kell alapulnia.

1.13 Ami a tagállamok által az állami vállalataikkal elvégzett általános gazdasági érdekű szolgáltatásokat illeti, e vállalatok olyan ipari vagy kereskedelmi jellegű tevékenységeket folytatnak, amelyek gyakran közvetlenül versengenek más vállalatok tevékenységeivel.

1.14 A liberalizált és versengő környezetben működő állami vállalatok közül elsősorban a hálózatos iparágakat (villamos energia, gáz, elektronikus távközlés, közlekedés, posta) kell megemlíteni, amelyek elérhetősége és folyamatos, jó minőségű és megfizethető árú szolgáltatása nemcsak a polgárok számára, hanem a magánvállalkozások többsége számára is nélkülözhetetlen. Ezért ezek alapvető szerepet töltenek be a tagállamok nemzetgazdasága és globális versenyképessége szempontjából. Ez más ágazatokra, például az audiovizuális, a lakás-, az egészségügyi vagy szociális ágazatokra is igaz, ahol piaci tökéletlenségek miatt nem minden polgár tudja megfelelően érvényesíteni az alapvető jogait.

2. A feltárási vélemény iránti kérelem tárgya

2.1 Levelében a jövőbeli litván elnökség különösen azt kérte, hogy a hangsúlyt az állami vállalatok hatékonyságának növelésére, valamint a nemzeti versenyképesség szempontjából betöltött nagy jelentőségükre helyezzük. A jövőbeli litván elnökség a jelenlegi helyzetről, illetve a helyes (vagy helytelen) gyakorlatokról szóló elemzést kér, amely uniós szinten mindeddig hiányzik, amint egy az ilyen típusú vállalatok hatékonyságának a gazdaságpolitikai koordinációval és a vállalatok által a belső piacra gyakorolt hatásokkal összefüggésben történő értékelésével kapcsolatos strukturális reform is.

2.2 Bár az európai uniós szintű jogszabályok az állami vállalatok tevékenységének csak bizonyos, specifikus területeit érintik (állami támogatások és általános gazdasági érdekű szolgáltatások), az állami vállalatok reformjával kapcsolatban a jövőbeli litván elnökség azt javasolja, hogy az uniós szintű kezdeményezések korlátozódjanak a nem jogalkotási intézkedésekre, valamint azt, hogy ne tűzzenek ki célokat az új jogszabályi kerettel kapcsolatban. Az állami vállalatok esetleges privatizációjának a továbbiakban is a tagállamok kizárólagos hatáskörében kellene maradnia.

2.3 Végül a jövőbeli litván elnökség sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy eddig az Európai Bizottság létező vagy tervezett kezdeményezései és dokumentumai nem vizsgálják átfogó módon az állami vállalatok reformját, kezelését, hatékonyságuk javítását, illetve a versenyképességhez és az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek megvalósításához való hozzájárulásukat. Az Európai Bizottság és az Európai Parlament mindeddig összesen két szempontra összpontosított: az állami támogatásokkal és az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos szabályok tiszteletben tartására.

3. Az EGSZB javaslatai

3.1 Az EGSZB csak támogatni tudja a jövőbeli litván elnökség azon kérését, hogy készüljön elemzés a jelenlegi helyzetről, illetve a helyes (vagy helytelen) gyakorlatokról, valamint hogy kerüljön sor egy olyan strukturális reformra, amely a gazdaságpolitikával és a belső piacra gyakorolt hatásokkal összefüggésben az ilyen típusú vállalatok hatékonyságának értékelésére irányul.

3.2 A Szerződésekből következően az Unió és a tagállamok fokozottan felelősek azért, hogy őrködjének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások megfelelő működése felett, és ennek érdekében többek között folyamatosan fejlesszék e szolgáltatások teljesítményértékelését. Mindaddig, amíg ez nem történik meg, a teljesítményértékelések nem tudnak hozzájárulni a polgárok és a gazdaság igényeinek kielégítéséhez nemzeti és uniós szinten.

3.3 Az értékelés célja, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások eredményességét és hatékonyságát növelje, és e szolgáltatásokat a polgárok és vállalatok változó igényeihez igazítsa. Ezenfelül a hatóságokat el kell látnia a legmegfelelőbb választást lehetővé tevő információkkal. Fontos szerepe továbbá, hogy harmonikusan valósuljon meg a piac és a közérdek, valamint a gazdasági, szociális és környezeti célok közötti döntéshozatal.

3.4 „Az általános érdekű szolgáltatások független értékelése” című véleményében ⁽²⁾ az EGSZB konkrét javaslatokat tett arra, hogy közösségi viszonylatban meghatározásra kerüljenek az adatok cseréjének, összevetésének és összehasonlításának szabályai. Az Unió feladata lesz tehát, hogy – a szubsidiaritás elvének és a reformszerződéshez csatolt jegyzőkönyvben felsorolt elvek tiszteletben tartása mellett – lendületet adjon a független értékelésnek. Ezt azáltal érheti el, ha az érintettek képviselőivel folytatott

párbeszéd során kidolgoz egy európai szinten harmonizált, közös mutatókra épülő értékelési módszert, valamint meghatározza annak működési eszközeit.

3.5 Azt vizsgálva, hogy az állami vállalatok hogyan tudnának még jobban hozzájárulni az Unió gazdasági fellendüléséhez és versenyképességéhez, az EGSZB több véleményben is foglalkozott az európai általános gazdasági érdekű szolgáltatások kérdésével.

3.6 2001. október 8. óta létezik az európai részvénytársaság statútuma. A 2004. október 8. óta alkalmazható statútum a több tagállamban működő vállalatoknak lehetőséget ad arra, hogy egyetlen, a közösségi jog hatálya alá tartozó társasággá alakuljanak át, és ezáltal azonos szabályokat, egységes irányítási és beszámolási rendszert alkalmazzanak. A statútumot alkalmazó társaságoknak ekkor nem kell igazodniuk azon tagállamok nemzeti jogszabályaihoz, amelyekben leányvállalatuk van, és ezáltal csökkennek az adminisztratív költségeik.

3.7 Ennek megfelelően meg kellene vizsgálni az „európai közvállalkozás statútumának” bevezetését, ahogyan azt az Európai Bizottság a ma már „*de facto* európai közvállalatnak” minősülő Galileo ⁽³⁾ kapcsán 2011-ben felvetette.

3.8 Az európai közvállalatokat különösen a Szerződésekben közös politikaként meghatározott, nagy transzeurópai infrastruktúra-hálózatok esetében tartjuk elképzelhetőnek az energiaügy vagy a közlekedés terén. Ezekben az ágazatokban együttműködhetnek a nemzeti vagy a helyi vállalkozásokkal, hogy a Lisszaboni Szerződésben foglalt új rendelkezéseket és hatásköröket – különösen az Unió energiapolitikája terén (az EUMSZ 194. cikke) – végrehajtsák.

3.9 Az „Egy biztonságos, fenntartható és versenyképes európai energiahálózat felé” című zöld könyvről szóló véleményében ⁽⁴⁾ az EGSZB azt az óhaját fejezte ki, hogy készüljenek tanulmányok egy a polgárokat szolgáló európai általános érdekű energiaszolgáltatás lehetőségével és megvalósíthatóságával kapcsolatban, közös koncepciót alkalmazva az árak, az adók, a pénzügyi szabályok, a biztonság, a folyamatosság, a gazdasági fejlődés és az éghajlatvédelem tekintetében.

3.10 Ugyanebben a zöld könyvben az Európai Bizottság támogatja az európai földgázhálózati rendszerüzemeltető gondolatát, amely olyan független társaság fokozatos létrehozásával valósulna meg, amely az egész Európára kiterjedő egységes földgázszállítási hálózatot irányítana.

⁽³⁾ Impact assessment on the Proposal for a Regulation on further implementation of the European satellite navigation programme (2014–2020) [Hatásvizsgálat az európai műholdas navigációs program 2014 és 2020 közötti további végrehajtásának folytatásáról szóló rendeletre vonatkozó javaslatról] – SEC(2011) 1446.

⁽⁴⁾ HL C 306., 2009.12.16., 51. o.

⁽²⁾ HL C 162., 2008.6.25., 42. o.

3.11 Az ilyen közösségi szolgáltatások a szolgáltatójuk jogállásától függetlenül (állami, magánvállalat, köz- és magánszféra közötti partnerség) olyan alapvető fontosságú, multinacionális vagy transznacionális területeken jelenthetnek hozzáadott értéket, mint az energiaellátás biztonsága, a vízforrások megóvása, a biológiai sokféleség megőrzése, a levegőtisztaság fenntartása, a belső és külső biztonság stb. Ennek feltétele, hogy ezek a szolgáltatások hatékonyabban legyenek elláthatók uniós szinten, mint nemzeti vagy helyi szinten.

3.12 Ezzel összefüggésben az EGSZB támogatja a köz- (Unió és tagállamok) és magánszféra közötti partnerségeket az energiaellátás biztonságának fokozása, valamint az összekapcsolt energiahálózatok (gáz, villamos energia, kőolaj) integrált irányításának megteremtése érdekében. Javasolja továbbá, hogy alakítsanak ki tengeri szélenergia-hálózatot, és hogy a szélenergia-berendezéseket kapcsolják be a szárazföldi hálózatba, ami jelentősen csökkenthetné a működési és beruházási költségeket, és a földgáz-társaságokat fokozottabban ösztönöznék arra, hogy új hálózati projektekbe ruházzanak be ⁽⁵⁾.

3.13 Az egyes tagállamok – például az energiaszerkezet meghatározására vonatkozó – hatáskörén belül azok a szociális és társadalmi kérdések, amelyeket a természeti erőforrások vagy az atomenergia kezelése és használata, az éghajlatváltozás, a

fenntartható gazdálkodás és a biztonság vetnek fel, túlmutatnak a hagyományos értelemben vett államhatárokon, és csupán az általános érdek és a megfelelő szolgáltatások európai szintű koncepciójával lehet kielégítően megoldani őket.

3.14 Felmerül még az európai végrehajtó ügynökségek gazdasági tevékenységeinek kérdése is.

3.15 Jelenleg hat ilyen ügynökség létezik ⁽⁶⁾, és ezek a 2007–2013 közötti időszakban hozzávetőleg 28 milliárd eurót kitevő programokat fognak össze. E programok többsége olyan területekhez tartozik, amelyekben az EU hatáskörrel rendelkezik a tagállamok támogatására.

3.16 Ezek a végrehajtó ügynökségek egyrésztől tekinthetők úgy, hogy az Európai Bizottság egyes feladatköréit kiszervezett formában végzik, és ezért felmerül az a kérdés, hogy valójában milyen mértékben függetlenek, míg másrésztől a feladataik és felelősségi köreik miatt közvetlenül beavatkoznak gazdasági és társadalmi tevékenységekbe. Vajon tényleg olyan messze vagyunk a gazdasági tevékenységnek és a vállalkozásnak az Európai Unió Bírósága által megállapított átfogó meghatározásától?

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ HL C 128., 2010.5.18., 65. o.

⁽⁶⁾ A Transzeurópai Közlekedési Hálózat Végrehajtó Hivatala (TEN-TEA), az Európai Kutatási Tanács Végrehajtó Ügynöksége (ERC), a Kutatási Végrehajtó Ügynökség (REA), a Versenyképességi és Innovációs Végrehajtó Hivatal (EACI), az Egészség- és Fogyasztói Végrehajtó Ügynökség (EAHC), valamint az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A civil társadalom szerepe az EU és Szerbia közötti kapcsolatokban (feltáró vélemény)

(2013/C 327/02)

Előadó: **Ionuț SIBIAN**

Társelőadó: **Christoph LECHNER**

2012. december 12-i levelében Maroš Šefčovič, az Európai Bizottság alelnöke az Európai Unió működéséről szóló szerződés 262. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy készítsen feltáró véleményt a következő tárgyban:

A civil társadalom szerepe az EU és Szerbia közötti kapcsolatokban

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2013. június 25-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 10-i ülésnapon) 171 szavazattal 1 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az elmúlt évtizedben a szerb kormányok az ország gazdaságának és intézményeinek megreformálásáért tettek, és Szerbia EU-hoz történő csatlakozásának folyamatát a megkezdett reformok megszilárdítására és hatékony megvalósítására vonatkozó lehetőségnek tekinti. Hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a civil társadalmat bevonják a szerb jogszabályoknak az uniós *acquis*-val történő harmonizálásába. Szerbia kormányát és az uniós intézményeket arra kéri, hogy fokozzák a civil szervezeteknek nyújtott támogatásukat, és szorosan vonják be őket az uniós csatlakozáshoz vezető közeljövőbeli lépésekbe.

1.2 Az EGSZB üdvözli az Európai Tanács azon döntését, mely szerint legkésőbb 2014 januárjáig megkezdődnek a csatlakozási tárgyalások Szerbiával. Gratulál Belgrádnak és Pristinának *A kapcsolatok normalizálására vonatkozó első elvi megállapodás* aláírásához (2013. április 19., Brüsszel), illetve ennek májusban elfogadott végrehajtási tervéhez. Most mindkét felet arra kéri, hogy – az EU támogatásával – hajtsák végre a megállapodást. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a civil szervezeteket be kell vonni a megvalósítási szakaszba, mivel döntő módon hozzájárulhatnak a megbékéléshez.

1.3 Az EGSZB arra ösztönzi a szerb hatóságokat, hogy mind a politikaformálás korai szakaszaiban, mind a megvalósítási szakaszban több nyilvános meghallgatást és konzultációt is szervezzenek a civil szervezetek részvételével. Az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy vonják be őket a reformfolyamat lényeges elemeinek megtárgyalásába, mint amilyen a jogállamiság, a regionális együttműködés és megbékélés, a társadalmi-gazdasági fejlődés, a környezetvédelem, a mezőgazdaság, a kisebbségi jogok és a megkülönböztetések elleni küzdelem.

1.4 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a kormány fordítson kiemelt figyelmet az emberkereskedelem, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemre. Arra is rámutat, hogy a kormány

el kell ismernie, hogy az emberi jogok védelmezőit és a szervezett bűnözés ellen küzdő civil szervezetek aktivistáit megilleti a biztonság, és ezt garantálnia kell számukra.

1.5 Az EGSZB rámutat, hogy bár számottevő haladás történt a befogadóbb társadalom kialakítása terén, még sokat kell tenni egy olyan társadalom felépítéséért, amelyben nemétől, szexuális orientációjától, eredetétől és vallásától függetlenül mindenki egyenlő. Az EGSZB arra kéri a kormányt, hogy haladéktalanul hajtsa végre a 2013 júniusában elfogadott diszkriminációellenes stratégiát. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság (EB) – a civil szervezetekkel szorosan együttműködve – az elért eredményekről szóló éves növekedési jelentéseinek segítségével kísérje figyelemmel a stratégia megvalósítását.

1.6 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy a civil társadalommal való együttműködésért felelős kormányhivatalt bevonták az uniós csatlakozásért felelős koordinációs szerv miniszterelnöki szakértői csoportjába. Az EGSZB azt is üdvözli, hogy civil szervezetek, így a szociális partnerek képviselői is, részt vesznek az uniós integráció miniszterelnöki tanácsának munkájában. Ez helyes gyakorlat, amelyre támaszkodva mérlegelni kellene, hogy civil szervezetek, köztük a szociális partnerek is helyet kapjanak Szerbiának a jövőbeli csatlakozásról tárgyaló küldöttségében. Gondoskodni kellene arról, hogy rendszeresen, széles körben kikérjék a civil szervezetek véleményét a legfontosabb közös álláspontok és ajánlások feltérképezése végett. Fontos, hogy civil szervezetekhez tartozó szakértők felkérést kapjanak arra, hogy csatlakozzanak néhány, a koordinációs szerv szakértői csoportján belül működő szakértői alcsoporthoz.

1.7 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az IPA II révén fokozza a civil szervezetek kapacitásépítéséhez nyújtott támogatását, és nagyobb mértékben segítse a – nemcsak a civil szervezetek között, hanem a civil szervezetek és a hatóságok között is működő – partnerségeket. A Civil Társadalmi Eszköz

keretében hozzáférhető alapokat bővíteni kellene, és több, a szociális partnerek által végrehajtott projektet kellene támogatni velük. Továbbra is kiemelt feladatnak kellene tekinteni, hogy a projektek kiválasztására és megvalósítására vonatkozó egyszerűsített eljárások előmozdításával, valamint intézményi támogatások akár többszöri folyósításával kiépítsék a civil szervezetek azon képességét, hogy hathatósan részt vehessenek az EU integrációs folyamatában. Nemcsak a pénzügyi támogatás kívánatos, hanem a civil társadalom és a hatóságok közötti párbeszéd fejlesztésére szolgáló mechanizmusok támogatása is.

1.8 Az EGSZB arra buzdítja az EU szerbiai delegációját, hogy továbbra is engedélyezze, hogy nagyobb civil szervezetek továbbhassanak támogatásokat kisebb civil szervezeteknek, mert ez egy lépés abba az irányba, hogy ezek a pénzügyi alapok a civil szervezetek szélesebb közössége számára is hozzáférhetőek legyenek.

1.9 A civil társadalom fejlesztési stratégiájának kulcselemként tovább kell növelni a közkiadások átláthatóságát, és javítani kell a civil szervezetek által megvalósított uniós projektek társfinanszírozásának tervezésére és folyósítására vonatkozó mechanizmust, a társfinanszírozást pedig bővíteni kell.

1.10 Az EGSZB arra kéri a szerb kormányt, hogy fokozza erőfeszítéseit egy olyan intézményi és jogalkotási keret létrehozására, mely kedvez a civil társadalom fejlődésének és fenntarthatóságának. Az EGSZB azt javasolja, hogy fontolják meg egy „százaléktörvény” bevezetését, amelynek révén jótékonyági célból jövedelemadójuk egy részét a polgárok civil szervezeteknek juttathatják (a közép- és kelet-európai országokban létező modell alapján), továbbá mérlegeljék az egyéni és a vállalati karitatív tevékenységekre vonatkozó adóöztönzők bevezetését.

1.11 Az EGSZB azt javasolja, hogy vizsgálják felül a közel-múltban elfogadott közbeszerzési törvényt, amely megnehezíti a civil szervezetek részvételét a közbeszerzési pályázatokon. A törvény kötelező pénzügyi garanciákat vezet be, melyek nyújtására a civil szervezetek nem képesek. Ez meggátolhatja, hogy részt vegyenek közbeszerzési eljárásokban, mégpedig nemcsak a szociális szolgáltatások, hanem az egészségügyi és oktatási szolgáltatások területén is.

1.12 Az EGSZB arra kéri a szerb kormányt, hogy dolgozzon ki átfogó stratégiát a szürke gazdaság elleni küzdelemre és e gazdaság korlátozására. Ez javítaná az ország pénzügyi helyzetét, megakadályozná a tisztességtelen versenyt, és így kedvezőbb gazdasági környezetet teremtené, garantálva ugyanakkor, hogy jobban tiszteltben tartsák a munkavállalók szociális jogait. Egyben elősegítené, hogy helyreálljon az intézményekbe vetett bizalom, és előmozdítaná a jogállamiság érvényesülését.

1.13 Az EGSZB hangsúlyozza a szociális párbeszéd fontosságát, és az összes érintettet arra kéri, hogy a lehető legjobban használja ki a meglévő intézményeket, különösen a Szociális és Gazdasági Tanácsot. Arra kéri a kormányt, hogy továbbra is mozdítsa elő a Szociális és Gazdasági Tanács tevékenységét, és

minden olyan szakpolitikával kapcsolatban rendszeresebben kérje ki a véleményét, amelyhez a munkáltatóknak és a foglalkoztatottnak jogos érdekeik fűződnek. Az EGSZB úgy véli, hogy rendszeres és strukturált jellegű, nem pedig rögtönzött szociális párbeszédre van szükség, amelyet ezenkívül hatékonyabbá és eredménycentrikusabbá kellene tenni.

1.14 Az EGSZB azt kéri, hogy a szociális párbeszéd előmozdítása tartozzon az uniós intézmények Szerbiával kapcsolatos prioritásai közé, és hogy ez az országgal kapcsolatos valamennyi európai bizottsági programban tükröződjön. Így tehát nagyobb mértékben be kellene vonni a Szociális és Gazdasági Tanácsot a munkákba, sőt, a csatlakozási tárgyalások minden szakaszába is hivatalosan be kellene vonni, és ki kellene kérni a véleményét, akárcsak az EU és Szerbia közötti stabilizációs és társulási megállapodás megvalósításának nyomán követése esetében is. A tanács várhatóan észrevételekkel és véleményekkel gazdagítja az uniós intézményeket, amikor ezek Szerbia uniós csatlakozás felé történő előrehaladását értékelik.

1.15 Az EGSZB úgy véli, hogy a Szociális és Gazdasági Tanács regionális struktúrára támaszkodva regionális és helyi szinten tovább kellene ösztönözni a szociális párbeszédet. Ágazati szinten is – különösen a magánszektorban – módszeresebben ki kellene bontakoztatni. Ha minél több kollektív ágazati megállapodást írnának alá – és alkalmaznának –, az stabilizálná a munkaügyi kapcsolatokat Szerbiában. A helyi és nemzeti hatóságokat rendszeresen emlékeztetni kellene a szociális párbeszéd előnyeire és fontosságára.

1.16 Az EGSZB megjegyzi, hogy felállítottak egy háromoldalú munkacsoportot a munkaügyi jogszabályok felülvizsgálata, beleértve a sztrájk törvényeket, a szakszervezetek bejegyzéséről és a szociális partnerek reprezentativitásáról szóló törvényt. Az EGSZB arra kéri a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetet (ILO) és az Európai Bizottságot, hogy támogassák ezt a folyamatban levő munkát, amelynek az a célja, hogy a szerbiai jogszabályokat és joggyakorlatot teljesen összhangba hozza a nemzetközi és európai normákkal.

1.17 Az EGSZB szerint az uniós támogatási programok prioritásainak részeként erősíteni kellene a szociális partnereknek azt a lehetőségét, hogy aktívan részt vehessenek a szociális párbeszédben. Támogatásra van szükségük ahhoz, hogy képesek legyenek hatékonyan részt venni valamennyi gazdasági, szociális és jogi kérdés – beleértve az uniós csatlakozási tárgyalásokat – megvitatásában. Erősíteni kell szervezeti struktúráikat, belső kommunikációjukat és azt a képességüket, hogy szolgálni tudják tagjaikat.

1.18 Az EGSZB rámutat, hogy Szerbiában még mindig rendszeresen megsértik a munkavállalók alapvető jogait, és hogy az e jogsértések megelőzésére, illetve szankcionálására szolgáló mechanizmusok nem elég hatékonyak. Az EGSZB arra kéri a szerb kormányt, hogy vizsgálja felül a munkaügyi viták békés rendezését elősegítő hivatal működését. Az EGSZB annak megfontolását javasolja, hogy a munkaügyi viták kezelésére hozzanak létre szakosított bíróságokat. Az EGSZB továbbá arra kéri az Európai Bizottságot, hogy éves jelentései tartalmazzanak egy, a szakszervezetek jogairól és a munkavállalók

alapvető jogairól szóló fejezetet, amelyet a nemzeti és uniós szakszervezetekkel, valamint az ILO-val intenzíven konzultálva állítanak össze.

1.19 A szerb női vállalkozók az egész balkáni régióban jelentős szerepet játszanak, és hatékony hálózatokkal rendelkeznek. Jelenleg egy kohézió alapuló regionális megközelítés bontakozik ki a női vállalkozások helyi szintű továbbfejlesztésre céljából. Az EGSZB azt javasolja, hogy az uniós, regionális és nemzeti szint fokozza támogatását a gazdasági és szociális előnyök gyors növelése végett. Ezenkívül el kell ismerni, hogy gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt szükség van a szerbiai női vállalkozások támogatására.

1.20 Az EGSZB azt javasolja, hogy az EGSZB és a szerb civil szervezetek együttműködése érdekében állítsanak fel egy EU – Szerbia civil társadalmi vegyes bizottságot. Ezt a lépést akkor kellene megtenni, amikor hivatalosan megkezdődnek Szerbia uniós csatlakozási tárgyalásai. A vegyes bizottság révén a két fél civil szervezetei elmélyültebb párbeszédet folytathatnak egymással, és észrevételeket tehetnek a politikai hatóságoknak a csatlakozási tárgyalások fejezeteiről.

2. A vélemény háttere

2.1 Az elmúlt évtizedben Szerbia óriási erőfeszítéseket tett intézményeinek, jogi kereteinek és gazdasági szabályozásának megreformálására, hogy megfeleljen a nemzetközi és az uniós normáknak, és előmozdítsa a nyitott és hatékony piacgazdaság fejlődését.

2.2 A Szerbia és az EU közötti stabilizációs és társulási megállapodás (STM) 2008-as aláírása világosan jelezte, hogy a szerb kormány az uniós csatlakozás mellett döntött, és az aláírás új lendületet adott a reformfolyamatnak. 2010-ben hatályba lépett egy, a kereskedelemről és a kereskedelemmel kapcsolatos ügyekről szóló időközi megállapodás (az STM részeként).

2.3 A 2012-ben hivatalba lépő új kormány megerősítette Szerbiának az uniós csatlakozás iránti elkötelezettségét. Gyakorlati lépéseket tett a már bevezetett reformok folytatására, különösen a korrupció elleni küzdelmet, a jogállamiság megszilárdítását, a kisebbségi jogok védelmét és a gazdasági fellendülést állítva előtérbe. A regionális együttműködés javítása érdekében tett erőfeszítéseket szintén folytatta.

2.4 2012 decemberében a Tanács felkérte az Európai Bizottságot, hogy 2013 tavaszára állítson össze egy jelentést, amelyben értékeli, hogy milyen haladást ért el Belgrád a Pristinával folytatott párbeszéd és az EU-val kapcsolatos reformjai területén. E pozitív ajánlást megfogalmazó jelentés alapján az Európai Tanács 2013. június 28-i ülésén döntött arról, hogy teljesültek a feltételek ahhoz, hogy megkezdődjének Szerbiával az uniós csatlakozási tárgyalások.

2.5 2013. április 19-én az EU és az EU aláírták a szerb és a szerb által irányított Észak-Koszovó jövőjéről, és aláírták a kapcsolatok normalizálásának elveire vonatkozó első megállapodást. Májusban a két fél elfogadta a végrehajtási tervet. Az EU támogatásával a két fél végrehajtási bizottságot hozott létre.

3. Politikai, gazdasági és társadalmi fejlemények

3.1 Szerbia még átmeneti állapotban levő ország. Bizonyos mértékű privatizációra sor került ugyan, de a gazdaság jelentős részét továbbra is állami vállalatok alkotják, amelyek esetében gyakran égetősen szükséges az átalakítás. A munkanélküliség jelentősen növekedett (2012-ben az aktív lakosság 24 %-ának nem volt állása). A fiatalok megpróbálnak kivándorolni. A népesség idősödik. A lakosság jelentős része továbbra is a mezőgazdaságban dolgozik, és vidéki területeken él, ahol a beruházások hiánya gátolja a hatékony fejlődést. Elterjedt az informális gazdaság, amely alássa a gazdaság egészét, meggyengíti az állami költségvetést, és semmilyen szociális védelmet sem nyújt a munkavállalóknak. Az esetenként a szervezett bűnözéshez kapcsolódó korrupció nemcsak a gazdasági fejlődést, hanem az intézmények megszilárdítását is akadályozza. Az igazságszolgáltatást feltétlenül meg kell reformálni, ha azt akarjuk, hogy garantálja az egyének és a szervezetek jogainak valódi tiszteletben tartását.

3.2 Szerbia és az EU közötti kapcsolatok: a civil társadalom szerepe című véleményében (2008. május 29.) az EGSZB kiemelte ezeket a különféle problémákat, hangsúlyozva egyben a hatóságoknak a szükséges reformok véghezvitele érdekében tett erőfeszítéseit is. Sok új rendeletet hoztak; új intézmények jöttek létre különösen a szociális partnerekkel és más civil szervezetekkel való párbeszéd kialakítására, és a kisebbségek jogait immár hivatalosan elismerik. Bár ez a folyamat még nem zárult le, a fő problémát most ezeknek az intézményi és jogi változásoknak a gyakorlatba történő átültetése jelenti.

3.3 Szerbia az Európa Tanács 77 szerződését és egyezményét ratifikálta, többek között olyan nagy jelentőségűeket is, mint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, a nemzeti kisebbségek védelméről, a kínzás megelőzéséről, a gyermekek védelméről és a korrupció elleni fellépésről szóló egyezmények, valamint az Európai Szociális Charta. Nyolc tovább egyezményt szintén aláírtak, de ezek még ratifikálásra várnak, köztük van a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló egyezmény is. Nemzetközi szinten Szerbia 75 ILO-egyezményt ratifikált (73 már hatályban van).

3.4 Amint az Európa Tanács emberi jogi főbiztosa hangsúlyozta ⁽¹⁾, ezek közül az egyezmények közül sokkal kapcsolatban még további lépésekre van szükség a megfelelő végrehajtás érdekében. A főbiztos kiemelte a háború alatt eltűnt személyek és erőszakkal lakóhelyük elhagyására kényszerített személyek problémáját, a romák elleni nagyfokú megkülönböztetést, a nők elleni erőszakot és a széles körű homofóbiát.

⁽¹⁾ Thomas Hammarbergh. Az Európa Tanács emberi jogi bizottsága. 2011. június 12–15. közötti szerbiai látogatása után készült jelentés. CommDH(2011)29.

3.5 Bár 2011 októberében a kormány elfogadott egy médiastratégiát, még mindig előfordulnak az újságírók elleni erőszakos cselekmények és fenyegetések. A médiába történő gazdasági és politikai beavatkozás szintén realitás, amely veszélyezteti a médiák függetlenségét, és megnehezíti az újságírók munkáját. Az is előfordul, hogy a szakszervezetek tagjait zaklatják, vagy elbocsátják állásukból a szakszervezeti tagság miatt.

3.6 Az EGSZB úgy véli, hogy Szerbia számára a reformfolyamat további megszilárdítása, az igazságszolgáltatási rendszer reformja, valamint a polgári, szociális és emberi jogok érvényesítése nyilvánvalóan prioritást jelent. Szerbiával folytatott kapcsolataiban az EU-nak egyértelműen előtérbe kellene állítania ezeket az elemeket. Ez a civil szervezetek számára is nagyon fontos kérdés, ezért minden eszközzel ösztönözni kellene aktív részvételüket.

4. A jelenlegi helyzet és a civil szervezetek szerepe

4.1 A gyülekezési és egyesülési jogot az alkotmány garantálja, és általánosságban elmondható, hogy tiszteletben is tartják őket. Az egyesülési jogot azonban egyre inkább veszélyeztetik az erőszakos nacionalista csoportoktól érkező fenyegetések.

4.2 A szerb civil társadalom túlnyomórészt a városokban koncentrálódik, és a különböző régiók között egyenlőtlenül oszlik meg. A vidéki területeken csak nagyon korlátozott mértékben van jelen, és kapacitásai nem igazán fejlettek. További támogatásra van szükség az egyesületi mozgalmak, a kapacitásépítés és a civil társadalmi hálózatépítés ösztönzése érdekében a vidéki területeken, illetve a kisvárosokban.

4.3 Külön figyelmet érdemel a mezőgazdaság, a mezőgazdasági érdekcsoportok fejlesztése, valamint a szociális párbeszédben való gazdálkodói részvétel. A mezőgazdaság továbbra is kulcsszerepet játszik Szerbiában – a munkavállalók mintegy egynegyede itt talál munkát. Az ágazat gazdasági szempontból is kulcsfontosságú. A mezőgazdaság és az agrárpolitika nagyon fontos szerepet játszik majd az uniós csatlakozási folyamatban. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy az uniós joganyagoknak való megfelelés komoly kihívás elé állítja majd a szerbiai agrárgazdaságot.

4.4 A jól szervezett és strukturált érdekképviselők nemcsak általában véve az agrárgazdaság érdekeinek előmozdításához járulhatnak hozzá, hanem mindenekelőtt hasznos támogatást nyújthatnának a jövőbeli integrációs folyamat során, nem utolsósorban azáltal, hogy keretbe foglalják és végrehajtanak a kifejezetten a mezőgazdaság, a vidéki területek és a helyi lakosság támogatását célzó támogatási programokat.

4.5 A civil szervezetek körében több aktív partnerség és egyéb szövetség működik, de forrásaik és támogatottságuk túl

korlátozott ahhoz, hogy fokozhassák tevékenységüket és befolyásukat. A civil szervezetek és az állami hatóságok közötti partnerségek tekintetében a már kialakult SECO⁽²⁾ és KOCD⁽³⁾ mechanizmusok olyan példák, amelyek bevált gyakorlattá válhatnak, feltéve, hogy felvetéseiket figyelembe veszik, valamint hogy folyamatos, rendszeres pénzügyi és egyéb támogatást élveznek.

4.6 A civil szervezetek fenntartható működésének legfőbb akadályát a következő tényezőkben kell keresni: az állami támogatás elégtelensége és az elosztáshoz alkalmazott világos prioritások hiánya, fejletlen üzleti szponzorálás, a magántámogatások hiánya, a nemzetközi adományozók csökkenő szerepvállalása, a helyi önkormányzatokkal való együttműködés kialakulatlansága, továbbá általában véve a döntéshozók korlátozott mértékű elszámoltathatósága. Erőfeszítéseket kell tenni a civil szervezetek tagságának bővítése érdekében, és támogatást kell nyújtani ehhez a folyamathoz. A korlátozott taglétszám gátolja a civil szervezetek tekintélyének és elismertségének növekedését, miközben az állami támogatások szabályozása még nem megfelelő minden szinten. Körülbelül egy tucatnyi, többnyire belgrádi székhelyű szervezet kivételével a civil szervezetek társadalmi és politikai döntéshozatalra való befolyása általában gyenge.

4.7 Az EGSZB üdvözlözi az egyesületek és alapítványok működését szabályozó jogi keret javítására irányuló erőfeszítéseket, így az egyesületekről szóló törvényt (2009. október), az adományokról és alapítványokról szóló törvényt (2010. november), az önkéntességről szóló törvényt (2010. május), valamint a kisebb egyesületek és alapítványok egyszerűsített számviteli eljárásairól szóló (még elfogadásra váró) jogszabályt. Vannak azonban más fontos, már elfogadott, de még nem végrehajtott törvények is, például a szociális jóléti törvény (2011). Az EGSZB támogatja egy olyan, a törvény rendelkezéseinek megfelelő keret kialakítását, amely biztosítaná a civil szervezeteknek a szociális szolgáltatásokra szánt állami forrásokhoz való méltányos hozzáférést.

4.8 Az EGSZB üdvözlözi a kormány ügyrendjének 41. cikkéhez fűzött módosításokat a közmeghallgatások tekintetében. Ennek értelmében világos feltételek szabályozzák, hogy mikor kötelező közmeghallgatást tartani, inkább szabályként, mint kivételként rögzítve ezek megtartását, és betartható időkeretet szabva meg számukra. Az EGSZB hangsúlyozza annak szükségességét, hogy ezt a mechanizmust megfelelően alkalmazzák is. Elsőbbséget kell, hogy élvezzen annak tudatosítása az állami hatóságok körében, hogy milyen előnyökkel jár a civil szervezetekkel való együttműködés mind a közpolitikák kialakításának korai szakaszában, mind pedig később, a végrehajtás során. Ezenkívül megfontolandó olyan eljárások bevezetése, amelyek a civil szervezetek képviselőinek kinevezését biztosítanák különböző nemzeti és helyi szintű közhatalóságokba, figyelembe véve néhány, a környező országokban bevált gyakorlatot és maguknak a civil szervezeteknek a javaslatait.

⁽²⁾ A SECO az uniós integráció és az IPA programalkotási folyamatban való civil társadalmi részvétel terén történő hálózatépítés és kapacitásfejlesztés terén aktív szervezeteket képviseli.

⁽³⁾ A KOCD-ok a marginalizált csoportok szociális védelme terén működő, az illetékes döntéshozókat közösen befolyásolni igyekvő szervezeteket összefogó hálózatok.

4.9 A civil társadalommal való együttműködés hivatala 2011-ben kezdte meg működését. Ennek 2013–2014-re szóló működési terve tartalmazza a főbb követendő célokat:

- a civil társadalom fejlődését elősegítő környezet megteremtését szolgáló stratégia kialakítása és egy civiltársadalom-fejlesztési nemzeti tanács létrehozása,
- új finanszírozási források keresésének elősegítése a fenntartható működés előfeltételeként: nemzetközi adományok, vállalatok társadalmi szerepvállalása, vállalati jótékonykodás, szociális vállalkozások, a középületek és közterek civil szervezetek általi felhasználását szabályozó szempontok kidolgozása stb.,
- további előrelépés a civil társadalom fejlesztését elősegítő intézményi keret kialakítása terén, például megfelelő osztályok vagy feladatkörök létrehozása az illetékes minisztériumokon belül, egy civiltársadalom-fejlesztési alap létrehozásának megfontolása és a civil szervezetek és a Szerb Nemzeti Közgyűlés közötti együttműködés mechanizmusainak megerősítése.

4.10 Az EGSZB üdvözli, hogy a civil társadalommal való együttműködés hivatala az *Éves összefoglaló jelentés az egyesületeknek és egyéb civil szervezeteknek a Szerb Köztársaság állami költségvetéséből nyújtott támogatásokról* c. dokumentum közzététele révén erőfeszítéseket tett a civil szervezetek állami költségvetésből történő finanszírozásának átláthatóbbá tétele érdekében. A civil társadalommal való együttműködés hivatalának hatásköröit bővíteni kell azonban ahhoz, hogy a legkülönbözőbb szintű kormányzati szervek nagyobb arányban válaszoljanak a kérdésekre, ezáltal biztosítva az adatgyűjtés teljességét és az adatok évente történő közzétételét. Az EGSZB ezért üdvözli azt a támogatást, amelyet az EU-Delegáció a 2012 decemberében elindított hároméves technikai segítségnyújtási program ⁽⁴⁾ keretében a civil társadalommal való együttműködés hivatalának nyújtott.

4.11 A 2011-es adatok azt mutatják, hogy kevés forrást szántak és fizettek ki programok/projektek társfinanszírozására, még azokban az esetekben is, amikor biztosítva volt az adományozók támogatása, holott a civil szervezeteknek nagy szükségük van ilyen finanszírozásra.

5. Szociális párbeszéd

5.1 A szociális párbeszéd létfontosságú a gazdasági fejlődés és a Szerbiában szükséges társadalmi kohézió biztosítása szempontjából. 2008-ban általános kollektív megállapodást írtak alá. 2011 áprilisában a Szerb Köztársaság Szociális és Gazdasági Tanácsa új szociális-gazdasági megállapodást fogadott el, amelyet a szociális partnerek vezetői és a miniszterelnök írt alá. A szövegben a felek jelentős kötelezettségeket vállaltak. A

megállapodás kimondta, hogy a szociális párbeszéd a közös fejlesztési célok elérésének, a gazdasági válságból való kilábalásnak és Szerbia gazdasági és társadalmi előrelépésének egyaránt előfeltétele. 2012-ben a Szociális és Gazdasági Tanács megállapodást írt alá a minimálbérrel. Ágazati szinten négy ágazati kollektív megállapodást írtak alá 2011-ben, ill. 2012-ben a következő területeken: mezőgazdaság, építőipar, vegyipar és fémfeldolgozás. A munkaügyi miniszter ezeket a kollektív megállapodásokat valamennyi állami alkalmazottra is kiterjesztette. A kollektív megállapodások a közsféra nagy részére is érvényesek, beleértve az egészségügyben, az önkormányzatoknál és a nemzeti kormánynál, a kultúra és az oktatás terén, valamint a rendőrség állományában dolgozókat.

5.2 A Szociális és Gazdasági Tanács 2005-ben alakult meg a háromoldalú tárgyalások intézményi platformjaként. Ezen kívül jelenleg 18 helyi szintű szociális és gazdasági tanács is van, bár ezeknek – többnyire a regionális önkormányzatok kötelezettségvállalásának hiányában – kevesebb mint a fele működik teljes körűen. A Szociális és Társadalmi Tanácsnak még mindig számos, a tevékenységét gátló problémával kell szembenéznie, így elsősorban a pénzügyi és a humán erőforrások hiányával. Ennek ellenére sikerült állandó munkacsoportokat létrehozni a következő területeken: gazdasági kérdések, jogalkotás, kollektív megállapodások, illetve munkahelyi egészségvédelem és biztonság. A szociális partnerek képviselői immár rendszeresen részt vesznek a Szociális és Társadalmi Tanács ülésein, szemben a kormánnyal, amely gyakran köztisztviselőkkel képviselteti magát. Részvételük növekedett, amióta 2012 szeptemberében újraelakították a tanácsot. Jelenleg még a miniszterelnök is tagja a tanácsnak, amelynek azonban továbbra is gondot okoz üléseinek megszervezése.

5.3 Mindazonáltal, bár elmondható, hogy a szociális párbeszéd hozott eredményeket, továbbra is megerősítésre és további kiterjesztésre szorul. A szociális partnerek gyengék, különösen a magánszektorban. Az aláírt kollektív megállapodásokat sem feltétlenül tartják be, és a gazdasági élet jelentős részén egyáltalán nem érvényesül a szociális párbeszéd. Ami a nemzeti szintet illeti, a Szociális és Gazdasági Tanács véleményét nem kéri ki szisztematikusan a hatáskörébe tartozó területeken, máskor a konzultáció pusztán formalitás, és az ott megfogalmazott ajánlásokat a kormány nem veszi figyelembe. Üdítő kivétel a Munkaügyi Minisztérium, amely minden törvény- és stratégiatervezet véleményezésre a tanács elé terjeszt. Ezenkívül nemrég háromoldalú munkacsoportot állított fel a munkaügyi törvény módosításának kidolgozására. Ugyancsak előrelépés történt az oktatásügyi joganyag terén, ahol az Oktatási és Tudományügyi Minisztérium három törvénytervezet terjesztett véleményezésre a tanács elé. A felsorolt kedvező jelek ellenére a Szociális és Gazdasági Tanács tevékenységét továbbra sem veszik kellőképpen figyelembe az általános gazdaságpolitikai kérdésekben és az olyan intézkedések terén, amelyek közvetlenül befolyásolják a vállalkozások és a dolgozók tevékenységét.

5.4 2005-ben az egyéni és kollektív munkajogi viták rendezésére felállították a Munkajogi Viták Békés Rendezésének Ügynökségét. Az ügynökség elsősorban olyan egyéni ügyekkel foglalkozik, ahol egy döntőbíró kötelező érvényű határozatot hozhat, és ugyanazokkal a jogi eszközökkel rendelkezik, mint egy bíróság. A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy az ügynökség nem igazán tudott valódi alternatívává válni, és a jogviták zöme továbbra is a közismerten túlterhelt bíróságok

⁽⁴⁾ A technikai segítségnyújtási program költségvetése 1,2 millió EUR, amelyet elsősorban a civil szervezetekkel kapcsolatos jogi szabályozás további, az átlátható állami finanszírozás keretét bevezető, valamint a civil szervezetek döntéshozatalban való részvételét előmozdító módosításainak támogatására fordítanak.

elé kerül. A kollektív jogviták rendezésében az ügynökség mediátori szerepet játszik, és így, bár nem kényszeríthet ki megállapodást a felek között, megpróbálja velük a jogvita valamilyen békés rendezését önkéntes alapon elfogadtatni.

5.5 2013-ban a kormány a tervek szerint aláírja az ILO-val a „Tisztességes Munka Programját”. Ez a program minden bizonyos nyal hozzájárul majd a szociális joganyag és eljárások különböző elemeinek felülvizsgálatához, annak érdekében, hogy azok teljesen összhangba kerüljenek a nemzetközi normákkal, továbbá hozzájárul majd a szociális partnerek ahhoz szükséges kapacitásainak kiépítéséhez, hogy azok eredményesen részt vehessenek az uniós finanszírozás és programok által támogatott szociális párbeszédben.

5.6 Nem utolsósorban az uniós csatlakozási tárgyalások szempontjából is kulcsfontosságú, hogy a szociális partnereket jobban integrálják a kormányzati gazdaság-, szociál- és foglalkoztatáspolitikába. Ugyancsak be kell vonni őket annak előkészítésébe, hogy Szerbia részesülhessen az Európai Szociális Alap és más uniós alapok támogatásaiból. Csak ennek megvalósulása esetén válik lehetővé a szerb szociális partnerek számára, hogy eredményesen töltsék be a jövőben az uniós szintű részvételi demokrácia fórumain rájuk háruló szerepet.

6. A szociális partnerek – a jelenlegi helyzet

6.1 A Szerb Munkaadók Szövetsége a legfontosabb országos szintű munkaadói érdekcsoport. Ők képviselik a szerb vállalkozókat a Szociális és Gazdasági Tanácsban. Az a tény azonban, hogy nem tudja tagjai között a legtöbb Szerbiában működő nagyvállalatot, valamint más szervezeteket, mint például a Kis- és Középvállalkozások Szövetségét, gyengíti legitimitását a szociális párbeszédben.

6.2 A legnagyobb vállalkozói szövetség, a Szerb Kereskedelmi és Iparkamara kötelező tagsági rendszere miatt a múltban nem vett részt a Szociális és Gazdasági Tanács munkájában. 2013. január 1-jén azonban elfogadták az önkéntes tagsági rendszert Szerbiában, és a kamara erősen elkötelezte magát a szociális párbeszédhez való hozzájárulás mellett, különösen a szakképzés, a külkereskedelem promóciója és a regionális fejlesztés terén. Támogatja a Szerb Munkaadók Szövetsége hely-

zetének megerősítését a tanácson belül, feltéve, hogy az – egy hatékony, valamennyi munkaadói szervezetet bevonó konzultatív folyamat révén – képessé válik arra, hogy a munkaadói érdekek lehető legszélesebb körét szolgáltassa meg.

6.3 Tekintettel a magas munkanélküliségre fontos, hogy a munkaadók nagyobb befolyással lehessenek a jó üzleti környezet kialakítására. Olyan környezetre van szükség, amely ösztönzi a vállalkozást és meggyorsítja az új cégek alapítását, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra, amelyek Európában az új munkahelyek fő forrásai közé tartoznak. A jobb üzleti klíma fő akadályai közé tartozik a jogi keret átláthatatlansága és kiszámíthatatlansága, a kevésbé vonzó adórendszer, beleértve bizonyos nem adójellegű terheket, a pénzforrásokhoz való hozzáférés elégtelensége, a cégbejegyzési eljárások, a külkereskedelemhez kapcsolódó adminisztratív terhek stb. A szerbiai üzleti közösség átfogó helyzetértékelése az, hogy nem vonják be eléggé a jogalkotási és az ahhoz kapcsolódó hatásvizsgálati folyamatba, különösen ami a kkv-kat érintő hatásokat illeti.

6.4 A szakszervezetek szétaprózottak és gyengék. Sokan közülük Szerbia két nagy szakszervezeti szövetségéhez, a Szerbiai Autonóm Szakszervezetek Szövetségéhez (SSSS), illetve a Független Szakszervezetek Szövetségéhez („Nezavisnost”) tartoznak. Van még két, magát reprezentatívnak tartó szövetség, a Szerbiai Szabad és Független Szakszervezetek Szövetsége (ASNS) és a Szabad Szakszervezetek Szövetsége (KSSS). A reprezentatív jellegét szabályozó új törvénynek megfelelően, amelynek vitája jelenleg is folyik, ezt az állítást ellenőrizni kell. Ezen túlmenően a Munkaügyi Minisztérium szerint mintegy 2 000, semmilyen országos szövetséghez nem tartozó szakszervezet működik különböző vállalatoknál. A munkavállalói oldalon valamennyi érintett munkavállalói szervezetet jobban be kell vonni a szociális partnerséggel kapcsolatos döntéshozatalba. A szerbiai szakszervezetek kulcsszerepet játszanak a szociális párbeszéd erősítésében.

6.5 Az átmenethez és a gazdasági válsághoz kötődő nehézségek napvilágra hozták a szakszervezetek szétaprózottságát és gyengeségét. A szakszervezetek bejegyeztetésének nehézsége, a szociális párbeszédet vállalati szinten elfogadni képtelen vállalatvezetők néha megnyilvánuló ellenállása, sőt zaklatása mindmind akadályozza a munkavállalói képviseletek normális fejlődését, és aláássa a szociális párbeszédet. Mindennek fényében azonban üdvözlendő az az eredményes együttműködés, amely az elmúlt években a két reprezentatív szövetség, az SSSS és a Nezavisnost között kialakult.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

491. PLENÁRIS ÜLÉS, 2013. JÚLIUS 10. ÉS 11.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv az európai gazdaság hosszú távú finanszírozásáról

(COM(2013) 150 final)

(2013/C 327/03)

Előadó: Michael SMYTH

2013. március 25-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Zöld könyv az európai gazdaság hosszú távú finanszírozásáról

COM(2013) 150 final/2.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és szociális kohézió” szekció 2013. június 19-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 10-i ülésnapon) 151 szavazattal 3 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Egy olyan stratégiának, mellyel Európát vissza akarjuk téríteni a fenntartható növekedés útjára, egyik fontos eleme, hogy ésszerű költségek mellett biztosítsuk a hosszú távú finanszírozás meglétét. Üdvözlendő és időszerű is az Európai Bizottság ebben a témában írt konzultatív dokumentuma.

1.2 Az EGSZB üdvözli, hogy a zöld könyv a produktív beruházásokra és a hosszú élettartamú materiális és immateriális tőke felhalmozására helyezi a hangsúlyt, ugyanakkor arra kéri az Európai Bizottságot, hogy szenteljen nagyobb figyelmet annak, hogy több „szociális szempontból előnyös” tőkeberuházást kell finanszírozni.

1.3 Amennyiben a bankok a jövőben valószínűleg kisebb szerepet fognak játszani a hosszú távú finanszírozás biztosításában, akkor ezzel olyan más közvetítők számára nyílhatnak meg lehetőségek, mint a nemzeti és multilaterális fejlesztési bankok, az intézményi befektetők, a nemzeti vagyonalapok és főként a kötvénypiacok. Fontos azonban, hogy ne emeljünk olyan akadályokat, amelyek gátolják a bankokat a legfontosabb hosszú távú finanszírozói szerepük betöltésében. Gondoskodni kell egy olyan jogi keretről is, amely megakadályozza azt, hogy a finanszírozási és tőkeáramok a szabályozott ágazaton túlra sodródjanak.

1.4 Az EGSZB üdvözli, hogy a közelmúltban feltőkésítették az Európai Beruházási Bankot, mivel ezzel az EBB még inkább képes lesz további magánberuházás-alapú finanszírozás mozgósítására és arra, hogy hatékonyabb anticiklikus szerepet töltsön be a beruházások finanszírozásában, illetve a kkv-k hitelhez segítésében. Igaz ugyan, hogy a 10 milliárd eurós tőkeinjekció jelentősnek mondható, az EGSZB szerint ez a jelenlegi körülmények között nem elegendő.

1.5 Az EU 2020-as projektkötvények bevezetése is kedvező fejleménynek tekinthető, jóllehet még csak kísérleti fázisról beszélhetünk. A projektkötvényeket az Európai Bizottság és az EBB közösen dolgozta ki. Hasonló együttműködések kellene még fontolóra venni nemzeti vagyonalapokkal is.

1.6 Amennyiben a projektkötvényekhez hasonló kezdeményezések sikerrel járnak a kötvényalapú finanszírozás piaci elterjedésében, akkor a kísérleti fázis lezárását és értékelését követően nagyobb arányban kellene élni velük.

1.7 A zöld könyv megvizsgálja, hogy a megtakarítások milyen szerepet játszanak a hosszú távú beruházásfinanszírozás biztosításában. Míg egyes tagállamok speciális megtakarítási rendszerek mellett tették le a voksukat, hogy az átfogóbb szociális beruházásokhoz mobilizálják a hosszabb távú jelzálogalapú

megtakarításokat, talán érdemes lenne fontolóra venni egy uniós vagy euró-zóna-szintű megtakarítási eszköz kialakítását, amely esetleg prémium kamatot fizetne.

1.8 Egyes tagállamok viszonylag sikeresek voltak abban, hogy az adórendszer ügyes alkalmazásával ösztönözzék a nyugdíjalapú vagy egyéb megtakarításokat. Az emberek hajlamosak arra, hogy visszarettenjenek attól, hogy adót fizesse a megkeresett jövedelem után, majd ezt követően az ebből az adózott jövedelemből befektetett hosszú távú megtakarításaik után is. A szociálisan felelős befektetési környezetben lehetővé kell tenni, hogy a nagyobb hosszú távú pénzügyi tervezés ösztönzése érdekében olyan célszerű személyes megtakarítási eszközöket lehessen kialakítani és értékesíteni, amelyek alacsony vagy nulla adóterhellel járnak, és megfelelő éves kerettel rendelkeznek.

1.9 A pénzügyi rendszerben érvényesülő rövid távú szemlélet komolyan akadályozza a megfelelő hosszú távú beruházások biztosítását, és szorosan összefügg a vállalatirányítással. Nem egyszerű feladat, hogy úgy változtassuk meg az ösztönzőket, hogy azokkal a hosszú távú teljesítményt sarkalljuk. Az EGSZB üdvözli a hosszú távú befektetőknek biztosítandó több szavazati joggal és osztalékkal, illetve a részvényesek jogairól szóló irányelv esetleges módosításával kapcsolatos európai bizottsági javaslatokat. Ezen felül meg lehetne fontolni a tőke-nyereségre vonatkozó adókedvezmények koordinált felhasználását is, hogy ezzel is ösztönözzük, hogy az alapkezelők hosszabb távra is megtartsák értékpapírjaikat.

1.10 A kockázati tőkével kapcsolatban a zöld könyv tartalmaz néhány érdekes javaslatot. Az EGSZB már korábban is javasolta, hogy bővítsék ki az EBB szerepét, hogy az a hitelnyújtáson túl biztosítson kockázati tőkét is. Az EBB létrehozói már eredetileg is ezt tervezték, még 1994-ben. Ha az EBB-hez hasonlóan az Európai Beruházási Alapot is megfelelően feltőkésítenék, akkor ez az alap lehetne a kkv-k egyik legfőbb kockázati-tőke-finanszírozója.

1.11 Végezetül, mivel a nemzeti és regionális kormányok regionális fejlesztési szerveik révén már most is részt vesznek a kkv-k túlélésének és hosszú távú növekedésének elősegítésében, indokolt lehet, hogy ezek a szervek maguk is részt vegyenek az ilyen kkv-alapú kereskedési platformok működtetésében. Szerepük az ügyfél kkv-k hitelképességének értékelésétől odáig terjedhet, hogy korlátozott garanciákat nyújtsanak az intézményi befektetők számára.

1.12 Az EGSZB azt szeretné, ha nagyobb hangsúlyt fektetnének a szociálisan felelős befektetésekre, és azt javasolja, hogy a hosszú távú befektetési feltételek nyomon követésére hozzanak létre egy megfigyelőközpontot.

2. Bevezetés és a zöld könyv háttere

2.1 Az Európai Bizottságot leginkább az motiválta ennek a zöld könyvnek az elkészítésében, hogy Európát vissza kell vezetni az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés útjára. Az európai fenntartható növekedéshez jelentős, hosszú távú és nagyszabású beruházásokra van szükség. Mindezt komolyan nehezíti az, hogy a háztartások és az üzleti szféra jelenleg kockázatkerülő magatartást tanúsít, számos kormányzat

pedig költségvetési konszolidációra kényszerül. Ezek együtt akadályozzák a hosszabb távú beruházások finanszírozását.

2.2 A hagyományos pénzügyi közvetítőcsatornák kudarcai problémát jelentenek. Az EU-ban a bankok jelentik a beruházásfinanszírozás legfőbb forrását, sokan közülük azonban jelenleg elsősorban a tőkeáttétel csökkentésével vannak elfoglalva, így nem tudják betölteni alapvető szerepüket. A zöld könyv túltekint a jelenlegi válságon, és megoldásokat keres arra, hogy miként lehetne biztosítani a beruházásokhoz szükséges hosszú távú finanszírozást.

2.3 Az Európai Bizottság a termelő beruházásokra és a hosszú élettartamú materiális és immateriális tőke felhalmozására helyezi a hangsúlyt, amely kevésbé prociklikus, mint a rövid távú tőkeberuházás. Az Európai Bizottság meghatározása szerint akkor beszélhetünk hosszú távú finanszírozásról, ha a pénzügyi rendszer olyan beruházásokat finanszíroz, amelyeknek hosszú kifizetési projektjük van.

2.4 Európa reformprogramot hajt végre a pénzügyi ágazatban, hogy nagyobb stabilitást és bizalmat biztosítson a pénzügyi piacokon. A pénzügyi rendszer stabilitása a hosszú távú beruházások szükséges előfeltétele, ugyanakkor nem jelent elegendő kritériumot. Az Európai Bizottság számos olyan területet határoz meg, ahol cselekvésre van szükség. Ezek a következők:

- a pénzügyi intézmények kapacitása a hosszú távú projektfinanszírozás irányítására,
- a pénzügyi piacok eredményessége és hatékonysága a hosszú távú finanszírozási eszközök kínálata szempontjából,
- a hosszabb távú megtakarításokat és beruházásokat ösztönző politikák, valamint
- a kkv-k banki és nem banki finanszírozáshoz való hozzájutásának megkönnyítése.

3. A javaslatokhoz fűzött megjegyzések

3.1 A pénzügyi intézmények kapacitása a hosszú távú projektfinanszírozás irányítására

3.1.1 Kereskedelmi bankok. Alapvetően helyes az Európai Bizottság elemzése arról, hogy milyen problémák merülnek fel Európában a megfelelő hosszú távú finanszírozás biztosítása során. Változóban van az, hogy hagyományosan a bankok biztosítják a hosszú távú finanszírozást, és ez a jövőben vélhetőleg még kevésbé lesz így. Egyértelműen ellentmondás van néhány új banki szabályozás, illetve a zöld könyv azon céljai között, hogy serkentsük a hosszú távú beruházásokat. A zöld könyv pusztán azt állapítja meg, hogy a jelenlegi és vélhetőleg a jövőbeli pénzügyi reformok is valószínűleg csökkenteni fogják a banki tevékenység mértékét a közvetítésben. Jobban egyensúlyba kellene hozni egymással a Bazel III prudenciális követelményeit és azokat az ösztönzőket, melyekkel azt akarjuk elérni, hogy a bankok továbbra is biztosítsanak hosszú távon finanszírozást a beruházásokhoz. Mindenesetre valószínűleg lehetőségek nyílnak majd meg más közvetítők előtt, például a nemzeti és multilaterális fejlesztési bankok, az intézményi befektetők, illetve a kötvénypiacok és a nemzeti vagyonalapok nagyobb mértékű bevonása előtt.

3.1.2 Nemzeti és multilaterális fejlesztési bankok. Ezek az intézmények fontos szerepet játszanak abban, hogy megosztják a privátbefektetőkkel és egyéb magánszereplőkkel a kockázatokot a fontos projektek kapcsán, és így segítenek megelőzni a piaci zavarokat. Hosszabb távú stratégiai intézkedéseiknek köszönhetően anticiklikus szerepet is betöltenek. Az EBB és az EBA egyre jelentősebb szerepet játszik a közös kockázatvállalásban, az EBB közelmúltbeli feltőkésítése pedig – bár az EGSZB szerint nem érte el a kívánt szintet – kétségtelenül hozzájárul majd ahhoz, hogy az EBB hatékonyabban tudjon mozgósítani újabb magánforrásokat a beruházások finanszírozására. Az EGSZB arra biztatja az EBB-t, hogy tegyen meg többet az olyan jelentős határokon átnyúló infrastrukturális projektek sikeréért, melyeknek pénzügyi gondjaik akadnak.

3.1.3 Az EGSZB üdvözlí az EU 2020-as projektkötvények bevezetését, melyeknek most folyik a tesztelése több PPP-kivitelezésű infrastrukturális beruházási projekt keretében az energiaügy, a közlekedés és az ikt-infrastruktúrák terén. ⁽¹⁾ Az Európai Bizottság kitér arra, hogy a vagyonalapok milyen szerepet játszhatnak a hosszabb távú beruházások finanszírozásában. A projektkötvényekhez hasonlóan, melyeket az Európai Bizottság és az EBB közösen fejlesztett ki, talán érdemes lenne kidolgozni egy hasonló közös kezdeményezést a vagyonalapokkal, ezzel is bővítve a hosszú távú beruházásokra igénybe vehető finanszírozási források lehetséges körét.

3.1.4 Az intézményi befektetők kapcsán a zöld könyv megjegyzi, hogy adott esetben ellentét lehet aközött, hogy hatékony szabályozásra van szükség a biztosítótársaságok közötti tőkekockázatról, illetve hogy ösztönözni kell őket a hosszabb távú beruházások finanszírozására. Viták folynak a kérdésről az Európai Bizottság és az európai biztosítási szervek között. Az Európai Bizottság javaslatokat akar előterjeszteni a hosszú távú befektetési alapok lehetséges formáira vonatkozóan, hogy ösztönözze olyan mechanizmusok kidolgozását, amelyek segítik a különböző intézményi befektetőket a kockázatok szétterítésében. A javaslat dicséretre méltó. A nyugdíjalapok jelentősebb szerepet tölthetnének be a hosszú távú beruházások finanszírozásában, de ennek számos intézményi, szabályozási és politikai akadálya van. Különösen az aggasztja őket, hogy a politikusok olyan projektek finanszírozására akarhatják rábírní őket, amelyek nem egyeznek tagjaik érdekeivel. Konzultálni kell a nyugdíjalapokkal arról, hogy miként lehetne minimalizálni vagy megszüntetni ezeket az akadályokat. Egy bankunió létrehozása segítséget jelenthet ezen a téren.

3.1.4.1 Abban, hogy a hosszú távú finanszírozás biztosításában nagyobb arányban vegyenek részt intézményi befektetők, társasági adóval kapcsolatos ösztönzők is szerepet játszhatnak. A nagy infrastrukturális projektek finanszírozása kapcsán a sávós kedvezmények rendszerével elérhető lenne, hogy több intézményi befektető vegyen részt ezekben a projektekben.

3.2 *A pénzügyi piacok eredményessége és hatékonysága a hosszú távú finanszírozási eszközök kínálata szempontjából*

3.2.1 A zöld könyv megjegyzi, hogy a különböző finanszírozási lehetőségek bővítéséhez és elmélyítéséhez néhány európai tőkepiac fejlesztésére és érettebb szintjére van szükség. Az EU-ban kevésbé fejlettek a kötvénypiacok, mint az Egyesült Államokban, és a közfelfogás szerint el vannak zárva a közepes piaci tőkeértékű vállalatok és a kkv-k elől. A hitelminősítők

még a projektkötvények bevezetését is csak óvatosan fogadták, ami jól mutatja, hogy milyen komoly harcokkal jár a kötvénypiaci kapacitások növelése. Amennyiben a projektkötvényekhez hasonló kezdeményezések – amelyek mintegy 4,6 milliárd eurót szabadíthatnak fel új infrastrukturális projektekhez – sikerrel járnak a kötvényalapú finanszírozás piaci elterjedésében, akkor a kísérleti fázis lezárását és értékelését követően nagyobb arányban kellene élni velük.

3.3 *Hosszabb távú megtakarításokat és beruházásokat ösztönző politikák*

3.3.1 Átfogó felülvizsgálatra kerül sor azokkal a tényezőkkel kapcsolatban, amelyek befolyásolják a hosszú távú megtakarításokat a finanszírozásban. Egyes tagállamok tettek már lépéseket a hosszú távú megtakarítások elősegítésére, de sokkal többre van szükség a kínálati oldalon. A zöld könyv azt javasolja, hogy hozzanak létre olyan uniós szintű megtakarítási eszközöket, amelyekkel még több hosszabb távú jelzálogalapú megtakarítást lehet mobilizálni átfogóbb társadalmi célkitűzések megvalósításához. Ez az elképzelés előnyökkel járhat a határokon átnyúló infrastruktúrák szempontjából. Segítheti a nagyobb munkaerő-piaci mobilitást és a nyugdíjtervezést az egységes piacon belül. A hosszabb távú megtakarítások ösztönzéséhez szükség lehet arra, hogy olyan új megtakarítási eszközöket kínáljanak, amelyek prémium, illetve sávós kamatozásúak.

3.3.2 Adózás. A közlemény bizonyos mértékig kitér arra, hogy milyen összefüggés van az adózás, a hosszú távú megtakarítások és a hosszú távú beruházások között. Az, hogy a beruházásokra a társasági adóhoz hasonló rendszert érvényesítenek, egyre inkább a tőkealapú helyett az adósságalapú finanszírozás irányába torzítja a rendszert. Amikor megfelelő reformokon gondolkodunk annak ösztönzésére, hogy a hosszabb távú beruházásokat nagyobb arányban finanszírozzák tőkealapú megoldásokkal, akkor érdemes lenne fontolóra venni egy sávós kedvezményrendszer alkalmazását. Széles körben alkalmaznak ilyen rendszereket a tőkejövedelmek megadóztatásakor, és úgy is ki lehetne őket alakítani, hogy ellensúlyozzák az adósságfinanszírozás egyes jelenlegi adóügyi előnyeit.

3.3.3 A hosszú távú megtakarítások és az adórendszer kapcsán az Európai Bizottság megjegyzi, hogy fontos gondoskodni stabil és megfelelő megtakarítások biztosításáról, és fontosak az ezek elősegítéséhez szükséges ösztönzők is. Egyes tagállamok viszonylag sikeresek abban, hogy az adórendszer egyes alkalmazásával ösztönözzék a nyugdíjalapú vagy egyéb megtakarításokat. Az emberek hajlamosak arra, hogy visszatérjenek attól, hogy adót fizessenek a megkeresett jövedelem után, majd ezt követően az ebből az adózott jövedelemből befektetett hosszú távú megtakarításaik után is. Lehetővé kell tenni, hogy a nagyobb hosszú távú pénzügyi tervezés ösztönzése érdekében olyan célszerű személyes megtakarítási eszközöket lehessen kialakítani és értékesíteni, amelyek alacsony vagy nulla adóteherrel járnak, és megfelelő éves kerettel rendelkeznek.

3.3.4 Megvannak a maga árnyoldalai annak is, ha a hosszú távú beruházásokkal kapcsolatban elvárt eredmények eléréséhez adóügyi ösztönzőket alkalmazunk. Olyan komoly kérdések merülnek fel ezzel kapcsolatban, mint a holtteher veszteség és az arbitrázs, melyekkel mindenképpen foglalkozni kell. Ahhoz viszont, hogy stimuláljuk és elérjük a beruházások kívánt szintjét, következetes és megbízható hosszabb távú tervezés keretében szükség van adóügyi ösztönzőkre.

⁽¹⁾ Lásd például: COM(2009) 615 final.

3.3.5 Vállalatirányítás. A hosszú távra szóló beruházások biztosítása kapcsán központi kérdésként merül fel rövid távú gondolkodás, amely szorosan összefügg a vállalatirányítással. Az alapkezelőket, befektetési bankárokat és vállalatvezetőket megcélzó ösztönzők jó része mindez ideig inkább rövid távúnak bizonyult. Nem lesz könnyű úgy megváltoztatni ezeket az ösztönzőket, hogy azokkal a hosszú távú teljesítményt sarkalljuk. A zöld könyv több érdekes javaslatot is tartalmaz a hosszú távú befektetőknek biztosítandó több szavazati joggal és osztalékkal, illetve a részvényesek jogairól szóló irányelv esetleges módosításával kapcsolatban. Talán a tőkejövödelmekkel kapcsolatos adókedvezmények proaktívabb alkalmazása lehet az egyik eszköz arra, hogy ezzel is ösztönözzük, hogy az alapkezelők hosszabb távra megtartsák értékpapírjaikat.

3.4 A kkv-k banki és nem banki finanszírozáshoz való hozzájutásának megkönnyítése.

3.4.1 A zöld könyv megjegyzi, hogy a kkv-k számos tagállamban komoly nehézségekbe ütköznek, ha finanszírozáshoz szeretnének jutni életben maradásukhoz vagy éppen növekedésükhöz. A banki tőkeáttétel leépítésének hatásain túl a kkv-k még az elaprózott és inkább csak eseti jellegű alternatív finanszírozási források jelentette problémával is küzdenek. A helyi bankoknak sok esetben egyáltalán nincs vagy csak nagyon beszűkült kapcsolatuk van helyi régiójukkal. Gyengültek a bankok és a kkv-k közötti kapcsolatok; ezeket ismét ki kellene építeni vagy meg kellene erősíteni. Számos kezdeményezésre sor került már, hogy a kkv-k bankon kívüli finanszírozási forráshoz jussanak: például kockázatitőke-alapok révén, eszközfinanszírozás⁽²⁾ és a szállítói láncban történő finanszírozás keretében vagy közösségi finanszírozáson (crowd-funding) keresztül. Ennél sokkal többre van szükség. A biztosítási ágazat és a nyugdíjalapok hajlandóak lennének nagyobb szerepet vállalni ebben, de megfelelő ösztönzőket szorgalmaznak. Az Európai Bizottságnak foglalkoznia kellene ezzel a kérdéssel. A kkv hosszú távú finanszírozáshoz való jutását célzó jövőbeli intézkedések során biztosítani kell, hogy a kkv-k az eredetileg tervezettek szerint tudják kihasználni az ilyen intézkedéseket, anélkül hogy a bankok

további, túlzó feltételeket szabnának, amennyiben ezen intézkedések végrehajtására a bankok közreműködésével kerül sor.

3.4.2 Kockázati tőke. Az Európai Bizottság az „alapok alapja” megközelítést javasolja a kockázatitőke-alapú finanszírozás kritikus tömegének megteremtéséhez. Emellett be lehetne vezetni a piacra az intézményi befektetők számára javasolt garanciaalapot is. Az EGSZB már korábban is javasolta, hogy bővítsék ki az EBB szerepét, hogy az a hitelnyújtáson túl biztosítson kockázati tőkét is.⁽³⁾ Az EBB létrehozói már eredetileg is ezt tervezték, még 1994-ben. Ha az EBB-hez hasonlóan az Európai Beruházási Alapot is feltőkésítenék, akkor ő lehetne a kkv-k egyik legfőbb kockázatitőke-finanszírozója.

3.4.2.1 Azzal párhuzamosan, hogy a kockázatitőke-alapú finanszírozást kibővítik a kkv-kra is, ez utóbbiak tőkefinanszírozására kibővítik a meglévő kereskedési platformokat, illetve újakat hoznak létre. A zöld könyv több hasznos javaslatot is tartalmaz ebben a témában. Mivel a nemzeti és regionális kormányok regionális fejlesztési szerveik révén már most is részt vesznek a kkv-k túlélésének és hosszú távú növekedésének elősegítésében, indokolt lehet, hogy ezek a szervek maguk is részt vegyenek az ilyen kkv-alapú kereskedési platformok működtetésében. Szerepük az ügyfél kkv-k hitelképességének értékelésétől odáig terjedhet, hogy korlátozott garanciákat nyújtsanak az intézményi befektetők számára.

3.4.3 Az EGSZB szerint szerencsésebb lett volna, ha a zöld könyv megfelelő pénz- és adóügyi szabályozások létrehozásával, illetve magával a közbeszerzéssel nagyobb támogatást nyújtott volna a társadalmilag felelős alapokba való befektetéshez. Talán érdemes lenne létrehozni egy megfigyelőközpontot a hosszú távú beruházásokhoz. Ez a szerv – a civil társadalom aktív közreműködésével – nyomon követhetné, hogy miként alakul a hosszú távú beruházások és megtakarítások keresleti, illetve kínálati oldala, valamint megfelelő tájékoztatást nyújthatna ahhoz, hogy a gazdasági szereplők megalapozott döntéseket hozhassanak a hosszú távú beruházások terén.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽²⁾ Lásd például a nagy-britanniai hitelfinanszírozási rendszert (Funding for Lending Scheme) http://www.hm-treasury.gov.uk/ukecon_fundingforlending_index.htm.

⁽³⁾ HL C 143., 2012.5.22., 10. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a vámügyi kockázatkezelésről és az ellátási lánc biztonságáról

(COM(2012) 793 final)

(2013/C 327/04)

Előadó: **Antonello PEZZINI**

2013. március 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a vámügyi kockázatkezelésről és az ellátási lánc biztonságáról

COM(2012) 793 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. június 27-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott 491. plenáris ülésén (a július 10-i ülésnapon) 168 szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) alapvetőnek tartja a vámügyi kockázatkezelésnek és az ellátási lánc biztonságának közös megközelítését annak érdekében, hogy valamennyi érintett hatóság egységesen és diszkriminációmentesen alkalmazza az európai jogszabályokat a vámunió teljes területén, amely az EUMSZ 3. cikke alapján az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik.

1.2 Az EGSZB meggyőződéssel támogatja azokat az európai bizottsági javaslatokat, melyek a kockázatok és az árumozgások uniós határokon át megvalósuló kezelésének nagyobb hatékonyságát és működőképességét hivatottak biztosítani a kockázatok uniós kezelésére szabott informatikai rendszereket felmutató **közös stratégia** révén.

1.3 Az EGSZB komoly aggodalmának ad hangot azzal kapcsolatban, hogy az 1957-es Római Szerződéssel elindított vámunió belüli, – mely 1968-ban a szabad személy- és áruforgalom egységes kereskedelmi térségét biztosítani hivatott közös politikaként valósult meg, ahol valamennyi kereskedelmi szereplő számára az EU teljes területén diszkriminációmentes bánásmód mellett egyablakos vámügyintézés zajlik – továbbra is olyan eltérő megközelítési módok és alkalmazási gyakorlatok állnak fenn, amelyek megakadályozzák a vámügyi kockázatok hatékony és eredményes kezelését, és ezáltal lassítják az EU-n belüli szabad áruforgalmat és árucserét.

1.4 Az EGSZB szerint alapvető a vámügyi kapacitások javítása az EU területének bármely pontján ahhoz, hogy biztosítani lehessen a kockázatkezelés magas szintjét a vámunió egészében a definíciók, az osztályozások, az adatgyűjtés és az uniós adatbank felé történő adattovábbítás egységes végrehajtása szempontjából. Mindennek egységes minőségellenőrzési rendszerrel

ellenőrzött egyértelmű közös kritériumok alapján kell történnie a szabálysértőkre kirovandó büntetésekkel együtt.

1.5 Az EGSZB közös műszaki jogszabályi szabványok kifejlesztését javasolja a kockázatkezelés egységes működtetése érdekében az Unió valamennyi külső határa mentén. Ezt olyan magas szintű szakmai képzésre irányuló közösségi erőfeszítésnek kell kísérnie, amely a sokféle nemzeti valóságból eredő kötelezettségekkel is számol.

1.6 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy biztosítani kell az európai piacfelügyeleti rendszeren belül működő különböző adatbankok közötti teljes interoperabilitást. Ezt közös stratégia révén kell megoldani a technológiai fejlesztésre szolgáló uniós programok hathatós támogatása mellett, melynek biztosítania kell a különböző hatóságok között különböző szinteken valós időben létrejövő adatcserét az egészségügyi, környezetvédelmi és szociális dömping lehetséges kockázatai ellen való küzdelem erősítése érdekében is.

1.7 Az EGSZB a szakképzett emberi erőforrások fejlesztésére és a kezelési kapacitások fokozására irányuló uniós fellépések megerősítését kéri többek között az ellenőrzési feladatok megosztásában tapasztalható egyenlőtlenségek kiegyensúlyozását célzó fellépések révén, valamint egy olyan közös vámügyi beavatkozási szerv létrehozása által, amely válsághelyzet esetén gyors beavatkozást tesz lehetővé.

1.8 Az EGSZB szerint elengedhetetlen a vámügyi hatóságok, a szállítók és az engedélyezett gazdálkodók közötti partnerség megerősítése, ez utóbbiak jogállását és előnyeit pedig javítani kell. Így biztosítható a kockázatkezelés során történő optimális együttműködés az egylépcsős adattovábbítás révén, elkerülve a fölösleges adminisztratív átfedéseket.

1.9 Az EGSZB olyan megújított kormányzási rendszer bevezetését kéri, amely magába foglalja az összes nemzeti és uniós hatóságot, az európai ügynökségeket, a riasztó- és információszolgáltatásokat a vámügyi szervek, valamint a belső piacon működő egyéb hatóságok közötti strukturáltabb és rendszereztebb együttműködés érdekében.

1.10 Az EGSZB azt kéri, hogy a piacfelügyeleti rendszerre vonatkozó többéves tervben meghatározott fellépési csomag koherens és koordinált módon kerüljön megvalósításra annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az ellenőrzések megkettőzése, az alkalmazott kritériumok sokfélesége és ugyanazon adatok egymást követő többszöri kikérése. Emellett ki kell küszöbölni a különböző piacellenőrzési és piacfelügyeleti hatóságok közötti eltérő megközelítésmódokat, valamint az interoperabilitásbeli hiányosságokat is.

2. Bevezetés

2.1 Az EUMSZ 3. cikkének értelmében a vámunió az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik.

2.2 Az EGSZB már 2004-ben rámutatott annak szükségességére, hogy „új irányt adjunk a vámügyi szolgálatokra vonatkozó szakpolitikák olyan stratégiai megközelítésének, mely a legfőbb hangsúlyt joggal helyezi a bővítést követő új külső uniós határookra vonatkozó közös vámpolitika alkalmazásából eredő kihívásokra. Emellett azt is megállapítja, hogy –különösen az Egyesült Államokban bekövetkezett eseményeket követően – az uniós polgárok védelmét szolgáló biztonsági eljárások vonatkozásában fellépő aggodalmak miatt megváltozott az általános helyzet.”⁽¹⁾

2.3 Látva azokat a vámuniót sújtó komoly működési problémákat, melyek az uniós jogszabályok eltérő alkalmazásából erednek, és az elégtelen hatékonyság, a pazarlás, valamint a szükségletek és a rendelkezésre álló források közötti hiányos koordináció miatt a rendszer összesített hatékonyságát veszélyeztetik, az EGSZB hangsúlyozta, hogy „olyan egységes, naprakész, átlátható, hatékony és egyszerűsített eljárásokon alapuló vámpolitika alkalmazása mellett száll síkra, amely képes hozzájárulni az EU globális szintű gazdasági versenyképességéhez”⁽²⁾.

2.4 A vámunió az EU kereskedelempolitikai intézkedéseinek nagy részét támogató operatív szerv, mely a tagállamok kormányain keresztül az EU kereskedelmi áruforgalmához kötődő számos nemzetközi megállapodást hoz létre, valamint jelentős horizontális folyamatokat fejleszt ki a következő területeken: adatkezelés, a kereskedők kezelése és kockázatkezelés, ideértve az áruk nemzetközi kereskedelméhez kapcsolódó számtalan különböző típusú és szintű kockázat azonosítását, értékelését, elemzését és mérséklését”⁽³⁾.

2.5 Az integrált kockázatkezelési megközelítésnek a belépési és kilépési pontoknál történő bevezetése a következő célkitűzések teljesítésére irányulna:

- az emberi és pénzügyi erőforrások jobb elosztása és a szükséges helyekre való koncentrálása,
- az uniós vámügyi jogszabályok teljes körű és egységes alkalmazása,
- a hatóságok, a kereskedők és a szállítók közötti integrált együttműködés rendszere,
- a vámkezelési gyakorlatok egyszerűsítése, valamint a tranzakciók idejének és költségeinek a csökkentése.

3. A vámügyek szerepe a biztonság szempontjából

3.1 Amint azt az Európai Bizottságnak a vámunió helyzetéről szóló 2012. év végi közleménye leírja, „a vámhatóság az egyetlen olyan hatóság, amely teljes körű rálátással és ellenőrzési felelősséggel rendelkezik az EU külső határain áthaladó összes áruval kapcsolatban, amelyek az EU vámterületén belül szabadon mozoghatnak, miután az EU valamely vámhatósága szabad forgalomba bocsátotta azokat”⁽⁴⁾.

3.2 Mivel egyedüli hatóságként lépnek fel, az Unió vámhatóságai rendelkeznek az EU nemzetközi cserekereskedelmének felügyeletével kapcsolatos elsődleges felelősséggel, valamint hozzájárulnak a belső piac külső vetületeinek, a közös kereskedelmi politikának, valamint a kereskedelemre és a teljes ellátási láncra vonatkozó szakpolitikáknak a megvalósításához.

3.3 Az EGSZB hangsúlyozta, hogy „egy jól működő vámunió az európai integrációs folyamat elengedhetetlen feltétele ahhoz, hogy az áruk szabad mozgásának hatékony, biztonságos és átlátható biztosítása, a fogyasztók és a környezet maximális védelme, valamint a csalás és a hamisítás elleni hatékony küzdelem az egész Unió területén egységesen megvalósulhasson”⁽⁵⁾, valamint egységes, korszerű, átlátható, hatékony és egyszerűsített eljárásokon alapuló egységes vámpolitikát javasolt.

3.4 Bár közös jogszabályokon és szakpolitikán alapul, a vámunió operatív működése összetett, hiszen továbbra is az EU 27 különálló kormányzata hajtja végre különböző szintű emberi, műszaki és pénzügyi tényezők mozgósításával, mind a vámkezelési és ellenőrzési eljárások tekintetében, mind pedig az adatkezelést, a kereskedők kezelését, illetve a nemzetközi cserekereskedelemre és az ellátólánc biztonságára vonatkozó különböző kockázati szintek kezelését illetően.

3.5 Az EGSZB rámutat arra, hogy a vonatkozó kereskedelmi áruforgalom nagyságának figyelembevétele érdekében elkerülendő az, hogy a tagállamokra a vámügyi szabályozás tekintetében kényszerzubbonyt húzzanak. Ebben az vonatkozásban az EGSZB megállapítja, hogy a tagállamok egyre több eszközt vezettek be a kereskedelem megkönnyítése érdekében: ilyen a vámügyi adminisztráció dematerializálása, az eljárások egyszerűsítése és az engedélyezett gazdálkodói státusz.

3.6 Mindenfajta harmonizációnak a bevett „gyakorlatokon” és nem az európai átlagszinten kell alapulnia.

⁽¹⁾ HL C 110., 2004.4.30., 72. o.

⁽²⁾ HL C 229., 2012.7.31., 68. o.

⁽³⁾ COM(2012) 791 final.

⁽⁴⁾ COM(2012) 791 final.

⁽⁵⁾ HL C 229., 2012.7.31., 68. o.

3.7 Ha ésszerűsíteni kívánjuk a költségeket, eredményorientálttá akarjuk tenni a munkát a pénzügyi bevételek szempontjából is, valamint konkrét előrelépést szeretnénk, akkor az EGSZB szerint az ellenőrzéseket nem annyira az egyszeri fellépéseken alapuló módszertanhoz kell igazítani, hanem kockázatelemzésen alapuló rendszerszerű módszertanra (*systems-based approach*) van szükség.

4. Az ellátási lánc kockázatkezelése

4.1 Miközben folyamatosan növekszik az kereskedelmi forgalom, fokozódó ütemben pedig egyre összetettebb új modellek jelennek, a vámunió operatív működése egyre növekvő nyomásnak van kitéve az ellátandó feladatköröknek és az érintett felek elvárásainak gyors növekedésével párhuzamosan. Az operatív funkcióknak a számítógépesített vámkezelési környezetben történő korszerűsítése a következőket feltételezi:

- új eljárások európai léptékben történő alkalmazása,
- az információs technológiákba való fokozott beruházások,
- új kompetenciák a személyzet számára.

4.2 A kockázatelemzés, kockázatellenőrzés és kockázatkezelés hatékony közös stratégiáinak elérése céljából kulturális váltásra van szükség valamennyi érintett szervnél: olyan stratégiai célkitűzések és közös módszertanok irányába kell elmozdulni, amelyek a más ügynökségekkel és nemzetközi partnerekkel közös kockázatkezelés keretében valósulnak meg, különösen a biztonság, az egészség, és a környezetvédelem terén.

4.3 A hatékony kockázatkezelés érdekében különösen nagy szükség van a vámügyi hatóságok és a piacfelügyeleti hatóságok közötti szorosabb együttműködésre nemzeti és uniós szinten egyaránt. Enélkül ugyanis komoly akadályok merülnének fel a közös kockázati kritériumok és a sajátos kockázati profilok meghatározása előtt.

4.4 A kockázatkezelés be- és kilépési pontoknál történő közös megközelítésének a bevezetése során figyelembe kell venni azt, hogy jelenleg több, mint 60 jogszabály⁽⁶⁾ ruház át felelősségi köröket a vámhatóságokra, miközben a felügyeleti hatóságokra egymástól kölcsönösen függő folyamatok láncra hárul át, melyek az áruminták vizsgálatától, a laboratóriumi teszteken keresztül az eredmények értelmezéséig, valamint a korrekciós és büntető fellépésekig terjednek, melyek a piacon előforduló áruk biztonságának javítására irányulnak, ahogyan azt az első⁽⁷⁾ és második⁽⁸⁾ egységes piaci intézkedéscsomag előírja.

4.5 A kockázattertelézési módszertanokat – többek között az igazgatási együttműködés csoportjain (ADCO) keresztül – a különböző szintű vámhatóságok és piacfelügyeleti hatóságok rendszerszerű közös platformján kellene elhelyezni, valamint

a különböző területeken működő adatbankokban felgyülemlett tapasztalatokkal kellene kiegészíteni.

4.6 A vámhatóságoknak és a piacfelügyeleti hatóságoknak egyesíteniük kellene erőforrásait és szakértelmüket, hogy "a kkv-k érdekeit szem előtt tartó módszerek alkalmazását" ⁽⁹⁾ az irányvonalak mindkét hatóság részéről történő megvalósítása révén biztosítsák. Ehhez a koordináció, az együttműködés, valamint az információcsere és a közös tevékenységek fokozására van szükség a magas kockázattal járó szállítmányok célzott kezelése érdekében.

5. A vámhatóság–kereskedők–szállítványozók közötti partnerség szerepe

5.1 A vámhatóságok és a kereskedők, illetve a szállítványozók közötti partnerség alapvetően fontos ahhoz, hogy az ellátási lánc integritását a polgárok, a vállalatok és a közigazgatás érdekében biztosíthassuk.

5.2 Egy ilyen partnerségnek szilárd bizalmi mechanizmusokon kell alapulnia a következő elemekkel együtt:

- a gazdálkodók kötelezettségeinek az összehangolása a termékbiztonság szavatolása érdekében, valamint a gyártók, az importőrök és a terjesztők világos felelősségi köreinek a meghatározása az ellátási lánc biztonságát szavatolni képes intézkedések révén;
- a kereskedőknek a kockázatkezelésért felelős valamennyi hatóság számára meg kell adniuk a kódolt minőségi adatokat az áruk és a bevont valós szereplők beazonosítása és nyomonkövethetősége érdekében;
- a kockázatkezelés szempontjából történő azonos bánásmód a kereskedők számára az unió egész területén és a külső határok bármely pontján, elkerülve az egyenlőtlen bánásmódot;
- a határokon át áruszállítást végző vállalatokkal való szorosabb együttműködés;
- a kereskedőket terhelő adminisztratív, eljárási és bürokratikus költségek korlátozása, különösen ha kkv-król van szó.

5.3 A beható ellenőrzések korlátozását már a Vámigazgatások Világszervezetének a vámügyi ellenőrzések egyszerűsítéséről szóló (felülvizsgált) Kiotói Egyezményében⁽¹⁰⁾, illetve a Kereskedelmi Világszervezetnek a kereskedelem megkönnyítésére vonatkozó tárgyalásai⁽¹¹⁾ során is előrevetítik annak ellenére, hogy – különösen a 2001. szeptember 11-i eseményeket követően – nagy a kísértés a rendszeres ellenőrzések felerősítésére.

⁽⁶⁾ Az Európai Unióban a 2014–2020 közötti időszakra létrehozandó vámügyi és adóügyi cselekvési program (FISCUS) hatásvizsgálatáról szóló dokumentum (SEC(2011) 1317 final) 2. melléklete.

⁽⁷⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 573 final.

⁽⁹⁾ COM(2013) 76 final, 9. intézkedés.

⁽¹⁰⁾ Vámigazgatások Világszervezete 2003.

⁽¹¹⁾ A GATT VIII. cikke, mely az import-export műveletekhez szükséges eljárások korlátozását célozza.

5.4 Ki kell küszöbölni az információáramlás töredezettségét, valamint a kockázatkezelési kapacitás tagállamonkénti eltéréseit ahhoz, hogy az elektronikus kockázatkezelés és -elemzés szintje egységessé váljon: ennek alapját továbbra is a kockázatkezelés és az ellátásbiztonság közös európai kultúrájának a kialakítása adja.

6. Az új technológiák: a rendszerek interoperabilitása és az információmegosztás

6.1 Az Európai Unió többéves kutatás-fejlesztési keretprogramjai – különösen a hetedik keretprogram, csakúgy mint a közigazgatások interoperabilitását elősegítő IDABC⁽¹²⁾ és ISA⁽¹³⁾ programok – megalapozták a különböző közös kockázatkezelési projektek kifejlesztését, mindezt pedig olyan új eszközökkel, amelyek révén elkerülhetők az infrastruktúrákat és az alkalmazásokat jellemző és tagállamonként eltérő nemzeti folyamatok és informatikai domáink.

6.2 Lényeges, hogy a kockázatkezelésre és az ellátási lánc biztonságára irányuló innovációs és kutatás-fejlesztési erőfeszítéseket uniós szinten koordinálják a technológiák gyors terjesztése és kereskedelmi forgalmazása érdekében. A technológiák ipari méretű elterjedésének különösen a „proof-of-concept” elnevezésű demonstrációs projektek és a kísérleti gyártósorok az elengedhetetlen feltételei. Ezeket a kezdeményezéseket a közös magánszféra partnerségei finanszírozhatják a strukturális alapokon keresztül vagy a Horizont 2020 program keretében, illetve egyéb uniós programokon keresztül.

7. A vámügyi szervek és egyéb hatóságok közötti együttműködés és összehangolt munka

7.1 Az EGSZB-nek a közelmúltban is lehetősége nyílt rámutatni arra, hogy „a határokat átlépő áruk minőségének fokozottabb ellenőrzéséhez a vámigazgatási szervek, a piacfelügyeleti hatóságok, az Európai Bizottság szolgálatai és az európai ügynökségek **szorosabb együttműködésére** van szükség”⁽¹⁴⁾, hangsúlyozva a megfelelő információnyújtás és a kapcsolódó képzés szükségességét.

7.2 Az Európai Bizottság szerint „uniós szinten a tagállamok kapacitásainak és erőforrásainak jobb összevonására van szükség ahhoz, hogy a külső határ minden pontján eredményesebben teljesítsük az uniós kockázatkezelési célkitűzéseket”, többek között „egy elektronikus kockázati motor valós idejű alkalmazásával”, megerősítve az uniós szintű kapacitásokat.

7.3 Az EGSZB szerint a kockázatkezelési együttműködés és koordináció a bizottsági javaslat egyik sarkalatos pontja nem csupán a tagállamok hatóságaira vonatkozó rendszerszintű koordinálás szintjén, hanem magának az Uniónak a szintjén is a különböző főigazgatóságok és egyéb operatív ügynökségek között.

⁽¹²⁾ Interoperable Delivery of Pan-European e-Government Services to Public Administrations, Businesses and Citizens (Páneurópai e-kormányzati szolgáltatások interoperábilis nyújtása közületeknek, vállalatoknak és polgároknak). IDABC contributes to the i2010 initiative of modernising the European public sector. (Az IDABC hozzájárul az európai közszféra korszerűsítését célzó i2010-es kezdeményezéshez).

⁽¹³⁾ Interoperability Solutions for European Public Administrations Program 2010–15 (Interoperábilis megoldások az európai közigazgatás számára – 2010–2015-ös program).

⁽¹⁴⁾ HL C 229., 2012.7.31., 68. o.

8. Általános megjegyzések

8.1 Az EGSZB helyesli az Európai Bizottság kezdeményezését, mely a hatékony és eredményes kockázatkezelés és árumozgatás biztosítását célozza az uniós határoknál egy többszintű közös stratégia révén. Ennek célja a kockázat fajtájának és szintjének meghatározása és a lehetséges válaszok skálájának feltérképezése a különböző szervek közötti koordináció európai keretében, egységes megközelítés és közösen elfogadott, előre meghatározott kritériumok alapján.

8.2 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy az **elektronikus vámkezelési** folyamat központosítására van szükség amihez az Európai Bizottságot az **uniós kockázatkezelésre** szabott informatikai rendszerekkel kell ellátni interoperábilis adatbankok hálózata alapján, valamint olyan szabványosított munkamódszerek szisztematikus használatával, melyek szavatolják az egészségügyi, a környezetvédelmi és a szociális dömping elleni védelmet a dolgozók, a fogyasztók és a vállalatok számára.

8.3 Az EGSZB szerint alapvetően fontos a vámkezelési kapacitások megerősítése ahhoz, hogy az európai terület bármely pontján azonos kockázatkezelési szintet lehessen biztosítani egyértelműen felállított közös kritériumok alapján, melyek ellenőrzése egy egységes minőségbiztosítási rendszer alapján történik, a nyomon követése pedig a csalások elleni szankciókat is lehetővé teszi.

8.4 Az EGSZB szerint ez a kérdés a **többéves piacfelügyeleti terv keretében** kell, hogy helyet kapjon, amely **húsz, 2015-ig megvalósítandó konkrét intézkedést**⁽¹⁵⁾ határoz meg a következő területeken:

- az iránymutatások vám- és piacfelügyeleti hatóságok által történő végrehajtásának elősegítése a tagállamokban (17. intézkedés);
- a határbiztonsági és megfelelőségi ellenőrzések hatékonyságának javítása (18. intézkedés);
- az Unió területére belépő termékek biztonsági és megfelelőségi ellenőrzéseiben megmutatkozó különbségek feltérképezése (19. intézkedés);
- a termékbiztonságra és -megfelelésre irányuló vámellenőrzések közös kockázati megközelítésének kidolgozása (20. intézkedés).

8.5 Az EGSZB szerint a vámügyi ellenőrzések és a piacfelügyelet kezelését nem lehet egymástól különválasztva megközelíteni, és a **különböző érdekelt hatóságoknak** közösen kell keresniük egy **európai szintű közös megközelítésre** vonatkozó meghatározást a hálózati adatelemzés, adatgyűjtés és adatfeldolgozás eszközeinek teljes interoperabilitása mellett.

⁽¹⁵⁾ COM(2013) 76 final.

8.6 Az EGSZB támogatja a tagállamok kockázatkezelési kapacitásainak megerősítésére szolgáló rendszer kialakítását az egyenlő minőségi szabványok biztosítása érdekében. Ezt egy uniós felülvizsgálati, ellenőrzési és nyomonkövetési mechanizmus bevezetésével, valamint a magas szintű szakképzésre irányuló közösségi erőfeszítéssel lehet elérni, amire főként ott van szükség, ahol a kötelezettségek és a költségek a legmagasabbak, így a schengeni térség határainál.

8.7 Az EGSZB ezzel kapcsolatban a szakképzett emberi erőforrások fejlesztésére és a kezelési kapacitások fokozására irányuló uniós fellépések megerősítését kéri többek között egy olyan közös vámügyi beavatkozási szerv létrehozása révén, amely válsághelyzet esetén gyors intézkedést tesz lehetővé.

8.8 A koherens és világos közös normáknak az egységes piac teljes területén egyenlő biztonsági szinten való szavatolása

céljából az EGSZB határozottan kéri a vámügyi szervek, a piac-felügyeleti hatóságok, a bizottsági szolgálatok és az európai ügynökségek közötti **szorosabb együttműködést és információcserét** annak érdekében, hogy javuljon a határokon átlépő áru minőségellenőrzése.

8.9 Az EGSZB magáénak vallja a **Tanács következtetéseit** az elért előrelépésekkel kapcsolatban a vámuniónak a következő területeket érintő fejlesztésére irányuló stratégia vonatkozásában ⁽¹⁶⁾: **a vámunió irányításának javulása**, a vámunió arra vonatkozó képessége, hogy felmérje saját hatását és előmozdítsa a jogszabályok egységes alkalmazását, javítsa az ügynökségek közötti együttműködést, valamint főként „átfogóbb megközelítést alakítson ki a nemzetközi ellátási láncra vonatkozóan”, elősegítve a kereskedelmi forgalmat, hogy „az engedélyezett gazdasági szereplők valós és érzékelhető előnyökre tegyenek szert”.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ HL C 80., 2013.3.19., 11. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai kiskereskedelmi cselekvési terv

(COM(2013) 36 final)

(2013/C 327/05)

Előadó: **Daniela RONDINELLI**

2013. március 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai kiskereskedelmi cselekvési terv

COM(2013) 36 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. június 27-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a július 10-i ülésnapon) 174 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) egyetért a cselekvési terv holisztikus megközelítésével, és már hangot adott véleményének a javasolt 11 fellépés nagy része kapcsán, amelyek mindazonáltal időt és – részben: anyagi jellegű – támogatást igényelnek majd a végrehajtásukhoz.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy egyes fellépések esetleg nem, vagy csak részben lesznek megvalósíthatók, mert nem veszik figyelembe a gazdasági válság által – különösen a megszorító intézkedések által nagyobb mértékben sújtott országokban – az ágazatra gyakorolt hatásokat.

1.3 A terv végrehajtása során ajánlatos számításba venni és érvényre juttatni a kkv-k és a mikrovállalkozások formáját illetően gyakran tapasztalható sokszínűséget.

1.4 Az EGSZB kedvezően fogadja az arra irányuló javaslatot, hogy álljon fel egy, a kiskereskedelem versenyképességével foglalkozó állandó csoport, és szeretné, ha az európai szociális partnerek, a fogyasztóvédelmi szervezetek és a kkv-k képviselői részt vehetnének abban.

1.5 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tárgyra vonatkozó, pontos adatok váljanak a fogyasztók számára nemcsak elérhetővé, de valóban megismerhetővé is, összegző és könnyen érthető megfogalmazásban (nem jogi vagy technikai nyelvezettel).

1.6 Javasolja továbbá, hogy bátorítsák a tagállamokat annak meghatározására, hogy mely kiskereskedelmi formák tartozhatnak az irányelv által tárgyalt általános (társadalmi, kulturális) érdekek körébe.

1.7 Az EGSZB kéri, hogy ösztönözzék a vállalkozásokat arra, hogy integrálják az online és az offline kereskedelmi formákat is, amelyek manapság még sokszor egymást kizáró alternatívát jelentenek, annak érdekében, hogy megoldhassák a boltok nyitvatartási napjaihoz/óráihoz kötődő problémákat.

1.8 A kereskedelmi forgalmazás túlzott koncentrációja különféle problémákat vet fel, így például a valódi verseny kialakításának objektív nehézségét.

1.9 Az EGSZB azt javasolja – ahogyan ezt már az INT szekció egy korábbi véleményében⁽¹⁾ is tette –, hogy európai szinten kezeljék a transzferárrakkal való visszaélés problémáját, mivel ez a gyakorlat lehetővé teszi egy adott cégcsoporton belüli tranzakciók árának olyan értékelési paraméterek alapján történő rögzítését, melyek inkább az érintett csoport adózással kapcsolatos szükségleteit tükrözik, semmint a normális piaci feltételeket.

1.10 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a cél a kereskedelem fenntarthatósága legyen és a pazarlás mérséklése, részben azért, hogy elősegítsük az ömlesztett értékesítés terjedését, amely csökkenti a szennyezést okozó csomagolást.

1.11 Az Európai Bizottságnak tevékenyen folytatnia kell az innovációt és a változtatásokat minden rendelkezésére álló eszközzel, mivel a verseny a változás alapfeltétele és nem katalizátora.

1.12 Az EGSZB alapvetőnek tartja a munkavállalók kompetenciái és a szükséges készségek egymásnak való megfelelését, és úgy látja, hogy a vállalkozások részvétele nem korlátozódhat csupán a képzések tartalmára, hanem ki kell terjednie a célzott beruházásokra is.

⁽¹⁾ INT/587 „Pénzügyi és adóparadicsomok”, 3.25. és 3.26. pont, HL C 229., 2012.7.31., 7. o.

1.13 A kereskedelemmel foglalkozó "European Skills Council" tapasztalatait kiterjesztve, az EGSZB nyomatékosan kéri a tagállamokat, hogy hozzájáruljanak a szociális partnerek kétoldali szervezeteit a szakképzés fejlesztése céljával (a készségek megfeleltetése, képzési tervek, finanszírozás, a képzési szükségletek felmérése, a képzés megvalósítása és visszajelzés).

1.14 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy kezdődjön párbeszéd valamennyi érintett féllel annak érdekében, hogy hatékony uniós szintű intézkedések kerüljenek kidolgozásra az informális gazdaság, a feketemunka és a bejelentetlen munkavállalás elleni küzdelmet célzóan. Reméli, hogy a tagállamok erős politikai szándékukról tesznek tanúbizonyságot, amelyet az Európai Bizottság megerősített partnerség keretében hangolhatna össze.

2. A kereskedelmi forgalmazás belső piacának megvalósítása

2.1 A kereskedelmi forgalmazás belső piacának megvalósítása érdekében a cselekvési terv egy 5 prioritásból és 11 fellépésből álló ütemtervet ajánl az Európa 2020 stratégia keretében, amelyet 2014-ig kellene végrehajtani. Az Európai Bizottság végzi ennek nyomon követését, és 2015-ben jelentést tesz közzé az elért eredményekről.

2.2 Az EU-ban a kereskedelmi forgalmazás alapvető szerepet játszik a növekedés, a munkahelyteremtés, illetve az innovatív és fenntarthatóbb fogyasztási szokások ösztönzésében. Az ágazat a GDP 11 %-át állítja elő, és a foglalkoztatásban közel 15 %-os részarányt képvisel. Mintegy 36 millió munkavállaló dolgozik több mint 6 millió vállalkozásban, az összes vállalkozás 29 %-ában, melyek közül rendkívül magas részarányt képviselnek a kkv-k és a mikrovállalkozások.

2.3 A terv megmutatja, hogy a kereskedelmi forgalmazás egyre szorosabban integrálódik más gazdasági ágazatokkal, és hogy a közöttük húzódó határok mindinkább elmosódnak. Megjegyzi, hogy több akadály is gátolja a hatékony, versenyképes és integrált kereskedelmi forgalmazás belső piacának megvalósítását. Ezért javítani kell az ágazat versenyképességét és termelékenységét, javítani kell gazdasági, társadalmi és környezeti eredményeit, figyelembe véve általában a sokféleséget, és különösen a kkv-k és a mikrovállalkozások helyzetét.

2.4 Az EGSZB rámutat arra, hogy az ágazatban az elmúlt 20 évben zajlott korszerűsítési folyamat ellenére számos kereskedelmi kkv van megszűnőben napjainkban, nemcsak a fokozott árversennyel és a haszonrés szűkülésével összefüggő okokból, hanem a gazdasági válság miatt is, amely a fogyasztás visszasését és kisebb vásárlási hajlandóságot idézett elő.

2.5 A pénzügyi válság, a nyersanyagok árának emelkedése, a lakosság előregedése, a nagyobb mértékű fenntarthatóság követelménye és a technológiai innováció (például az elektronikus fizetés vagy a self-scanning) radikálisan megváltoztatja mind a szervezett nagykereskedelmet, mind a kkv-k üzleti módszereit és modelljeit.

2.6 Az EGSZB üdvözlöi a kiskereskedelmi versenyképességi csoport (tagállamok, érdekelt felek, kkv-k) létrehozására vonatkozó javaslatot, melynek az a célja, hogy az ágazat problémáit

az európai politikai vita középpontjába állítsa, meghatározza a fejlődési lehetőségeket, nyomon kövesse az elért előrelépést és ajánlásokat fogalmazzon meg. Az EGSZB azt kéri, hogy az ágazat európai szociális partnereit (UNI-Europa commercio és Eurocommerce), akik a nyolcvanas évek vége óta építő jellegű szociális párbeszédet folytatnak, vonják be ebbe a csoportba, akárcsak a civil társadalom képviselőit, különösen a fogyasztói szervezeteket és a kkv-kat.

2.7 Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak, hogy ösztönözzék és segítsék elő a független kereskedelmi vállalkozások közötti, valamint a nagykereskedelmi vállalatok és a függetlenek közötti – egyértelmű és kiegyensúlyozott garanciákat tartalmazó szerződések alapján megvalósuló – együttműködés és kereskedelmi egyesülés valamennyi igazságos és kiegyensúlyozott formáját.

3. A fogyasztók pozíciójának erősítése (1. és 2. fellépés)

3.1 Jogokról csak akkor beszélhetünk, ha élnek velük, márpedig ehhez ismerni kell őket. Az információ nem egyenlő értékű a tudással, amely a fogyasztók legfontosabb joga – ez teszi őket képessé arra, hogy szabadon tájékozódjanak a fogyasztással kapcsolatban, az egyéni és kollektív jólétre és kényelemre törekedve. Ma számos vásárlási döntést a rendelkezésre álló információk objektíven nézve óriási mennyisége kísér.

3.2 Jelenleg az ágazat egyik legnagyobb problémáját a nagykereskedelmi értékesítési stratégiák jelentik, amelyek szinte kizárólag a fogyasztói árakra irányulnak, a minőség-ár összefüggést pedig figyelmen kívül hagyják. Sok tagállamban ennek következtében romlik az élelmiszerek minősége, többek között azért, mert a természetes összetevőket helyettesítő anyagokkal pótolják. Ez a jelenség szűkíti a fogyasztók választási lehetőségeit, akik gyakran többet is hajlandóak lennének fizetni egy minőségi termékért, de nem találhatnak ilyet a kínálatban.

3.3 Ha a polgárok ismerik a termékek jellemzőit, akkor tudatosan vásárolhatnak, ami elősegíti, hogy a kínálat jobb minőségű legyen, sokféle terméket tartalmazzon, és javuljanak a szolgáltatások. Ha azonban több információ áll rendelkezésre, az nem jelenti feltétlenül azt, hogy a polgár többet tud, sőt, gyakran ennek éppen az ellenkezője igaz: a túl sok információval szembesülő fogyasztó részben időhiány, részben a túlságosan technikai jellegű, nehezen érthető nyelvezet miatt sokszor nem olvassa el a tájékoztatást.

3.4 A helyes gyakorlatra vonatkozó útmutatók és magatartási kódexek kidolgozásán (1. fellépés)⁽²⁾ kívül az Európai Bizottságnak hatékony, kötelező érvényű eszközöket kellene bevezetnie, hogy a termelők és a forgalmazók könnyen elérhetővé tegyék a fogyasztók számára termékeik, szolgáltatásaik és áraik mindazon jellemzőit, amelyek társadalmi, környezetvédelmi, területi és gazdasági szempontból lényegesek. Ezenkívül minden szükséges információt rövid és könnyen érthető formában hozzáférhetővé kellene tenni. Ily módon a fogyasztók szabadon, és nem csupán a marketinginformációkra alapozva dönthetnek el, hogy melyik jellemzőt részesítik előnyben.

⁽²⁾ Az összehasonlítást lehetővé tevő eszközökről (Comparison Tools) szóló jelentést 2013. március 18-án ismertették az európai fogyasztók csúcstalálkozóján.

3.5 A kínálati rendszer sok hasznos ismeretet nyújt a fogyasztónak, megkönnyítve választását, de ezek az ismeretek főleg a vásárláshoz és a kezdeti használatához kapcsolódó termékjellemzőkre összpontosulnak, a kezdeti vásárlói elégedettséget helyezik előtérbe, és elhanyagolják a termék életciklusának későbbi szakaszait (a csomagolás újrafelhasználhatóságának mértéke, a felhasználhatóság időtartama, segítség és alkatrészek rendelkezésre állása, az esetleges újraértékesítés esetén képviselt érték, értékesítés utáni szolgáltatások).

3.6 Azon kívül, hogy módszertant javasol a termékek és szervezetek teljes hatásának mérésére és kommunikálására (2. fellépés) ⁽³⁾, célszerű lenne, ha az Európai Bizottság magára vállalná azt a feladatot, hogy kiegészíti a fogyasztók vásárlási döntéseit alakító ismereteket ⁽⁴⁾. Ennek során világosan fel kellene tüntetnie a következőket:

- a termékek és csomagolásuk újrafelhasználhatóságának mértéke,
- a valóban szükséges csomagolás volumene (szállítás, hasznos információk nyújtása, tárolás és higiénia, tárolhatóság a felhasználás idején), szemben a jelentős mellőzhető mennyiséggel,
- a termelésre, a környezetvédelemre és a munkavállalói jogokra vonatkozó normák termelési és forgalmazási szektor általi betartásának mértéke,
- az értékesítés utáni szolgáltatásokhoz történő hozzáférés.

3.7 Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy hatékonyan és realista módon hajtsák végre ezt az intézkedést, amely javíthatja a fogyasztók védelmét, és elősegítheti, hogy a vállalatok (különösen a kkv-k) meg tudják ezt valósítani a gyakorlatban.

4. Jobb hozzáférés a fenntarthatóbb és versenyképesebb kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz (3., 4. és 5. fellépés)

4.1 Amikor a szolgáltatási irányelv megtiltja bizonyos kötelezettségek érvényesítését, úgy rendelkezik, hogy „ez a tiltás nem érinti azokat a tervezési követelményeket, amelyek nem üzleti célokra törekednek, hanem közérdeken alapuló kényszerítő indokokra szolgálnak” és „ez az irányelv nem érinti a tagállamok szabadságát, hogy a közösségi joggal összhangban meghatározzák, mit tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak”. A „közérdeken alapuló kényszerítő indokok” között az irányelv konkrétan idézi „a nemzeti történelmi és művészeti örökség megőrzését; szociálpolitikai és kultúrpolitikai célokat”.

4.2 Bizonyos kiskereskedelmi formák jellemzők egy terület kultúrájára és életstílusára. Ezeknek a formáknak – és kizárólag ezeknek – lehetőséget kell kapniuk arra, hogy versenyezzenek egy hasonló vállalkozásokból álló rendszeren belül,

amely folyamatosan a minőség és a hatékonyság javítására törekszik a fogyasztók érdekében. Ha ilyen vállalkozásokat kitevünk a nagyobb szervezetek agresszív módszereinek, az rövid távon megfelelhet ugyan a szabadpiac elveinek, de a kulturális és életstílus jellegű örökség nehezen pótolható elvesztésével járna, ami gazdaságilag is meggyengítené a szóban forgó közösséget és a területet.

4.3 A verseny rákényszerítette a kiskereskedelmi vállalkozásokat, hogy javítsák szolgáltatásaik minőségét és hatékonyságát. Elengedhetetlen, hogy az Európai Bizottság különbséget tegyen a hasonló vállalkozások között folyó egészséges verseny – amely a minőség és a hatékonyság folyamatos javítását ösztönzi a fogyasztók érdekében – és a vállalkozások közötti gazdasági és kereskedelmi küzdelem egyéb formái között.

4.4 Fontos tehát, hogy az egyes területeken egészséges verseny bontakozzon ki az ágazat vállalkozásai között – függetlenül méretüktől –, nem az agresszív rivalizálás érdekében, hanem azért, hogy az egyes vállalkozások egy pozitív öngerjesztő folyamat keretében ösztönözzék egymást. Ez jobb szolgáltatásokhoz, szélesebb választékhoz, megfelelőbb struktúrákhoz és kedvezőbb árakhoz vezet, továbbá kialakul a helyi közösség identitása.

4.5 El kell ismerni, hogy amikor a nagy üzletláncok gazdasági ereje aláassa a hagyományos üzletek működését, káros jelenségről van szó, mivel megsemmisül a szóban forgó terület és közösség kulturális és életstílus-öröksége, valamint gazdasági és társadalmi szöve, márpedig ez többet nyom a latban, mint a választékkal és az árakkal kapcsolatos előnyök a fogyasztók számára.

4.6 A 3. és 4. fellépéssel kapcsolatban, összhangban a szolgáltatási irányelvvel, az Európai Bizottságnak annak értékelésére kellene ösztönöznie a tagállamokat, hogy vannak-e olyan kiskereskedelmi formák, amelyek elérhetik ezeket a társadalompolitikai és kulturális célokat, és ha igen, melyek azok. Ezért az Európai Bizottságnak elő kellene mozdítania, hogy ott, ahol a kiskereskedelem összhangban van a helyi sajátosságokkal és jellemzőkkel, a hagyományos és független kiskereskedelem bekerüljön az általános érdekek közé. Azt azonban el kell kerülni, hogy a helyi érdekek a közösség általános érdekeinek köntöskében jelenjenek meg, amilyen a környezetvédelem és a városrendezés. Az Európai Bizottságnak ezért nagyon világosan meg kell jelölnie, hogy mi jelenti egy bizonyos terület elfogadható általános érdekeit, és akár felkérhetné az egyes régiókat/területeket, hogy állítsanak fontossági sorrendbe három, számukra prioritásos érdeket, amelyeket figyelembe kellene venni az új kereskedelmi egységek értékelésekor.

4.7 Az elektronikus kiskereskedelem nem képes helyettesíteni a valós kiskereskedelmet, de meg kellene találni a két modell integrációjának formáit, főként azért, mert a kiskereskedelem lényeges szociális szerepet tölt be, és nem csupán az árukkal és szolgáltatásokkal való ellátás kevésbé költséges formáját jelenti.

4.8 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a tagállamokkal összhangban és a kkv-k szervezeteivel együttműködésben ösztönözze a kkv-kon belül a hagyományos eladási formákat kiegészítő más eladási formák integrációját.

⁽³⁾ „A zöld termékek egységes piacának kialakítása”; az Európai Bizottság által 2013. április 9-én elfogadva.

⁽⁴⁾ Példák az olyan információkra, melyek bővítették az ismereteket: a hús eredete és a húspár; a mobiltelefon-jelek területi lefedettsége; a helyben termelt élelmiszerek ágazata a mezőgazdasági-élelmiszeripari szektorban.

4.9 Az elektronikus kereskedelem fejlődési lehetőségei előre láthatók, mivel attól függenek, hogy a piacok és az intézmények hogyan szabályozzák őket. Az Európai Bizottságnak be kellene vezetnie, illetve meg kellene könnyítenie minden olyan *offline* kiskereskedelemről származó tevékenységet, amely előtérbe helyezi a *non-sale* szolgáltatásokat (azokat, amelyek nem vezetnek közvetlen módon vissza valamely specifikus beszerzésre).

4.10 Manapság a boltok számos szolgáltatást nyújtanak a vásárlóknak, például a kirakatokat (*window shopping*), amelyek költségét az eladások hasznából fedezik. Emiatt a termelők gyakran megtiltják az elektronikus eladásokat, arra kényszerítve a vásárlókat, hogy *offline* vásároljanak. Manapság azonban egyre több fogyasztó választja a vegyes, vagyis elektronikus (a termékek és árak összevetése) és *offline* (a termék megérintése, kipróbálása) vásárlási módot. Az EGSZB azt ajánlja, hogy lépünk túl az elektronikus–nem elektronikus vásárlás közötti versengésen, és ösztönözzük a hagyományos üzletek által kínált szolgáltatások integrációját és érvényre jutását, mivel a valós vásárlás valódi, szociális kapcsolatokat teremt, amelyek nem alakulhatnak át elektronikus kapcsolatokká. Integrációra van tehát szükség, nem helyettesítésre.

4.11 Az EGSZB rámutat arra, hogy az egyes tagállamok szintjén különböző szabályozások vannak érvényben az üzletek nyitvatartási ideje, valamint a vasárnapi és az éjszakai munkaidő tekintetében. Ezenkívül ezek a szabályozások számos tagállamon belül vita tárgyát képezik, az egyéni vállalkozók, a kkv-k és a mikrovállalkozások közötti verseny, valamint a munkavállalókra gyakorolt hatás tekintetében. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy folytassa ennek a belső piac és az európai társadalmi modell megvalósítása előtt álló akadálnak az elhárítását, akár az elektronikus–nem elektronikus kereskedelem integrációja által.

5. Korrektebb kereskedelmi kapcsolatok a teljes kiskereskedelmi ellátási láncban (5. fellépés) ⁽⁵⁾

5.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a kereskedelmi forgalmazás ágazata az egyik legkoncentráltabb. A gyakorlatban a piacot minden tagállamban 3–5, gyakran multinacionális méretű vállalat tartja ellenőrzés alatt. Ez nagy problémát jelent a verseny szempontjából, mivel az ágazat túlságosan nagy hatalommal bír a beszállítókhöz képest, akik sokkal többen vannak.

6. Fennttarthatóbb kiskereskedelmi ellátási lánc kialakítása (6. és 7. fellépés)

6.1 Az EGSZB támogatja a 6. fellépést, amelynek célja a kiskereskedelem ösztönzése az élelmiszer-hulladék csökkentésére irányuló intézkedések elfogadására ⁽⁶⁾, és üdvözlí azt a döntést, hogy 2013-ban közleményt kívánnak elfogadni a fenntartható élelmiszerekről.

6.2 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság 7. fellépését, melynek célja „a környezetbarát és fenntartható ellátási láncok kialakítása” a felhasznált energia és a szennyező anyagok csökkentésére irányuló gyakorlatok által. A szennyező anyagok tekintetében az EGSZB által támogatott egyik gyakorlat a tágabb fogyasztásra szánt termékek ömlesztett forgalmazási modellje, amely alternatívát jelent a külön csomagolt termékekhez képest.

⁽⁵⁾ Zöld könyv az európai vállalkozói élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc mentén alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (Lásd e Hivatalos Lap 26 oldalát).

⁽⁶⁾ HL C 161., 2013.6.6. 46. o

Ennek a gyakorlatnak a konkrét megvalósítása érdekében, amely a kezelendő csomagolóanyagok gyártásának csökkentésére irányul, az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy konzultáljon minden érintett szereplővel.

6.3 Ezt a gyakorlatot jelenleg korlátozott összefüggésben és igen kevés termék esetében alkalmazzák, azonban használata jelentősen kiterjeszthető:

- A csomagolóanyagok csökkentése Amennyiben a terméket adagolóból nyernék ki, a fogyasztók lemondanának egy újabb tároló beszerzéséről és azt használnák újra, amivel már rendelkeznek.
- Higiéniai biztonság Az adagoló lenne a termék legbiztosabb védelme, hiszen nem érintenék meg olyanok, akik azután nem vásárolják meg.
- A pazarlás csökkentése Az ömlesztett termékek vásárlása lehetővé tenné a mennyiség adagolását is, elkerülve, hogy a fogyasztó saját igényeit meghaladó mennyiségű terméket vásároljon, ami a pazarlás legfőbb oka.
- Jobb kommunikáció a márkák szempontjából A terméket ömlesztve tartalmazó adagoló általában nagyobb méretű, mint egy egyedi csomagolás, felületén így több információt lehetne közölni, mint egy kisméretű címkén.

6.4 Ezt a modellt jelenleg szűk körben alkalmazzák, például a friss tej eladására, míg például a járművek üzemanyagának forgalmazása már jelenleg is legtöbbször automatából történik. A termék önmagában nem környezetbarát, azonban forgalmazásakor egy gramm műanyag vagy egyéb hulladékgazdag sem kerül felhasználásra.

6.5 Ez a modell változást jelentene az eladási pontok struktúrájában, amelyeket el kellene látni tartályokkal, illetve polcokat utántöltő vezetékekkel, vagy legalábbis az adagolók utántöltési rendszereivel. A polcok mindenesetre nem lennének többé statikusak és egyformák.

6.6 Annak érdekében, hogy az elterjesztés konkrétan megvalósulhasson, a modellváltást ösztönözniük kellene a nagykereskedőknek, akik a fogyasztási javak legnagyobb részét értékesítik, mivel ők rendelkeznek ennek a nagy átalakítási folyamatnak a bevezetéséhez szükséges kapacitásokkal és forrásokkal. Ebben az összefüggésben a kkv-knak is kulcsszerepet kellene betölteniük.

6.7 Az Európai Bizottság támogathatná ennek a változtatásnak a bevezetését azáltal, hogy hangsúlyozza annak társadalmi és környezetvédelmi hasznosságát, valamint alkalmazna minden birtokában lévő – akár gazdasági-pénzügyi – eszközt a konkrét kezdeményezések és projektek ösztönzésére és megkönnyítésére.

7. Innovatívabb megoldások (8., 9. és 10. fellépés)

7.1 A reálgazdaság fellendülése attól az innovációtól (8. fellépés) is függ, amelyre az ágazat képes, és alapvető fontosságú, hogy a kkv-k nagyobb mértékben és könnyebben juthassanak hozzá banki hitelekhez, hogy képesek legyenek innovatív projektek és tevékenységek elindítására.

7.2 Eltérően attól, ami az Egyesült Államokban történt, lényeges, hogy a vállalatok befektetései az innovációba együtt járjanak a munkavállalók védelmével és a foglalkoztatás minőségével.

7.3 Úgy tűnik, az Európai Bizottság arra számít, hogy ezek a változások „a kiskereskedelmi ágazat versenyképességének” növekedéséből adódnak majd, melynek támogatása a közlemény által javasolt intézkedések egyetlen célja lenne. Igaz ugyan, hogy a verseny hiánya akadályozza a változást, viszont a verseny önmagában még nem garantálja azt.

7.4 Az Európai Bizottság, amely a kereskedelmi vállalkozásokat „az innováció multiplikátorainak” tekinti, elismeri, hogy a kiskereskedelmi kv-k, mivel közvetlenebb kapcsolatban vannak a fogyasztókkal, jobban képesek felmérni az új igényeket és, mivel rugalmasabbak is, mint egy nagyvállalat, jobban hozzá tudják igazítani a kínálatot a változó és sokrétű kereslethez.

7.5 Mindazonáltal a rendszert vagy a modelleket érintő változások tervezőkészséget és mindenekelőtt jó alkupozíciót feltételeznek, ami a nagyvállalatokat nélkülözhetetlen szereplőkké teszi. Az Európai Bizottságnak mindent meg kell tennie azért, hogy valamennyi kis-, közepes és nagy vállalkozást bevonjon az innováció és az átalakulás folyamataiba.

7.6 Az EGSZB üdvözli egy adatbank létrehozását, amely összegyűjti az uniós és tagállami szintű élelmiszer-címkézési normákat (9. fellépés) ⁽⁷⁾.

7.7 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot a kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetések integráltabb piacának megteremtésében (10. fellépés) ⁽⁸⁾, és ettől a kereskedelem felgyorsulását reméli.

8. Jobb munkakörnyezet (11. fellépés)

8.1 A kompetenciák *összegegyeztetése* alapvető a foglalkoztatás minőségi fejlődéséhez ⁽⁹⁾ az ágazatban, amely gyakran a munkaerőpiacra való belépésnek, illetve újra belépésnek a legfontosabb lehetősége, azonban mégsem tekintik mindig és mindenhol attraktív vagy érdekes ágazatnak, amely vonzó az egyéni szakmai karrier szempontjából.

8.2 A kiskereskedelmi ágazat versenyképességének és termelékenységének növeléséhez alapvető, hogy szorosabb kapcsolat legyen a szükséges szakmai készségek és a foglalkoztatottak kompetenciái között (11. fellépés); ez utóbbiaknak lehetőséget kell biztosítani szakmai teljesítményük fokozására, akár az automatizálás szintjének növelése tekintetében is.

⁽⁷⁾ HLC 198., 2013.7.10. 77. o. és HLC 204., 2008.7.10. 47. o.

⁽⁸⁾ HL C 351., 2012.11.15. 52. o.

⁽⁹⁾ A foglalkoztatottak 32 %-a nem, vagy csak részben rendelkezik végzettséggel a 27 %-os összesített átlaghoz képest; az ágazatban foglalkoztatottak 15 %-a 24 éven aluli a 9 %-os átlaghoz képest; a foglalkoztatottak 60 %-a nő.

8.3 Az Európai Bizottság szeretné fokozni az együttműködést a szociális partnerekkel a képzési és kvalifikációs politikák javítása érdekében, az európai uniós szintű ágazati kvalifikációs tanács keretében is.

8.4 A technológiai innovációs fellépések ellenére az ágazat termelékenysége továbbra is inkább alacsony, a kv-k pedig nehezen tudnak beruházni az újabb technológiákba, az innovációba és az általuk foglalkoztatottak szakmai képzésébe.

8.5 A cselekvési tervben nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a belső piac tekintetében az ágazat ki van téve a szociális *dömping* és a kereskedelmi vállalkozások között – méretüktől függetlenül – fennálló tisztességtelen verseny hatásainak, mivel a munkaügyi kapcsolatok és a kollektív szerződések rendszere tagállamonként eltér, és ez különböző fejlődési modellekhez és eltérő befektetési politikákhoz vezet.

8.6 Az elemzés nem kimerítő, mivel csak a szükséges kompetenciák és a rendelkezésre álló szakértelem *összegegyeztetésére* szorítkozik, más olyan, a munkafeltételekkel, a munkaszervezéssel, az alacsony jövedelemmel, a rugalmassággal, a bizonytalan munkafeltételekkel és az álvállalkozók magas számával kapcsolatos problémákat viszont figyelmen kívül hagy, amelyek jelenleg akadályozzák az integrált versenyképes európai belső piac létrehozását az ágazatban.

8.7 A közlemény befektetéseket javasol a képzésbe, melyeknek felelőssége a kormányzatokra, az egyénekre és az oktatási rendszerre hárulna, a vállalkozásoknak pedig fontos szerepet szánna az új oktatási és képzési programok, valamint szakmai gyakorlatok kidolgozása során. Az EGSZB úgy véli, hogy a vállalkozások bevonása nem szorítkozhat a képzési szükségletek meghatározására, de proaktív részvételük biztosítására van szükség a kért kompetenciák megszerzését célzó befektetések által is ⁽¹⁰⁾.

8.8 Ezek az egymással összefüggő állami és magánberuházások nemcsak a fiatalokat segítenék a munkaerőpiacra jutásban, de azokat a csoportokat is, amelyeknek nagy nehézséget okoz az oda történő visszailleszkedés (a tartós munkanélküliek, az idős munkavállalók, a bevándorlók, a fogyatékkal élők). Különös figyelmet kellene szentelni a nők foglalkoztatásának, akik nagyobb elbocsátási kockázatnak vannak kitéve az átszervezési folyamatok miatt, és akiknek nehezebb összegegyeztetniük a magánéletet a munkával.

8.9 A kompetenciák *összegegyeztetése*, valamint az iskolák és a vállalkozások közötti partnerségek erősítése, illetve a szakmai képzéssel összekötött oktatás csak akkor érhetik el a kívánt hatást az ágazatban a munkavállalók mobilitása és a produktivitás tekintetében, ha ezzel egy időben EU-szerte elismerik a végzettségeket, a szakmai gyakorlatokat, a tanulószerveződések képzéseket és a megszerzett képesítéseket.

⁽¹⁰⁾ Néhány ország, például Olaszország és Franciaország kétoldalú szervezetek, illetve paritásos bizottságok keretében működő ágazatközi képzési alapok által fontos tapasztalatokra tett szert.

8.10 A nemzeti szinten tett erőfeszítések ellenére továbbra is súlyos probléma a feketemunka és az árnyékgazdaság, ami a munkaköltségek tekintetében tisztességtelen versenyt okoz a vállalkozások között. Az informális gazdaságban dolgozók nemcsak a beteg- és a társadalombiztosításból vannak kizárva, de a képzéshez és szakmai gyakorlatokhoz való hozzáféréstől is, ami esetükben hátrányosan befolyásolja a kompetenciák és szakmai tapasztalatok megszerzésének lehetőségét.

8.11 Pozitívan értékelendő emiatt az Európai Bizottság azon kezdeményezése, hogy bevonja a párbeszédbe valamennyi érdekelt felet, hogy kiértékelje az informális gazdaság hatásait a

munkafeltételekre, és EU-s szinten hatékony intézkedéseket hozzon annak legyőzésére. Az EGSZB véleménye szerint ez a kezdeményezés még hatékonyabb lesz, ha a tagállamok erős politikai szándékukról tesznek tanúbizonyságot, amelyet az Európai Bizottság megerősített partnerség keretében hangolhatna össze.

8.12 Az EGSZB lényegesnek tartja, hogy a feketemunka és az informális munka leküzdésére irányuló intézkedések állandó vitatémát jelentsenek az ágazat szociális partnerei között az európai társadalmi párbeszéd keretében ⁽¹¹⁾.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ Az UNI-Európa Commercio és az Eurocommerce közös nyilatkozata, 2012. április 24.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv az európai vállalkozói élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc mentén alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról

(COM(2013) 37 final)

(2013/C 327/06)

Előadó: **Igor ŠARMÍR**

2013. március 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Uniót létrehozó szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Zöld könyv az európai vállalkozói élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc mentén alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról

COM(2013) 37 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. június 27-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott 491. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 140 szavazattal 1 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB tudomásul veszi a zöld könyv Európai Bizottság általi közzétételét, és úgy véli, hogy az kedvező és határozott elmozdulást tükröz az Európai Bizottság tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos megközelítésében.

1.2 Az EGSZB véleménye szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazása nem csupán „tisztességtelen” és „etikátlan”, hanem egyúttal ellentétes az alapvető jogokkal, valamint a kínálati és a keresleti oldal érdekeivel. Mivel tulajdonképpen a jelentős piaci erőfölénnyel való visszaélésről van szó, javasoljuk a „visszaélésszerű kereskedelmi gyakorlatok” kifejezés használatát, amely például a francia és az angol nyelvben is elterjedt.

1.3 Az EGSZB szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok jelenlegi alkalmazási köre és előfordulásának mértéke főként az elmúlt évtizedekben lezajlott fúziók és felvásárlások eredménye.

1.4 Az EGSZB meglátása szerint az élelmiszer-ellátási lánc működésének javításával foglalkozó magas szintű fórum eddigi eredményei homályosak, és a javasolt megközelítések nem elégségesek a tisztességtelen gyakorlatok problémájának megoldásához. Ennélfogva szorgalmazza, hogy az Európai Bizottság mielőbb terjesszen elő újabb kezdeményezéseket.

1.5 Noha az EGSZB-nek nincs kétsége afelől, hogy tisztességtelen gyakorlatok bármely szerződéses viszony keretében alkalmazhatók, meggyőződése, hogy egyrészt a nagy élelmiszer-áruházak, másrészt a termelő és élelmiszer-ipari kkv-k

közötti ügyletek esetében különösen súlyos a helyzet. Itt ugyanis a visszaélések másutt nem tapasztalható formákat és méreteket öltenek.

1.6 Az EGSZB-nek különösen öröme szolgál, hogy zöld könyvében az Európai Bizottság rendkívül egyenlőtlen viszonyok esetén nyíltan megkérdőjelezi a tényleges szerződési szabadság meglétét, ami összhangban áll az EGSZB véleményével.

1.7 Az EGSZB megállapítja, hogy az Európai Bizottság zöld könyve pontosan ismerteti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok lényegét és főbb típusait. Ugyanakkor az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak egységes, a 2005/29/EK irányelvben foglaltakhoz hasonló fogalom meghatározást kell kínálnia a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozóan, mivel egyfajta hasonlóság áll fenn a zöld könyvben említett gyakorlatok és a „megtévesztő marketinggyakorlatok”⁽¹⁾ között.

1.8 A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok jelentősége nagyobb „félelem uralta légkörben”, amikor a gyengébb szerződő fél tart attól, hogy ügyfélként elveszíti az erősebb felet. Többek között ez az eset áll fenn, amikor a nagyobb kereskedők tisztességtelenül nyomást gyakorolnak beszállítóikra, és/vagy túl magas árakat szabnak meg a beszállítók, és ennek következtében a fogyasztók számára.

1.9 Az EGSZB véleménye szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok következményei nem korlátozódnak a vállalkozói ügyletekre, és nem is csak a gyengébb szerződő feleket érintik. Áldozatául esnek a fogyasztók, valamint a „nemzetgazdasági érdekek” is, amit a zöld könyv nem hangsúlyoz eléggé.

⁽¹⁾ Lásd a „Megtévesztő marketinggyakorlatok” című EGSZB-veleményt (HL C 271., 2013.9.19., 61–65. o.).

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megfékezését célzó, több tagállamban elfogadott jogszabályok jól szemléltetik, hogy a jelenlegi helyzet elfogadhatatlan. Noha ezek a jogszabályok különböző okok miatt nem hozták meg a kívánt eredményt, tévedés lenne azt állítani, hogy semmit nem sikerült elérni. Sikernek számít például az átláthatóbb haszonelosztás, ahogy a legfelháborítóbb zsarolási gyakorlatok megszüntetése is.

1.11 Az EGSZB-nek nincs oka feltételezni, hogy e jogszabályok tagállami elfogadása sérti az áruk Unión belüli szabad mozgását, de előfordulhatnak korlátozások. Mindenesetre egyik jogszabály sem protekcionista jellegű, és egyformán alkalmazandók a belföldi és a más tagállamokból származó vállalkozásokra.

1.12 Az EGSZB javasolja, hogy ha a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal összefüggő problémák kezelésének módja további megfontolások tárgyát képezi, akkor mindig a szerződési szabadság bizonyos kapcsolatokban tapasztalható hiányából kell kiindulni.

1.13 Az EGSZB javasolja, hogy az egyenlőtlen kereskedelmi kapcsolatok szabályozását célzó jövőbeni javaslatok vegyék figyelembe a „félelem tényezőt”. Biztosítani kell a szerződő felek közötti, az egymással való tisztességes bánásmódhoz elkerülhetetlenül szükséges egyensúlyt. Ennélfogva a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozásának elsődleges célja nemcsak a gyengébb szerződő fél védelme, hanem a nemzetgazdasági érdek védelme is kell, hogy legyen. Ez azt jelentené például, hogy az érintett élelmiszer-ipari beszállítóknak nem kell aktívan részt venniük a közigazgatási és jogi eljárásokban.

1.14 Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság tegyen jogszabályi javaslatot a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmára. A javaslatnak az erősebb szerződő fél által legjellemzőbben alkalmazott és a saját rendes költségeinek és kockázatának a gyengébb félre történő áthárítását célzó ilyen gyakorlatok indikatív jegyzékén kell alapulnia.

1.15 Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság az elmúlt évtizedek során szerzett konkrét tapasztalatok alapján, a nemzeti versenyhatóságokkal együttműködve végezze el a jelenlegi – nyilvánvalóan idejélmúlt – versenyszabályok gyökeres felülvizsgálatát, hogy tisztességes és releváns információcserén alapuló tisztességes verseny jöjjön létre az ágazatban, valamennyi tényleges erőfölény figyelembevételével.

2. Bevezetés

2.1 A zöld könyv különbséget tesz az élelmiszer-ellátási és a nemélelmiszer-ellátási/-forgalmazási láncok között, ami teljes mértékben indokolt, mivel az előbbieket a többihez képest sajátos, megkülönböztetett jeggel rendelkeznek.

2.2 Az ellátási/forgalmazási láncokba tartozó vállalatok körében az elmúlt két évtizedben jelentős konszolidáció történt, aminek nyomán a valóságban oligopóliumok jöttek létre. Az élelmiszer-ellátási/-forgalmazási láncokat illetően ez különösen igaz a kiskereskedelmi ágazatban, valamivel kevésbé jellemző a feldolgozóiparban, és az elsődleges mezőgazdasági termelés területén érvényesül a legkevésbé. Ennek következtében az élelmiszer-ellátási láncon belül súlyos egyensúlyhiány alakult ki, mivel az oligopóliumok a jóval széttagoltabb kereskedelmi partnerekkel szemben rendkívül fölényes alkupozícióban vannak.

2.3 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a felmerült strukturális egyenlőtlenségek nyomán bizonyos esetekben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmaznak, valamint hogy ezek a gyakorlatok sokszor nem csupán a tisztességet, a becsületet és az etikát sértik, hanem egyúttal az alapvető jogelvekkel is ellentétesek.

2.4 A zöld könyv tévesen állítja, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megvitatására uniós szinten először 2009-ben került sor. Ebben az évben szerepelt a témakör első alkalommal az Európai Bizottság hivatalos napirendjén. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság azonban már 2005-ben fontos véleményt⁽²⁾ tett közzé, amelyben – akkoriban, amikor a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kérdése még tabutémának számított – a kiskereskedelmi láncok magatartásának több kifogásolható elemére is felhívta a figyelmet, és bírálta ezeket. Meg kell említeni továbbá az Európai Unióban működő nagy élelmiszer-áruházak hatalmi visszaéléseinek vizsgálatáról és jogorvoslásáról⁽³⁾ szóló, 2007. évi írásbeli nyilatkozatot, amely közvetlenül felszólította az Európai Bizottságot arra, hogy tegye meg a helyzet orvosolásához szükséges lépéseket.

2.5 Az EGSZB meglátása szerint az élelmiszer-ellátási lánc működésének javításával foglalkozó magas szintű fórum eddigi eredményei némileg bizonytalanok, mivel a bevált gyakorlatok javasolt végrehajtási kerete nem vezetett megállapodáshoz a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kezeléséről, amivel kapcsolatban mások mellett három európai biztos is sajnálatát fejezte ki⁽⁴⁾.

2.6 Az Európai Versenyhatóságok Hálózatának (ECN) jelentése megerősíti, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazása – különösen az élelmiszeriparban – valóság. Ez összhangban áll az EGSZB azon meggyőződésével, hogy a nagy élelmiszer-áruházak által az élelmiszer-termelő és -feldolgozó kkv-kkal szembeni erősebb gazdasági pozícióval való visszaélés nagyságrendekkel komolyabb probléma, mint más szerződéses viszonyok esetében. Erre további bizonyíték, hogy évek óta kizárólag ezek a – nagy kiskereskedelmi láncokat ellátó – élelmiszer-beszállítók tesznek panaszt.

⁽²⁾ Lásd: HL C 255., 2005.10.14., 44. o.

⁽³⁾ A 0088/2007. sz. írásbeli nyilatkozat az Európai Unióban működő nagy élelmiszer-áruházak hatalmi visszaéléseinek vizsgálatáról és jogorvoslásáról.

⁽⁴⁾ Az Európai Bizottság sajtóközleménye, Brüsszel, 2012. december 5., Az élelmiszer-ellátási lánc működésének javítása.

2.7 Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Bizottság azon kijelentését, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok nem csupán a két vállalat közötti szerződéses viszonyokra, hanem magára az EU gazdaságára is káros hatással vannak.

3. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok meghatározása

3.1 A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogalma

3.1.1 Ez idáig hivatalosan fel sem merült, hogy a kereskedelmi kapcsolatokban kétséges lehetne a szerződési szabadság megléte – még a nagy élelmiszer-áruházak és az élelmiszer-termelő kkv-k között sem. Nem sokkal ez előtt a nagy élelmiszer-áruházak és a hatóságok egyaránt előszeretettel erre a szabadságra hivatkozva érveltek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozása ellen, amely állítólag korlátozta volna ezt a szabadságot. Az EGSZB szerint komoly jelentőséggel bír, hogy a zöld könyv felhagyott ezzel a megközelítéssel, és nyíltan elismeri, hogy amennyiben két szerződő partner gazdasági hatalma számottevően eltér, nem beszélhetünk tényleges szerződési szabadságról.

3.1.2 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság számára a szerződési szabadság hiányának ezen elismerése alapfeltétele annak, hogy hatékony átfogó megoldásokat találhassunk az ellátási/forgalmazási hálózaton belül – mindenekelőtt az élelmiszerek esetében – fennálló egyensúlyhiányokból fakadó problémákra.

3.1.3 A zöld könyv e részében az Európai Bizottság pontosan ismerteti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok lényegét és főbb típusait. Különösen a nagy élelmiszer-áruházak és az élelmiszer-beszállítók közötti kapcsolatokban a gyengébb félnek nincs valódi alternatívája, mivel a piacon rendkívül kevés jelentős ügyfél található, és ennél is fontosabb, hogy valamilyen igen hasonlóan bánnak a beszállítókkal.

3.1.4 A zöld könyvben a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatban említett példák rávilágítanak arra, hogy egyes felvásárlók semmilyen eszköztől sem riadnak vissza annak érdekében, hogy a másik fél kárára további, teljességgel indokolatlan előnyökre tegyenek szert. Ennek egyik formája a fiktív szolgáltatásokért vagy a másik fél számára értékkel nem bíró kényszerű szolgáltatásokért történő fizetés.

3.1.5 Az EGSZB a következő válaszokat adja a zöld könyv e részében feltett kérdésekre:

— 1. kérdés: Az EGSZB úgy véli, hogy a zöld könyvnek a 2005/29/EK irányelvben szereplőhöz hasonlóan kell meghatároznia a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogalmát. Mindazonáltal egyetért azokkal az elemekkel és paraméterekkel, amelyek a zöld könyv szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokból fakadó helyzeteket ábrázolják.

— 3. kérdés: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogalma nem korlátozódhat a szerződés megtárgyalására, hanem a kereskedelmi kapcsolat egészét fel kell ölelnie.

— 4. kérdés: Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elméletben az ellátási/forgalmazási lánc bármely szakaszában előfordulhatnak, de a szóban forgó formában csak a nagy élelmiszer-áruházak és az élelmiszer-termelő és -feldolgozó kkv-k között tapasztalhatók. Nincsenek például arra utaló jelek, hogy multinacionális élelmiszer-ipari vállalatok, amelyek egyúttal oligopóliumok is, listázási díjakat vagy kifizetéseket kérnének fiktív szolgáltatásokért. Meg kell azonban említeni azokat az eseteket is, amikor a multinacionális élelmiszer-ipari vállalatok a (kívánt) termékeik szállításának feltételül szabják, hogy hasonló termékeket a versenytársaiktól nem szabad beszerezni.

— 5. kérdés: A félelem tényezője jól ismert valóság, különösen a kiskereskedelmi láncok és az élelmiszer-termelő kkv-k közötti kapcsolatokban. Ennek forrása a beszállítóval folytatott kereskedelem megszakítására vonatkozó nyílt vagy burkolt fenyegetés, valamint az ennek nyomán a beszállítót érintő súlyos gazdasági nehézségektől való félelem. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozását célzó kísérleteknek figyelembe kell venniük ezt a félelem tényezőt, mivel az minden arra irányuló elvárás aláás, hogy közigazgatási vagy jogi eljárás esetén a szállító panaszt tegyen vagy akár bizonyítékot szolgáltatson.

3.2 Példák tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra

3.2.1 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság ebben a részben több nemzeti versenyhatóság információira épít. Az említett hatóságokon túl különösen javasoljuk a francia és cseh hatóságokkal való együttműködést, mivel ezek közvetlen tapasztalattal rendelkeznek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó saját nemzeti jogszabályaik végrehajtása terén. A monopóliumellenes hatóságok az általuk végzett ellenőrzések során jogosultak a számviteli dokumentumok (szerződések, számlák, bankkivonatok stb.) vizsgálatára, amelyekkel közvetlenül bizonyítható a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazása.

3.2.2 Az egyesült királysági, spanyol és ír versenyhatóságok által szolgáltatott példák rámutatnak, hogy számos alkalmazott gyakorlatot tévedés volna pusztán „etikátlannak” minősíteni, mivel azok nyilvánvalóan átlépik a jogszerűség határát (különösen „zaklatás és megfélemlítés” esetén).

3.3 A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok potenciális hatásai

3.3.1 Kétségtelen, hogy az erősebb fél által a gyengébb féllel szemben alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kedvezőtlen hatást váltanak ki, logikus következményük pedig a termelési beruházás és innováció elfojtása. A fogyasztókat érintő hatás ugyanakkor az EGSZB szerint nem kapott megfelelő hangsúlyt, mivel az jóval túlmutat az innováció akadályozásán. Ez a rész azonban egyáltalán nem említi a nemzetgazdasági érdekek veszélybe kerülését, amelyre

a zöld könyv korábban már utalt. Ez a veszély a közép- és kelet-európai országokban a legnyilvánvalóbb, ahol a nagy élelmiszer-áruházak teljes egészében más tagállambeli vállalatok kezében vannak. Tekintettel arra, hogy a belföldi termelők – túlnyomórészt kkv-k – képtelenek teljesíteni a gyakran uzso-rajellegű feltételeket, a régió agrár-élelmiszeripari ágazata az összeomlás szélére került, és az élelmiszer-termelés terén hagyományosan önálló országokban nagymértékben csökkent az élelmiszerbiztonság. A belföldi termelést így a gyakran rendkívül keves minőségű importtermékek váltják fel.

3.3.2 Az EGSZB a következő válaszokat adja a zöld könyv e részében feltett kérdésekre:

— 6. kérdés: Az élelmiszer-ágazatban – különösen a nagy élelmiszer-áruházakban – a mindennapi kereskedelmi ügyletek során rendszeresen alkalmaznak tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat.

— 7. kérdés: Az élelmiszertől eltérő áruk beszállítói bizonyíthatóan jóval kevésbé szenvednek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatoktól. Ennek feltehetően az az oka, hogy kevésbé függenek a nagy kiskereskedelmi hálózatoktól, mivel például a játékok, sportcikk vagy ruházati termékek beszállítói jóval több lehetséges felvásárló közül választhatnak, mint az élelmiszer-termelők. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok a franchise-kapcsolatokban is előfordulnak mind az élelmiszer-, mind pedig a nemélelmiszer-kiskereskedelmi ágazatban. Itt az élelmiszer-ellátási láncról szóló véleményben ismertetettéssel lényegében azonos a gond, mivel szintén kiegyensúlyozatlan kapcsolatokról van szó egy erős fél (a franchise-adó/lánc) és egy jóval gyengébb fél (a franchise-átvevő) között, amelyekre ugyanúgy jellemző, hogy nincs meg a szerződési (tárgyalási) szabadság. A franchise-átvevőnek, ha meg szeretné szerezni a szerződést, nincs más választása, mint hogy a franchise-adó által előírt feltételek mellett aláírja a franchise-szerződést. A félelemteremtővel és a forgalmazó (franchise-adó) saját költségeinek ellenszolgáltatás/többletérték nélkül a beszállító (franchise-átvevő) történő áthárításával kapcsolatos megállapítások a franchise-kapcsolatokra is igazak. A szerződés futamideje alatt a franchise-adó gyakran – „útmutatók” révén, tehát a szerződésen kívül – egyoldalúan módosítja a közös megállapodásokat.

— 8. kérdés: a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok jelentős mértékben befolyásolják a mezőgazdasági és élelmiszeripari kis- és középvállalkozások beruházási és innovációs lehetőségeit. A közérdekű szempontok – például a környezet, a munkakörülmények, az állatjólét és az éghajlat – védelmére irányuló befektetések alacsonyabbak, aminek hátterében a szűk felvásárlói körtől való függőség és az e helyzetből fakadó bizonytalanság áll.

— 9. kérdés: A vállalatközi kapcsolatokat jellemző tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogyasztókra gyakorolt hatását külön tanulmány vizsgálta meg részletesen⁽⁵⁾. A fogyasztókra nézve a jelenlegi rendszer főként hosszú

távon káros, mivel hiányoznak a fenntartható termelésre és innovációra irányuló beruházások. De előbb-utóbb a piaci hiányosságok árát is megfizetik a környezet, az éghajlat, a munkakörülmények és az állatjólét terén. Ezért alighanem célszerűbb lenne, ha a fogyasztók napjainkban valamivel többet fizetnének az élelmiszerekért, mivel a kereskedelmi rendszerek közötti aktuális versengés csupán a minél alacsonyabb fogyasztói árakon alapul, amelyek érdekében minden egebet feláldoznak.

— 10. kérdés: Kétségtelen, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kedvezőtlenül befolyásolják az egységes piac működését, mivel jelentősen korlátozzák a kis- és középvállalkozások érvényesülési lehetőségeit. Valójában a nagyobb kiskereskedők döntenek arról, hogy mit és hol értékesítenek, a feltétel pedig sok esetben nem a legjobb ár-érték arány, hanem gyakran az, hogy ki „hajlandó” vagy „képes” inkább elfogadni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat.

4. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó jogi keretek

4.1 A hatályos tagállami és uniós szintű jogi keretek vizsgálata alapján két ténymegállapítás tehető. Elsőként az, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok egyes erős gazdasági szereplők általi alkalmazása mára köztudott és vitathatatlan tény, és a megfelelő hatóságok több tagállamban is megállapították, hogy a jelenlegi helyzet szabályozást tesz szükségessé.

4.2 A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok jelenlegi mértéke – különösen a nagy kiskereskedelmi láncok és az élelmiszer-termelők közötti ügyleteken belül – mindenekelőtt arról tanúskodik, hogy a versenyjogi szabályozás idejéért. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok egyes formái a versenykörnyezet súlyos torzulására és olyan tényleges erőfölények meglétére világítanak rá, amelyeket a monopóliumokra vonatkozó hatályos jogszabályok nem orvosolnak.

4.3 A versenyjogi szabályozás felülvizsgálatán túl az EGSZB úgy véli, teljességgel indokolt uniós szinten betiltani egyes meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazását, és ezáltal megteremtteni a heterogén jogi környezet szükséges harmonizációját. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozása és a monopóliumokra vonatkozó felülvizsgált jogszabály között azonban logikai összefüggésnek kell lennie azt biztosítandó, hogy a szankciók csak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat magukban foglaló szerződések logikus kezdeményezőit – tehát az erőfölénnyel rendelkező feleket – sújtsák.

4.4 E harmonizált szabályozás csak akkor lehet eredményes, ha figyelembe veszi a „kilistázás veszélyét”, és ennél fogva azt, hogy a gyengébb szerződő felek, különösen a nagy élelmiszer-áruházaknak szállító kkv-k nem tudnak panaszt tenni. Nem elég csak a B2B-kapcsolatokra jellemző problémákat kezelni – ennél átfogóbb intézkedésekre van szükség.

⁽⁵⁾ Consumers International, The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers? [A nagy élelmiszer-áruházak és a beszállítók közötti kapcsolat: milyen következményekre számíthatnak a fogyasztók?], 2012.

4.5 Az EGSZB a következő válaszokat adja a zöld könyv e részében feltett, még megválaszolatlan kérdésekre:

— 11. kérdés: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozóan néhány tagállamban elfogadott szabályozás ez idáig nem szolgált kielégítő eredményekkel. Ennek az EGSZB véleménye szerint részben az az oka, hogy a szabályozást többségében (Olaszországban, Szlovákiában, a Cseh Köztársaságban, Magyarországon és Romániában) csak nemrég fogadták el, egyúttal azonban az is, hogy az azt aláíró jogalap nem hivatkozott kifejezetten a szerződési szabadság hiányára, jóllehet a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazásának elismerése már önmagában is a szerződési szabadsággal kapcsolatos problémákat feltételez. Ugyanakkor tévedés lenne azt állítani, hogy ezekkel a jogszabályokkal semmit nem sikerült elérni. Az ilyen jogszabályokat elfogadó országokban megszűntek a legfelháborítóbb szerződéses feltételek, és a nagy élelmiszer-áruházaknak kifinomultabb módszerekhez kell folyamodniuk, ha jogtalan előnyökre kívánnak szert tenni. A legnagyobb előrelépés Franciaországban történt, ahol a jogi szabályozás és a végrehajtási intézkedés nyomására a beszállítói engedmények elfogadható szintre (a korábbi 50–60 % helyett 10–15 %-ra) szorultak vissza ⁽⁶⁾. Ennek eredménye a számottevően átláthatóbb haszonelosztás az élelmiszer-ellátási láncban belül.

— 12. kérdés: A célzott jogszabály elfogadásának sürgőssége többek között a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazásának mértékétől is függ, amely azonban országoként eltérő. Más-más helyzet tapasztalható Dél-Európában, a közép- és kelet-európai országokban, illetve Észak-Európában. Az egyes régiók jogi kultúrája és hagyományai némileg különböznek. Ez az oka annak, hogy egyes országok már rendelkeznek szabályozási (vagy önszabályozási) kerettel, mások pedig még nem.

— 14. kérdés: Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy uniós szinten új harmonizációs intézkedéseket kell elfogadni (lásd a fenti 4.2., 4.3. és 4.4. pontot).

— 15. kérdés: A szabályozás bizonyos kedvező hatásai már jelenleg is megmutatkoznak (lásd fent). A vonatkozó szabályozás bevezetésével kapcsolatban vannak bizonyos aggályok, ezek azonban abból a feltevésből indulnak ki, hogy a szerződési szabadság biztosított. Mivel ilyen szabadság a szóban forgó szerződéses viszonyokban lényegében nem létezik, ezek az aggályok megalapozatlanok.

5. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni szabályok érvényesítése

5.1 Érvényesítési mechanizmusok nemzeti szinten

5.1.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság véleményével, mely szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni, nemzeti szinten végrehajtott jelenlegi mechanizmusok általánosságban nem megfelelőek. Ez elsősorban annak tudható be, hogy nem veszik figyelembe a tényleges szerződési szabadság hiányából és a kilistázás veszélyéből fakadó félelem uralta légkört. Ezeket a problémákat ez idáig Franciaországban sikerült

a legeredményesebben kezelni, ahol a felügyelő hatóság nem hivatalos információk alapján és saját kezdeményezésre is eljárhat. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok visszaszorítása emellett a nemzetgazdasági érdek védelmében, nem pedig a gyengébb szerződő fél védelmében alapul.

5.1.2 Míg egyes tagállamok jogszabályban rendelkeznek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazása elleni küzdelemről, máshol nincs ilyen jogszabály. Ezenfelül az egyes jogszabályok között igen jelentős eltérések figyelhetők meg. Kétségtelen, hogy ez a két tényező bizonyos mértékben akadályozza a határokon átnyúló kereskedelmet (16. kérdés).

5.1.3 Az EGSZB véleménye szerint az alkalmazandó jogszabályok különbségeiből fakadó kedvezőtlen hatások kezelése szempontjából az egyetlen ésszerű közös megközelítés a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazására vonatkozó harmonizált jogszabály elfogadása lenne (17. kérdés).

5.2 Érvényesítési mechanizmusok uniós szinten

5.2.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon állításával, mely szerint uniós szinten jelenleg nem létezik konkrét mechanizmus a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben. Meggyőződése továbbá, hogy a „félelem tényező” lekiűzése érdekében az e területen illetékes nemzeti hatóságokat fel kell jogosítani arra, hogy saját kezdeményezésre eljárhassanak, névtelen és nem hivatalos panaszokat fogadhassanak és szankciókat alkalmazhassanak (18. kérdés).

6. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok típusai

6.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc mentén egyaránt előfordulnak, ugyanakkor – a fentiekkel összhangban – meggyőződése, hogy a helyzet a nagy élelmiszer-áruházak és a termelő kvk-k közötti ügyletek terén a legrosszabb.

6.2 A listázást illetően egyáltalán nem világos, hogy a leendő beszállító által fizetendő díjért milyen ellenszolgáltatás jár. Az esetek döntő többségében még e díj kifizetése – amely a kereskedelmi ügyletek bármely formájának szükséges előfeltétele – sem szavatolja a beszállító számára azt, hogy a felvásárló valóban átveszi a szóban forgó árukat, és nem fogja minden ok nélkül kilistázni a szállítót.

6.3 A beszállítói engedmények a nagy kiskereskedelmi láncok jelenlegi gyakorlatának rutinszerű velejárói. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek általános haszna legalábbis kétséges. Egyrészt a beszállítói engedmények a tényleges erőfölénnyel való visszaélés jelei, mivel azok mögött gyakran kényszer és fiktív szolgáltatások húzódnak; másrészt erősen átláthatatlanná teszik a haszon elosztását. A beszállítói engedmények nyomán a beszállítók (és a külső megfigyelők) nehezen tudnak megbizonyosodni arról, hogy valójában mekkora összeget kaptak a szállított árukért. A valóságban az áru szállítására vonatkozó rendelkezés előfeltétele a felvásárló által kínált szolgáltatások elfogadása. Az EGSZB nézete szerint a felvásárló által a beszállító részére biztosított tényleges és indokolt szolgáltatások díját bele kell építeni az élelmiszer vételárába.

⁽⁶⁾ Az információ a franciaországi Versenypolitikai, Fogyasztói és Csalás-ellenőrzési Főigazgatóságtól származik.

6.4 Az EGSZB a következő válaszokat adja a zöld könyv e részében feltett, még megválaszolatlan kérdésekre:

- 19. kérdés: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok jegyzékét kibővítenénk a fiktív és kéretlen szolgáltatásokért felszámított díjakkal, a ténylegesen nyújtott szolgáltatásokért felszámított indokolatlanul magas ellentételezéssel, valamint az üzleti kockázat és a marketingköltségek szállítóra történő áthárításával.
- 20. kérdés: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok jegyzéke nélkülözhetetlen az ilyen gyakorlatok elleni fellépéshez. A jegyzéket természetesen rendszeresen frissíteni kell. A jegyzékek azonban önmagukban nem elegendők. Javaslatot kell tenni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogalmának kellően tág meghatározására, amely mindazokat az eseteket magában foglalja, amelyek a „jóhiszeműség” és a „szerződéses egyensúly” tekintetében nem felelnek meg a „helyes üzleti gyakorlat” átfogó meghatározásának, valamint a gazdaság érintett ágazataiban a vállalkozásokra vonatkozó közös szabályoknak.
- 21. kérdés: Az EGSZB úgy gondolja, hogy a teljes ellátási lánc valamennyi szereplőjének magának kell viselnie természetes költségeit és kockázatait, mert ezáltal biztosítható, hogy azok összességéből mindenki igazságos részt vállaljon. Más szóval a termelőnek a termeléshez, a kiskereskedőnek pedig az értékesítéshez kapcsolódó költségeket és kockázatokat kell viselnie.
- 23. kérdés: Az EGSZB úgy véli, hogy a tisztességes gyakorlatokat uniós szintű keretbe kell foglalni.
- 24. kérdés: Az EGSZB meg van győződve arról, hogy uniós szinten kötelező erejű jogi eszközt, például rendeletet kell elfogadni.
- 25. kérdés: Az EGSZB véleménye szerint a zöld könyv nem fordít kellő figyelmet a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok vállalatközi alkalmazásának a fogyasztókra és a nemzetgazdasági érdekekre gyakorolt hatására.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

Az alábbi módosító indítvány, mely a szavazatok több, mint egynegyedét megszerezte, elutasításra került a plenáris ülés vitái során (az eljárási szabályzat 54.cikkének harmadik bekezdése):

1.10. pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB úgy véli, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megfékezését célzó, több tagállamban elfogadott jogszabályok jól szemléltetik, hogy a jelenlegi helyzet elfogadhatatlan. Noha ezek a jogszabályok különböző okok miatt nem hozták meg a kívánt eredményt, tévedés lenne azt állítani, hogy semmit nem sikerült elérni. ~~Sikernek számít például az átláthatóbb haszonelosztás. Messze vagyunk még azonban az átláthatóságtól az árképzés terén, ahogy a legfelháborítóbb zsarolási gyakorlatok megszüntetése is várat még magára.~~

Indokolás

Szóban történik.

A szavazás eredménye:

Mellette: 54

Ellene: 63

Tartózkodik: 27

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Intelligens szabályozás – válasz a kis- és középvállalkozások szükségleteire

(COM(2013) 122 final)

(2013/C 327/07)

Előadó: **Anna Maria DARMANIN**

Társelőadó: **Brendan BURNS**

2013. április 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Intelligens szabályozás – válasz a kis és középvállalkozások szükségleteire

COM(2013) 122 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. június 27-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 11-i ülésnapon) 156 szavazattal 2 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a célkitűzését, hogy az intelligens szabályozás kérdésének napirendjén kiemelt szerepet adjon. A szabályozás fontos, de azt jól kell kialakítani, hogy az uniós célokat minimális költséggel lehessen elérni. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság évek óta arra törekszik, hogy elősegítse jobb szabályozási eszközök – köztük hatásvizsgálatok és az érintettekkel történő konzultációk – kidolgozását és alkalmazását.

1.2 Ezért az EGSZB:

- a) megjegyzi, hogy intelligens szabályozásra mérettől függetlenül minden vállalkozás számára szükség van ugyan, a bürokrácia azonban aránytalan következményekkel jár a kisvállalatokra, különösen a mikrovállalkozásokra;
- b) emlékezteti valamennyi európai bizottsági szolgálatot, hogy a kkv-teszt a hatásvizsgálatok szerves részét képezi. Arra kéri az európai jogalkotókat, hogy a hatásvizsgálatok előkészítéskor és a jogszabályok kidolgozásakor vegyék figyelembe a kkv-k csoportján belül a kis- és mikrovállalkozások speciális jellemzőit;
- c) üdvözlöi a REFIT programot, amely feltérképezi majd, hogy a kkv-k milyen akadályokkal, illetve nem hatékony intézkedésekkel szembesülnek. A programnak arra kell szolgálnia, hogy kiderüljön, illetve javaslatokat lehessen tenni arról, hogy milyen jelenlegi, a céloknak már nem megfelelő szabályozásokat kell hatályon kívül helyezni, és milyen már létező

jogszabályokat lehet konszolidálni. Azt javasoljuk, hogy az Európai Bizottság mielőbb végezzen új állapotfelméréseket, és kezelje kiemelten azokat a jogszabályokat, amelyek a „TOP 10” konzultáció tanúsága szerint a legtöbb terhet jelentik, és amelyeket a közlemény is kiemelten vizsgál a mikrovállalkozások szempontjából;

- d) rámutat a program egyik elvére, amely szerint a hatásvizsgálatokat felhasználóbaráttá teszik azzal, hogy szabványúrlapot alkalmaznak és egy átlátható összegzést mellékelnek hozzájuk a mikrovállalkozásokkal kapcsolatos legfontosabb kérdésekről, köztük a végrehajtási költségekről;
- e) támogatja, hogy hosszabb távon létrehozzanak egy egységes, független értékelési testületet, amely valamennyi uniós intézménynek dolgozna. Ennek az értékelési testületnek külső szakértőket is be kellene vonnia az értékelésekbe, hogy az európai bizottsági javaslatok egy további vizsgálaton is átessenek. Ez garantálná, hogy a különböző felmerülő koncepciókat megfelelően megértse;
- f) egyetért azzal, hogy a mikrovállalatok ne kapjanak általános mentesítést, hanem a jogalkotási javaslatok kapcsán eseti alapú megközelítést alkalmazzanak, alapos hatásvizsgálatokra támaszkodva;
- g) emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy részletesen ismertetnie kellene, hogy a konzultációk eredményeként milyen változtatásokat eszközölt és milyen indokkal;
- h) véleménye szerint az Európai Bizottságnak folyamatosan nyomon kellene követnie a kkv-eredménytáblát, melyet a kkv-kat képviselő szervezetekkel szorosan együttműködve egy központi koordinációs szolgálat állít össze;

- i) új programot szorgalmaz a felesleges szabályozási terhek csökkentésére, illetve annak biztosítására, hogy az intelligens szabályozás nem mentesíti a vállalkozásokat a munkavédelmi szabályozás, a férfiak és nők egyenlőségével kapcsolatos normák és a környezetvédelmi normák alól. Ezért határozottan kéri, hogy adjanak egy 2020-ig tartó új megbízást a *Stoiber-csoportnak*, amely – a kkv-szervezetekkel együttműködve – áttekinti és végrehajtja majd a kimondottan a mikro- és kisvállalkozásokkal kapcsolatos intézkedéseket;
- j) arra kéri a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy az uniós jogszabályokkal kapcsolatos politikai döntések során ők is korlátozzák a vállalatokra nehezedő adminisztratív terheket;
- k) azt javasolja, hogy a túlszabályozás elkerülése érdekében a tagállamok osszák meg egymással az intelligens szabályozás terén bevált gyakorlataikat.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 2011 novemberében az Európai Bizottság kiadta „A kkv-k szabályozási terheinek minimálisra csökkentése – Az uniós szabályozás hozzáigazítása a mikrovállalkozások szükségleteihez” című jelentését ⁽¹⁾, amely kimondottan a kkv-kra vonatkozóan tartalmaz intézkedéseket. Ez a jelentés a kisvállalkozási intézkedéscsomagban ⁽²⁾ megjelenő „Gondolkozzunk előbb kicsiben!” elvet vizsgálja, amely szerint a jogszabályok kidolgozásakor figyelembe kellene venni, hogy azok hogyan hatnak a kkv-kra, illetve egyszerűsíteni kellene a meglévő szabályozási környezetet. Az Európai Bizottság jelezte, hogy a 2012 decemberében útjára indított új célravezető és hatásos szabályozás program (REFIT) ⁽³⁾ révén kész foglalkozni a kkv-kra nehezedő terhekkal.

2.2 A 2013. március 7-én elfogadott „Intelligens szabályozás – válasz a kis- és középvállalkozások szükségleteire” című európai bizottsági közlemény ⁽⁴⁾, amely a tavaszi európai tanácsi csúcsra készült, számba veszi az összes olyan intézkedést, melyet az Európai Bizottság 2011 óta a kkv-k terheivel kapcsolatban hozott. A jelentés szerint az alábbi területeken sikerült előrelépéseket elérni:

- vita arról, hogy a hatásvizsgálatok milyen szerepet játszanak a kkv-kra vonatkozó szabályozásokban;
- egy éves kkv-eredménytábla bevezetése;
- szabályozással kapcsolatos állapotfelmérések garantálása.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/simplification/sme/sme_en.htm.

⁽²⁾ Lásd Ronny Lannoo, vélemény a következő témában: A kisvállalkozói intézkedéscsomag felülvizsgálata, HL C 376., 2011.12.22., 51. o.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/documents/1_HU_ACT_part1_v2.pdf.

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0122:FIN:HU:PDF>.

3. Észrevételek és megjegyzések

3.1 Az intelligens szabályozás kidolgozása kulcsfontosságú a kkv-k és főként a mikrovállalkozások számára

3.1.1 Ahogy korábbi véleményeiből ⁽⁵⁾ is egyértelműen kiderül, az EGSZB mindig is támogatta és ösztönözte is a jobb szabályozásra irányuló kezdeményezéseket. Az EGSZB megjegyzi, hogy intelligens szabályozásra minden vállalkozás számára szükség van ugyan, de a bürokrácia aránytalan következményekkel jár a kis- és mikrovállalkozásokra. Ezért új jogszabályok kidolgozásánál és a teljes döntéshozatali folyamatban vezérelvnek kellene tekinteni a „Gondolkozzunk előbb kicsiben!” elvet.

3.1.2 A kkv-k különböznek egymástól méretükben, tevékenységi körükben, céljaikban, finanszírozásukban, irányításukban, földrajzi és jogi státuszukban ⁽⁶⁾. A politikai döntéshozóknak tehát figyelembe kell venniük ezeket a különbségeket, amikor szabályozásokat dolgoznak ki számukra. Nem szabad elfelejteniük, hogy az egyes szabályozások talán nem okoznak sok terhet, de többek között a szabályok és szabályozások összessége az, ami elveszi a mikro- és kisvállalkozások kedvét attól, hogy új ötleteket valósítsanak meg, terjeszkedjenek a piacon vagy több embert foglalkoztassanak.

3.1.3 Ennek következményeként számos kkv – különösen mikro- és kisvállalatok – úgy érzi, hogy a jogszabályokkal inkább beszűkítik a vállalati fejlesztések lehetőségeit, nem pedig megkönnyítik a növekedést. Az EGSZB szerint az uniós szintű intelligensebb szabályozás csak akkor jelent segítséget, ha a jogszabályok nagyon pontosan meghatározzák, hogy mely vállalkozásoknak is akarnak segíteni, illetve milyen mentesítéseket kapnak vagy kérhetnek ezek a vállalatok (már ha egyáltalán lesznek ilyen mentesítések). Az EGSZB ezért határozottan kéri az Európai Bizottságot, hogy minden hatásvizsgálat során, amelyre a különböző főigazgatóságokon kerül sor, teljes egészében végezzék el a kkv-tesztet. Az EGSZB szerint a kkv-tesztnek tartalmaznia kell, hogy a vállalkozások méretétől függően az egyes javaslatok milyen lehetséges költségekkel és előnyökkel járhatnak, és ennek során egyértelműen különbséget kell tenni a mikro-, kis- és közepes vállalkozások között. Amennyiben nem végzik el megfelelően a kkv-tesztet, akkor az értékelési testület negatív véleményt ad ki róla.

3.2 A hatásvizsgálatok szerepe

3.2.1 A fentiek alapján az EGSZB leszögezi, hogy a hatásvizsgálatoknak ⁽⁷⁾ kulcsfontosságú szerepük van a kkv-kra vonatkozó uniós politikai döntések meghozatalában. Az EGSZB azt kéri, hogy az Európai Bizottság olyan hatékony hatásvizsgálatokat alakítson ki, amelyek megfelelnek a célnak és logikusak. Az EGSZB emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy tiszteltetben kell tartani a szubszidiaritás és az arányosság elveit. A hatásvizsgálatoknak ki kell térniük a költségelemzésre

⁽⁵⁾ Lásd Jorge Pegado Liz, vélemény az *Intelligens szabályozásról*, HL C 248., 2011.8.25., 87. o.

⁽⁶⁾ Lásd Miguel Ángel Cabra De Luna, vélemény a következő tárgyban: *Különböző vállalati formák* (saját kezdeményezései vélemény), HL C 318., 2009.12.23., 22. o.

Példa erre a szabadfoglalkozásúak csoportja, melynek szigorú szakmai szabályozásoknak kell megfelelnie, hogy eleget tegyen az ügyfelek és a köz érdekeinek.

⁽⁷⁾ Lásd Jorge Pegado Liz, vélemény az *Intelligens szabályozásról*, 4. A) pont HL C 248., 2011.8.25., 87. o.

is. Az egyes szabályozásokból eredő vállalati többletköltségek miatt gazdaságtalanná válik néhány olyan tevékenység, amely a szabályozás hiányában profitot termelne. Ennek eredményeként bizonyos, már eleve gyenge pozíciójú cégek a piac elhagyására kényszerülhetnek, ami pedig károsan hat a magán-szektor gazdasági tevékenységgel kapcsolatos lehetőségeire. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy adjon ki egy független és ellenőrzött éves listát arról, hogy a vállalkozásoknak összesen milyen nettó költségeik adódnak a szabályozási javaslatok következtében. Ennek a felsorolásnak azt is tartalmaznia kellene, hogy a hatáselemzések alapján milyen jelentős változtatásokat hajtottak végre az eredeti javaslatokon.

3.2.2 Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a hatásvizsgálatok technikai jellegű dokumentumok, de terjedelmük és nyelvezetük miatt átláthatatlanok lehetnek, különösen a hozzájárulni kívánó kisvállalkozások számára. Az EGSZB azt javasolja, hogy a hatásvizsgálatok készüljenek felhasználóbarátabb módon⁽⁸⁾, és összpontosítsanak külön minden egyes kkv-alcsoportra. Ehhez pedig alkalmazzanak szabványúrlapot és mellékeljenek egy átlátható összegzést a megvitatott legfontosabb kérdésekről.

3.2.3 Az EGSZB azt kéri, hogy az érintett felek (köztük mikro-, kis- és középvállalkozásokat képviselő üzleti szervezetek) független és átlátható módon vizsgálják át a hatásvizsgálat-tervezeteket, hogy garantálni lehessen azok magas minőségét és azt, hogy az irányvonalaknak megfelelően készültek⁽⁹⁾.

3.2.4 A hatásvizsgálatoknak részletesen fel kell mérniük, hogy miként és milyen mértékig kell alkalmazni speciális intézkedéseket és modelleket (például mentesítéseket, egyszerűsítéseket stb.) a kkv-kra nehezedő szabályozási jellegű terhek csökkentéséhez. Az EGSZB jónak tartja a kkv-teszt fokozott alkalmazását, de emlékeztet arra, hogy alaposan és egyesével át kell nézni, hogy a szabályozás milyen hatásokkal jár a három különböző alkategóriára, majd ezt követően meg kell vizsgálni, hogy milyen mentesítéseket lehet adni a mikrovállalkozásoknak az új szabályozások alól, illetve milyen kevésbé szigorú előírásokat lehet hozni.

3.2.5 Az EGSZB megállapítja, hogy az Európai Bizottság szemmel láthatóan eltér azoktól az eredeti terveitől, hogy a hatásvizsgálat lezárásakor általános mentesítést adjon a mikrovállalkozásoknak az uniós szabályok alól. Az EGSZB üdvözlí ezt és hangsúlyozza, hogy az intelligens szabályozást az adott vállaltípusra és -méretre kell szabni, és nem szabad azt túl bonyolulttá tenni. Amennyiben teljesülnek ezek a feltételek, akkor a vállalatok tulajdonosai könnyen ki tudnak alakítani olyan hatékony belső eljárásokat, melyek megfelelnek az intelligens szabályozás céljainak.

3.2.6 A mikro- és kisvállalkozások tisztában vannak azzal, hogy közvetlenebb kapcsolatban vannak ügyfeleikkel, mint a nagy multinacionális vállalatok. Azt is tudják, hogy az ügyfelek részéről egyre nagyobb az igény az olyan helyi vállalkozások

iránt, amelyek etikai normák mentén, a helyi környezetet óvva működnek. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét, hogy ezek alapján nagyon fontos, hogy a vállalatok betartsák a vállalkozások minőségére és termékeire vonatkozó szabványokat és szabályozásokat, ha sikeresek akarnak lenni, illetve versenyképesek akarnak maradni a különböző piacokon. Ha a mikrovállalkozások mentesítést kapnak például a fogyasztó- és környezetvédelmi szabályozások alól, akkor végül az számukra jelenthet majd hátrányt⁽¹⁰⁾.

3.2.7 Az EGSZB szerint a hatásvizsgálatoknak a fentiekén túl pontosan mérniük kellene azt a dominóhatást, melyet egy olyan intézkedés okozhat, amely a kkv-kra vonatkozó szabályozás módosításával kívánja csökkenteni az adminisztratív terheket. Olyan mellékhatások léphetnek ugyanis fel, amelyek befolyásolhatják a szociális egyensúlyt, kihatva a közigazgatási hatóságokkal fenntartott kapcsolatokra (feketemunka, adóügyi információk ismerete, társadalombiztosítási járulékok, szakképesítések, a munkaszerződés besorolása és típusa stb.).

Egy, a kkv-kra vonatkozó intelligens szabályozásnak már eleve garantálnia kell, hogy a fellépő külső hatások minimálisak legyenek, vagy legalább ne járjanak negatív következményekkel. Ezért az EGSZB emlékezteti az Európai Bizottságot arra, hogy nem szabad, hogy az intelligens szabályozás aláássa a munkavállalók jogait⁽¹¹⁾ vagy csökkentse minimális védelmi szintjüket, különösen a munkahelyi egészségvédelem és biztonság terén.

3.3 A kkv-eredménytábla

3.3.1 Az EGSZB jónak tartja, hogy létrehoznak egy éves kkv-eredménytáblát, amely lehetővé teszi, hogy a döntéshozatali folyamaton keresztül végig nyomon kövessenek speciális intézkedéseket. Nagy várakozással tekintünk az eredménytábla alkalmazása és eredményei elé.

3.3.2 Az EGSZB szerint az Európai Bizottságnak egy központi koordinációs szolgálaton keresztül, szorosan együttműködve a különböző uniós intézményekkel és szervezetekkel, folyamatosan nyomon kellene követnie a kkv-eredménytábla alakulását. Tagállamok és kkv-szervezetek is részt vehetnének ebben a feladatban.

3.4 A kkv-kkal folytatott konzultáció javítása

3.4.1 Az EGSZB üdvözlí, hogy tervezett előkészítési és konzultatív munka keretében az érdekelt felek számára hozzáférhetővé tesznek olyan menetrendeket, amelyek tájékoztatást nyújtanak számukra lehetséges európai bizottsági kezdeményezésekről. Az érdekeltekkel folytatandó konzultációkat széles körben meg kell hirdetni, hogy az érintettek időben válaszadhassanak a feltett kérdésekre. A konzultációknak viszont kevésbé mennyiségi, inkább minőségi szempontokra kellene épülniük, és olyan empirikus adatokra kellene támaszkodniuk, melyeket gyakorló üzletemberekkel, munkavállalókkal és üzleti szervezetekkel folytatott megbeszélésekből, illetve mikro- és kisvállalkozások meglátogatása vagy megfigyelése révén

⁽⁸⁾ A műszaki alkalmassági jogszabálysomagról a közelmúltban készült hatásvizsgálat 102 oldalas lett, míg az adatvédelemről szóló 241 oldalas.

⁽⁹⁾ Lásd Jorge Pegado Liz, vélemény az *Intelligens szabályozásról*, 4. B) pont HL C 248., 2011.8.25., 87. o.

⁽¹⁰⁾ BEUC – Intelligens szabályozás – Válasz az érdekelt felekkel folytatott konzultációra. http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/smart_regulation/consultation_2012/docs/registered_organisations/beuc_en.pdf.

⁽¹¹⁾ http://www.etuc.org/IMG/pdf/our_priorities_soc_dial_in_smes.pdf.

nyertek. Az EGSZB emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy a menetredeknek mindig tartalmazniuk kellene egy előzetes durva becslést a várható költségekről, hogy az érdekelt felek minőségi ellenőrzést végezhesenek a lehetséges hatásokkal kapcsolatban. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét, hogy mindenképpen átfogó konzultációkat kell tartani az érintettekkel, hogy jó minőségű adatokat kapjunk és javaslatokat dolgozhassunk ki az intelligens szabályozáshoz.

3.4.2 Lezárult konzultációkat követően számos üzleti szervezet és azok tagjai számára még mindig kérdéses, hogy érdemes volt-e részt venniük a lehetséges problémák feltárásában és a lehetséges megoldások megtalálásában. Az EGSZB azt ajánlja, hogy egy hivatalos eljárás alapján közülük többen is működjenek közre külső szakértőként a hatásvizsgálatokban, hogy így az európai bizottsági javaslatok további vizsgálaton essenek át. Ez garantálná, hogy a különböző felmerülő koncepciókat megfelelően megértse.

3.4.3 Az EGSZB úgy látja, hogy az elmúlt években relatíve nőtt a jogalkotók által hozott, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok száma. Az ilyen jogi aktusokon keresztül hozott döntések jó része komoly hatással van a kkv-kra. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy a konzultációkat ki kellene terjeszteni néhány olyan felhatalmazáson alapuló jogi aktusra is, amelyeknek jelentős gazdasági, környezeti és/vagy társadalmi hatása lehet bizonyos ágazatokra vagy fontos szereplőkre.

3.4.4 Az EGSZB azt kéri, hogy a jogalkotás során folytassanak tényleges és strukturált „kkv-párbeszédet” a különböző felekkel. Ennek a partnerségnek garantálnia kell, hogy valamennyi kkv és azok szervezetei részt vehessenek a párbeszédben, különös tekintettel azokra a kisvállalkozói szövetségekre, amelyek hatékonysági célok érdekében a kisvállalkozói intézkedéscsomagban foglalt „Gondolkozzunk először kicsiben!” és „csak egyszer” elvek⁽¹²⁾ érvényesüléséért küzdenek.

3.4.5 Az EGSZB elvben támogatja az európai vállalkozási hálózatot (EEN). Sajnálja viszont, hogy az ebben rejlő lehetőségeket még nem sikerült kiaknázni, mivel számos európai kkv nem is tud a hálózat létezéséről. Az EEN-nek a kkv-k szervezeteivel szorosan együttműködve, a kkv-k valós igényei és elvárásai alapján kellene szolgáltatásokat nyújtania.

Az EGSZB szerint támogatni kell az EEN-hez tartozó szervezeteket, hogy több forrást lehessen fordítani a kkv-k államigazgatással kapcsolatos igényeire. Az EGSZB úgy véli, hogy az ilyen támogatások során elsősorban a legkisebb vállalkozásokra kellene helyezni a hangsúlyt, és szabályozási kérdésekben az EEN helyi központjának közvetlenül konzultálnia kellene ezekkel a vállalkozásokkal. Az európai bizottsági szerveknek figyelembe kellene venniük az ilyen személyes találkozók eredményeit és a kkv-szervezetek észrevételeit, hogy a „Gondolkozzunk előbb kicsiben!” elv a gyakorlatban is megvalósuljon.

3.4.6 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy meghosszabbították az adminisztratív terhek csökkentésével foglalkozó, független szakértőkből álló magas szintű csoport⁽¹³⁾ (az ún. *Stoiber-csoport*) mandátumát. Az EGSZB kifejezett kérése, hogy a csoport kapjon egy olyan fontos új szerepet, amely szerint a

kkv-k szervezeteivel és a szakszervezetekkel szorosan együttműködve segítséget nyújt az Európai Bizottságnak a mikro- és kisvállalkozásokkal kapcsolatos politikák előkészítésében, nyomon követésében és végrehajtásában.

3.4.7 Az EGSZB tudomásul veszi a kkv-kat érintő bürokrácia legrosszabb példáiról tartott TOP 10 konzultáció eredményeit⁽¹⁴⁾. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy mielőbb reagáljon ezekre, és terjesszen elő konkrét egyszerűsítési javaslatokat.

3.5 A kkv-k igényeinek figyelembevétele

3.5.1 Az EGSZB támogatja a szabályozással kapcsolatos állapotfelmérést a kkv-kkal kapcsolatos politika területén⁽¹⁵⁾ (az ún. REFIT programot). Az EGSZB nagy érdeklődéssel várja a kísérleti értékelés eredményeit⁽¹⁶⁾, és arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy 2014-es programjában végezzen még több ilyen állapotfelmérést azokon a kiemelt területeken, melyek szerintünk különösen fontosak a növekedés serkentése és a munkahelyteremtés szempontjából. Arra kérjük az Európai Bizottságot, hogy honlapjain tegye közzé az összes elvégzett, illetve tervbe vett állapotfelmérést.

3.5.2 Az EGSZB azt is javasolja, hogy végezzenek átfogó állapotfelmérést az olyan uniós jogszabályokról, amelyeket a vállalkozásoknak olyankor kell figyelembe venniük, amikor az EU külső határain kívül kereskednek. Az EGSZB szerint az ilyen jogszabályok is jelentős szabályozási terheket okoznak, így egy ilyen felmérés jelentősen hozzájárulna az intelligens szabályozással, növekedéssel és kereskedelemmel kapcsolatos uniós menetrendhez.

3.5.3 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy használja fel a REFIT programot arra, hogy egyrészt feltárja, hogy melyek a létező és függőben levő, de már nem alkalmazható szabályozások, és minél előbb javasolja ezek hatályon kívül helyezését, másrészt pedig hogy egyszerűsítési törekvéseinek keretében végezze el a meglévő jogszabályok konszolidációját. Javasoljuk, hogy valamennyi csökkentési cél legyen mérhető, és hozzon érezhető kedvező változást a vállalkozások számára.

3.5.4 Az EGSZB úgy véli, hogy jobban kell kiválasztani az alkalmazandó jogi eszközöket, önszabályozási és társszabályozási mechanizmusokat is bevonva közéjük⁽¹⁷⁾.

3.6 Hatékonyabb irányítás és jobb koordinációs mechanizmus a kkv-kkal kapcsolatos politikaalkotás terén

3.6.1 Az EGSZB rámutat arra, hogy az intelligens szabályozás minden olyan szereplő közös felelőssége, aki részt vesz a kkv-kkal kapcsolatos politikák kidolgozásában, akár uniós, akár tagállami szinten.

⁽¹⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-168_en.htm?locale=FR.

⁽¹⁵⁾ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/documents/1_HU_ACT_part1_v2.pdf.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/evaluation/docs/fitness_check_en.pdf.

⁽¹⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.self-and-co-regulation>.

⁽¹²⁾ Lásd a 2. pontot.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/ind_stakeholders/ind_stakeholders_en.htm.

3.6.2 Európai szinten:

- Az EGSZB úgy véli, hogy azon túlmenően, hogy az Európai Bizottság jogalkotási javaslataiban elkötelezett amellett, hogy minimális szinten tartsák a vállalkozások adminisztratív költségeit, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek is hasonló lépéseket kellene tenniük a vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentésére vagy korlátozására, hogy azok az európai bizottsági javaslatban előírt szintre csökkenjenek.
- Amennyiben a Tanács és az Európai Parlament túllép ezeken a szinteken, akkor kötelezővé kellene tenni számukra ezeknek a döntéseknek a megindoklását. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy kötelezzék el magukat amellett, hogy amennyiben szükséges az európai bizottsági javaslatok jelentős módosítása, akkor hatásvizsgálatokat végeznek.

3.6.3 Tagállami szinten:

- Az EGSZB szerint az intelligens szabályozás elve csak akkor lesz működőképes, ha sor kerül intelligens végrehajtásra is. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy a nemzeti joganyagba való átültetésük során ne gyengítsék az uniós szinten hozott egyszerűsítési intézkedéseket. A túlszabályozás egyértelműen akadályozza a vállalkozások fejlődését.

Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy tegyenek kötelezővé speciális tanfolyamokat politikusok, minisztériumi tisztviselők és minden más olyan szereplő számára, aki részt vesz a jogszabályok tagállami átültetésében.

- Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a tagállamok, ha kívánják, magasabb szintű normákat alkalmazhatnak.
- Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy közhivatalokkal szervezett ülések és workshopok formájában nyújtson segítséget a tagállamoknak a végrehajtási folyamat gördülékeny lebonyolításához. Az EGSZB szerint az Európai Bizottságnak körültekintően össze kell hangolnia a végrehajtás nyomon követését, és ehhez szorosan együtt kell működnie a különböző főigazgatóságokkal és a tagállamokkal.
- Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok szorosabban működjenek együtt a hatásvizsgálatokkal kapcsolatos legjobb gyakorlatok megosztása érdekében, hogy összevethető, átlátható és rugalmas eljárásokat lehessen kidolgozni. A tagállamokat is arra kérjük, hogy osszák meg egymással a kkv-kra vonatkozó előírások egyszerűsítése terén szerzett bevált gyakorlataikat⁽¹⁸⁾ (például e-kormányzati megoldások vállalkozások részére a szabályok megértéséhez és betartásához)⁽¹⁹⁾.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽¹⁸⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/best_practice_report_en.htm.

Lásd az alábbi példát: http://www.bru.gov.mt/15-6-reduction-in-administrative-burden-registered_news-posted-on-17th-december-2012. Máltán 2006 elején létrehozták a jobb szabályozással foglalkozó osztályt, miután a kormány elkötelezte magát amellett, hogy kedvezőbb környezetet teremtsen a jobb jogalkotás számára.

⁽¹⁹⁾ <http://www.irma-international.org/viewtitle/21237/> Ron Laurier „E-government and SMEs” [Az e-kormányzat és a kkv-k].

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az űrfigyelést és nyomon követést támogató program létrehozásáról

(COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD))

(2013/C 327/08)

Előadó: **Edgardo Maria IOZIA**

Felelős: Alice TĚTU 2013. március 14-én az Európai Parlament és 2013. március 20-án az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az űrfigyelést és nyomon követést támogató program létrehozásáról

COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. június 27-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a július 10-i ülésnapon) 165 szavazattal 1 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB elismeri, hogy Európa számára fontos egy önálló űrfigyelési rendszer létrehozása, hogy védje saját űrbéli infrastruktúráit és szavatolhassa a fellövések biztonságát; kedvezően fogadja tehát az Európai Bizottság kezdeményezését, amely első ízben foglalkozik a témával és javasol megoldásokat annak érdekében, hogy európai uniós együttműködési és integrációs folyamat induljon el ebben a tárgyban.

1.2 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra vonatkozó ötletét, hogy a tagállamok jóváhagyásra elé terjesszenek operatív javaslatokat olyan esetekben, amikor egyértelműen európai érdeklődésre tarthat számot a várható információk minősége és mennyisége, valamint az ismeretek – köztük az adatelemzés módszereire és kapacitásaira vonatkozóak – megosztása.

1.3 Az EGSZB tudatában van annak, hogy nehéz olyan megoldásokat találni, amelyekkel valamennyi tagállam egyetért, és az Európai Bizottság javaslatát fontos első lépésnek tekinti a közös munkára vonatkozó ambiciózusabb célok felé. A program iránti erős katonai érdeklődés igen bonyolulttá teszi a közös infrastruktúra kialakítását, melynek megvalósítására az EGSZB reményei szerint ebből a kezdeményezésből kiindulva minél előbb sor kerül majd. Az mindenesetre pozitív, hogy az együttműködés, amelybe be kellene vonni az Európai Űrügynökséget (ESA), az Európai Védelmi Űgynökséget és a válságkezeléssel és -tervezéssel foglalkozó igazgatóságot is, civil és katonai alapokon nyugszik majd.

1.4 Az EGSZB elsődlegesnek tartja, hogy az űrfigyelést és nyomon követést (SST) támogató program tevékenységére előirányzott finanszírozásokat a program indításától számított első hét évben egy első „embrió”, vagyis független európai

eszköz létrehozására fordítsák, amelybe átirányíthatják a tagállamokban jelenleg működő védelmi részlegek kapacitásainak egy részét. Ezt olyan optikai teleszkópok használata által kellene megteremteni, amelyek már jelenleg is alkalmazásban vannak Európában (a Kanári-szigeteken), valamint legalább egy olyan európai radar felállításával, amely hasonló a védelmi struktúrák radarjaihoz. Ily módon tartós befektetés jönne létre, amelynek keretében új kapacitások és kompetenciák kerülnének át a civil szférába az európai polgárok életminőségének javítására.

1.5 Az EGSZB a program megvalósítására szánt 7 évben szükségesnek tartja, hogy specifikus előrejelzések segítségével határozzák meg a nemzeti partnerektől elvárt szolgáltatási szintet a szolgáltatandó adatok mennyisége, a tipológia, a gyakoriság, a minőség, a rendelkezésre állás tekintetében annak érdekében, hogy – a hetedik keretprogram kutatási programjaihoz hasonlóan, amelyekben ezek a paraméterek egyértelműek és összehangoltak – rendelkezésre álljanak a szolgáltatás értékeléséhez szükséges eszközök.

1.6 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a programhoz való hozzáférés kritériumai maradjanak nyitottak és azokat világosabban taglalják a 7. cikk első bekezdésének a) pontjában. Alapvető fontosságú, hogy a programban ne csak olyan országok vehessenek részt, amelyek már rendelkeznek önálló kapacitásokkal (például Franciaország, Németország, Egyesült Királyság), hanem mindazok, akik képesek adatfeldolgozási szakértelmet rendelkezésre bocsátani. A javasolt szöveget át kell dolgozni.

1.7 Az EGSZB megjegyzi, hogy a megfigyelési tevékenység, az ún. *Space Situational Awareness* összetett, az űrfigyelésen és nyomon követésen (*Space Surveillance and Tracking*) felül magában foglalja a világűr meteorológiai jelenségeinek előrejelzését és nyomon követését (*Space Weather*, a nap mágneses tevékenységéhez kapcsolódóan) és a földközeli objektumok (*Near Earth Objects*, NEO) megfigyelését is.

1.8 Mivel ismert tény, hogy a Nap aktivitása legalább akkora, ha nem nagyobb veszélyt jelent az űrben lévő infrastruktúrákra, mint a különösen intenzív behatások, az EGSZB úgy véli, hogy a két aspektust párhuzamosan kellene nyomon követni, ahogyan azt az SSA definíciója eredetileg is célul tűzte ki; arra kéri ezért az Európai Bizottságot, hogy határozzon meg átfogó és integrált keretet a világűrben található infrastruktúrák megóvásának számos szempontjára, mégpedig az ESA-val közösen, amely már jelenleg is aktívan részt vesz egy, a napsugárzás elleni védelmi programban. A 2011. március 10–11-én, Madridban megrendezett világűrrel és biztonsággal foglalkozó konferencia következtetései, amelyekre a *hatástanulmány* is utal, világosan meghatározzák, hogy milyen módon erősíthető valamennyi résztvevő, főként az EU, az ESA és a tagállamok együttműködése ezen a területen.

1.9 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy erősíteni kell az együttműködést az Amerikai Egyesült Államokkal és az összes olyan országgal, amelyek érdekelték egy közös, az űrbéli infrastruktúrák védelmét célzó programban, melynek segítségével elkerülhetők azok a veszélyes, sőt néha katasztrofális ütközések, akár minimális méretű anyagokkal is, amelyek használhatatlanná tehetnek költséges és az emberi tevékenységek számára nélkülözhetetlen műholdakat.

2. Az Európai Bizottság dokumentuma

2.1 A vizsgált közlemény új, európai űrfigyelési és a földközeli objektumokat nyomon követő program felállítását javasolja SST (*Space Surveillance and Tracking*) néven.

2.2 A program célja az európai világűrrel kapcsolatos, főként a Galileo és a Copernicus/GMES programokhoz tartozó infrastruktúrák védelme, azonban az európai kilövéseket is meg kell óvni a világűrben található szeméttel való ütközés veszélyeitől.

2.3 A közlemény a program jogi keretét és a 2014–2020-as időszakra szóló finanszírozási tervét is meghatározza.

2.4 A közleményt egy jelentés⁽¹⁾ kíséri, amely főként öt, a programra vonatkozó finanszírozási és kezelési tervet ismerteti, valamint ismerteti ezek különös jellemzőit, költségeit és előnyeit.

2.5 A valódi, szűkebb értelemben vett jogi szöveget hatástanulmány előzi meg és illusztrálja annak összefüggéseit.

2.6 Az Európai Unió teljes indikatív hozzájárulása az SST program megvalósításához mintegy 70 millió EUR a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozóan.

2.7 Ez a költség tartalmazná a már a résztvevő tagállamok – főként katonai – tulajdonában lévő szenzorok működőképeségének fenntartásához való hozzájárulást, valamint egy, a

résztvevő tagállamok által szolgáltatott és az Európai Műholdközpont (EUSC) által rendelkezésre bocsátott adatokon alapuló riasztási szolgáltatást.

2.8 A programban való részvétel fakultatív, a résztvevő államoknak kötelezően rendelkezniük kell már működő szenzorokkal (teleszkópok, radarok), valamint a szükséges technikai és személyi erőforrásokkal, vagy a megfelelő kompetenciákkal az adatkezelés területén.

2.9 A hatástanulmányhoz csatolt becslések szerint az űrszemét működő európai műholdakra gyakorolt hatásaival kapcsolatos költségek évente legalább 140 millió EUR-t tesznek ki Európában, és a műholdas ágazathoz kapcsolódó szolgáltatásoknak az elkövetkezendő években várható 50 %-os növekedése miatt akár a 210 millió EUR-t is elérhetik. Ezek az adatok igen óvatos becslést jelentenek, és nem terjednek ki a „földi veszteségekre”, vagyis arra a gazdasági veszteségre, amit a műholdas adatokon alapuló szolgáltatások megszakadása okoz.

2.10 Fontos hangsúlyozni, hogy ezeknek a veszteségeknek szinte az egésze nem a műholdak fizikai elvesztéséből adódik, hanem operatív élettartamuknak az ütközések elkerülése érdekében végzett manőverek miatti csökkenéséből.

2.11 Bár jelenleg több tagállam saját megfigyelő szolgálattal rendelkezik, az Európai Bizottság szerint szükség van az EU részvételére, hogy összehozza a projekt finanszírozása által igényelt beruházást, meghatározza az irányítási struktúrát és az adatpolitikát, és gondoskodik arról, hogy a már meglévő és a jövőbeni kapacitások összehangoltan működjenek.

2.12 A mai napig az amerikai védelmi minisztérium által kezelt Space Surveillance Network (SSN) jelenti a referenciát az összes riasztószolgálat számára. Ezzel kapcsolatban az EU és az USA között az ingyen hozzáférhető amerikai adatokon alapuló együttműködés nem tekinthető megfelelőnek, mivel az adatok nem elég pontosak, és kezelésüket az EU nem tudja ellenőrizni.

2.13 E szolgálat létrehozása ezért összhangban lenne azzal az európai stratégiával, amely függetlenségre törekszik a kritikusnak tartott területeken, különösen a világűrhez való hozzáféréssel kapcsolatban.

2.14 Jelenleg Európában a becslések szerint az alacsony röppályájú műholdak (LEO) érzékelőinek 65 %-át teljesen vagy részben a védelmi ágazat területén működő intézmények kezelik⁽²⁾.

2.15 Az Európai Bizottság szerint az Európai Űrügynökség (ESA) nem alkalmas egy ilyen jellegű program megvalósítására, mivel nem rendelkezik megfelelő eszközökkel bizalmas jellegű adatok – amilyenek a katonai infrastruktúrák által kezelt érzékelőkből származó adatok – kezelésére.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság szolgálatainak munkadokumentuma, az SWD(2013) 55 final sz. *hatáselemzés*.

⁽²⁾ *Study on Capability Gaps concerning Space Situational Awareness*, ONERA, 2007.

2.16 Az az európai ügynökség, amely a szolgáltatás összehangolásával összefüggő operatív feladatokért lehetne felelős, az Európai Unió Műholdközpontja (EUMK), egy olyan uniós ügynökség, amely a Tanács 2001. július 20-i együttes fellépése nyomán jött létre, és különböző besorolási szintű térinformatikai képinformációs szolgáltatásokat és termékeket biztosít a polgári és katonai felhasználók számára. Az EUMK megkönyvíthatná az SST-szolgáltatások nyújtását, és (a részt vevő tagállamokkal együttműködve) részt vesz az SST rendszer kialakításában és működtetésében, ami az SST támogatására irányuló program egyik célkitűzése. Jelenleg azonban az EUMK alapszabálya nem rendelkezik az SST területén való tevékenységről.

2.17 A program kezeléséhez a becslések szerint 50 fős állományra lesz szükség (beleértve a részt vevő tagállamok, az EUMK és az Európai Bizottság által rendelkezésre bocsátott személyzetet).

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB véleménye szerint a javaslat nem irányozza elő elegendő eszköz és hatáskör európai szintű létrehozását az adatok összegyűjtéséhez és elemzéséhez, és így a program ötéves finanszírozási időszakának végén Európa ugyanabban a helyzetben lenne, mint öt évvel korábban, ezért valószínűleg meg kellene újítani ezt az egyezményt, hogy biztosítani lehessen az adatok továbbításának folyamatosságát a részt vevő tagállamok védelmi infrastruktúrái részéről.

3.2 A javasolt 70 milliós finanszírozással kapcsolatban nem kerülnek meghatározásra a nemzeti struktúrák által biztosítandó adatok rendelkezésre állására, minőségére és helyességére vonatkozó követelmények. Így nehéz a nyújtott szolgáltatás értékelésére vonatkozó kritériumokat meghatározni. Erre csak akkor nyílik mód, miután az Európai Bizottság közlésezi a megfogalmazásra váró végrehajtási aktusokat.

3.3 Mivel a tagállamok szerint az ESA nem nyújt megfelelő garanciákat az érzékeny adatok feldolgozásához, az EUSC lenne az erre a célra kijelölt ügynökség. Megjegyzendő azonban, hogy az egyes tagállamok szintjén azok az országok, amelyek saját megfigyelő és nyomon követő szolgálattal rendelkeznek (mint az Egyesült Királyság, Franciaország és Németország), ezt a világűr- és védelmi ügynökségek közötti együttműködés keretében valósítják meg, ami arra enged következtetni, hogy a világűr- és védelmi ügynökségek közötti együttműködés modellje a gyakorlatban hatékonyan bizonyul. Ezért nem világos, hogy az ESA-t miért zárják ki egy ilyen jellegű szolgáltatásból, annál is inkább, mivel részt vesz egy globális riasztó- és katasztrófakezelő szolgálatban, az *International Charter on Space and Major Disasters*-ben.

3.4 Az SST program a *Space Situational Awareness* (SSA) előkészítő programjában szereplő három elem egyike, amelyet az ESA 2009 óta preoperációs formában valósít meg; a két másik program a *Space Weather* és a *Near-Earth Objects*.

3.5 Az ESA SSA előkészítő programját 55 millió eurós költségvetéssel finanszírozták. A két program közti kapcsolat nem világos. Különösen az érthetetlen, hogy ez az SST szolgálat hogyan támogatható egy hasonló szolgálattal, amely a naptevékenység kockázataira vonatkozó riasztásokat ad ki, és kezel.

3.6 Hasznos összehasonlítani az űrszeméttel történő összeütközések, illetve a geomagnetikus naptevékenység által okozott károkat. Az egyesült államokbeli NOAA egy tanulmánya⁽³⁾ szerint a napviharoknak a műhold-infrastruktúrákra gyakorolt hatásai jelentős gazdasági veszteségeket okoznak. 2003-ban az intenzív naptevékenység tönkretette az AFOS-2-t, egy 640 millió dollár értékű japán műholdat. 1997-ben egy mágneses vihar elpusztította a 270 millió dollár értékű Telstar távközlési műholdat, 1989-ben pedig egy másik mágneses vihar 6 milliárd dolláros kárral járó, 9 órányi áramszünetet okozott Kanada térségében.

3.7 A becslések szerint egy olyan óriási napvihar (solar superstorm), mint amilyen 1859-ben tört ki, ma – egyedül a geostacionárius pályán levő műholdak tekintetében – 30 milliárd dolláros károkat okozna, az elektromos hálózatban okozott károk pedig 1–2 trillió dollárra növelnék ezt a számot, és 4–10 évre lenne szükség ahhoz, hogy a hálózat újból teljesen működőképes legyen⁽⁴⁾.

3.8 A naptevékenységhez kapcsolódó kockázat legalább akkora, mint az űrszemét esetében. Ezért e kétféle kockázatot közösen kellene figyelni, ahogyan ezt egyébként a 2011. márciusi madridi konferencia is javasolta. A közlemény azonban nem határozza meg, hogy ki fog a naptevékenységekkel kapcsolatos riasztásra vonatkozó operatív szolgáltatást végezni.

3.9 Az EGSZB szerint a javaslatnak figyelembe kellene vennie az európai világűr-infrastruktúrák védelmét, beleértve a Space Weather nyomon követésére irányuló kiegészítő tevékenységet, az esetleges megvalósítás határidejeit és a két rendszer integrálását.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az 5. cikk (2) pontja úgy rendelkezik, hogy új kapacitások építése helyett a tagállamok meglévő kapacitásait kell újra felhasználni. Az indoklás 2. pontja azonban egyértelműen kimondja, hogy a meglévő kapacitások nem elegendők. Egyáltalán nem világos tehát, hogy milyen típusú rendszert kell részleteiben megvalósítani, és ugyanez igaz a közleményt kísérő hatásvizsgálatban felsorolt öt opcióval kapcsolatban.

4.2 Nincsenek világosan meghatározva ennek a rendszernek a technikai jellemzői. A célkitűzések elolvashatók, de azt, hogy pontosan mire vonatkoznak, a tagállamok egy későbbi megbeszélése dönti majd el.

⁽³⁾ Value of a Weather-Ready Nation, 2011, NOAA.

⁽⁴⁾ Si veda: National Research Council. (2008), *Severe Space Weather Events. Understanding Societal and Economic Impacts: A Workshop Report*. Washington, DC, The National Academies Press.

4.3 A katonai és a polgári felhasználás közötti kapcsolat. A rendszert polgári rendszerként alakították ki. Az információk nagy része azonban katonai eredetű. Nincsenek egyértelmű követelmények vagy protokollok, amelyek arra köteleznék a katonai felet, hogy osszák meg ezeket az információkat a polgári féllel. A dokumentum ebben az esetben is a probléma későbbi meghatározásáról beszél.

4.4 A tagállamok és az EU közti kapcsolat. A javaslat kimondja, hogy valamennyi érzékelő az egyes tagállamok tulajdonában van, és ennek így is kell maradnia. Úgy tűnik, nincsenek explicit követelmények, amelyek garantálnák az adat- és információáramlás egy minimális szintjét.

4.5 A szolgáltatás meghatározása. A javaslat nem fejt ki ezt a pontot. Így tehát nem lehet felbecsülni, hogy elegendő-e a programhoz tartozó projektekhez.

4.6 2008. szeptember 26-i, Az európai úrpolitika előmozdítása című állásfoglalásában a Tanács rámutat arra, hogy elengedhetetlen

egy „olyan kapacitás létrehozása, amely teljesíti az európai felhasználóknak a világűr környezete helyzetéről való általános tájékozódási lehetőségével kapcsolatos elvárásait”.

4.7 Fontos, hogy folytassák az SST és a jelenlegi SSA programok fejlesztését.

4.8 Az 1.4.4. pontban említett „eredmény- és hatásmutatók” tautologikus jellegűek, mivel operatív szempontból csak kevéssel járulnak hozzá a program hatékonyságának utólagos értékeléséhez.

4.9 Az irányítás meghatározásán túl, a rendszer operatív modellje nincs jól meghatározva.

A tagállamok részvétele nem kötelező. Mi a szolgálat működőképességéhez szükséges minimális alap?

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (átdolgozás)

(COM(2013) 162 final – 2013/0089 (COD))

(2013/C 327/09)

Előadó: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

2013. április 15-én a Tanács, 2013. április 16-án pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (átdolgozás)

COM(2013) 162 final – 2013/0089 (COD).

2013. április 16-án az Elnökség megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót az e tárgyhoz tartozó munkák elkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel 2013. július 10–11-i plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Bernardo Hernández Bataller személyében főelőadót nevezett ki, és 116 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Figyelembe véve a védjegyek vitathatatlan gazdasági értékét és a belső piac működésére gyakorolt kedvező hatását, a nemzetek feletti oltalomra vonatkozó hatályos szabályozási keret nyilvánvalóan nem elégséges. Az irányelvjavaslat azonban előrelépést jelent a jelenlegi helyzethez képest, amelyet a közösségi védjegy és a nemzeti védjegyek eltérő szabályozása jellemez.

1.2 Következésképpen az EGSZB szorgalmazza a kereskedelmi védjegyek jogszerű használatához kapcsolódó szellemi tulajdonjogok védelmének megerősítését, a lehetőségek szerint támogatja a védjegyek közösségi lajstromozását, és arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy támogassa a BPHH-t az említett jogok tiszteletben tartásának felügyeletével kapcsolatos feladataiban.

1.3 Ennek értelmében az uniós jog a védjegyjogosult számára biztosítja egyrészt a védjegy jövedelemszerzés céljából történő, kizárólagos használatának jogát („ius utendi”), másrészt azt a lehetőséget, hogy megakadályozza, hogy a védjegy megkülönböztető jelöléseinek harmadik felek általi másolása vagy jogellenes kisajátítása csorbítsa annak kiaknázását („ius prohibendi”). Az EGSZB kéri, hogy a szerzői jogi kalózkodással szemben, amely az európai vállalkozások versenyképességének csökkenését okozza, az Európai Bizottság fogadjon el megelőző és a károkat megszüntető intézkedéseket.

1.4 A hatályos közösségi szabályozás azonban nem állapítja meg pontosan azokat a feltételeket, amelyek alapján a védjegyjogosult megfelelően felléphet az említett tevékenységek megakadályozása érdekében.

1.5 Általánosságban tehát a harmonizációs folyamat során a következő években egységesíteni kellene a védjegyjogot és el kellene fogadni egy uniós védjegyszabályzatot, amely többek között rendelkezne egy rugalmas, egységes és gazdaságos eljárás létrehozásáról, amely az érdekelték számára elősegítené a kereskedelmi védjegyek önkéntes lajstromozását, megszüntetve ezzel a jogszabályok jelenlegi különbözőségeit.

1.6 Az EGSZB-re aktív szerepnek kellene hárulnia a szellemi tulajdonra vonatkozó valamennyi jogszabály elfogadásának jogalkotási eljárásában, ezért sajnálja, hogy a közösségi keretről szóló rendelet módosítására irányuló javaslatról nem kérték ki a véleményét.

1.7 Az EGSZB reméli, hogy a jövőben lesz egy olyan rendszer, amely biztosítja a védjegyek egységes védelmét a vállalatok és a fogyasztók számára.

2. Bevezetés

2.1 A védjegyjogot nemzetközi szinten az ipari tulajdon oltalmára létesült, 1883. március 20-án Párizsban aláírt, legutóbb 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált, majd 1979. szeptember 28-án módosított Párizsi Unió Egyezmény⁽¹⁾ (a továbbiakban: párizsi egyezmény) szabályozza.

2.2 A párizsi egyezmény 19. cikke értelmében az egyezmény hatálya alá tartozó felek fenntartják maguknak a jogot, hogy az ipari tulajdonra vonatkozó egyedi, különálló megállapodásokat kössenek egymással.

⁽¹⁾ Az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 828. kötet, 11851. sz..

2.3 E rendelkezés szolgált alapul a védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, az 1957. június 15-i nizzai diplomáciai konferencián kötött, legutóbb Genfben 1977. május 13-án felülvizsgált és 1979. szeptember 28-án módosított Nizzai Megállapodás⁽²⁾ elfogadásához. A nizzai osztályozást egy szakértői bizottság öt évente felülvizsgálja.

2.4 A Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) adatbázisa szerint az Unió tagállamai közül csak a Ciprusi Köztársaság és a Máltai Köztársaság nem részese a Nizzai Megállapodásnak, a nizzai osztályozást azonban mindkét ország alkalmazza.

2.5 A védjegyvoltalom lényegét tekintve területi jellegű. Ez annak tulajdonítható, hogy a védjegy valójában olyan tulajdonjog, amely valamely megjelölést véd egy meghatározott területen.

2.5.1 Az elsődleges uniós jog szintjén a szellemi tulajdonjog védelmére az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikkének (2) bekezdése utal.

2.5.2 Továbbá az EUMSZ 118. cikke megállapítja, hogy a belső piac létrehozása, illetve működése keretében az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket fogad el az Unión belüli egységes szellemi és ipari tulajdonjogok oltalmát biztosító európai oltalmi jogcímek létrehozására, valamint egy uniós szintű központi engedélyezési, koordinációs és ellenőrzési rendszer megteremtésére.

2.6 Az Európai Unióban egymás mellett létezik a nemzeti védjegy és a közösségi védjegy oltalma. A nemzeti védjegy jogosultja az adott védjegyhez fűződő jogokat annak a tagállamnak a területén gyakorolhatja, amelynek nemzeti jogszabályai alapján a védjegy oltalmat élvez. A közösségi védjegy jogosultja ugyanezt a 27 tagállam területén teheti meg, mivel a védjegy ezen a területen hatályos.

2.7 A tagállamok védjegyekre vonatkozó jogszabályait részben összehangolta az 1988. december 21-i 89/104/EGK tanácsi irányelv (későbbi kodifikált változata a 2008/95/EK irányelv).

2.8 A nemzeti védjegyzrendszerekkel párhuzamosan és azokhoz kapcsolódva a közösségi védjegyről szóló 1993. december 20-i 40/94/EK rendelet (kodifikált változata a 2007/2009/EK rendelet) önálló rendszert hozott létre az EU egész területére kiterjedő hatályú egységes jogok lajstromozására. A fenti összefüggésben létrehozták a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalt (BPHH), amely a közösségi védjegyek lajstromozásáért és kezeléséért felelős.

2.9 Az Európai Bizottság kezdeményezésére az utóbbi években a szellemi tulajdonról szóló nyilvános viták zajlottak – ezeken az EGSZB is részt vett –, majd az Európai Bizottság 2011-ben bejelentette az európai védjegyzrendszer felülvizsgálatát, amelynek célja a rendszer uniós és nemzeti szintű korszerűsítése a hatékonyság, az eredményesség és összességében a következtetesség javítása révén.

2.10 A hamisítás és a szerzői jogi kalózkodás elleni küzdelemre irányuló átfogó európai tervről szóló 2008. szeptember 25-i állásfoglalásában a Tanács kérte az egyes szellemi tulajdonjogokat feltehetően sértő áruk elleni vámhatósági intézkedésekről és az ilyen jogokat ténylegesen sértő áruk ellen hozandó intézkedésekről szóló 2003. július 22-i 1383/2003/EK rendelet⁽³⁾ felülvizsgálatát. Az EGSZB reméli, hogy a szellemi tulajdonjogok vámhatóságok általi érvényesítésének erősítése és a megfelelő jogbiztonság szavatolása érdekében sor kerül a jogi keret fejlesztésére.

2.11 Az európai védjegyzrendszer a nemzeti és az uniós szintű védjegyvoltalom együttes fennállásának és kiegészítő jellegének elvére épül.

2.12 A közösségi védjegyről szóló rendelet olyan átfogó rendszert biztosít, amely az anyagi és eljárási jog valamennyi kérdésével foglalkozik. Az irányelvben előírt jogalkotási közelítés jelenlegi szintje azonban csak az anyagi jog kiválasztott rendelkezéseire korlátozódik, ezért a javaslat arra irányul, hogy az anyagi jogi szabályok lényegükben legyenek hasonlóak, és legalább a fontosabb eljárási rendelkezések legyenek egymással összeegyeztethetők.

2.13 A javaslat célkitűzése az innováció és a gazdasági növekedés ösztönzése azáltal, hogy a védjegy-lajstromozási rendszereket EU-szerte hozzáférhetőbbé és hatékonyabbá tesszük a vállalkozások számára: csökkentjük a költségeit és az összetettségét, felgyorsítjuk a működését, növeljük a kiszámíthatóságot és a jogbiztonságot.

2.14 Az átdolgozásra irányuló kezdeményezést az alábbi célkitűzések vezérlik:

- az irányelv meglévő rendelkezéseinek korszerűsítése és fejlesztése az elavult rendelkezések módosításával, a jogbiztonság növelése, valamint a védjegy-jogosultságok alkalmazási körének és korlátozásainak egyértelműsítése;
- a védjegyről szóló nemzeti jogszabályok és eljárások nagyobb fokú közelítése a célból, hogy azok következtetésebbek legyenek a közösségi rendszerrel, és pedig

a) további anyagi jogi rendelkezések hozzáadásával,

b) a fő eljárási szabályok irányelvbe történő bevezetésével, a rendeletben foglaltaknak megfelelően, ideértve azokat, amelyek esetében a jelenlegi eltérések fontos problémákat okoznak a felhasználók szemszögéből, és ahol az ilyen közelítés nélkülözhetetlen ahhoz, hogy harmonizált, egymást kiegészítő részekből álló védjegyvoltalmi rendszert hozzunk létre Európában, továbbá

- a tagállami hivatalok és a BPHH közötti együttműködés megkönnyítésével a gyakorlatok konvergenciájának és a közös eszközök kifejlesztésének előmozdítása céljából, megteremtve ezen együttműködés jogalapját.

⁽²⁾ Az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 818. kötet, I-11849. sz.

⁽³⁾ HL L 196., 2003.8.2., 7. o.

2.15 Az irányelvjavaslat egyrészről korszerűsíti és fejleszti a következőkre vonatkozó hatályos rendelkezéseket:

— a védjegy meghatározása, amely lehetőséget teremt az elegendő garanciát biztosító technológiai eszközökkel ábrázolt védjegyek lajstromozására;

— a védjegyoltalom tartalma a 10. és 11. cikk szerint, ezen belül a korábbi jogok sérelme nélkül biztosított jogok, a kettős azonosság esetei, kereskedelmi név vagy cégnév használata, használat összehasonlító reklám során, szállítmányok kereskedelmi beszállítóktól, a vámterületre behozott áruk és az előkészítő tevékenységek, továbbá a védjegyoltalom korlátai.

2.16 Másrészről a javaslat az anyagi jogi szabályok nagyobb fokú közelítését célozza a földrajzi jelzések és a hagyományos kifejezések oltalma és a jó hírnévvel rendelkező védjegyek oltalma révén, kiemelve, hogy a védjegyoltalom tulajdon tárgya lehet, mivel például dologi jogi átruházás tárgyát képezheti, továbbá az együttes védjegy szabályozása révén.

2.17 A fontosabb eljárási szabályok közelítése tekintetében a javaslat a következőket tárgyalja: az áruk és szolgáltatások megnevezése és osztályozása, a hivatalból történő vizsgálat, díjak, felszólalási eljárás, használat hiánya mint védelem felszólalási eljárásokban, a védjegyoltalom megszűnésének megállapítása vagy a védjegy törlése iránti eljárás és a használat hiánya mint védelem a törlésre irányuló keresetekben.

2.18 A javaslat mindemellett a hivatalok közötti együttműködés megkönnyítését célozza: a rendelet felülvizsgálatának összefüggésében javasolt együttműködés jogi keretének kiegészítéseként az 52. cikk jogalapot biztosít a BPHH és a tagállamok szellemi tulajdon-joggal foglalkozó hivatalai közötti együttműködés megkönnyítéséhez.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság irányelvjavaslatát, amely a kiélezett versennyel, valamint a lassuló európai gazdasági növekedéssel jellemzett globális gazdasági környezetben különösen időszerű.

3.1.1 A védjegy ebben az összefüggésben hozzájárul egyfelől a vállalkozások üzleti értékének növeléséhez és az ügyfélhűség megteremtéséhez, másfelől a fogyasztók védelméhez.

3.1.2 Ez utóbbi szempont több okból is különös jelentőséggel bír:

— először is mivel a védjegyoltalom csökkenti a fogyasztók keresési költségeit;

— másodsorban mivel a fogyasztók számára változatlan minőségi színvonalat biztosít, arra kötelezve a termelőt, hogy ügyeljen a termék vagy a szolgáltatás tartalmára;

— harmadsorban pedig mivel megköveteli a fejlesztésbe és az innovációba irányuló beruházások végrehajtását, ez pedig megerősíti a fogyasztói bizalmat.

3.2 Az irányelvjavaslat jelentősen javítja a tagállamok jelenlegi jogszabályi keretét, a következő három elem révén:

— a védjegy-lajstromozási rendszerek egyszerűsítése EU-szerte, ebből következően a költségek csökkenése és az eljárások felgyorsulása;

— az egymást jobban kiegészítő vonatkozó nemzeti és nemzetek feletti szabályokból és az illetékes hatóságok közötti koordinációból származó jogbiztonság; és végül

— a szellemi tulajdon magasabb szintű védelme, amit első sorban a tranzitárakra vonatkozó rendszer egyértelműbbé tétele, új lajstromozási kritériumok, például a hangmegjelölések bevezetése, továbbá többek között a földrajzi jelzések oltalmára vagy a nem közösségi nyelvek védelmére vonatkozó bizonyos pontosítások biztosítanak.

3.3 A javaslat ezenkívül a gazdasági, kereskedelmi és jogi környezet fejlődését figyelembe véve olyan újdonságokat is tartalmaz, mint a védjegy olyan meghatározása, amely lehetővé teszi annak nem grafikai ábrázolását, egyszersmind pontosabb azonosítását, mivel lehetőséget teremt az elegendő garanciát biztosító technológiai eszközökkel megjelenített védjegyek lajstromozására.

3.4 Üdvözlendő, hogy a javaslat el kívánja érni az anyagi jogi szabályok nagyobb fokú közelítését, így biztosítani kívánja a földrajzi jelzések, a hagyományos kifejezések és a jó hírnévvel rendelkező védjegyek oltalmát, valamint a védjegyoltalom tulajdonságaként történő kezelését, mint például az átruházás vagy a kereskedelmi kiaknázás kulcsfontosságú vonatkozásai esetében. Az együttes védjegyek és a hitelesítési jegyek fogalmának az irányelvjavaslatba való felvétele mind a vállalkozások, mind a fogyasztók szempontjából nagy jelentőséggel bír.

3.5 Végül az EGSZB üdvözlí a fontosabb eljárási szabályok közelítését, mivel így közös szabályok jönnek létre az áruk és szolgáltatások megnevezése és osztályozása terén – a Bíróság által meghatározott elvek szerint –, valamint a hivatalból történő vizsgálat, a felszólalási eljárások és a védjegyoltalom megszűnésének megállapítása vagy a védjegy törlése iránti eljárás terén.

3.6 Az EGSZB üdvözlí továbbá, hogy az irányelvjavaslat kidolgozása nagyfokú nyilvánosság mellett és a civil társadalom érintett szegmenseinek részvételével zajlott.

3.7 Mindazonáltal a vizsgált javaslat tárgyát és tartalmát illetően meg kell fogalmazni bizonyos észrevételt, nem érintve mindazt, amiről a hatályos 207/2009/EK rendelet módosítására irányuló javaslat esetleg rendelkezik, mely rendelet önálló rendszert hozott létre az egységes jogok lajstromozására, és az irányelvjavaslattal együtt egy jogalkotási csomagot képez.

3.8 Ennek értelmében az EGSZB megütközésének ad hangot, hogy a közösségi védjegyről szóló, fent idézett rendelet módosítására irányuló 2013. március 27-i javaslattal (COM (2013) 161 final) kapcsolatban nem került sor tanácsadó véleményének kikérésére.

3.9 Tekintettel arra, hogy a szóban forgó jogi aktus közvetlen hatással van a belső piac működésére (EUMSZ 118. cikk) és befolyásolja a fogyasztóvédelem szintjét (EUMSZ 169. cikk), a Szerződés azon rendelkezéseinek kontextuális és koherens értelmezése szerint, amelyek az EGSZB-t az említett területeken kifejezetten tanácsadói hatáskörrel ruházzák fel, az EGSZB-nek szükségszerűen részt kell vennie az említett jogi aktus elfogadására irányuló jogalkotási eljárásban.

3.10 Ezzel összefüggésben az uniós jog a védjegyjogosult számára biztosítja egyrészt a védjegy jövedelemszerzés céljából történő kizárólagos használatának jogát („*ius utendi*”), másrészt azt a lehetőséget, hogy megakadályozza, hogy a védjegy megkülönböztető megjelöléseinek harmadik felek általi másolása vagy jogellenes kisajátítása csorbítsa annak kiaknázását („*ius prohibendi*”) (a 207/2009/EK rendelet 9. cikke).

3.11 A hatályos közösségi szabályozás azonban nem állapítja meg pontosan azokat a feltételeket, amelyek alapján a védjegyjogosult megfelelően felléphet az említett tevékenységek megakadályozása érdekében.

3.11.1 Noha az irányelvjavaslat jelentősen bővíti azon esetek számát, amelyekben a védjegyjogosult harmadik felek számára megtilthatja a használatot (10. cikk), és e tekintetben még egy új rendelkezést is hoz, ez pedig a jogosult jogainak megsértése kiszűrése, csomagolás vagy egyéb eszköz használata révén (11. cikk), továbbá megtiltja a védjegynek a jogosult ügynöke vagy képviselője általi jogellenes használatát (13. cikk), a jog hatályának pontos meghatározása az érintett által kezdeményezett bírósági eljárás esetén az illetékes bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

3.11.2 Az egyes bírói szervek megítélésétől függ tehát annak megállapítása, hogy fennáll-e az összetéveszthetőségnek vagy az oltalom alatt álló védjegy harmadik fél részéről történő jogellenes kisajátításának kockázata, és amennyiben ezek fennállnak, a benyújtott kereset függvényében az adott bírói szerv határozza meg a jogosultat megillető kártalanítást.

3.11.3 Az irányelvjavaslat ebből következően nem biztosítja sem a védjegyjogosultak jogainak egységes védelmét, sem a fogyasztók jogainak egységes védelmét, amennyiben ezek egy kereskedelmi védjegy jogellenes vagy csalárd használata miatt esetleg kárt szenvednek.

3.12 A védjegyjogosult jogainak védelmét biztosító nemzeti feletti rendszer és belső rendszerek egymást kiegészítő jellege következtéppen nyilvánvaló kockázatot hordoz magában arra nézve, hogy az említett védelem az irányelvjavaslat célkitűzéseinek megfelelően a lehető leghatékonyabb és leggyorsabb-e.

3.12.1 Így például nem biztosított a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv – az alábbi albekezdésekben foglaltakat biztosító intézkedésekre vonatkozó – rendelkezéseinek helytelen átültetéséből származó belső eltérések kiküszöbölése:

— jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás, ezen belül az áruk és az előállításukhoz felhasznált eszközök esetleges megsemmisítése vagy kényszerítő bírság kiszabása;

— kártérítési eljárás vagy az ügyben hozott ítélet közzétételének lehetősége.

3.12.2 Ez a jogbizonytalanság még súlyosabb, ha a jogosult jogainak megsértésével kapcsolatos azon eseteket tekintjük, amelyek több tagállamban előfordultak.

3.13 Annál is inkább, mivel maga az irányelvjavaslat is említ olyan körülményt, amely növeli az említett védelem bonyolultságát.

3.13.1 Így például a 4. cikk harmadik bekezdése (kizáró, illetve törlési okok) megállapítja, hogy „a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölést rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra”, és hogy „bármelyik tagállam azt is előírhatja, hogy az ilyen megjelölés nem részesülhet védjegyvoltalomban”.

3.14 Mivel a BPHH szerint a használatra vonatkozó szándék hiánya nem tartozik a rosszhiszeműség fogalmi körébe, milyen hatóság állapít meg egységes kritériumokat annak érdekében, hogy az illetékes értékelő testületek mérlegelhessék, hogy fennállnak-e a rosszhiszemű eljárást feltételező más okok?

3.15 Ez a szabályozási hiányosság paradox, ha összevetjük az irányelvjavaslat 10. cikkének ötödik bekezdése szerinti rendelkezéssel, amely a jogosultat lajstromozott védjeggyel erősíti meg annak megelőzése érdekében, hogy harmadik felek a Vámunióon kívüli területekről származó, szabad forgalomba nem bocsátott termékeket hozzanak be az Unió területére. A javaslat tehát itt nem követi a Bíróság tranzitárukra vonatkozó hatályos ítélkezési gyakorlatát (a C-446/09. sz. Philips-ügy és a C-495/09. sz. Nokia-ügy), és érvényteleníti minden, a kérdéses harmadik felek esetleges jóhiszeműségre vonatkozó feltevést vagy bizonyítékot⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Az irányelvjavaslat 10. cikkének ötödik bekezdése kimondja: „A lajstromozott védjegy jogosultja megakadályozhatja továbbá, hogy harmadik felek kereskedelmi tevékenység keretében harmadik országokból – szabad forgalomba bocsátás nélkül – olyan árukat hozzanak be a védjegy lajstromozásának helye szerinti tagállam vámterületére, amelyeken – ideértve csomagolásukat is – engedély nélkül szerepel az adott áru vonatkozásában lajstromba vett védjeggyel megegyező védjegy, vagy amelyet lényegében nem lehet megkülönböztetni az említett védjegytől.” Röviden összefoglalva az EU-n kívül előállított termékek hamisítása elleni határozott mechanizmus létrehozásáról van szó, nem téve lehetővé, hogy az érintettek vonatkozásában fennálljon az a jogi vélelem, amely szerint a tranzitárak nem lépnek be az EU vámterületére.

3.16 Másfelől az ilyenfajta tiltott kereskedelmi gyakorlatok megelőzését és visszaszorítását nagymértékben elősegítené, ha az irányelvjavaslat az Európai Bizottságot – kifejezett jogalap megteremtésével – feljogosítaná arra, hogy fokozza fellépését és ennek érdekében együttműködjön azon harmadik országok hatóságaival, amelyek vállalkozásai széles körben és rendszeresen folytatják e gyakorlatokat.

3.17 Szintén nem elégséges az irányelvjavaslat 45. cikke első bekezdésének rendelkezése, amely általános jelleggel kimondja, hogy „a tagállamok hatékony és gyorsított közigazgatási eljárást írnak elő hivatalaik számára a védjegy lajstromozásával szemben az 5. cikkben említett okokon alapuló felszólalás iránti kérelemre vonatkozóan”. Konkrétabban meg kellene határozni az említett eljárás jellegét, valamint előírászerűen ki kellene jelölni azt az ésszerű határidőt, amelyen belül az illetékes nemzeti hatóságoknak el kell járniuk, összhangban az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikkének (A megfelelő ügyintézéshez való jog) (1) bekezdésében foglaltakkal.

3.18 Hasonlóképpen, a védjegyjogosultak nemzetek feletti védelmének lényegéhez tartozó hatékonysági és kiszámíthatósági okok szükségessé teszik az irányelvjavaslat egyéb rendelkezései, így a 44. és az 52. cikk tartalmának felülvizsgálatát. A 44. cikk vonatkozásában, amely a védjegybejelentésben szereplő, és így a védjegy-bejelentési díjjal fedezett első áruosztályon túl minden további bejelentett vagy megújított áruosztály

tekintetében kiegészítő díj kiszabását írja elő, rögzíteni kellene az említett díjszabás maximális mértékét.

3.19 Másrészt, az 52. cikkel összefüggésben, amely előírja, hogy a tagállamok és a BPHH együttműködjenek egymással a célból, hogy előmozdítsák a gyakorlatok és eszközök konvergenciáját, valamint koherens eredményeket mutassanak fel a védjegyek vizsgálata és lajstromozása terén, egy egyedi rendelkezést kellene megalkotni, amely az EUMSZ 291. cikkének (2) bekezdésében foglaltakkal összhangban végrehajtási hatásköröket ruházna az Európai Bizottságra egy kötelező „Magatartási kódex” elfogadása érdekében.

3.20 A BPHH és az egyes nemzeti hivatalok közötti együttműködést az EUMSZ 197. cikkével összhangban közös érdekű ügynek kell tekinteni. E tekintetben különösen hasznos lenne elősegíteni az információk és a tisztviselők cseréjét, valamint támogatni a különböző képzési programokat, biztosítva az ehhez szükséges közcélú költségvetési juttatásokat.

3.21 Általánosságban tehát, a harmonizációs folyamat során a következő években egységesíteni kellene a védjegyjogot, és el kellene fogadni egy uniós védjegyszabályzatot, amely többek között rendelkezne egy rugalmas, egységes és gazdaságos eljárás létrehozásáról, amely az érdekeltek számára elősegítené a kereskedelmi védjegyek önkéntes lajstromozását.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalatok és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról

(COM(2013) 207 final – 2013/0110 (COD))

(2013/C 327/10)

Előadó: **Evelyne PICHENOT**

2013. május 2-án a Tanács, majd 2013. május 21-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 50. cikkének (1) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalatok és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 207 final – 2013/0110 (COD)

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. június 27-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 11-i ülésnapon) 95 szavazattal 31 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összegzés

1.1 Az EGSZB kedvezően fogadja az Európai Bizottságnak a számviteli irányelvek módosítására vonatkozó javaslatait, mind a nem pénzügyi adatok közzététele, mind pedig az irányító szervezetekben való képviselő sokfélesége kapcsán. E korlátozott módosítások részét képezik az EU vállalatirányítási kerete javításának ⁽¹⁾.

1.2 Az EGSZB azt ajánlja az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, hogy vegye számításba a fenti módosítások alapján elért egyensúlyt, amely módosítások növelik az átláthatóságot környezeti, szociális, társadalmi és irányítási (ESG) szempontból. Az Európai Bizottság javaslata rugalmas eszközt jelent, amely alkalmas a kommunikáció javítására a részvényesek, a befektetők, a munkavállalók és az egyéb érdekelt felek tekintetében. A javaslat csak a nagyvállalatokra irányul annak elkerülése céljából, hogy további követelményeket vezessünk be a kisebb vállalkozásokkal szemben.

2. Ajánlások

2.1 Az EGSZB elismeri, hogy **az alábbi elemek kiegyensúlyozott ötvözése** lehetővé teszi nem pénzügyi információk nyújtását a részvényesek számára a Közgyűlésen, és tájékoztatja a nagyvállalatok érdekelt feleit. Ez az együttes megfelel az említett átláthatósági és koherenciára vonatkozó célkitűzéseknek.

— Alapvetően fontos nem pénzügyi információk részét képezik az éves üzleti jelentésnek;

— ezek az adatok elsősorban környezeti, társadalmi és személyzeti, valamint emberi jogi és korrupcióellenes kérdésekkel kapcsolatosak;

— ezek az információk a vállalatok által a tárgyban követett politikákra, ezek eredményeire, valamint az e kérdésekhez kapcsolódó kockázatokra és bizonytalanságokra, továbbá arra a módra vonatkoznak, ahogyan a vállalat ezeket kezeli;

— az eszköz valamennyi, a jelenlegi számviteli irányelvek hatálya alá tartozó tőketársaságra érvényes;

— alkalmazási feltételét az alábbi küszöbértékek képezik: a több mint 500 főt foglalkoztató vállalatok, amelyek teljes mérlege meghaladja a 20 millió eurót, vagy amelyek forgalma nagyobb, mint 40 millió euró, ami mentesíti a kkv-kezt a fenti kötelezettség alól;

— a vállalatok támaszkodhatnak tagállami, uniós vagy egyéb nemzetközi keretekre is, amelyek alapelveket és/vagy mutatókat határoznak meg, valamint irányelveket a jelentések készítéséhez;

— a vállalatok előnyben részesítik a számukra fontos információkat;

— az „alkalmazkodj vagy magyarázkodj” módszer alkalmazása beszámolási kötelezettséggel jár, ugyanakkor bizonyos mozgásteret hagy a vállalatnak arra az esetre, ha az információhiány szerinte indokolható;

— az eszköz rugalmassága lehetővé teszi, hogy ne nőjenek az adminisztratív terhek, különösen annak lehetősége révén, hogy továbbra is külön jelentés készüljön, amely ugyanazoknak a követelményeknek felel meg, és szerves részét képezi az üzleti jelentésnek.

⁽¹⁾ HL C 24., 2012.1.28., 91. o.

2.2 Az EGSZB úgy véli a fenti egyensúlyhiány kapcsán, hogy **megfelelő időben** történne a számviteli irányelveket módosító irányelvjavaslat elfogadása:

- olyan időszakban, amikor a civil társadalmak egyre több figyelmet fordítanak a vállalatok által a közösségre gyakorolt hatásokra, amikor fokozott átláthatóságot követelnek az államoktól és az üzleti köröktől, és amikor fejlődik a társadalmilag felelős befektetés ⁽²⁾;
- olyan környezetben, ahol a tagállamok nem pénzügyi területre vonatkozó jogszabályai és ajánlásai továbbra is sokfélék, de közelednek egymáshoz. Az elmúlt évtizedben felülvizsgálatra kerültek többek között az OECD és az ILO nemzetközi előírásai, létrehozták az ISO 26000-es nemzetközi szabványt, és finomították a nem pénzügyi beszámoló készítéséhez szükséges eszközöket, így a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI), az Európai Befektetéselemzők Egyesületeinek Nemzetközi Szövetsége (EFFAS), a hitelminősítő intézetek, a társadalmi elemző szervek, az ágazati referencia-útmutatók eszközeit;
- amikor a pénzügyi, gazdasági, szociális és környezeti válságokból levont tanulságok fokozott átláthatóságot tesznek szükségessé ⁽³⁾ a befektetések, az adózás és a korrupció ellenes küzdelem terén, úgy európai, mint nemzetközi szinten, elsősorban a kitermelő iparágakban;
- amikor olyan eszközök állnak rendelkezésre a termelőtevékenységek környezeti hatásának mérésére, mint a termékéletciklus-elemzés, az ökológiai lábnyom felbecslése és a negatív externáliák költségének kiszámítása;
- és amikor egyes vállalatok azáltal válaszolnak a felelős fogyasztók aggodalmaira, hogy fenntarthatóbb árukat és szolgáltatásokat kínálnak, elkerülve például a programozott elavulást és előnyben részesítve a méltányos kereskedelmet.

2.3 Az EGSZB üdvözli, hogy a számviteli irányelvek fenti módosításai új **távlatokat** nyitnak, mivel:

- többnyire belefoglalják a gazdasági, társadalmi és irányítási kérdéseket a vállalat stratégiájába és kommunikációjába;
- kiemelik a részvényesek közgyűlésének szerepét és a felelős befektetés alapelveit;
- garanciákat és rugalmasságot kínálnak, amelyek lehetővé teszik minden, a vállalatok társadalmi felelősségvállalását (CSR) a fenntartható fejlődés mikroökonómiai vetületeként felfogó vállalkozás számára azt, hogy elkötelezze magát e fejlődési út mellett;
- olyan új prezentációs és döntési módot vezetnek be a vállalati stratégiában, amely hosszú távon előnyös, és megszilárdítja a kapcsolatokat a leányvállalatok és az anyacég között.

⁽²⁾ HL C 21, 2011.1.21., 33. o.

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Európai társasági jog és vállalatirányítás” (a Hivatalos Lapban még nem jelent meg).

2.4 Az EGSZB felhívja **az Európai Parlament és a Tanács figyelmét az alábbi ajánlásokra:**

- a vállalkozásoknak ismertetniük kell tevékenységeik társadalomra gyakorolt pozitív és negatív hatásait;
- a vállalatoknak meg kell említeniük jelentéseikben, hogy a munkavállalói képviselők jelen vannak-e a vállalati bizottságokban;
- a munkavállalókat képviselő szervezeteket tájékoztatni kellene és konzultációt kellene velük folytatni az üzleti jelentés kidolgozásakor;
- a jelentés gazdasági, társadalmi és irányítási részéhez a szakutadást az ilyen – főként társadalmi és környezeti – területeken kompetens személyeknek kellene nyújtaniuk;
- a megbízást adó vállalatoknak tájékoztatniuk kellene ellátási vagy értékláncukkal való kapcsolatokról, elsősorban a munkajog és az emberi jogok tekintetében;
- az irányelv hatálya alá nem tartozó vállalatoknak önként kellene a fenti átláthatósági törekvést átvenniük, üzletvitelük módjának javítása érdekében;
- a tagállamoknak be kellene építeniük nem pénzügyi beszámolóik minőségét a vállalatok társadalmi felelősségvállalására irányuló nemzeti stratégiáikba;
- az átültetés keretében az ezt helyénvalónak ítéelő tagállamoknak le kellene szállítaniuk a teljesítendő küszöbértéket, hogy jelentős számú tagállami vállalat legyen érintett;
- az Európai Bizottságot fel kellene arra kérni, hogy kezdeményezzen, illetve ösztönözzön egy olyan folyamatot, amelyben „a sok különböző érintett” mind részt vesz ⁽⁴⁾ annak érdekében, hogy jobban meghatározzák a vezérleket és a referencianormákat, amelyek elősegítik az összehasonlíthatóságot és hosszabb távon a harmonizációt;
- saját, a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos támogatási és figyelemfelhívási politikáiban, amelyek a 2011. októberi közleményében szerepelnek, az Európai Bizottságnak azt kellene javasolnia az érintett vállalkozásoknak, hogy alkalmazzák irányadóként azokat a nemzetközi referenciakritériumokat a nem pénzügyi információk közzétételére esetén, amelyek a leginkább összhangban vannak a társadalmi felelősségvállalás újabb definíciójával.

2.5 Az EGSZB helyesli a negyedik irányelv javasolt módosítását **a vállalat által irányítási szervezeteinek összetételére vonatkozóan követett sokféleségi politikáról** való tájékoztatási kötelezettséget illetően.

2.6 Aláhúzza, hogy nem csak az igazgatótanácsok érintettek, és ezért hasznos lenne a tanácsadó bizottságokra és főként az ellenőrző bizottságra kiterjeszteni a sokféleségi politika hatályát.

⁽⁴⁾ HL C 161., 2013.6.6., 35. o.

2.7 Emlékeztet arra, hogy a tagállamok többségében nem valósulnak meg a nők tanácsadó bizottságokban való képviselésével kapcsolatos törekvések ⁽⁵⁾.

2.8 Úgy véli, hogy be kellene venni a sokféleség kritériumai közé a munka világából származó alkalmazottak részvételét, elsősorban a szakszervezetek által felhatalmazott európai üzemi tanács tekintetében.

2.9 Az EGSZB végül azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság kísérelje a felülvizsgálatot egy, a már létező nemzeti jogszabályokra vonatkozó regresszióellenes intézkedéssel, valamint az irányelv életbelépését követő öt éven belül készítsen értékelést arról, hogy a számviteli irányelveket érintő módosítások hogyan hatnak a vállalkozások nem pénzügyi információk közzétételére vonatkozó gyakorlataira.

3. Háttér

3.1 A számviteli irányelvek módosítására vonatkozó fenti javaslat a vállalatok társadalmi felelősségvállalásáról 2001-ben kiadott ⁽⁶⁾ – és a 2006-os közleménnyel kiegészített ⁽⁷⁾ – zöld könyv óta tett erőfeszítéseket követi, és megfelel a 2011. évi kommunikációs munkatervben ⁽⁸⁾ bejelentett kötelezettségvállalásoknak. E módosítás a hatástanulmány következtetései alapján vált szükségessé, amelyek megmutatták a vállalatok által közzétett és nagymértékben a nyilvános konzultáció hozzájárulásából eredő nem pénzügyi információk eredményességének korlátait. Az információk nem azonos minőségűek. Mellesleg a vállalatok száma sem elégséges.

3.2 A vállalatok társadalmi és környezeti átláthatóságának fokozását 2011 áprilisában jelentette be az Európai Bizottság az egységes piaci intézkedéscsomagról szóló közleményében.

3.3 Az EGSZB már 2005-ben, a vizsgálathoz és méréshez szükséges eszközökről szóló véleményétől ⁽⁹⁾ kezdődően figyelembe vette az éves beszámolókról szóló negyedik irányelvet, amely rendelkezést tartalmaz a nem pénzügyi információk kapcsán, lehetőséget nyújtva a vállalatoknak arra, hogy tevékenységük társadalmi és környezeti vonatkozásairól bizonyos adatokat közzétegyenek. 2012-ben az EGSZB támogatta az Európai Bizottságot abbéli céljában, hogy növelje a sokféleséget az igazgatótanácsokban. A vállalatok társadalmi felelősségvállalására vonatkozó közleményről szóló 2012-es véleményében ⁽¹⁰⁾ az EGSZB felhívta a figyelmet arra, hogy támogatja a nem pénzügyi információkat tartalmazó jelentés kötelező jellegét.

3.4 Az Egyesült Királyság volt az első olyan tagállam, amely 1992-től kódexet tett közzé a vállalatirányításra vonatkozóan (az ún. Cadbury-kódexet) ⁽¹¹⁾, amelyben bevezetésre került az „alkalmazkodj vagy magyarázkodj” módszer. Más tagállamok, nevezetesen Németország és Dánia, különböző módokon átvették ezt a rendelkezést. A módszer rugalmassága lehetővé teszi, hogy bizonyos kényes területeken, amilyen a korrupció elleni küzdelem, ahol a hatékonyság diszkréciót, sőt bizalmas kezelést igényelhet, jogszerűen vissza lehessen tartani információkat.

3.5 Több tagállam, köztük Franciaország, Hollandia, az Egyesült Királyság, Svédország és Spanyolország az elmúlt évtizedben jogszabályokat fogadott el, amelyek az európai normák harmonizációjának céljával nemzeti *jelentéstételi* keretet szeretnének megteremteni.

3.6 Az ír elnökség alatt európai megállapodást fogadtak el a bányai ágazat átláthatóságával kapcsolatban, amely módosította a számviteli irányelvet. Az irányelv azóta előírja az (ország-önkénti és projektenkénti) átláthatóságot a bányai és erdőszeti ágazatban tevékenykedő európai vállalkozásoktól kiinduló pénzmozgások összességére, amelyek e vállalatok működési országai felé irányulnak.

3.7 2013. februári állásfoglalásában ⁽¹²⁾, az Európai Parlament elismerte annak fontosságát, hogy a vállalkozások információkat tegyenek közzé a fenntarthatóságról, illetve a társadalmi és környezeti tényezőkről a fenntarthatósággal kapcsolatos kockázatok számbavétele, valamint a befektetők és a fogyasztók bizalmának növelése céljából. Az Európai Parlament arra kérte az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatot a vállalkozások nem pénzügyi információinak publikálásával kapcsolatban.

3.8 A válság idején, amikor az európai közvélemény etikusabb magatartásra szólítja fel a vállalkozásokat, a vállalatok társadalmi felelősségvállalási (CSR) gyakorlatai elismerten olyan tényezők, amelyek hozzájárulhatnak az Európai Unió kereskedelmi és fejlesztési politikájához, valamint az Európa 2020 stratégia végrehajtásához. E felelősségvállalás elősegíti a szociális és a civil (társadalmi) párbeszédet. A valósággal való jobb szembenézéshez is hozzájárul a teljes beszállítói láncban. Az olyan események, mint a bangladesi Rana Plaza épületének katasztrofája arra emlékeztetnek, hogy figyelmet kell fordítani a megrendelők felelősségére.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ HL C 133., 2013.5.9., 68. o.

⁽⁶⁾ COM(2001) 366 final.

⁽⁷⁾ COM(2006) 136 final és HL C 286., 2005.11.17., 12. o.

⁽⁸⁾ COM(2011) 681 final és HL C 229., 2012.7.31., 77. o.

⁽⁹⁾ HL C 286., 2005.11.17., 12. o.

⁽¹⁰⁾ HL C 229., 2012. 7.31., 77. o.

⁽¹¹⁾ „The financial aspects of corporate governance” 1992.12.01.

⁽¹²⁾ 2012/2098 (INI) sz. állásfoglalás, előadó: Raffaele BALDASSARRE.

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

Az alábbi módosító indítványt, amely a leadott szavazatok több mint egynegyedét kapta meg, a vita során elutasították (az eljárási szabályzat 54. cikkének (3) bekezdése):

A CES3548-2013_00_00_TRA_AS jelzésű vélemény teljes szövege az alábbiakkal helyettesítendő.

1. Általános észrevételek

1.1 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az irányelvre vonatkozó javaslat (különösen a „sokféleségi politikával” kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség) főlegesen, mivel véleménye szerint újabb európai szintű jogalkotási rendelkezések elfogadása ezen a területen nem jár haszonnal. **Az EGSZB általában véve nem lát semmiféle alapvető hozzáadott értéket az irányelvben a hatályos rendelkezésekhez képest. Éppen ellenkezőleg: attól tart, hogy az végeredményben csak növeli az adminisztratív terheket.**

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az átláthatóság a modern vállalatirányítás szerves részét képezi. Az európai vállalkozások bizonyították, hogy a hatályos jogszabályok értelmében megfelelően átláthatóak. Európában a szociális felelősség a vállalatok hatáskörébe tartozik, stratégiájuk részét képezi és önkéntes alapon teljesül. Az európai vállalkozások még válság idején sem csökkentették átláthatóságuk és felelősségvállalásuk szintjét.

1.3 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy egyes érdekcsoportok, valamint a közvélemény szükségét látja a vállalati politikák átláthatóbbá tételének – különösen a szociális és környezetvédelmi információk közzététele kapcsán, illetve amikor harmadik országokban tevékenykedő vállalkozásokról – például Afrikában kitermelést végzőkről (környezetvédelmi és korrupciós kockázatok), vagy Ázsiában a textiliparban tevékenykedőkről (szociális és emberi jogi aggályok) stb. – van szó.

1.4 A javaslatnak egyetlen értéktöbbletet jelentő pont tulajdonítható, éspedig az, hogy foglalkozik a kockázatok problémájával, meghatározásukkal, kezelésükkel és a bejelentésük kötelezővé tételével. Ez várhatóan lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy jobban kezeljék kockázataikat és lehetőségeiket, és ebből következően jobban felvállalják a nem pénzügyi tevékenységükhöz kapcsolódó felelősségüket. Azonban még ebben az esetben is az érintett vállalkozásnak kell tudnia eldönteni, hogy végre kívánja-e hajtani ezt az intézkedést, vagy nem.

2. A nem pénzügyi információk kapcsán

2.1 Az EGSZB tudatában van annak, hogy általában az átláthatóság fokozásával alapvető mértékben járulunk hozzá a belső piac megfelelő működéséhez. A vállalkozások működésével kapcsolatos információk jobb összehasonlíthatósága hatással lehet a befektetők és a részvényesek döntéshozatalának hatékonyságára.

2.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a nem pénzügyi információk közzétételének jelenlegi módja és az ilyen információk köre megfelelő, továbbá az elérni kívánt cél tekintetében elegendő. A javaslat szerint kötelezően közzéteendő újabb adatok túlzott költségeket jelentenének, ami ellentétes az arányosság elvével. Az EGSZB ezért inkább azt szeretné, ha a javaslat kizárólag a valóban fontos, egyértelmű üzenetet hordozó információk közzétételét követelné meg, hogy a vállalkozásokat ne sújtsák főlegesen túlzott adminisztratív terhekkkel, és hogy a javaslat ennek megfelelően az információk felhasználói (befektetők, részvényesek és munkavállalók) számára optimális értéktöbblettel járjon.

2.3 Az EGSZB szerint jobb lenne, ha a vállalkozások csak saját döntésük nyomán tennének közzé nem pénzügyi információkat. Ennek a megközelítésnek megfelelően az EGSZB javasolja az irányelvre vonatkozó javaslat 1. és 2. cikkének módosítását.

2.4 A javaslat szerint a kis- és középméretű vállalkozások mentesülnének a nem pénzügyi információk közzétételének kötelezettsége alól, ami megfelel a vállalkozókra nehezedő adminisztratív terhek csökkentésére törekvő Európai Unió hosszú távú céljainak.

2.5 Az EGSZB megítélése szerint a vizsgált javaslatban foglalt, az üzleti jelentésben közzéteendő nem pénzügyi információkról, valamint azoknak a hivatalos könyvvizsgáló általi ellenőrzéséről szóló rendelkezések egyszerre bonyolultak és nehezen érthetőek. Ezért ezekkel kapcsolatban hasznos lenne kiegészítésként egy gyakorlati útmutató kidolgozása. Az európai jogszabályok értelmében a hivatalos könyvvizsgálónak nyilatkoznia kell az üzleti jelentés és a pénzügyi beszámoló közötti koherenciáról, mindamellett, hogy a hatályos rendelkezések értelmében az üzleti jelentésnek tartalmaznia kell a pénzügyi beszámolót, a hivatalos könyvvizsgálói jelentést és esetleg más dokumentumokat is. A nem pénzügyi információk ellenőrzése mindazonáltal rendkívül problematikusnak és költségesnek bizonyulhat. Pontosán meg kell határozni az üzleti jelentésben kötelezően közzéteendő dokumentumok szerkezetét, nem tévesztve szem elől azt sem, hogy a jelentés felhasználóit nem szabad irreleváns információkkal terhelni. Az EGSZB támogatni fogja a nem pénzügyi információk közzétételét olyan dokumentumokban, amelyekkel kapcsolatban nincs szükség jogi ellenőrzésre.

3. A sokszínűséggel kapcsolatban

3.1 Az EGSZB véleménye szerint a „sokszínűséggel kapcsolatos politika” kötelező közzététele főleg az adminisztratív terhet jelent, amely igazolhatatlan, és amelynek pozitív hatását lehetetlen bizonyítani. Az EGSZB szerint magánvállalkozásokat arra kötelezni, hogy „sokszínűséggel kapcsolatos politikát” alakítsanak ki, illetve hogy vállalati „sokszínűséggel kapcsolatos politikát” tegyenek közzé, vagy pedig indokolják meg, hogy a vállalkozás miért nem alakított ki ilyen politikát, a vállalkozás szabadságának és a cégtulajdonosok döntési szabadságának indokolatlan korlátozását jelenti. Az EGSZB ezt a fajta beavatkozást mint olyat határozottan visszautasítja. Az egy adott vállalkozásról szóló információk közzététele továbbra is teljes mértékben az érintett vállalkozás saját döntésén kell, hogy alapuljon, attól függően, hogy a közzététel versenyelőnyt jelent-e a vállalkozás számára vagy sem. Az EGSZB ugyancsak ellenzi az összes olyan intézkedést, amely a „sokszínűséggel” kapcsolatos politikára vonatkozó részletes információk közzétételére irányul, mégpedig több okból.

3.2 Először is fontos hangsúlyozni, hogy egy cég szerveinek összetételével kapcsolatos „sokszínűségi politika” közzététele – szemben azzal, amit az indokolás tévesen állít – nincs befolyással sem a cég irányítására, sem annak teljesítményére. Az EGSZB szerint a cég tulajdonosának/tulajdonosainak, illetve részvényeseinek kellene eldönteniük, hogy ki vezesse a céget, milyenek legyenek a cég ellenőrzési mechanizmusai, és hogy milyen szerepet játsszanak ezekben a folyamatokban a felügyelőbizottsági és igazgatótanács tagok. Egy cég működése mindenekelőtt azon a felelősségen múlik, amelyet a tulajdonos vagy a részvényes személy szerint vállal, amibe beletartozik az az általuk vállalt kockázat is, hogy a rossz vállalati döntések következtében veszteségeket kell elszenvedniük. Ha mesterségesen beavatkozunk a felügyelőbizottsági és igazgatótanács tagok összetételébe, azzal csak megzavarunk jelenleg jól működő dolgokat.

3.3 Az Európai Bizottságnak semmi esetre sem lenne szabad beavatkoznia a döntéshozatali folyamatokba, például ami az igazgatótanács tagok számát, végzettségét, korát vagy nemét illeti. Az Európai Bizottság előttünk fekvő elemzéséből nem világlik ki, hogy közvetlen összefüggés lenne a kor, a nem, ill. egyéb ilyen megfontolások és egy vállalkozás teljesítménye között. De ha még kimutatható is lenne ilyen összefüggés, az sem igazolna **semmilyen tekintélyelvű beavatkozást egy cég igazgatótanácsa, illetve felügyelőbizottsági tagságának összetételébe.**

4. Következtetések

A fent kifejtett érvek alapján az EGSZB:

- 1) a szubszidiaritás elvének megfelelően előnyben részesíti, hogy az újabban megkövetelt nem pénzügyi információk közzététele maguknak a vállalkozásoknak a szabad döntésén vagy pedig a tájékoztatási követelményeket meghatározó tagállami szabályozáson alapuljon;
- 2) ajánlja, hogy az irányelvjavaslatból töröljék az 1. cikk (2) bekezdésében foglalt, a „sokszínűséggel kapcsolatos politika” vonatkozó rendelkezéseket; ha ennek a követelésnek az érvényesítése lehetetlennek bizonyulna, a sokszínűséggel kapcsolatos politikára vonatkozó információk közzétételét, beleértve annak indokolását, hogy a cég miért nem dolgozott ki ilyen politikát, bízzák magának a cégnek a szabad döntésére, vagy tegyék tagállami szabályozás tárgyává.

A szavazás eredménye

Mellette:	37
Ellene:	96
Tartózkodott:	2

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti a tanácsi rendeletre bizonyos közokiratok Európai Unión belüli elfogadásának egyszerűsítése révén a polgárok és a vállalkozások szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról

(COM(2013) 228 final – 2013/119 (COD))

(2013/C 327/11)

Főelőadó: **Vincent FARRUGIA**

2013. május 13-án a Tanács, 2013. május 21-én pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikkének (1) bekezdése értelmében kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre bizonyos közokiratok Európai Unión belüli elfogadásának egyszerűsítése révén a polgárok és a vállalkozások szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról

COM(2013) 228 final – 2013/119 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2013. május 21-én megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 11-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Vincent Farrugia személyében, és 96 szavazattal 2 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az európai integráció főszereplői a polgárok. Az uniós polgárságról szóló jelentés hangsúlyozza, hogy az uniós polgárság új jogokkal és lehetőségekkel ruházta fel a polgárokat. Arra is felhívja a figyelmet, hogy a tagállamokban élő polgárok az uniós polgársággal leginkább az Unió területén belüli szabad mozgás jogát azonosítják: azt, hogy hosszabb-rövidebb időre munkavállalási, tanulási, képzési, üzleti vagy külföldi vásárlási céllal szabadon jöhetnek-mehetnek a tagállamok között ⁽¹⁾.

1.2 Az uniós polgárságról szóló 2013. évi jelentés az alábbi hat kulcsterületen tizenkét új intézkedést terjeszt elő, melyeknek célja, hogy tovább haladjunk a polgárok uniós jogainak – köztük az Unión belüli szabad mozgáshoz való jog – élvezete útjában álló akadályok felszámolása útján. A hat kulcsterület a következő ⁽²⁾:

(01) A munkavállalók, a diákok és a gyakornokok útjában álló akadályok megszüntetése az EU-ban az uniós munkaerő-piac megfelelő működését elősegítendő, hogy élni tudjanak a más uniós országokban kínált álláslehetőségekkel, és ezáltal hozzájárulhassanak az európai gazdasághoz.

(02) A bürokrácia csökkentése a szabad mozgáshoz való jog kapcsán, mivel akik élnek a szabad mozgáshoz való

jogukkal, gyakran a hosszadalmas vagy nem átlátható közigazgatási eljárások miatt problémákkal szembesülnek.

(03) A kiszolgáltatottabbak védelme az EU-ban: a konzultációk során a polgárok rámutattak arra, hogy a fogyatékkal élők különleges nehézségekkel szembesülnek az EU-ban történő mozgás során.

(04) Az egyre jelentősebb méreteket öltő online kereskedelem útjában álló akadályok megszüntetése: az uniós polgárok még mindig szembesülnek problémákkal az online vásárlás során.

(05) Célzott és elérhető információk, hogy a polgárok tisztában legyenek uniós jogaikkal és értsék is azokat.

(06) Az uniós polgárok részvétele az EU demokratikus életében.

1.3 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli a bizonyos közokiratok Európai Unión belüli elfogadásának egyszerűsítése révén a polgárok és a vállalkozások szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó európai bizottsági javaslatot (COM(2013) 228 final – 2013/119 (COD)).

⁽¹⁾ COM(2013) 269 final.

⁽²⁾ uo.

1.4 Ez a javaslat összhangban van az uniós polgárságról szóló jelentéssel, mivel olyan intézkedéseket vezet be, amelyek révén az uniós polgárok könnyebben tudják valóban és kézzelfoghatóan élvezni az uniós polgárokként őket megillető jogokat.

1.5 Jóllehet a Lisszaboni Szerződés és az EU Alapjogi Chartája megerősítette a Maastrichti Szerződésben meghatározott uniós polgárjogokat, köztük az EU területén belüli szabad mozgás és tartózkodás jogát, a jogérvényesítést támogató adminisztratív eljárást nem újították meg ennek megfelelően. Például egy „apostille” tanúsítvány – a technológiamentes világban a nemzetközi határokon keresztül szabad mozgást elősegíteni hivatott 1961. évi, a külföldön felhasználásra kerülő közokiratok diplomáciai vagy konzuli hitelesítésének (felülhitelesítésének) mellőzéséről szóló hágai egyezményen alapuló alakítás – bemutatása nem éppen egy határok nélküli Uniót tükröz, így inkább akadályozza az Unión belüli szabad mozgásra vonatkozó uniós polgárjog gyakorlását, mintsem elősegítené azt.

1.6 Az alábbi uniós közokiratoknak a javaslatban ismertetett egyszerűsítése azon fontos intézkedések egyike, amelyek az Unión belüli mozgást elősegítő, egységesebb jogi keretet eredményeznek:

uniós polgárok közokiratai

— anyakönyvi okmányok (születés, halálozás, névadás, házasság, bejegyzett élettársi kapcsolat, apaság, örökbefogadás stb.)

— lakóhellyel, állampolgársággal és nemzetiséggel kapcsolatos okiratok

— ingatlanokkal kapcsolatos okiratok

— szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos okiratok;

— erkölcsi bizonyítványok, illetve

uniós vállalatok (társaságok és vállalkozások) közokiratai

— a jogállással és képvisellel kapcsolatos okiratok

— ingatlanokkal kapcsolatos okiratok

— szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos okiratok

— a büntetlen előéletet igazoló okiratok

E közokiratok egyszerűsítése kétségtelenül elősegíti a polgárok és a vállalkozások szabad mozgásának előmozdítását, mivel tovább növeli a belső piaci kereskedelmi forgalmat, és minden tagállam polgárai számára megkönnyíti az ilyen iratok beszerzését.

1.7 A bizonyos közokiratok elfogadására vonatkozó egyszerűsített keretnek egészen a helyi közigazgatási szintig bezárólag történő bevezetése fontos politikai eszköznek tekintendő, mivel a fentiek mellett:

— csökkenti a vállalkozások és a közigazgatási szervek költségeit: 2010-es adatok szerint a kkv-k közel 30 %-a végez import/exporttevékenységeket, és 2 %-uk rendelkezik külföldön közvetlen külföldi befektetéssel. Emellett az uniós kkv-k mintegy 7 %-a vesz részt nemzetközi alvállalkozói tevékenységekben, ahol mintegy 26 %-uknak vannak más tagállambeli ügyfelei ⁽³⁾.

— a polgárok és a vállalkozások számára megkönnyíti a közigazgatási szervekkel való kapcsolattartást és csökkenti költségeiket: az apostille tanúsítványok beszerzése átlagosan évi 13,20 euróba kerül. A becslések szerint az uniós polgároknak és vállalkozásoknak több mint 25 millió eurójába kerül az Unión belüli használatra szánt apostille tanúsítványok beszerzése. Emellett az apostille-egyezmény hatályán kívül eső közokiratok felülhitelesítési költsége is jelentős: átlagosan 16,50 euróba kerül. Ezenfelül oldalanként 30 eurós árral számolva egy nemzetközi házassághoz szükséges hiteles fordítások a tagállamok többségében 120 eurós költséget jelentenek ⁽⁴⁾.

— a tagállamok számára az apostille megszüntetése révén 5-7 millió eurós, a felülhitelesítés eltörlése révén pedig további mintegy 500 000-egymillió eurós nettó költségmegtakarítást jelent ⁽⁵⁾.

— több tagállamot érintő helyzetekben megszünteti más tagállamok állampolgárainak közvetett megkülönböztetését a saját állampolgárokkal szemben, mivel a nemzeti hatóságok általában nem ismerik a származási tagállam közokirataival kapcsolatos követelményeket, ideértve az aláírásokat, a pecsétet és a bélyegzőlenyomatokat.

1.8 Az EGSZB sajnálja, hogy a polgárok és vállalkozások Unión belüli mozgáshoz való joga érvényesítésének megkönnyítését célzó javaslatban szereplő reformokat csak 20 évvel az uniós polgárság bevezetését követően és 42 évvel a hágai egyezményt követően terjesztették elő. Az EU tehát nem követte a technológiai fejlődést, amely pedig elősegíthette volna a polgárookra és vállalkozásokra a szabad mozgáshoz kapcsolódó jogaik gyakorlása kapcsán háruló terhek csökkentését vagy megszüntetését. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a belső piaci információs rendszer (IMI) fontos eszköz, amelyet erőteljesebben be kellene vetni annak érdekében, hogy az uniós polgárok gyakorolhassák alapvető jogaikat.

1.9 Az EGSZB ezért úgy véli, hogy az Európai Bizottság szakpolitikai ajánlása:

— egy olyan jogalkotási intézkedésre, amely bizonyos közokiratok határokon átnyúló használatához és elfogadásához kapcsolódó jelenlegi adminisztratív alakítások egyszerűsítése révén előmozdítja az uniós polgárok és vállalkozások szabad mozgáshoz való jogát,

⁽³⁾ SWD(2013) 144 final.

⁽⁴⁾ uo.

⁽⁵⁾ uo.

- kiegészítve a tagállamok közti, a belső piaci információs rendszeren (IMI) alapuló jobb közigazgatási együttműködés-sel,
- valamint a határon átnyúló esetekben függetlenül felhasznált, szabadon választható többnyelvű formanyomtatványokkal támogatva

kiváló javaslat. Hangsúlyozza azonban, hogy a javaslat egyes rendelkezései módosíthatók úgy, hogy tovább erősítsék az uniós polgárok szabad mozgáshoz való jogát, amely egyebek mellett kölcsönös gazdasági előnyökkel jár a vállalkozások és a polgárok számára.

1.10 Az EGSZB az alábbiakat javasolja:

1.10.1 A közokiratokat érintő további egyszerűsítési intézkedéseknek olyan fontos közokiratokra kellene irányulniuk, mint a munkavállalók (ami a határon átnyúló vállalkozás és kereskedelem fejlesztése szempontjából alapvető), illetve a kiszolgáltatott helyzetű, például fogyatékkal élő személyek Unión belüli mobilitásával kapcsolatos iratok, amennyiben ezek nem tartoznak más uniós irányelvek hatálya alá.

1.10.2 A polgároknak és a vállalkozásoknak teljességgel biztosnak kell lenniük abban, hogy a bemutatott közokiratok mentesek mindenféle felülhitelesítési vagy egyéb alakísági követelmény alól, ezért az „ésszerű kétség” fogalmának a javaslatban foglalt meghatározása a következőképpen módosítandó:

„2. Az (1) bekezdésben említett ésszerű kétség a következőkhöz kapcsolódik:

- a) az aláírás valódisága,
- b) a dokumentumot aláíró személy eljárási minősége,
- c) a pecsét vagy bélyegzőlenyomat valódisága.”

1.10.3 Amennyiben egy tagállam ésszerű kétség indokával hivatalos kéréssel kíván fordulni az okiratot kiállító tagállam illetékes hatóságaihoz, kifejezetten tájékoztatnia kell az érintett személyt vagy vállalkozást a kérelem okairól.

1.10.4 Kiegyensúlyozott elszámoltathatósági rendszerre van szükség, ami úgy érhető el, hogy Európai Bizottság évente teljesítményértékelést végez annak felmérése, hogy a tagállamok hogyan hajtják végre a javaslatot.

1.10.5 Ha a várt előnyök megvalósulnak, amint az IMI működése stabilizálódik, a közigazgatási együttműködési eljárás keretében legfeljebb két héten belül válaszolni kell a megkeresésekre. Ez határozottan azt jelzi a polgároknak és a

vállalkozásoknak egyaránt, hogy az EU valóban igyekszik kézzelfoghatóvá tenni az uniós polgárságot, és a polgárokat állítja az uniós politikák középpontjába.

1.10.6 Az információk és dokumentumok tagállamok általi, a javaslat alapján végzett cseréje és továbbítása tükrözi az adatvédelemmel kapcsolatos uniós elveket.

2. Bevezetés

2.1 A 2009-ben elfogadott „A stockholmi program – A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa” című dokumentum ⁽⁶⁾ kiemelte az uniós polgárság valóságossá tételének fontosságát, és a jogérvényesülés terén a polgárokat helyezte az uniós szakpolitikák középpontjába. A kapcsolódó cselekvési terv ⁽⁷⁾ megerősítette ezt a megbízatást, és megállapította, hogy egy megfelelően működő, a jog érvényesülésén alapuló európai térséget „a polgárok és a vállalkozások szolgálatába kell állítani, hogy [...] támogatást nyújtson az egységes piacon belüli gazdasági tevékenység részére”. Válaszul az Európai Bizottság – az uniós polgárságról szóló 2010. évi jelentésében – megerősítette a közokiratok Unión belüli szabad mozgásának megkönnyítése melletti elkötelezettségét, és 2010 decemberében, a „Kevesebb bürokrácia a polgárok számára: A közokiratok szabad áramlásának és az anyakönyvi okmányok joghatásai elismerésének elősegítése” című zöld könyvben konkrét elképzelést tárt a nyilvánosság elé ⁽⁸⁾.

2.2 Ezzel egyidejűleg bevezették az egységes piaci intézkedéscsomagot ⁽⁹⁾, amelynek célja a polgárok belső piacba vetett bizalmának növelése és az egységes piacon mint az európai gazdaság növekedésének motorjában rejlő lehetőségek maximalizálása. Ez egyebek mellett megkövetelte a belső piaci szabadságok uniós polgárok és vállalkozások általi teljes körű gyakorlásának útjában álló, aránytalan akadályok eltörlését. A polgárok és a vállalkozások unión belüli mobilitásának előmozdítása a második egységes piaci intézkedéscsomag egyik sarokköve ⁽¹⁰⁾.

2.3 Az európai társasági jogról és vállalatirányításról szóló európai bizottsági cselekvési terv ⁽¹¹⁾ az európai vállalkozások támogatására összpontosít, különös tekintettel a jogbiztonság fokozására a vállalatok határokon átnyúló műveleteit illetően. Az európai digitális menetrend ⁽¹²⁾ utal az elektronikus azonosításra és az elektronikus aláírásra vonatkozó jogalkotási javaslatra ⁽¹³⁾, amelyben szerepel a polgárok és a vállalkozások elektronikus azonosítására vonatkozó közös adminisztratív eszközöket szabályozó keret bevezetése is.

2.4 A nemrégiben elfogadott „Vállalkozás 2020” cselekvési terv ⁽¹⁴⁾ hangsúlyozza, hogy a túlzott mértékű szabályozási terhek csökkentése továbbra is az Európai Bizottság politikai napirendjének kiemelt kérdése. A cselekvési terv felszólít arra,

⁽⁶⁾ HL C 115., 2010.5.4., 1. o.

⁽⁷⁾ COM(2010) 171 final.

⁽⁸⁾ COM(2010) 747 final.

⁽⁹⁾ COM(2011) 206 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2012) 573 final.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 740 final.

⁽¹²⁾ COM(2012) 784 final.

⁽¹³⁾ COM(2012) 238 final.

⁽¹⁴⁾ COM(2012) 795 final.

hogyminden lehetséges esetben fel kell számolni vagy csökkenteni kell a vállalkozásokat és különösen a mikrovállalkozásokat sújtó bürokráciát. Következésképpen a bürokrácia csökkentése, a közokiratok tagállamok közötti felhasználására és elfogadására irányuló eljárások egyszerűsítése, valamint a vonatkozó szabályok harmonizálása minden olyan intézkedéshez hozzájárul, amelynek célja a polgárok Európájának és az uniós vállalkozások jól működő egységes piacának kiépítése terén történő előrelépés.

2.5 Az uniós polgárságról szóló jelentés hangsúlyozza, hogy az uniós polgárság új jogokkal és lehetőségekkel ruházza fel a polgárokat. Arra is felhívja a figyelmet, hogy a tagállamokban élő polgárok az uniós polgársággal leginkább az Unió területén belüli szabad mozgás jogát azonosítják: azt, hogy hosszabb-rövidebb időre munkavállalási, tanulási, képzési, üzleti vagy külföldi vásárlási céllal szabadon jöhetnek-mehetnek a tagállamok között. Az uniós polgárságról szóló 2013. évi jelentés az alábbi hat kulcsterületen tizenkét új intézkedést terjeszt elő, melyeknek célja, hogy tovább haladjunk a polgárok uniós jogainak – köztük az Unión belüli szabad mozgáshoz és vállalkozáshoz való jog – élvezete útjában álló akadályok felszámolása útján. A hat kulcsterület a következő ⁽¹⁵⁾:

- (01) A munkavállalók, a diákok és a gyakornokok útjában álló akadályok megszüntetése.
- (02) A bürokrácia csökkentése.
- (03) A kiszolgáltatottabb személyek védelme.
- (04) Az online kereskedelem kapcsán az uniós polgárok útjában álló akadályok megszüntetése.
- (05) Célzott és elérhető információk.
- (06) Az uniós polgárok részvétele az EU demokratikus életében.

2.6 Jóllehet a Lisszaboni Szerződés és az EU Alapjogi Chartája megerősítette a Maastrichti Szerződésben meghatározott uniós polgárjogokat, köztük az EU területén belüli szabad mozgás és tartózkodás jogát, a jogérvényesítést támogató adminisztratív eljárást nem újították meg ennek megfelelően. Az Unióban valóban ma is fragmentált a jogi keret: a tagállamok ma is olyan adminisztratív alakításokat alkalmaznak, mint az apostille tanúsítvány – a nemzetközi határokon keresztüli szabad mozgást elősegíteni hivatott 1961. évi hágai apostille-egyezményen alapuló alakítás – az okiratmásolatok és -fordítások hitelesítéséhez. Ez az alakítás nem éppen egy határok

nélküli Uniót tükröz, így inkább akadályozza az Unión belüli szabad mozgásra vonatkozó uniós polgárjog gyakorlását, mintsem elősegítené azt.

2.7 Jelenleg például egy másik tagállamba költöző polgárnak rengeteg idejébe és pénzébe kerül annak bizonyítása, hogy a származási tagállam okiratai eredetiek. Elismert tény, hogy a vállalkozásoknak és a polgároknak kétségtelenül hasznára válik majd az áruk, szolgáltatások és személyek Unión és az egységes piacon belüli mozgáshoz elengedhetetlen bizonyos közokiratokra vonatkozó következetes, átlátható szabályok kerete.

2.8 Az EU nem követte a technológiai fejlődést, amely pedig elősegítheti a polgárokat és vállalkozásokat a szabad mozgáshoz kapcsolódó jogaik gyakorlása kapcsán háruló terhek csökkentését vagy megszüntetését. Az EGSZB úgy véli, hogy a nemzeti, regionális és helyi hatóságok más országokbeli kollégáikkal való gyors és egyszerű kommunikációját lehetővé tévő webalapú alkalmazás, az IMI megfelelő ikt-plattform, amely a javaslat elfogadását követően megkönnyíti az igazgatási együttműködést. Az IMI emellett az egyes tagállamokban a leggyakrabban használt okiratok mintáinak fontos tára is lesz, amely a dokumentumokat az Unió összes hivatalos nyelvére lefordítva is tartalmazza, hogy a kellő nyelvtudással nem rendelkező hatóságokat támogatva annak elbírálásában, hogy a hozzájuk benyújtott okiratok helyesek-e vagy jól vannak-e lefordítva ⁽¹⁶⁾.

2.9 Az EGSZB sajnálja, hogy a polgárok és vállalkozások Unión belüli mozgáshoz való joga érvényesítésének megkönnyítését célzó javaslatban szereplő reformokat csak 20 évvel az uniós polgárság bevezetését követően és 42 évvel a hágai egyezményt követően terjesztették elő.

3. A javaslat jogi elemei

Az EGSZB az alábbi észrevételeket teszi a javaslat főbb elemeivel kapcsolatban.

3.1 Tárgy, hatály és fogalom meghatározások

3.1.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a „közokirat” fogalmának a javaslat 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő meghatározása lefedi az uniós polgárok és vállalkozások uniós jogaival kapcsolatos fontos közokiratokat.

3.1.2 Hangsúlyozza azonban, hogy fontos, hogy a javaslatban megnevezett közokiratok az Unión belüli mozgásnak, a határon átnyúló tevékenységeknek és az egységes piac működésének javítására irányuló egyszerűsítési eljárás alá vont közokiratoknak csak az első „hullámát” jelentsék.

⁽¹⁵⁾ uo.

⁽¹⁶⁾ A belső piaci információs rendszer keretében történő igazgatási együttműködésről szóló 2012. október 25-i 1024/2012/EU rendelet, amelyet 2012. november 14-én tettek közzé a Hivatalos lapban, nagyfokú rugalmasságot tesz lehetővé a tekintetben, hogy az IMI-t a mellékletben még fel nem sorolt uniós jogi aktusokra is kiterjesszék (az IMI-rendelet 4. cikke), az Európai Bizottság által végzett kísérleti projektek és eredményeik értékelése alapján, ideértve az adatvédelmi kérdéseket és a hatékony fordítási funkciókat.

3.1.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a közokiratokat érintő további egyszerűsítési intézkedéseknek olyan fontos közokiratokra kellene irányulniuk, mint a munkavállalók (ami a határon átnyúló vállalkozás és kereskedelem fejlesztése szempontjából alapvető), illetve a fogyatékkal élő személyek Unión belüli mobilitásával kapcsolatos iratok, amennyiben ezek nem tartoznak más uniós irányelvek hatálya alá. Ilyen közokiratok például a tagállami oktatási akkreditációs tanúsítványok és a társadalombiztosítási okmányok.

3.2 *Mentesítés a felülhitelesítés alól, egyéb alakítások egyszerűsítése, tájékoztatás iránti megkeresések*

3.2.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az apostille tanúsítvány bemutatását előíró jelenlegi követelmények nemzetközi eljárásokat tükröznek, és így nem tükrözik az EU mint egységes piac fejlődését. Mintegy 12,5 millió uniós polgár él saját országától eltérő tagállamban, és több mint 380 000 uniós mikro-, kis- és középvállalkozás (kkv) végez az Unión belüli határokon átnyúló alvállalkozói tevékenységeket. Ezek folyamatosan szükségtelen bürokráciával szembesülnek, ha másik tagállamba akarnak költözni, vagy határon átnyúló üzleti tevékenységet kívánnak folytatni. Ez a helyzet nem éppen egy határok nélküli Uniót tükröz.

3.2.2 Az EGSZB ezért egyetért az európai bizottsági javaslat azon célkitűzésével, hogy a közokiratokat mentesítsék a tagállamokban hatályos különféle jogi és adminisztratív követelmények alól. Az EGSZB ezt a közokiratok folyamatos egyszerűsítési programja első fázisának tekinti.

3.2.3 Az EGSZB egyetért azzal, hogy rendelkezések bevezetésével biztosítani kellene, hogy ésszerű kétségek felmerülése esetén sor kerüljön a szükséges szintű ellenőrzésre. Az EGSZB elismeri, hogy egyes esetekben a tagállamok közti igazgatási együttműködésre lehet szükség egy közokirat vagy hiteles másolata valódiságának biztosításához.

3.2.4 Az EGSZB határozottan támogatja azt az elvet, hogy a polgároknak és a vállalkozásoknak teljességgel biztosnak kell lenniük abban, hogy a bemutatott közokiratok mentesek mindenféle felülhitelesítési vagy egyéb alakításági követelmény alól. E bizonyosság birtokában a polgár, illetve vállalkozás proaktívan tervezheti tevékenységeit, és ezáltal biztosíthatja az Európai Bizottság hatásvizsgálatában említett materiális és immateriális nyereség és haszon felhalmozódását⁽¹⁷⁾.

3.2.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy a jelenlegi rendszerben az évi mintegy 1,4 millió Unión belüli felhasználásra kiadott apostille 99 %-a nem okoz problémákat. Ezért úgy véli, hogy az Európai Bizottság által az igazgatási együttműködéssel kapcsolatban javasolt szakpolitikai lehetőség (amely a közokiratok valódisága kapcsán ésszerű kétség felmerülése esetén az IMI-re alapul és többnyelvű formanyomtatványok támogatják) várhatóan jobb eredményeket hoz.

3.2.6 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az „ésszerű kétség” fogalmának az európai bizottsági javaslatban szereplő meghatározását a bizonytalanság kiküszöbölése érdekében egyértelművé kellene tenni. Ennek kapcsán az EGSZB az alábbi módosításokat javasolja:

„2. Az (1) bekezdésben említett ésszerű kétség a következőkhöz kapcsolódik:

- a) az aláírás valódisága,
- b) a dokumentumot aláíró személy eljárási minősége,
- c) a pecsét vagy bélyegzőlenyomat valódisága.”

3.2.7 Amennyiben egy tagállam az új definíció alapján értelmezett ésszerű kétség felmerülésének indokával hivatalos kérelemmel kíván fordulni az okiratot kiállító tagállam illetékes hatóságaihoz, kifejezetten tájékoztatnia kell az érintett személyt a kérelem okairól.

3.2.8 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy amint az IMI-t minden tagállamban bevezették, és a rendszeres eredményjelentések a rendszer stabilitásáról és működőképességéről, valamint arról tanúskodnak, hogy a tagállami személyzet már rendelkezik a szükséges szaktudással, a tagállamok közötti igazgatási koordinációra vonatkozó felkérések sokkal hatékonyabbak lesznek, mint a javaslatban foglalt maximum egy hónapos időszak. Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy ha az eredmények ilyen jelentős javulásról árulkodnak, akkor az Európai Bizottságnak két hétre kellene csökkentenie az előírt maximális határidőt. Ez a módosítás határozottan azt jelzi a polgároknak és a vállalkozásoknak egyaránt, hogy az EU valóban igyekszik kézzelfoghatóvá tenni az uniós polgárságot, és a polgárokat állítja az uniós politikák középpontjába.

3.2.9 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy kiegyensúlyozott elszámoltathatósági rendszerre van szükség annak felmérésére, hogy a tagállamok hogyan haladnak a javaslat végrehajtásával. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság évente értékelje a tagállamok teljesítményét a végrehajtás terén.

3.3 *Igazgatási együttműködés*

Az EGSZB egyetért azzal, hogy a belső piaci információs rendszert (8. cikk) kell igénybe venni, ha egy tagállam hatóságainak ésszerű kétségük van egy közokirat vagy hiteles másolatának valódiságát illetően, és ez más módon nem feloldható (7. cikk). Az EGSZB azzal is egyetért, hogy mindegyik tagállam legalább egy központi hatóságot jelöl ki, és minden központi hatóságról és elérhetőségeikről tájékoztatja az Európai Bizottságot (9. cikk), valamint hogy e központi hatóságok segítséget nyújtanak a 7. cikk szerinti, tájékoztatás iránti megkeresésekkel kapcsolatban, és az e rendelet alkalmazásának elősegítéséhez szükséges minden más intézkedést megtesznek (10. cikk).

⁽¹⁷⁾ SWD(2013) 144 final.

3.4 Többnyelvű uniós formanyomtatványok

Az EGSZB egyetért azzal, hogy többnyelvű uniós formanyomtatványok kerülnek meghatározásra születés, halál, házasság, bejegyzett élettársi kapcsolat, valamint társaságok vagy egyéb vállalkozások jogállása és képviselete tekintetében, melyek a javaslat mellékletében találhatók (11. cikk), valamint hogy ezeket kérelemre állítják ki – az adott tagállamban létező megfelelő közokiratok alternatívájaként – a polgárok és társaságok vagy egyéb vállalkozások számára, és szerepel rajtuk kiállításuk dátuma, valamint a kiállító hatóság aláírása és pecsétje (12. cikk). Az EGSZB azzal is egyetért, hogy az Európai Bizottság részletes iránymutatást dolgoz ki a formanyomtatványok felhasználására vonatkozóan (13. cikk), és kidolgozza azok elektronikus változatát (14. cikk), illetve hogy a formanyomtatványok ugyanolyan formális bizonyító erővel rendelkeznek, mint a nekik megfelelő közokiratok, és a tagállamok hatósági alakiságok nélkül elfogadják őket (15. cikk).

3.5 Más jogi aktusokhoz való viszony

Az EGSZB egyetért azzal, hogy ez a rendelet nem érint más uniós jogszabályokat vagy azok által létrehozott egyéb igazgatási együttműködési rendszerek használatát (16. cikk), és nem érinti az olyan nemzetközi egyezmények alkalmazását, amelyeknek egy vagy több tagállam a részese, viszont

elsőbbiséget élvez a tagállamok által megkötött egyezményekkel szemben, amennyiben ezek az egyezmények az e rendeletben szabályozott kérdésekre vonatkoznak (18. cikk). Az EGSZB szintén egyetért a 17. cikkben szereplő standard szöveg beillesztésével.

3.6 Általános és záró rendelkezések

3.6.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy az információk és dokumentumok tagállamok általi cseréje és továbbítása azt a célt szolgálja, hogy a hatóságok a belső piaci információs rendszeren keresztül ellenőrizhessék a közokiratok valóságát (19. cikk). Az EGSZB azzal is egyetért, hogy a tagállamok tájékoztatják az Európai Bizottságot a központi hatóságok kijelöléséről és az ezzel kapcsolatos későbbi változásokról, az Európai Bizottság pedig nyilvánosságra hozza ezeket az információkat (20. cikk). Végül az EGSZB egyetért azzal, hogy az Európai Bizottság legalább háromévente jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek e rendelet alkalmazásáról (21. cikk).

3.6.2 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az „Adatvédelem” c. 19. cikknek biztosítania kell, hogy az információk és dokumentumok tagállamok általi, a javaslat alapján végzett cseréje és továbbítása tükrözze az adatvédelemmel kapcsolatos uniós elveket.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Gondoljuk újra az oktatást – beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében

(COM (2012) 669 final)

(2013/C 327/12)

Előadó: **Mário SOARES**

Társelőadó: **Pavel TRANTINA**

2012. november 20-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Gondoljuk újra az oktatást – beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében

COM(2012) 669 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2013. június 26-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 10-i ülésnapon) 154 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB általában véve támogatja az Európai Bizottság kezdeményezését, különösen a fiatalok munkanélkülisége elleni küzdelemre irányuló törekvését. Úgy véli azonban, hogy a közlemény tartalma nincs összhangban a címével („Gondoljuk újra az oktatást”).

1.2 A jelenlegi gazdasági és szociális válság miatt szűkülnek az Európai Unió tagállamainak költségvetési lehetőségei, különösen azokéi, amelyek költségvetési kiigazítási programok alanyai. Ezt a helyzetet tovább súlyosbítja, hogy magának az Uniónak a költségvetése is csökken. Az EGSZB figyelmeztet annak veszélyére, hogy az oktatásra szánt költségvetés lefaragása miatt a szükségesnek tartott kezdeményezések és javaslatok megmaradnak a szándéknyilatkozat szintjén.

1.3 Az EGSZB, annak tudatában, hogy jelentős hiányosságok vannak az oktatási rendszerekben, amelyeket sürgősen orvosolni kell, illetve hogy haladéktalanul meg kell oldani az iskola és a munka világa közötti átmenet kérdését, az alábbi javaslatokat fogalmazza meg:

Az európai intézmények figyelmébe

1.3.1 Vizsgálják felül az oktatással és képzéssel kapcsolatos adatok gyűjtésének, ismertetésének és értelmezésének módját, biztosítva azok átláthatóságát és összehasonlíthatóságát.

1.3.2 Vizsgálják felül a jelenlegi európai oktatási folyamatokat és a létező különféle eszközöket is, valamint különösen a minőségbiztosításra vonatkozó európai szabványokat és iránymutatásokat (angol rövidítéssel: ESGQA).

1.3.3 Hajtsák végre az itt javasolt intézkedéseket, és építsék azokat be más, olyan kezdeményezésekbe is, amelyek a fiatalok munkaerő-piaci beilleszkedését célozzák, különös tekintettel a foglalkoztatást és a vállalkozói szellemet előmozdító „Mozgásban az ifjúság” cselekvési programra.

1.3.4 Gondoskodjanak róla, hogy az Unió következő költségvetése tartalmazza a program egésze – különösen a közel-múltban elfogadott ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés – számára szükséges előirányzatokat.

A tagállamok figyelmébe

1.3.5 Jövőorientált módon vizsgálják felül és/vagy tegyék naprakésszé a foglalkoztatással és a színvonalas közszolgáltatásokkal kapcsolatos politikákat, abból a megfontolásból, hogy az oktatással kapcsolatos célok teljes mértékű eléréséhez az ágazatban végrehajtott beruházásokat ki kell egészíteni a fenntartható növekedést és jólétet előmozdító munkaügyi, szociál- és gazdaságpolitikákkal. Biztosítsák eközben a szociális partnereknek és a civil társadalom más szervezeteinek teljes körű részvételét ebben a folyamatban.

1.3.6 Ösztönözzék az oktatási politikák és programok kiegészítését a vállalkozói készségek megszerzésével, amihez adott esetben az iskolában tanultakat ki lehetne egészíteni vállalati képzéssel és a vállalkozások arra való motiválásával, hogy vegyenek részt az iskolák által indított kezdeményezésekben.

1.3.7 Támogassák, hogy az iskolák indítsanak duális oktatási és képzési rendszereket, amelyek a tantermi oktatást munkahelyi tapasztalatszerzéssel egészítik ki. Hívják fel az oktatásért felelős hatóságok és a vállalkozások figyelmét ezen kezdeményezések jelentőségére.

1.3.8 Sürgősen vizsgálják felül a szakoktatás és -képzés, valamint a munka világa közötti kapcsolatot, hogy jobban megértsék az esetleges hiányosságokat, és olyan szakképzéseket szervezzenek, amelyek valóban megfelelnek a munkaerőpiac igényeinek.

1.3.9 Garantálják mindenki számára az egész életen át tartó tanuláshoz és a képzettségi szint javításához (továbbképzés és átképzés) szükséges feltételeket, tiszteletben tartva a színvonalas és egész életen át tartó tanuláshoz való jogot.

1.3.10 Ismerjék el és használják ki kreatív és innovatív módon a nem formális tanulást, népszerűsítsék a formális rendszeren kívül megszerzett kompetenciákat és ösztönözzék a nem formális és a formális tanulás egymást kiegészítő jellegét, eközben pedig mozdítsák elő az esélyegyenlőséget.

1.3.11 Fogadjanak el olyan közös szabványokat és elveket, amelyek lehetővé teszik minőségi kritériumok meghatározását a nem formális tanulás elismerését és validálását garantáló rendszerek számára.

1.3.12 Fektessenek be jó tanárok képzésébe és felvételébe, javítsák tudományos és szakmai képzettségük szintjét, törekedjenek a nemek egyensúlyának garantálására a tanárok felvétele során, illetve biztosítsanak számukra megfelelő munkakörülményeket, fizetést és karrierlehetőségeket, hogy vonzóbbá tegyék a tanárszakmát a fiatalabb nemzedékek számára.

1.3.13 Az oktatásra és a képzésre szánt kiadásokat tekintésük a jövőbe történő befektetésnek és állandó feltételnek ahhoz, hogy teljesíteni tudják azt a kötelezettséget, hogy színvonalas és hasznos oktatást biztosítsanak mindenki számára, és kerüljék az ezt akadályozó megszorításokat.

1.3.14 Az oktatáspolitikai kialakításába és nyomon követésébe, valamint az esetleges problémák azonosításába be kell vonni az összes érdekelt felet (köztük a fiatalok és a közösségek szervezeteit, az iskolákat és a tanárokat, a szülőket és nevelőket, valamint a vállalatokat és a szakszervezeteket), akiknek ugyanígy részt kell vállalniuk a fiatalok oktatásában, képzésében és a társadalomba való integrálásában is. Eközben világos célokat kell meghatározni, továbbá rendszeres értékeléseket végezni és elegendő forrást biztosítani a fenntarthatóság garantálásához.

A szociális partnerek figyelmébe

1.3.15 Vállalják fel annak felelősségét, hogy megfelelően végrehajtsák a 2012–2014 közötti időszakra szóló közös munkaprogramjuk keretében elfogadott, az ifjúság foglalkoztatásával kapcsolatos intézkedés keretrendszerét, amely az általános foglalkoztatási szint növelése érdekében kiemelt figyelmet fordít az oktatás, a fiatalok elvárásai és a munkaerőpiac igényei közötti kapcsolatra, és eközben tekintettel van annak folyamataira, ahogyan a fiatalok kikerülnek az iskolából a munkaerőpiacra.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB gyakran foglalkozik az oktatás témájával, ezért üdvözlí, hogy az Európai Bizottság közleménye kijelenti: „az oktatásra és képzésre irányuló beruházás elengedhetetlen a

növekedés és a termelékenység javításához”⁽¹⁾. Ugyanakkor az EGSZB osztja a dokumentumban kifejtett amiatti aggodalmat, hogy az európai munkaerőpiacok jelentős változásokon mennek keresztül, és emiatt még nagyobb szükség van az oktatási rendszerek átalakítására a feltárt hiányosságok vagy hibák kijavítása érdekében.

2.2 Az EGSZB számos véleményében⁽²⁾ szót emelt az oktatásnak mint alapvető emberi jognak az elismerése mellett, azzal érvelve, hogy az oktatás központi célja továbbra is az, hogy megtanítsák, hogyan lehet olyan szabad, kritikus gondolkodású és független polgárokká válni, akik képesek hozzájárulni a társadalom fejlesztéséhez, amelyben élnek, és tudatában vannak annak, hogy közősek az értékeik és a kultúrájuk.

2.3 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a tanárképzésben figyelmet kell fordítani a korszerű kommunikációs készségekre, amelyek révén az iskolai élet hasznossá és érdekessé tehető⁽³⁾.

2.4 Az EGSZB egyetért azzal is, hogy sürgősen koherens és átfogó politikai válaszokat kell találni néhány alapvető problémára. Ilyen például a folyamatosan magas iskolaelhagyási arány Európában, a munkavállalók részvételének csökkenése az egész életen át tartó képzésben, az, hogy több millióan továbbra is alacsony iskolázottsági szintet érnek el, a 15 éven aluliak nem tudnak megfelelően olvasni, illetve egyes uniós országokban fiatalok tömegei munkanélküliek.

2.5 Az EGSZB azonban attól fél, hogy a közleményben javasolt kezdeményezések meghiúsulnak a válság által sújtott európai országok realitásainak árnyékában. A – különösen az oktatásra és a képzésre szánt – költségvetés csökkentése megnehezítheti a diákok közt fennálló alapvető egyenlőtlenségek kijavítását és a mindenki számára elérhető színvonalas oktatás előmozdítását⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ COM(2012) 669 final.

⁽²⁾ HL C 161., 2013.6.06. 67-72. o.; HL C 161., 2013.5.06. 27-34. o.; HL C 11., 2013.1.15. 8-15. o.; HL C 299., 2012.10.04. 97. o.; HL C 191., 2012.6.29. 103. o.; HL C 76., 2013.3.14., 1. o.; HL C 181., 2012.6.21., 154. o.; HL C 143., 2012.5.22., 94. o.; HL C 181., 2012.6.21., 143. o.; HL C 68., 2012.3.06., 11. o.; HL C 318., 2011.10.29., 50. o.; HL C 68., 2012.3.06., 1. o.; HL C 318., 2011.10.29., 142. o.; HL C 318., 2011.10.29., 1. o.; HL C 132., 2011.5.03., 55. o.; HL C 21., 2011.1.21., 66. o.; HL C 255., 2010.9.22., 81. o.; HL C 318., 2009.12.23., 113. o.; HL C 128., 2010.5.18., 10. o.; HL C 224., 2008.8.30., 100. o.; HL C 204., 2008.8.09., 95. o.; HL C 151., 2008.6.17., 45. o.; HL C 218., 2009.9.11., 85. o.; HL C 151., 2008.6.17., 41. o.

⁽³⁾ Felmérés az iskolák körében: Az ikt az oktatásban (<https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/51275>).

⁽⁴⁾ Az UNESCO által 2012-ben az „Oktatást mindenkinek” kezdeményezésről (EFA) készített nyomkövetési jelentés amellett, hogy elítéli, hogy megtorpant az EFA céljainak elérésére irányuló folyamat, arra a következtetésre jut, hogy az oktatási rendszerek számára elegendő és hosszú távú finanszírozást kell biztosítani ahhoz, hogy a polgárok számára pozitív eredményeket tudjunk felmutatni. Az OECD eközben a közelmúltban több nyilatkozatban is jelezte, hogy a minőségre és az egyenlőségre koncentráló közoktatás a legjobb eszköz arra, hogy a kormányok megtakarítást érjenek el, miközben megfelelő beruházásokat hajtanak végre. A leghátrányosabb helyzetű közösségeket és személyeket is be kell azonban vonni, hiszen csak így beszélhetünk színvonalas oktatási rendszerről (Education International–OECD konferencia: „Quality and dialogue key to public education”, 2013. február 4.).

2.6 Bár az oktatás tagállami kompetenciaterület, az Európai Uniónak is fontos szerep jut, amit akár a különböző oktatási minisztériumok közötti nyitott koordinációs mechanizmus, akár az európai szintű adatgyűjtési rendszerek használatával, vagy különféle európai oktatási kezdeményezések – például a bolognai vagy a koppenhágai folyamat, a bruges-i közlemény, az európai kreditátviteli és -gyűjtési rendszer (ECTS), az európai szakképzési kreditrendszer (ECVET), az európai képesítési keretrendszer (EQF), valamint a minőségbiztosításra vonatkozó európai szabványok és iránymutatások (ESGQA) ⁽⁵⁾ – révén tölthet be.

2.7 Jogos az a civil társadalom széles rétegei által kifejezésre juttatott aggodalom, hogy a fiatalok jelenlegi képességei nincsenek összhangban a vállalatok szükségleteivel, nehéz az átmenet az iskola és a munka világa között, illetve nehéz munkanélküliség után újból munkába állni. Ez megoldásra vár. Az EGSZB ezért különösen üdvözlí az Európai Bizottság döntését, hogy megerősíti a kapcsolatokat az oktatási intézmények és a vállalatok között, előmozdítja az olyan közös kezdeményezéseket és fellépéseket, amelyek megkönnyítik az iskolából a munka világába való átmenetet, csökkentik a mobilitás korlátait az EU-ban, határozottan javítják a munkaerőpiac működését, és garantálják az esélyegyenlőséget. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyenek előrelépéseket ebben az irányban, ügyelve arra, hogy fenntartsák az európai szociális modellt és erősítsék a társadalmi kohéziót.

2.8 Az EGSZB üdvözlí az ifjúság foglalkoztatásával kapcsolatos intézkedésnek a szociális partnerek által a 2012–2014 közötti időszakra szóló közös munkaprogramjuk alapvető részeként kialakított keretrendszerét, amelyet először a 2013. március 14-i háromoldalú szociális csúcstalálkozón ismertettek.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság kiemelt figyelmet szentel a fiatalok munkanélkülisége elleni küzdelemnek négy kulcsfontosságú területen: a magas színvonalú oktatás és képzés, a munkavégzésen alapuló gyakorlati képzés alkalmazása, a szakmai gyakorlatok és a duális képzési formák, valamint a partnerségeknek egy közös cél elérése érdekében történő megerősítése terén.

3.2 A közlemény címe olyan törekvést sejtet, amit a tartalom nem támaszt alá – ennek oka valószínűleg az, hogy az Európai Bizottság egyetlen célra kívánta koncentrálni a figyelmét. Az EGSZB mindazonáltal úgy véli, hogy a közlemény mehetett volna messzebb, és foglalkozhatott volna olyan sürgető kérdésekkel/kihívásokkal, mint a jelenlegi demográfiai helyzet Európában, vagy az energia és a migráció kérdése, amelyek mind összetettebb válaszlépéseket igényelnek. A jövőben ugyanígy

figyelmet kellene fordítani olyan megfontolásokra is, mint amelyeket a közelmúltban az ENSZ és az UNESCO tett közzé ⁽⁶⁾.

3.3 Az Európai Bizottság javaslatát illetően az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy veszélyes az oktatásra úgy tekinteni, mint a kizárólag a munka világában használható kompetenciák fejlesztésének és a foglalkoztathatóság növelésének eszközeire ⁽⁷⁾. Az EGSZB megerősíti, hogy hisz abban, hogy a foglalkoztathatóság nemcsak az alapkészségek és a gyakorlati tapasztalatok megszerzésének a függvénye, hanem olyan tulajdonságoknak és attitűdöknek is, mint az aktív polgárság, a személyes fejlődés vagy a jólét. Emiatt, bár az oktatás újraértékelése során a foglalkoztathatóságot fejlesztendő célkitűzésnek lehet tekinteni, azt nem szabadna túlságosan szűken értelmezni.

3.4 Az EGSZB rámutat, hogy ahhoz, hogy az oktatás teljes mértékben teljesítse a tőle elvárt célokat, az ebbe az ágazatba történő beruházásokat olyan munkaerő-piaci, szociális és gazdaságpolitikáknak kell kísérniük, amelyek támogatják a fenntartható növekedést és a jólétet. Az EGSZB már korábban javasolta az EU és a tagállamok számára, hogy – különösen a válságra való tekintettel – vegyék fontolóra a foglalkoztatással és a színvonalas közszolgáltatásokkal kapcsolatos politikák jövőorientált felülvizsgálatát és/vagy naprakészre tételét, és eközben fordítsanak több figyelmet bizonyos csoportokra (a gyermekekre, a különleges bánásmódot igénylőkre, a migránsokra stb.), illetve mindezekbe a politikákba építsék bele a nemi dimenziót és a szervezett civil társadalom teljes körű részvételét ⁽⁸⁾.

3.5 Annak elismerése, hogy a munkaerőpiac által jelenleg igényelt és a fiatalok és a munkavállalók által jellemzően birtokolt kompetenciák nem felelnek meg egészen egymásnak, még sürgősebbé teszi az oktatás és a munka világának összekapcsolását úgy, hogy megszűnjön ez a különbség. Az EGSZB eközben elismeri, hogy a tanulás és a munkavégzés nem történik és nem is történhet egyazon időben.

3.6 Az EGSZB üdvözlí az Európai Tanács által a közelmúltban hozott döntést, amely szerint létrehoz egy „ifjúsági garanciát”, amelynek célja annak biztosítása, hogy minden 25 év alatti fiatal számára a tanulmányok befejezését vagy a munkanélkülivé válást követő négy hónapon belül ajánljanak fel tisztességes munkát, továbbképzést vagy szakmai gyakorlatot.

⁽⁶⁾ Az UNESCO párizsi székhelyén (2013. február 12–14-én) tizenkét nemzetközi oktatásügyi szakértő megkezdte a szervezet által a 20. században az oktatás tárgyában készített legfontosabb jelentéseknek a legutóbbi, alapvető társadalmi változások fényében történő kritikai felülvizsgálatát. A vizsgált dokumentumok az alábbiak: Edgar Faure: *Learning to Be* (1972); Jacques Delors jelentése: *Learning: the Treasure Within* (1996) www.unesco.org.

⁽⁷⁾ A „foglalkoztathatóság” és a „munkahelyteremtés” nem ugyanaz, és nem egyazon fogalmat írnak le. Míg a munkahelyteremtés összetett jelenség, amelynek része az állam, a vállalkozók és a munkavállalók közös felelősségvállalása, ami szükségessé teszi a szociális párbeszédet és a tárgyalást, addig a foglalkoztathatóság majdnem kizárólag a munkát keresők egyéni felelősségére utal.

⁽⁸⁾ HL C 18., 2011.1.19., 18. o.

⁽⁵⁾ A rövidítések a kezdeményezések angol nevére utalnak.

3.7 Az EGSZB rámutat viszont arra, hogy a munkanélküliség jelenlegi mértéke nem csupán a fiatalokat sújtja, hanem az idősebb munkavállalókat is. Ki kellene használni ezért ezeknek a munkavállalóknak a tudását arra, hogy segítsék a fiatalokat a munka világába való beilleszkedésben, illetve hogy átadják a különféle tapasztalatok útján megszerzett ismereteiket.

3.8 Az EGSZB sajnálja, hogy az Európai Bizottság nem használta ki az alkalmat arra, hogy elismerje a nem formális tanulás által a formális oktatás kiegészítéseként betölthető szerepet, és felhívja a figyelmet a strasbourg szimpózium arra irányuló kérésére, hogy alakítsák ki a nem formális tanulás európai elismerésének hosszú és középtávú folyamatát ⁽⁹⁾.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Transzverzális és alapkészségek

4.1.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy „célzott erőfeszítésre van szükség a transzverzális készségek fejlesztésének területén (...), különösen a vállalkozói készségek területén”. Úgy véli azonban, hogy az első lépésnek mindenki számára az alapvető készségek megszerzésének kell lennie. Az EGSZB egyetért azzal is, hogy a nyelvtanulásnak továbbra is különös figyelmet kell szentelni. Valójában egy jó alapképességeket és átfogó készségeket (mint a csapatmunka, több nyelv ismerete, az informatikai eszközök használata, a vélemény alkotására és kinyilvánítására való képesség, részvétel a döntéshozatalban stb.) szerzett fiatalnak talán kevesebb nehézséget okoz az, hogy elhelyezkedjen a munkaerőpiacon és sikeres legyen a vállalkozói világban.

4.1.2 A vállalkozói készségek kétségtelenül fontos elemet jelentenek, amennyiben nem kizárólag a vállalkozásalapításra irányulnak. Vállalkozói szellem nélkül nem lehet nagy dolgokat elérni, különösen a jelenlegihez hasonló nehéz időszakokban. Üdvözlendő ezért az, hogy ezeket a kompetenciákat a szakpolitikák és az oktatási programok részévé teszik.

4.1.3 A vállalkozói szellem kialakításához a tantervekkel kapcsolatos kérdéseken túlmenően fontos lehet a vállalatoknál vagy szervezeteknél való tanulás lehetősége, valamint a vállalatok és szervezetek részvételének ösztönzése az iskolák által indított kezdeményezésekben. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak világosabb módon kellene megfogalmazniuk, hogy mit jelent az „egyenlő hozzáférés a megfelelő képzéshez és az aktív életre való felkészítő programokhoz”, és koherens mutatókat kellene kialakítaniuk a különböző szintű összehasonlítás és az eredményeknek a szociális partnerek és a civil társadalom részvételével történő értékelése érdekében.

⁽⁹⁾ A 2011. november 14. és 16. között megtartott szimpóziumot az Európai Bizottság és az Európa Tanács közösen szervezte néhány olyan ifjúsági szervezettel együttműködve, mint az Európai Ifjúsági Fórum, a JUGEND für Europa – a „Fiatalok lendületben” programért felelős német nemzeti ügynökség –, valamint a SALTO képzési és együttműködési erőforrásközpont. (http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Policy/STATEMENT_Symposium_participants_160312.pdf).

4.1.4 Az EGSZB mindazonáltal úgy véli, hogy a vállalkozói szellem csak akkor képes teljes potenciálját kibontakoztatni, ha együttműködési készség és csapatszellem is kiegészíti. Az oktatásnak ezeket is ki kellene alakítania a gyermekekben és a fiatalokban.

4.1.5 Az oktatási rendszereknek továbbra is kiemelt figyelmet kell szentelniük a „STEM”-tárgyak ⁽¹⁰⁾ (a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika) tanításának, mivel azok továbbra is a technológiák és a technológiai fejlődés dominanciája által jellemzett társadalom középpontjában állnak, illetve mivel a magasan képzett és jelentős tudományos ismeretekkel rendelkező munkavállalók iránti kereslet a jövőben is nagy lesz ⁽¹¹⁾. Az is fontos azonban, hogy ezeket a témákat barátságosabb és kreatívabb, tehát vonzóbb módon kezeljék, ami megkönnyíti a nemek jobb és megfelelőbb egyensúlyának kialakulását ⁽¹²⁾.

4.1.6 A dokumentum nem utal a válság és a kiigazítási politikák által a tudományra, a kutatásra és azok szereplőire (kutatók, tudósok, egyetemek) kifejtett hatásokra, sem pedig az „agyelszívásra”, amellyel jelenleg az EU számos tagállama szembesül. Az EGSZB számos véleményében ⁽¹³⁾ szolt annak jelentőségéről, hogy történjen előrelépés az Európai Kutatási Térség teljes körű megvalósulása irányában. Kijelentette azt is, hogy a kutatók, a tudományos ismeretek és a technológia szabad áramlásának a belső piac „ötödik szabadságává” kellene válnia.

4.2 Szakmai készségek

4.2.1 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság aggályát az oktatás és a munkaerőpiac igényei közötti összhang hiányát illetően. Világos, hogy a munkaerőpiacnak meg nem felelő oktatási rendszer tökéletlen készségeket, és ami még ennél is rosszabb, munkanélküliséget eredményezhet ⁽¹⁴⁾. Az EGSZB elismeri, hogy nagyobb figyelmet kell szentelni a szakoktatás és -képzés felülvizsgálatának, valamint az ezek és a munkaerőpiac közötti kapcsolatok jobb megértésének ahhoz, hogy az előbbiek jobban megfeleljenek az utóbbi igényeinek. Kiemeli azt is, hogy a szociális partnerek és a szervezett civil társadalom részvétele elengedhetetlen a munkaerőpiacnak megfelelő szakképzés kialakításához ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ Angol nyelvű rövidítés.

⁽¹¹⁾ A CEDEFOP szerint 2020-ig a magasan képzett munkavállalók iránti kereslet 16 millióval, a közepesen képzettek iránti 3,5 millióval nőhet, az alacsony képzettségűek iránti kereslet pedig 12 millióval csökkenhet.

⁽¹²⁾ Néhány tagállam számos projektje kimutatta, hogy a matematika oktatását vonzóbbá lehet tenni.

⁽¹³⁾ HL C 95., 2003.4.23., 8. o.; HL C 218, 2009.9.11., 8. o.; HL C 306, 2009.12.16., 13. o.; HL C 132, 2011.5.03., 39. o.; HL C 318, 2011.10.29., 121. o.; HL C 181, 2012.6.21., 111. o.; HL C 299, 2012.10.04., 72. o.; HL C 229, 2012.7.31., 60. o.; HL C 44, 2013.2.15., 88. o.; HL C 76, 2013.3.14., 43. o.; HL C 76, 2013.3.14., 31. o.

⁽¹⁴⁾ Az UNESCO-nak a technológiai oktatás és a szakképzés tárgyában készült átdolgozott ajánlása rámutat, hogy tekintettel a korunkat jellemző – akár folyamatban levő, akár előre látható – óriási tudományos, technológiai és társadalmi-gazdasági fejlődésre, különösen a globalizációra és az információs és kommunikációs technológiai forradalomra, a műszaki és a szakképzést minden államban az oktatási folyamat alapvető részévé kell tenni (UNESCO, 2001).

⁽¹⁵⁾ Memorandum on Cooperation in Vocational Education and Training in Europe – Berlin, 2012. december 10–11.

4.2.2 Az ikt-kkal kapcsolatos készségek oktatása és azok elismerése igen nagy jelentőséggel bír a munkaerőpiac tekintetében. Ezért olyan megfelelő programokba kell beruházni, amelyek – a szakképzés és a felsőoktatás szintjén – biztosítják ezeket a készségeket, különösen a fiatal nők számára. Az EGSZB támogatja azt a javaslatot, hogy az ikt-kkal kapcsolatos készségek oktatásáért és elismeréséért európai minőségi védjegyet hozzanak létre az iparág számára.

4.2.3 Az EGSZB megerősíti, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy olyan tudással és készségekkel rendelkezzen, amelyeknek köszönhetően teljes mértékben részt vehet a munka világában és a társadalomban. A szakképzéshez való jog nem csupán a fiatalokat illeti meg, akik később lépnek majd a munkaerőpiacra, hanem minden munkavállalót. Annak köszönhetően naprakész tudással rendelkezhetnek, és megfelehetnek a folyamatban lévő változások által állított kihívásoknak. A foglalkoztathatóság nem a fiatalok előjoga

4.2.4 A munkahelyi képzés és különösen a tantermi oktatást a szakmai gyakorlattal vegyítő duális képzési rendszerek fontos szerepet tölthetnek be a munkahelyteremtéshez szükséges változások alakításában⁽¹⁶⁾. Eközben pedig az oktatási rendszer részét is kell képezniük, ami megköveteli az egyes felek szerepének tisztázását. Alapvető jelentőségű az iskolák és a vállalatok figyelmének felhívása erre az oktatási módszerre⁽¹⁷⁾.

4.3 A nyitott és rugalmas tanulás ösztönzése

4.3.1 Annak elismerése, hogy a modellek eddig soha nem látott gyorsasággal változnak (átmenet az ipari társadalomból a tudás társadalomába, illetve abból a hálózati társadalomba) kreatívabb és innovatívabb megközelítést követel meg, amely összeköti az élet és a tevékenységek különböző területeit, elismeri és értékeli a sikereket, hidakat épít a kultúra, az általános és a szakképzés, valamint a munkaerőpiac között, előmozdítja a nem formális és a formális tanulás egymást kiegészítő jellegét, eközben pedig támogatja az esélyegyenlőséget.

4.3.2 A tanulás ösztönzésének akkor van értelme, ha az egyéneknek lehetőségük van kihasználni a tanulás lehetőségét, és ha annak sikeressége nem kizárólag attól függ, hogy az egyes személyek mennyi erőfeszítésre képesek, és mennyire lenne szükségük. Ennek hiányában azok a csoportok, amelyek már most is hátrányos helyzetben vannak vagy a perifériára szorultak, továbbra is kollektív szegregáció alanyai lesznek. Az EGSZB ezért növekvő aggodalommal állapítja meg, hogy a felnőtteknek szóló oktatási programokban való részvétel szintje igen alacsony: az Európai Bizottság szerint az EU-ban a felnőtteknek átlagosan 8,9 %-a vesz részt az egész életen át tartó tanulásban, és ez az arány hét tagállamban alig éri el az 5 %-ot.

⁽¹⁶⁾ A közlemény az alábbi, növekedési potenciállal rendelkező ágazatokat említi: információs és kommunikációs technológiák (ikt), egészségügy, alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák, személyeknek és vállalatoknak nyújtott szolgáltatások, tengergazdaság, illetve a „zöld” ágazatok és azok, amelyek jelentős átalakuláson mennek keresztül és képzettebb munkaerőt igényelnek.

⁽¹⁷⁾ Az ausztriai duális rendszer kísérlete példa olyan bevált gyakorlatra, amely megérdemelné, hogy alaposan elemezzék a megvalósításhoz szükséges feltételeket és a közben elért eredményeket.

4.3.3 Javítani kell az iskolán kívül szerzett ismeretek (nem formális tanulás) elismerésének jelenleg túlságosan a formai jellegét előtérbe helyező folyamatait. Ki kell emelni azt is, hogy a döntést az érintett szociális partnerekkel és a civil társadalom más szervezeteivel való egyeztetésnek kell megelőznie, valamint hogy az elismerés minőségét az államnak kell garantálnia. Az elismerési eljárások hatékonyabban segíthetik a nem formális oktatás előnyeinek láthatóbbá tételét, különösen a szociális partnerek körében. Fontos az is, hogy minél szélesebb körű és minél könnyebben érthető információkat nyújtsanak a készségek elismertetésének és validálásának módjairól, hogy azok mindenki számára hasznosak legyenek.

4.3.4 Egy olyan időszakban, amikor – különösen a fiatalok körében – magas a munkanélküliség, Európa számára közép- és hosszú távon is alapvető kihívást jelent a készségek megszerzésének nyitabb és rugalmasabb módon történő felülvizsgálata. Ahhoz, hogy megfeleljenek ennek a kihívásnak, a tagállamoknak többek között az alábbiakat kell teljesíteniük:

- a) mindenki számára biztosítaniuk kell a készségek bővítését és a magasabb képesítést megkövetelő munkahelyek megszerzését lehetővé tevő egész életen át tartó tanulásban való részvétel feltételeit, megvalósítva így az Európa 2020 stratégia „inkluzív növekedés” célkitűzését;
- b) lehetővé kell tenniük a fiatalok számára, hogy igénybe vegyék pályaválasztási tanácsadók támogatását;
- c) gyakorlatorientált, innovatív és kreatív, a szociális párbeszéd keretében kidolgozott kezdeményezések révén javítaniuk kell a munkaerőpiacon jelen lévő vagy az arra kilépni szándékozó, nem elegendően magas iskolai vagy iskolán kívüli végzettséggel rendelkezők képzését (továbbképzés vagy átképzés). Ezeknek a kezdeményezéseknek tekintettel kell lenniük az érintett munkavállalók korára, tapasztalataira és ismereteire;
- d) rögzíteniük kell a színvonalas tanúsított képzéshez való jogot, meghatározva egy évenkénti képzési óraszámot, amelyre minden munkavállaló jogosult, függetlenül képzettségi szintjétől vagy a munkaszerződésének típusától;
- e) ösztönözniük kell készségfejlesztési tervek kidolgozását a vállalkozásokban, a munkavállalók és a vállalkozók közös részvételével, szem előtt tartva a vállalatok – különösen a kkv-k – helyzetét, és így megfelelően az európai szintű szociális partnerek által megkötött megállapodásoknak;
- f) támogatniuk kell azokat a kezdeményezéseket, amelyek célja a formális oktatási rendszeren kívül megszerzett készségek láthatóságának fokozása, a nem formális tanulás elismerésének erősítése és az ilyen képzés minőségének garantálása.

4.3.5 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság szándékát, hogy létrehozza a készségek és képesítések európai térségét, amely nagyobb összhangot és átláthatóságot tesz lehetővé a készségek és a képesítések EU-n belüli elismerése terén.

4.4 Az európai tanárok és oktatók támogatása

4.4.1 Az EGSZB egyetért a közleménnyel, amely elismeri az oktatók és tanárok alapvető szerepét a képzés javításában és a gyermekek és fiatalok arra való ösztönzésében, hogy megszerezzék mindazokat a készségeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megfelelhessenek a globalizáció állította kihívásoknak. Ezért szükséges és hasznos stratégiát jelent a jó tanárok és oktatók képzésébe és felvételébe való beruházás.

4.4.2 Az azonban, hogy a jó tanárokon és oktatókon sok múlik, nem jelenti azt, hogy a tanítás önmagában meghatározza a diákok tanulását. Nem szabad alábecsülni az oktatás környezetét jelentő társadalmi-gazdasági körülményeket sem.

4.4.3 A széles körű és mélyreható gazdasági, társadalmi és technológiai változásokra való tekintettel nagyon fontos, hogy a tanári szakmát kulcselemnek tekintsük a magas színvonalú, napjaink követelményeihez alkalmazkodni képes oktatás előmozdításában. Ez azt jelenti, hogy e cél eléréséhez alapvető jelentőséget kap a tanárok tudományos és szakmai képzésének javítása és az olyan fizetési és karrierfeltételek biztosítása, amelyek vonzóbbá teszik ezt a szakmát a fiatalok számára. Rettentő fontos még az is, hogy a nemek aránya kiegyenlítettebb legyen a tanárok felvétele során.

4.4.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy az oktatók felvétele során kívánatos lenne szem előtt tartani a sokféleséget, főként az etnikai hovatartozás, a kultúra, a vallás, az életkor stb. tekintetében. Ezenkívül a személyek szabad mozgásának és a bevándorlásnak az összefüggésében kiemelt fontossággal bír a nyelvtudás és az interkulturális kommunikációs készségek megszerzése, mind a gyermekek, mind a fiatalok, mind a tantestület körében, annak érdekében, hogy különböző anyanyelvűek között is javuljon az együttműködés. A tanároknak megfelelő képzést kell kapniuk ahhoz, hogy együtt tudjanak dolgozni az iskolában lemaradó, szükséghelyzetben lévő, kockázatos társadalmi övezetekben élő, vagy kirekesztett diákokkal is. Olyan tanárookra van tehát szükség, akik képesek beilleszkedni egy multikulturális és sokrétű tanulási környezetbe ⁽¹⁸⁾.

4.5 Az oktatás finanszírozása

4.5.1 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság azzal, hogy vitát kezdeményez a legfontosabb szereplőkkel az oktatásba való beruházás előnyeiről, kötelezettséget vállal arra, hogy nagyobb figyelmet fordítson az oktatás finanszírozására ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁸⁾ HL C 151., 2008.6.17., 41. o., HL C 218., 2009.9.11., 85. o.

⁽¹⁹⁾ Az UNESCO közzétett egy új tanulmányt, amelyben elemzi a vállalatok és magánalapítványok hozzájárulását az oktatáshoz. Ez kimutatja, hogy az említett szereplők hozzájárulása évente összesen alig éri el a 683 millió USD értéket. Összehasonlításképpen: mindez a világ két legnagyobb kőolajvállalata profitjának 0,1 %-át teszi ki, és két Airbus A380-as repülőgép árával egyenlő. Elenyésző mértékű hozzájárulásról van szó ahhoz képest, hogy évente 16 milliárd dollár lenne szükség annak biztosításához, hogy minden gyermek járjasson általános iskolába. Előadás a davosi fórumon, 2013. január 23-án.

Támogatja azt a szándékot is, hogy a szociális partnerekkel közösen megvizsgálják a színvonalas munkahelyi képzés kínálatának növelését.

4.5.2 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy a tagállamok nemzeti szintű vitákra ösztönöznek az oktatás és a képzés fenntartható finanszírozásának mechanizmusairól. Annak ellenére azonban, hogy ilyen figyelmet kap, az oktatás és a képzés számos tagállamban csökkenő finanszírozásban részesül ⁽²⁰⁾. Az EGSZB kiemeli annak jelentőségét, hogy a szociális partnerek és a civil társadalom más szereplői széles körben és állandó jelleggel részt vegyenek a teljes folyamatban. Üdvözlöi az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy az oktatási ágazat – és különösen a szakoktatás és -képzés – társfinanszírozásába bevonják a magánszektor, azonban ezzel párhuzamosan egyértelmű kritériumok meghatározását javasolja a különböző szektorok (a köz-, a magánszektor és egyéb ágazatok) ezzel kapcsolatos felelősségének megosztása kapcsán. Ez nem vezethet ahhoz, hogy az állam többé nem lesz felelős a nemzeti és a nemzetközi szinten a megfelelő finanszírozás és a mindenki számára elérhető színvonalas oktatás garantálására vállalt kötelezettségének teljesítéséért ⁽²¹⁾.

4.5.3 Az EGSZB határozottan megerősíti, hogy a fiatalok mobilitása szempontjából nagy szerepük van az olyan programoknak, mint az Erasmus, az Erasmus Mundus és a Mozaik az ifjúság, amelyeknek a fiatalok személyes fejlődése, képességei és készségei terén tett hozzájárulása általánosan elismert. Emiatt az új többéves pénzügyi keretben meg kell erősíteni finanszírozásukat, valamint javítani kell a résztvevők kiválasztási folyamatát, hogy mindenki számára egyenlő, igazságos és valódi esélyeket lehessen biztosítani, a programok által ösztönözve bizonyos specifikus kockázati csoportokat a kezdeményezésekben való részvételre, és megoldásokat ajánlva az anyagi erőforrásokkal vagy a képzettséggel kapcsolatos akadályokra, amelyekkel számos diák és fiatal kénytelen szembenézni.

4.6 Partnerségek

4.6.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy nagy jelentősége van a különféle társadalmi szereplőkkel és csoportokkal való fokozott együttműködésnek az oktatás és a képzés terén. A partnerségek hasznos tapasztalatcserét tesznek lehetővé, és lehetőséget nyújtanak arra, hogy az oktatási folyamatba bevonjunk mindenkit, aki képes biztosítani és/vagy naprakésszé tenni sajátos készségeket, különösen a munkaerőpiac által keresetteket.

4.6.2 Az EGSZB kiemeli annak jelentőségét, hogy minden érdekelt felet (többek között fiatalok és közösségek szervezeteit, iskolákat és tanárokat, szülőket és nevelőket, vállalatokat és szövetségeket, helyi és regionális önkormányzatokat és más

⁽²⁰⁾ Az Eurydice jelentése: „Funding of Education in Europe 20–2012: The Impact of the Crisis” [Az oktatás finanszírozása Európában 2000–2012 között: A válság hatása] (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/147EN.pdf).

⁽²¹⁾ A mindenki számára elérhető magas szintű oktatás garantálása melletti elkötelezettség minden nemzeti alkotmányban szerepel, illetve nemzetközi szinten az oktatásról szóló, 1990. évi jomtieni UNESCO-világkonferencia zárónyilatkozatában és a 2000. évi New York-i ENSZ-konferencia millenniumi fejlesztési célkitűzéseiben is rögzítésre került. Utóbbit az EU összes tagállama aláírta.

nemzeti közhatóságokat) bevonjanak az iskolai életbe, egyértelmű célokat tűzzenek ki, rendszeres értékeléseket végezzenek és a fenntarthatóságot garantáló forrásokat biztosítsanak. Az EGSZB reméli, hogy az „Erasmus mindenkinek” program határozottan hozzájárul majd az oktatás minőségének garantálására és az esélyegyenlőség biztosítására törekvő szövetségek támogatásához, ösztönzéséhez és előmozdításához. Az oktatás holisztikus tevékenységként szakmai tanácsadással kiegészülő magas szintű pályorientációt követel meg. Ezenkívül terjeszteni kellene a számos iskolában követett legjobb gyakorlatokat, melyek szerint az iskolák tanítás után kulturális elfoglaltságok, ülések és továbbképzések központjaivá alakulnak át, és kínálatukkal a lakosság valamennyi korcsoportját és az összes társadalmi réteget megcélözzák.

4.6.3 Az EGSZB elismeri az ifjúsági szervezeteknek a fiatalok részvétele szempontjából jelentett értékét, valamint az ifjúságot

napjainkban sújtó hatalmas problémák kezeléséhez nyújtott hozzájárulását. Ezek közül a problémák közül természetesen kiemelkedik a fiatalok munkanélkülisége, amelynek magas szintje teljességgel elfogadhatatlan. Pozitív stratégia lehet partnerségek kialakítása ezekkel a szervezetekkel olyan „puha készségek” kifejlesztésének lehetővé tételére, mint például a szervezési, a kommunikációs, a vezetői, a kezdeményezőkézség vagy a nyelvismeret. Ennek feltétele azonban, hogy garantálva legyenek a folyamathoz szükséges források ⁽²²⁾.

4.6.4 Az EGSZB támogatja azt az elképzelést, hogy a tagállamokban alakítsanak ki ifjúsággarancia-rendszereket, amelyeket a többéves pénzügyi program keretében egy konkrét alapról finanszíroznának. Úgy véli azonban, hogy a 6 milliárd eurós összeg egyértelműen nem elegendő, mivel ennek egy részét már most is az Európai Szociális alap adja.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽²²⁾ A University of Bath/GHK egy 2012. évi jelentése kimutatta a formális oktatás hatását a fiatalok foglalkoztathatóságára, valamint rámutatott az ifjúsági szervezetek jelentőségére ebben a folyamatban.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerezésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről

(COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD))

(2013/C 327/13)

Előadó: **José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

2013. január 15-én az Európai Parlament és a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerezésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről

COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2013. március 26-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 173 szavazattal 52 ellenében, 28 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 Az Európai Bizottság által javasolt jogszabály-tervezet jogalapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 114. cikke képezi⁽¹⁾. Ezért a jogszabálytervezet feltételezhető célja a dohánytermékekre vonatkozó jogi rendelkezések közelítése a belső piac megfelelő működésének garantálása érdekében. Az irányelvjavaslat indokolásának 3.9.1. pontja megállapítja, hogy e jogalap kiválasztását a 2001/37/EK irányelv esetében az Európai Unió bírósága megerősítette⁽²⁾, ezért az megfelelő a jelen javaslat esetében is, amely a népesség egészségének a dohányzás kockázataival szembeni magas szintű védelmét célozza.

1.2 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) elviekben üdvözli ezt a jogalapot a javaslat célkitűzéseinek fényében, melyekkel az EGSZB teljes mértékben egyetért, és amelyek célja elsősorban az, hogy az emberek, különösen a fiatalok, ne kezdjék el a dohányzást. Az EGSZB ugyanakkor megjegyzi, hogy néhány alkalommal, például az Európai Parlament Jogi Bizottságában is, kétségek merültek fel e jogalappal kapcsolatban, különösen arra vonatkozóan, hogy a kitűzött célt a tagállamok kielégítő mértékben el tudják-e érni.

⁽¹⁾ Az EUMSZ 114. cikke:

„1. Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a 26. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.”

⁽²⁾ Lásd a C-491/01. sz., királynő kontra egészségügyi miniszter ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd és Imperial Tobacco Ltd ügyet.

1.3 Az EGSZB maradéktalanul egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az egészséghez való jognak elsőbbséget kell élveznie mindenfajta gazdasági megfontolással szemben. Ennek kapcsán az EGSZB határozottan támogatja, hogy indítanak felvilágosító és tudatosító programokat és kampányokat a nagyközönség számára azzal kapcsolatban, hogy a dohányzás milyen súlyosan károsítja az egészséget. Mindazonáltal továbbra is kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a javasolt intézkedések segítenek-e a fokozatos leszokásban. Ezért az EGSZB a szóban forgó intézkedés kiegészítését javasolja, hangsúlyozva az általános iskolákban és középiskolákban alkalmazott nevelési és tanácsadási stratégiák európai szintű jelentőségét, annak érdekében, hogy valamennyi gyermek és fiatal pontos, teljes körű és rendszeres információkhoz jusson a dohánytermékekről és azok káros következményeiről, valamint a környezeti dohányfüstnek való kitettség rákkeltő hatásairól⁽³⁾.

1.4 Az EGSZB leszögezi, hogy Unió-szerte jelentős számú munkahely kerül veszélybe a dohánytermelés és a kapcsolódó termékek előállításához, csomagolásához és kereskedelméhez kötődő értéklánc mentén valamennyi ágazatban. Az EGSZB szerint oda kell figyelni, hogy meg lehessen előzni ezeket a munkaerő-piaci kockázatokat, és nyomatékosan ajánlja, hogy a munkahelyek megtartása érdekében éljenek az átmeneti és szerkezetátalakítási intézkedések összes fellelhető formájával, különösképpen a munkavállalókat célzó képzési lehetőségekkel, illetve az újfajta termékeket gyártó vállalkozások és mezőgazdasági üzemek számára nyújtott tudományos, műszaki és innovációs támogatásokkal. Meg kell jegyezni, hogy a dohánytermesztés hozzájárul a vidéki foglalkoztatáshoz. Hatékonyan kell felhasználni a kohéziós és strukturális alapokat, a regionális alapokat, illetve a kutatási és innovációs alapokat azokban a

⁽³⁾ HL C 128., 2010.5.18., 89–93. o.

tagállamokban, amelyeket a legkeményebben érint ez a lehetséges szerkezetváltás, különösképpen a jelenlegi gazdasági válsággal összefüggésben.

1.5 Fennáll a veszélye, hogy az adóbevételek jelentősen csökkenni fognak, nem csupán az illegális kereskedelem növekedése, hanem a forgalom és az árak visszaesése miatt is. A dohányhoz kapcsolódó adók az Európai Unióban ma mintegy 100 milliárd eurót tesznek ki.

1.6 A bűnszövetkezetek kezében lévő illegális kereskedelem (csempészet és hamisítás) rohamosan növekedni fog, ami a legális dohányértékesítés visszaesését váltja ki. Ezáltal a dohányhoz kapcsolódó adóbevétel csökken, az egészségügyi és minőségi ellenőrzések hiányában veszélybe kerül a fogyasztók biztonsága, a kiskorúak pedig könnyebben hozzájutnak a dohánytermékekhez. Az Európai Unióban az illegális kereskedelem következtében (az OLAF adatai szerint) évente 10 milliárd euró adóbevétel esik ki ⁽⁴⁾, hiszen ma a csempésztett dohány értékesítése az uniós eladások 10 %-át teszi ki ⁽⁵⁾. Az EGSZB csak üdvözlölni tudja, hogy az Egészségügyi Világszervezet Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezménye részeként nemrég aláírták a dohánytermékek illegális kereskedelmének felszámolásáról szóló jegyzőkönyvet, amelyben a dohánytermékek illegális gyártásának és kereskedelmének felszámolását célzó hatékony intézkedések bevezetésére kérik fel az érintett feleket ⁽⁶⁾.

1.7 A jelenlegi tervezet jelentősen megváltoztatja majd a piacra kerülés feltételeit, a versenyt és a szabad kereskedelem szükséges működését egy legális, de igen erősen szabályozott termék vonatkozásában. Az EGSZB megjegyzi, hogy bizonyos uniós és nemzetközi szintű hatáselemzések kapcsán aggodalmak merültek fel. Az EGSZB ugyanakkor arra szólít fel, hogy vizsgálják meg a várható előnyöket, mind az egészségügyi költségek csökkenése, mind a népesség egészségének javulása szempontjából, tekintettel arra, hogy az európai polgárok az Alapjogi Charta 35. cikkének értelmében joggal várják el, hogy az Európai Unió magas szintű egészségvédelmet biztosítson számukra.

1.8 Az, hogy az irányelv fontos elemeinek későbbi továbbfejlesztését illetően számos hatáskör felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén az Európai Bizottsághoz kerül, beavatkozást jelent a tagállamok szuverén illetékességi köreibe, ez pedig sérti a szubszidiaritás elvét. Az EGSZB elfogadhatatlannak tartja azokat a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat, amelyek nem felelnek meg maradéktalanul az EUMSZ 290. cikkében foglaltaknak. Emellett nyolc nemzeti parlament részéről (a szubszidiaritásvizsgálat keretében) 14 ellenszavazat érkezett az Európai Bizottság javaslatához, mivel az nem tartja tiszteletben a szubszidiaritás elvét ⁽⁷⁾.

1.9 Az EGSZB támogatja a kockázatsökkentés koncepcióját, és ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy pontosan határozza meg, melyek azok a „kisebb kockázattal járó termékek”,

amelyek kétségbevonhatatlanul, tudományosan bizonyítva kevesebb kockázatot jelentenek a hagyományos cigarettákhoz képest, és dolgozzon ki rájuk megfelelő jogi keretet is. Ez elsősorban a dohányt (nem pedig mesterséges nikotint) tartalmazó és ezért az irányelv hatálya alá eső termékekre vonatkozik.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB teljes mértékben tisztában van a dohánytermékek közegészségügyi kockázataival. Amint azt az irányelvjavaslat indokolásának 1. pontja is kijelenti, az Európai Unióban a dohányzás az első az idő előtti elhalálozáshoz vezető tényezők sorában, és évente csaknem 700 000 halálesetért tehető felelőssé. Ennek megfelelően a javaslat oly elismerésre méltó és maradéktalanul támogatott célkitűzésekre összpontosít, mint a dohányzás elkezdésének megelőzése, különösen a fiatalok körében, figyelembe véve, hogy a dohányzók 70 %-a 18 éves kora előtt, 94 %-a pedig 25 éves kora előtt kezd dohányozni. Ez megerősíti, hogy a gyermekekre és a fiatalokra irányuló intézkedésekre van szükség ⁽⁸⁾.

2.2 Ennek kapcsán az EGSZB úgy véli, hogy az irányelv felülvizsgálata mindenképpen szükséges, ezért késlekedés nélkül elvégzendő. Ugyanakkor már most is néhány éves késésben vagyunk, annak ellenére, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája szerint az európai uniós politikák és cselekvések megfogalmazása és végrehajtása során magas szintű egészségvédelmet kell biztosítani. Egyértelmű, hogy az egészséghez való jognak továbbra is elsőbbséget kell élveznie mindenfajta gazdasági megfontolással szemben. Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy azokban az országokban, amelyek nagyon korlátozó jellegű dohányellenes jogszabályokat fogadtak el, a fogyasztás szintje alig változott. Ez a helyzet például Spanyolországban, ahol az Európai Bizottságnak a füstmentes környezetről nemrég közzétett jelentése ⁽⁹⁾ szerint a fogyasztás mértéke a legutóbbi három évben az elfogadott szigorú jogszabályok ellenére alig két százalékpontnyit csökkent. Ennek kapcsán a javasolt intézkedések mellett az EGSZB azt is határozottan támogatja, hogy indítsanak felvilágosító és tudatosító programokat és kampányokat a nagyközönség számára azzal kapcsolatban, hogy a dohányzás milyen súlyosan károsítja az egészséget: ezek hosszú távon erősítik a javasolt intézkedések hatékonyságát. Továbbra is kétséges ugyanis, hogy az intézkedések mennyire könnyítik meg a dohányzásról való szükséges, fokozatos leszokást.

2.3 Az Európai Bizottság által 2012. december 19-én előterjesztett, a dohánytermékekről szóló 2001/37/EK irányelv felülvizsgálatára irányuló javaslattervezet azonban súlyos következményekkel járhat az Európai Unióban a foglalkoztatásra, a gazdaságra és az adóbevételekre, és így ellentétes lehet az Unió egyéb olyan alapvető célkitűzéseivel, mint a teljes foglalkoztatás és a gazdasági növekedés (EUSZ 3. cikk), ha nem kerül sor kísérő intézkedések meghozatalára. A dohányszektor az Unióban közel 1,5 millió embernek ad munkát. Közülük 400 000 fő dohánytermesztéssel foglalkozó gazdálkodó, 956 000 fő foglalkoztatása pedig a dohány kiskereskedelmi eladására épül ⁽¹⁰⁾. Emellett a dohánytermékekből évente mintegy 100 milliárd eurónyi adó folyik be, és az ágazat az

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_OLAF-11-5_en.htm?locale=EN.

⁽⁵⁾ A Nomisma által készített, „The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint” c. jelentést valamint az Európai Bizottság 2012. november 16-i sajtóközleményét.

⁽⁶⁾ Ugyanott.

⁽⁷⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=HU>

⁽⁸⁾ HL C 351., 2012.11.15., 6–11. o.

⁽⁹⁾ Jelentés a dohányfüstmentes környezetről szóló 2009. november 30-i tanácsi ajánlás végrehajtásáról.

⁽¹⁰⁾ A Nomisma által készített „The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint” c. jelentés.

export szempontjából is jelentős, mivel egyike azon kevés ágazatnak, amelynek mérége mind európai szinten, mind számos tagállamban továbbra is pozitív. 2010-ben az Európai Unió tagállamai összesen mintegy 55 000 tonna dohányterméket exportáltak. A legnagyobb exportőr Bulgária volt (13 200 t), Görögországgal (11 200 t) és Franciaországgal (8 000 t) a nyomában. Emellett a dohánytermesztési ágazat 400 000 embernek ad munkát az Unióban, elsősorban más megélhetési lehetőségekkel nem rendelkező, elmaradott régiókban. Az UNITAB és a COPA statisztikái szerint a dohánytermesztésre szakosodott agrárgazdaságok 96 %-a átlagosan 0,5–3 hektárt művelő családi vállalkozás ⁽¹¹⁾.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az Európai Bizottság által előterjesztett, dohánytermékekre vonatkozó irányelvjavaslat hat területre összpontosít:

- csomagolás és címkézés,
- összetevők és adalékanyagok,
- formátumok,
- biztonsági elemek és nyomon követhetőség,
- nemzetközi dimenziójú távértékesítés,
- füstnélküli dohánytermékek és a szabályozott termékkör kiterjesztése.

A fenti hat terület közül háromnak igen jelentős hatása lenne az Európai Unió tagállamaiban a foglalkoztatásra és az adóbevételekre. A címkézés és csomagolás, illetve az összetevők tekintetében a javaslat a maiakhoz képest sokkal nagyobb egészségügyi figyelmeztetéseket írna elő, és korlátok közé szorítaná a dohánytermékek formátumát, ízét és tartalmát is. Így például valamennyi dobozon a csomagolás 75 %-át lefedő szöveg és képek formájában egészségügyi figyelmeztetést kell majd elhelyezni, és ehhez járul még, hogy a dobozok oldalán (minden oldal 50 %-án) új tájékoztató szövegeket kell feltüntetni, a néhány tagállamban előírt jövedéki címke, a kiskorúaknak való eladás tilalmáról szóló szöveg és a dohánytermékek figyelését és nyomon követhetőségét célzó új intézkedésekhez fenntartott hely mellett. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy sokkal kisebb hely marad a regisztrált márkajelzések feltüntetésére. Másrészt minimumkövetelményeket is megszabnak majd a dobozok magasságára és szélességére nézve, ami azt jelenti, hogy bizonyos doboztípusok el fognak tűnni. Ez történik majd a néhány országban, például Görögországban igen népszerű „casket” formátummal. Hasonlóképpen eltűnne a Portugáliában legnagyobb arányban értékesített doboztípus is. A csomagolásnak ez a módosítása – amelynek hátterében semmiféle tudományos bizonyíték nem áll – ráadásul munkahelyeket is veszélybe sodorhat a csomagolási iparban, amelynek

sok európai országban, például Német-, Lengyel- és Franciaországban, az Egyesült Királyságban és Ausztriában nagy jelentősége van. Meg kell jegyezni, hogy a dobozok méreteire vonatkozó minimumkövetelményekről sem a nyilvános konzultációban, sem pedig a hatásvizsgálati jelentésben nem esett szó. Emellett tilos lesz a jellegzetes ízesítésű cigaretták árusítása is, és új meghatározást alakítanak ki a „szivarka” kapcsán, amely ellentmondásban van az Unióban már valamivel több mint egy éve érvényben lévő adóügyi jogszabályokkal ⁽¹²⁾.

3.2 Ennek következtében, és mivel minden doboznak azonos formátuma és a cigarettáknak azonos íze lesz, a márkák között pusztán az ár jelenti majd a különbséget, ami az ágazat egészében az értéklánc értékvesztését vonja majd maga után. Ha egyedül az ár marad az a tényező, amelyben versenyezni lehet, akkor az árak esni fognak, ami egyrészt az ágazatban működők jövedelmének és a kormányok adóbevételeinek csökkenését, másrészt az ágazatbeli munkahelyek egy részének megszűnését vonja majd maga után.

3.3 Ez az egyetlen, áralapú differenciálási lehetőség többek között ahhoz vezet majd, hogy az Európai Unióban termesztett minőségi dohány nem lesz már vonzó az olyan vállalatok számára, amelyeknek gyárai vannak az EU területén, mivel a minőség már nem lesz kritérium a dohánylevél-vásárlásnál. Ez pedig az európai bizottsági hatáselemzésben foglaltakkal ellentétben veszélyt jelent majd a dohánytermeléstől függő munkahelyek számára. Jelenleg az Unióban az évi dohánytermés 250 000 tonnára rúg: Olaszország a legnagyobb termelő (89 000 tonnával), őt Bulgária (41 056 tonna), Spanyolország (38 400 tonna) és Görögország (24 240 tonna) követi. A láncnak ez az eleme 400 000 embernek ad munkát: Bulgáriában a legtöbbször, ahol 110 000-en dolgoznak a dohánytermesztésben, Lengyelországban 75 100-an, Olaszországban pedig 59 300-an ⁽¹³⁾.

3.4 A formátumok és az ízek szabványosításának egy másik következménye adott esetben a dohánycsempészet növekedése is lehet. Ha végül minden termék szinte teljesen egyforma lesz, akkor az a maffiának kedvez, amely csempészárujának formátumát és ízét nagyon könnyen az eredeti, a fogyasztók által megszokotthoz tudja majd igazítani, és így illegális csatornákon keresztül, a tagállami adóhatóságok megkerülésével, adófizetés nélkül tudja majd kielégíteni a keresletet. Ráadásul az ilyen termékek mindenfajta minőségi kontroll nélkül kerülnek piacra, ami komoly kockázatot jelent majd a fogyasztók biztonságára nézve.

3.5 A rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerint az Európai Unióban az illegális kereskedelem miatt évente tízmilliárd eurós nagyságrendű dohányipari adóbevételről esnek el a hatóságok. Jelenleg az EU-ban a csempésztett dohánytermékek eladása a teljes kereskedelem 10 %-át teszi ki ⁽¹⁴⁾. Ezért az EGSZB csak üdvözölheti, hogy 2012. november 12-én a WHO dohányzás-ellenőrzési keretegyezményének részeként aláírtak egy jegyzőkönyvet a dohánytermékek illegális kereskedelmének felszámolásáról. A dokumentum, melyről az Unió és a tagállamok

⁽¹¹⁾ DIVTOB: Az EU déli dohánytermelő régióinak diverzifikálása. Hohenheimi Egyetem. A hatodik keretprogramból finanszírozott európai kutatási és technológiai fejlesztés.

⁽¹²⁾ A Tanács 2011/64/EU irányelve (2011. június 21.) a dohánygyártmányokra alkalmazott jövedéki adó szerkezetéről és adókulcsáról; HL L 176., 2011.7.5., 24–36. o.

⁽¹³⁾ Lásd a 10. lábjegyzetet.

⁽¹⁴⁾ Lásd az 5. lábjegyzetet.

nevében az Európai Bizottság folytatott tárgyalásokat, felszólítja az érintetteket, hogy hozzanak hatékony intézkedéseket a dohánytermékek illegális gyártása és kereskedelme ellen ⁽¹⁵⁾.

3.6 Az adóbevételek kiesése mellett az illegális kereskedelem növekedése a dohánytermékek eladásának visszaesését is okozza, ami pedig a teljes értékláncra hatással lesz, azon belül is elsősorban a dohányértékesítéssel foglalkozó kiskereskedelmi egységekre. Az EU-ban mintegy egymillió munkahely függ közvetlenül vagy közvetetten a kiskereskedelmi dohányértékesítéstől. Kis élelmiszerüzletekről, bódékról vagy olyan speciális egységekről van szó, mint Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban – és legújabban Magyarországon – a cigaretta és bélyegárusítási engedéllyel rendelkező trafikok, amelyeket az illetékes tagállami szervek szabályoznak és ellenőriznek. Csak Görögországban 40 000-en dolgoznak a kiskereskedelmi dohányértékesítésben ⁽¹⁶⁾.

3.7 Az EGSZB leszögezi, hogy munkahelyek kerülhetnek veszélybe a dohány- és kapcsolódó termékek termeléséhez, csomagolásához és kereskedelméhez kötődő értéklánc mentén valamennyi ágazatban, valamint az olyan mezőgazdasági területeken, amelyeken nincs más alternatíva és már a KAP-támogatások sem elérhetők. Meg kell jegyezni, hogy a dohánytermesztés hozzájárul a vidéki foglalkoztatáshoz. Az EGSZB kéri, hogy fordítsanak megfelelő figyelmet ezeknek a munkaerő-piaci kockázatoknak a minimalizálására, és nyomatékosan ajánlja, hogy a munkahelyek megtartása érdekében ezen a téren éljenek az átmeneti és szerkezetátalakítási intézkedések összes fellelhető formájával, elsősorban a munkavállalókat célzó képzési lehetőségekkel, illetve tudományos, műszaki és innovációs támogatásokkal az újfajta termékeket előállító vállalkozások és mezőgazdasági üzemek számára. Hatékonyan kell felhasználni a kohéziós és strukturális alapokat, a regionális alapokat, illetve a kutatási és innovációs alapokat azokban a tagállamokban, amelyeket a legkeményebben érint ez a lehetséges szerkezetváltás, különösen a jelenlegi gazdasági válság kapcsán.

3.8 Az EGSZB végső soron belátja, hogy az irányelvjavaslat jelentős kockázatokat rejthet. Mivel azonban az Alapjogi Charta 35. cikkével összhangban az európai polgárok joggal várják el az Európai Uniótól a magas szintű egészségvédelem biztosítását, kéri, hogy vizsgálják meg a várható előnyöket, mind az egészségügyi kiadások csökkenése, mind pedig a népesség egészségének javulása szempontjából.

3.9 Másrészt az irányelvjavaslatban szerepel tizenhat olyan felhatalmazáson alapuló jogi aktus, amely szabályozási és döntéshozatali jogkörökkel ruházza fel az Európai Bizottságot az irányelv lényeges elemeivel kapcsolatban. Olyan kérdéssről van viszont szó, amelyet az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikke kifejezetten tilt ⁽¹⁷⁾. Ily módon szinte semmilyen mozgásteret nem hagynak a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és a nemzeti parlamenteknek az irányelv alapvető elemeinek szabályozására.

⁽¹⁵⁾ Lásd az 5. lábjegyzetet.

⁽¹⁶⁾ Lásd a 10. lábjegyzetet.

⁽¹⁷⁾ HL C 115., 2008.5.9., 172. o.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az irányelvjavaslatban szereplő intézkedések nagyon korlátozóak és olyan kritériumokra épülnek, amelyek csökkentik a dohány „vonzerejét” a kitűzött egészségügyi célok elérése érdekében. Az EGSZB ezenkívül rá kíván mutatni annak szükségességére, hogy külön az európai fiatalokat megcélzó terveket és oktatási kampányokat hajtsanak végre. Ennek kapcsán meg kell jegyezni, hogy még az Európai Bizottság is alighanem nagyon csekélyre (2 %-osra) becsüli saját intézkedéseinek egészségügyi hatását, ugyanakkor ezzel a progresszivitással elkerülhető, hogy komoly és ezáltal adott esetben aránytalan gazdasági károk keletkezzenek.

4.1.1 Megcáfolhatatlan tudományos bizonyítékok nem támasztják alá, hogy az oldalak felét beborító új tájékoztató szövegen felül a csomagolási egység mind első, mind hátsó oldala külső felületének 75 %-át kitöltő egészségügyi figyelmeztetést kelljen elhelyezni (9. cikk). Bár egy Hammond-tanulmány ⁽¹⁸⁾ szerint hatékonyak az ilyen figyelmeztetések, más tanulmányok, például a Maastrichti Egyetem ⁽¹⁹⁾ és az amerikai FDA tanulmánya ⁽²⁰⁾ szerint éppen az ellenkezője igaz, és piktogramok elhelyezésével nem lehet hatékonyan csökkenteni a dohányosok számát. Az Európai Bizottság Eurobarométer felmérése ⁽²¹⁾ szerint tíz dohányosból kilenc úgy véli, hogy a nagyméretű figyelmeztetések nem ösztönzik őket a dohányzásról való leszokásra, és tízből heten úgy gondolják, hogy az ilyenfajta intézkedések nem segítik elő, hogy a kiskorúak kevesebbet dohányozzanak. Egy amerikai szövetségi feljebbviteli bíróság pedig nemrég szintén arra a következtetésre jutott ítéletében, hogy nem bizonyított eléggé az ilyen nagyméretű grafikai egészségügyi figyelmeztetések hatékonysága. Megállapítja, hogy „nincs semmilyen bizonyíték arra, hogy az ilyen jellegű figyelmeztetések közvetlen módon jelentősen visszaszorították volna a dohányzást a jelenleg vizsgált országok bármelyikében”, hozzátéve, hogy „nagyon gyenge a kísérletek igazoló ereje” ⁽²²⁾.

4.2 Az egészségügyi figyelmeztetések méretének ilyen aránytalan megnövelése az alábbiakhoz vezet még:

— a gyártók legitim szellemi és ipari tulajdonjogainak egyoldalú kisajátítása azzal, hogy nem tudják használni

⁽¹⁸⁾ Hammond D. „Health warning messages on tobacco products: a review.” (Egészségügyi figyelmeztetések dohánytermékeken: áttekintés), Tobacco Control 2011; 20:327-3. Sambrook Research International, „A review of the science base to support the development of health warnings for tobacco packages” (A tudományos alapok áttekintése a dohánytermékek csomagolására szánt egészségügyi figyelmeztetések kidolgozásának elősegítéséhez), Newport: Sambrook Research International; 2009. (Az Európai Bizottság számára készített jelentés).

⁽¹⁹⁾ <http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Main/Sitewide/News1/SmokersWillNotBePutOff1.htm>.

⁽²⁰⁾ Nonnemaker, J., et al., Experimental Study of Graphic Cigarette Warning Labels: Final Results Report Prepared for Center for Tobacco Products, Food and Drug Administration, Contract No. HHSF-223-2009-10135G, 2010. december.

⁽²¹⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf.

⁽²²⁾ RJ Reynolds Tobacco Company v Food & Drug Administration, United States Court of Appeals for the District of Columbia Circuit, 2012. augusztus.

bejegyzett márkáikat. Az Európai Bíróság szerint ⁽²³⁾ a gyártóknak jogukban áll használni bejegyzett kereskedelmi márkáikat és egyedivé tenni termékeiket;

- további versenymegszorítás egy, a termékmegkülönböztetés szempontjából már egyébként is nagyon korlátozott ágazatban;
- a bármilyen legális kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó alapvető kereskedelmi jogok megsértése;
- új termékek piacra dobásának megnehezítése, illetve
- a kínált termékek minőségfejlesztésének és a kapcsolódó kutatásnak a beszüntetése. Önkényes módon korlátozzák az újgenerációs új termékek piacra kerülését anélkül, hogy lehetővé tennék egy olyan világos szabályozási keret létrehozását, amellyel elemezhető lenne azoknak a kockázatoknak a csökkentése, amelyekkel az ilyen termékek járhatnak a népességre nézve. Mindez gátat szabhat annak, hogy sokféle, különböző terméket fejlesszenek ki, és visszaveti az ezzel kapcsolatos innovációs és kutatási tevékenységhez kapcsolódó munkahelyek létrehozását is. Ezekre az új és adott esetben kisebb kockázatot jelentő termékekre pedig nem kellene hogy vonatkozzanak ugyanazok a korlátozások, amelyek a hagyományos termékek esetében érvényesek.

4.3 Ugyanez érvényes az összetevőkre vonatkozó megszorításokra is, melyek célja a jellegzetes ízesítésű dohánytermékek betiltása (6. cikk). Ezek nem arra vonatkozó tudományos vizsgálatokra épülnek, hogy miként lehetne csökkenteni az ilyen összetevők toxicitását vagy addiktivitását, hanem olyan szubjektív kritériumra, hogy miként lehet csökkenteni a dohányzás vonzerejét, illetve szubjektív sztereotípiákra azzal kapcsolatban, hogy egyes korcsoportok és nemek szerinti csoportok milyen típusú dohányt fogyasztanak. Ugyanez a szubjektivitás érzékelhető akkor, amikor bármiféle indoklás nélkül, önkényesen betiltanak bizonyos formátumokat, mint például a *slim* vagy vékony cigarettákat (melyekre nem terjedt ki a nyilvános konzultáció, és amelyek nem szerepelnek a hatásvizsgálati jelentésben), a rövid cigarettákat, a mentolos cigaretták minden fajtáját, meghatározva a vágott dohány tasakonkénti minimumsúlyát és szabványosítva dobozában formáját, illetve még egy új kategóriát is, „a szivarkát” kitalálva – mindezt a 2011. január 1-je óta hatályban levő 2011/64/EU irányelvvel ⁽²⁴⁾ ellentétesen. Az egyes európai országokban nagyon elterjedt vékony és mentolos cigaretták betiltása ahhoz vezet majd, hogy mivel a fogyasztók nem fognak hozzájutni ezekhez, kénytelenek lesznek az illegális piacról csempészáruként beszerezni őket. Ráadásul olyan dohánytermékekről van szó, melyet leginkább felnőtt dohányosok fogyasztanak, így ebben a konkrét esetben nem állja meg a helyét az az érvelés, hogy mindez azt szolgálja, hogy a kiskorúak ne jussanak dohánytermékekhez. Például konkrétan a mentol esetében nem szabad elfelejteni, hogy ezt a fajta cigarettát főként felnőttek szívják, és hogy olyan országok, amelyek nagyon magas szintű jogszabályokkal rendelkeznek a dohányzás elleni küzdelem terén, konkrét tiltásokkal bizonyos összetevőkre

vonatkozóan – ilyen például az USA és Kanada – nem tiltották be az ilyen dohánytermékeket. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy töröljék az irányelvjavaslatból a mentol betiltását.

4.3.1 Végül teljes mértékben egyetértünk azzal az európai bizottsági javaslattal, hogy tiltsák be a piacon a ráógógumi, piña colada, mojito stb. ízesítésű új termékeket, az úgynevezett „candy-flavoured” cigarettákat, melyek elsődleges célcsoportja a fiatalok.

4.3.2 Egy, az összetevőkre vonatkozó túlzott megszorítás az ízek szabványosításához vezetne, lehetetlenné téve a versenyben az egyes termékek megkülönböztetését, korlátozva a beruházásokat és új termékek piacra dobását – mindezt a fogyasztók rovására, akikről így elveszik a választás lehetőségét.

4.4 Az EGSZB azt kéri az Európai Bizottságtól, hogy pontosan határozza meg, hogy melyek azok a „kisebb kockázattal járó termékek”, amelyek kétségbevonhatatlanul, tudományosan bizonyítva kevesebb kockázatot jelentenek a hagyományos cigarettákhoz képest, és dolgozzon ki rájuk megfelelő jogi keretet is. A csökkentett kockázat koncepciója azokra a termékekre vonatkozik, amelyek kiválthatják a hagyományos cigarettákat, és sokkal kevesebb kockázattal járnak az egészségre, nem pedig a leszokást szolgáló termékekre. A dohányt (és nem mesterséges nikotint) tartalmazó termékekre, amelyek ezáltal az irányelv hatálya alá esnek, olyan egyértelmű meghatározást és szabályozást kell kialakítani, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóknak kommunikálják az ilyen termékek jellemzőit.

4.5 Másrészt az Európai Bizottság olyan intézkedéseket is felvesz irányelvjavaslatába, melyek célja az illegális dohánykereskedelem csökkentése. Így például a javaslat 14. cikkében az Európai Bizottság egy nyomonkövetési és árukövetési rendszer kiépítését javasolja, illetve különböző további biztonsági intézkedéseket annak érdekében, hogy az EU-ban csak olyan termékeket lehessen értékesíteni, amelyek megfelelnek az irányelvben előírtaknak. Ez az intézkedés olyan aránytalan gazdasági és adminisztratív terhet jelent, melyet sok kis és középvállalkozás nem bír el, és igen valószínűtlen, hogy csökkenteni fogja az illegális kereskedelmet, és még jelentősebb adminisztratív terhet fog jelenteni a tagállamoknak az ellenőrzés során. Ráadásul ez a rendszer nem fogja megfékezni a csempészetet és az illegális kereskedelmet, az irányelvjavaslat több intézkedése inkább ösztönöznöi fogja őket. Ebből kiindulva az EGSZB úgy véli, hogy az irányelvjavaslat 14. cikkében szereplő rendelkezéseknek pontosan meg kellene egyezniük azokkal a nyomonkövethetőségi záradékokkal, amelyek a tavalyi év végén a részes felek konferenciáján a WHO által az illegális kereskedelemre vonatkozóan megkötött jegyzőkönyvben szerepelnek ⁽²⁵⁾.

4.6 Végezetül az irányelv lehetőséget fog adni az Európai Bizottságnak, hogy egyre több felhatalmazáson alapuló jogi aktus révén olyan alapvető kérdéseket szabályozzon és módosítson, mint az adalékanyagok szintjei, az egészségügyi figyelmeztetések megszövegezése, mérete és elhelyezése. Így szinte

⁽²³⁾ Az Európai Bíróság C-10/89. sz. ügyben hozott 1990. október 17-i ítélete.

⁽²⁴⁾ A Tanács 2011/64/EU irányelve (2011. június 21.) a dohánygyártmányokra alkalmazott jövedéki adó szerkezetéről és adókulcsáról; HL L 176., 2011.7.5., 24–36. o.

⁽²⁵⁾ [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

semmilyen mozgásteret nem hagy a tagállamok számára az irányelv megvalósításával kapcsolatban, ami az EU-ban egy eddig kevészer alkalmazott, extrém mértékű beavatkozást feltételez, amely sérti a szubszidiaritás és az arányosság elvét, ahogy nyolc tagállam⁽²⁶⁾ (Olaszország, Cseh Köztársaság, Görögország, Bulgária, Dánia, Portugália, Románia és Svédország) nemzeti parlamentje rá is mutat erre. Olaszország esetében a parlament nemcsak azt jelezte, hogy a javaslat ellentétes a fenti elvekkel, hanem azt is hangsúlyozta, hogy egyes betiltott cigarettafajták (például a vékony/slim vagy az alacsony kátránytartalmú cigaretta) hatékony eszköz lehet a dohányzás leszoktatását vagy csökkentését célzó politikában⁽²⁷⁾.

4.6.1 Például az irányelvjavaslat 8., 9. és 11. cikke lehetővé teszi az Európai Bizottság számára, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktus révén módosítsa az egészségügyi figyelmeztetések szövegét, formátumát, elrendezését, méretét és elhelyezését. A 6. cikk pedig azt, hogy döntsön az adalékanyagok tartalmáról és megengedett legmagasabb értékeiről.

4.6.2 A **szivar, szivarka és pipadohány** esetében az irányelvjavaslat fenntartja a jogot, hogy automatikusan megszűnjen bizonyos kivételeket, amennyiben „**a körülmények jelentős megváltozása**” áll be, azaz az értékesítési volumenben bekövetkezett, legalább 10 %-os növekedés, amely legalább 10 tagállamban megfigyelhető; vagy pedig a 25 évesnél fiatalabb fogyasztói csoportok körében 5 %-os növekedés. Az Európai Bizottság nincs tisztában azzal, hogy a 27 tagállamból 10-ben rendkívül kicsi ezeknek a termékeknek a piaca, és így könnyen bekövetkezhet egy 10 %-os változás. Így nincs sok értelme az intézkedésnek, és ez csak nagy jogbizonytalanságot szül ebben az ágazatban.

4.7 Még ha az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikke értelmében felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén lehetőség is van jogkörök átruházására, ehhez egy sor feltételnek meg kell felelni. Ezek értelmében csak egy jogalkotási aktus nem alapvető elemeinek vonatkozásában kerülhet sor felhatalmazáson alapuló jogi aktusra. Ennek a javaslatnak az esetében erről nincs szó.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=HU>

⁽²⁷⁾ Az olasz parlament szociális kérdésekkel foglalkozó bizottságának véleménye a COM(2012) 788 final sz. európai bizottsági dokumentumról.

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleményéhez

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították:

Ellenvélemény

A vélemény teljes szövege az alábbi szöveggel váltandó fel:

1. Következtetések

1.1 Az Európai Bizottság által javasolt irányelv jogalapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 114. cikke képezi ⁽¹⁾. A javaslat célja a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerezésére és értékesítésére vonatkozó jogszabályok és egyéb szabályozó rendelkezések közelítése a belső piac megfelelő működésének garantálása érdekében. Az indoklás 3.9.1. pontja megállapítja, hogy a jogalap kiválasztását a 2001/37/EK irányelv esetében az Európai Unió bírósága megerősítette ⁽²⁾, ezért az megfelelő a jelen javaslat esetében is. Eszerint mind a 2001-es irányelv, mind pedig jelenlegi felülvizsgálata a belső piac megfelelő működésének garantálását célozza a népesség egészségének a dohányzás kockázataival szembeni magas szintű védelmével.

1.2 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) határozottan támogatja a javaslatot, mivel az a belső piac működésének javítását célozza: újabb ösztönzöt nyújt a tagállamok számára ahhoz, hogy megtegyék az egészségvédelemhez szükséges és kívánatos lépéseket, és lehetővé teszi, hogy a tagállamok a javaslatban foglaltaknál szigorúbb szabályokat fogadjanak el.

1.3 Az egészség témájában és más ahhoz kapcsolódó tárgyakban kidolgozott számos korábbi véleményével összhangban az EGSZB maradéktalanul egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az egészséghez való jognak elsőbbséget kell élveznie mindenfajta gazdasági megfontolással szemben. Az EGSZB ezért határozottan támogatja, hogy indítsanak felvilágosító és tudatosító programokat és kampányokat a nagyközönség számára azzal kapcsolatban, hogy a dohányzás milyen súlyosan károsítja az egészséget. Ezeknek az itt javasolt intézkedésekkel párhuzamosan kellene futniuk, melyek a fiatalokat a dohányzásra rászoktató ösztönzők csökkentését és a nikotinfüggők leszokásban való támogatását célozzák. Az EGSZB az erre vonatkozó pont kiegészítését javasolja, hangsúlyozva az általános iskolákban és középiskolákban alkalmazott nevelési és tanácsadási stratégiák európai szintű jelentőségét, annak érdekében, hogy valamennyi gyermek és fiatal pontos, teljes körű és rendszeres információkhoz jusson a dohányzásról és azok káros következményeiről, a nikotin addiktív és egyéb egészségkárosító hatásairól, valamint a dohányzás és a környezeti dohányfüstnek való kitettség rákkeltő és egyéb egészségkárosító hatásairól ⁽³⁾.

1.4 Az EGSZB azt is elismeri, hogy egyes munkahelyek veszélyben lehetnek azokon a mezőgazdasági területeken, ahol nem alakult ki más foglalkoztatási forma, és ahol a dohánytermesztésre adott KAP-támogatások már nem elérhetők. Itt sürgősséggel átmeneti támogatásokat kellene felkínálni, tudományos és technikai segítségnyújtással a hasonlóan jövedelmező, fenntarthatóbb, társadalmilag elfogadottabb és kevésbé káros alternatív termények kifejlesztéséhez, és ahol lehetséges, színvonalasabb munkahelyek létrehozásához. Ugyanez vonatkozik az ellátási láncban máshol elhelyezkedő, a javaslat közvetlen következményeként veszélybe kerülő álláshelyekre; ha a lakosság egészsége ezt kívánja, akkor a színvonalasabb munkahelyek létrehozásához nyújtott állami támogatás teljesen megalapozott és ösztönzendő.

1.5 Minden esetben szem előtt kell tartani a fő célt: megelőzni a dohányzással összefüggő betegségek miatti elhalálozásokat mind a már dohányzó vezetők, munkavállalók és fogyasztók körében, mind pedig a minden korosztályban és társadalmi szférában jelen lévő potenciális dohányosok körében, akikre mostantól, ha ezeket az intézkedéseket elfogadják, kevesebb közvetlen kereskedelmi nyomás fog nehezedni, hogy elkezdjenek dohányozni. Az Európai Bizottság hatásvizsgálata szerint megközelítőleg 4 millió eurós tiszta haszon jelentkezik majd az Európai Unió gazdasága számára, évi 506 millió euró költségcsökkenéssel az egészségügyi ellátás területén és 16,8 millió életév nyereséggel ⁽⁴⁾. Megfelelő intézkedésekkel új munkahelyeket kell teremteni a források Unión belüli újraelosztása és a tagállami adóbevételek hatékonyabb felhasználása révén.

1.6 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Unióban jelenleg mintegy 100 milliárd euró értékben szednek be dohányadót. A dohánytermékek megadóztatása a leggazdaságosabb módszer a dohánytermékek fogyasztásának visszaszorítására, elsősorban a fiatalok és az alacsony jövedelmű csoportok (azaz a társadalom legkiszolgáltatottabb tagjai) körében ⁽⁵⁾. Tanulmányok kimutatták, hogy a dohánytermékek ára a harmadik leggyakoribb ok a dohányzásról való

⁽¹⁾ Az EUMSZ 114. cikkének szövege a következő:

„1. Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a 26. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.”

⁽²⁾ Lásd a C-491/01. sz. királynő kontra egészségügyi miniszter ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd és Imperial Tobacco Ltd ügyet.

⁽³⁾ HL C 128., 2010.5.18., 89–93. o.

⁽⁴⁾ Hatáselemzés: http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ja_en.pdf.

⁽⁵⁾ Stefan Callan – Smoke Free Partnership, *Making Tobacco Tax Trendy – Eszközkiállítás*, 2012, 5. o., http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.http.eu/files/HU%20-%20Tax%20Toolkit_0.pdf.

leszokásra⁽⁶⁾. A dohánytermékek elhagyásával megspórolt összeg más, szintén adózott termékek vásárlására fordítható. Azt is meg kell jegyezni, hogy a most beszedett adóból finanszírozzák azoknak az orvosi ellátását, akik 50 éve kezdtek el dohányozni; a most rászokók ötven év múlva szorulnak majd hasonló ellátásra. A jelenlegi tapasztalatok szerint a tagállami kormányok abszolút tisztában vannak ezzel, és növelni tudták az adóbevételt annak ellenére, hogy a dohánytermékek fogyasztása és értékesítése Európa-szerte csökken. Semmi nem indokolja, hogy a javaslat változtasson ezen.

1.7 Megelőzendő a bűnszövetkezetek által végzett illegális kereskedelem (azaz csempészet, hamisítás, illegális gyártás és szállítás) további növekedését, ami a legnagyobb fenyegetést jelenti a foglalkoztatás és az adóbeszedés számára az EU-ban, az EGSZB kéri minden ahhoz szükséges intézkedés meghozatalát, hogy az idevonatkozó jogszabályokat minden tagállamban gyorsan és ténylegesen alkalmazzák. A dohányipari szereplőkkel egyetértésben további javaslatokat kell tenni olyan intézkedésekre, amelyek jó eséllyel korlátozzák a hamisítást és a csempészetet, megkönnyítik az azonosítást-például nehezen reprodukálható azonosító jelek vagy elektronikus azonosítók csomagolásba való beépítésével.-Az EGSZB megjegyzi, hogy a modern technika segítségével szinte bármely terméket vagy csomagolást aránylag könnyen lehet hamisítani; és egyébként sem valószínű, hogy a megfelelő egészségügyi felügyeletnek szánt terület további növelése jelentős hatást eredményezne.

1.8 Amellett, hogy az Európai Bizottság tág hatásköröket kap az irányelv lényegi elemeinek felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén történő továbbfejlesztésére, biztosítani kell, hogy a döntéshozatal nyitottan és a tagállami érdekek figyelembevételével történjen. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a kötelező érvényű fellépéseknek összhangban kell állniuk az EUMSZ 290. cikkében foglaltakkal.

1.9 Az EGSZB határozottan támogatja a kockázatsökkentés koncepcióját, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy egyértelműen definiálja és lássa el megfelelő jogi kerettel a „kisebb kockázattal járó termékeket”. Ez különösen fontos az irányelv hatálya alá tartozó dohánytartalmú, de alacsony nikotintraktumú, illetve nikotint igen, de dohánnyt nem tartalmazó termékek esetében. Az EGSZB szerint ezek némelyike – még kidolgozandó szigorú ellenőrzés mellett-előrelépést jelenthet a dohányzásnak a nikotinfüggőségből következő hosszú távú káros hatásainak csökkentése terén.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB teljes mértékben tisztában van a különféle dohánytermékek közegészségügyi kockázataival. Az Európai Unióban a dohányzás az első az idő előtti elhalálozáshoz vezető tényezők sorában, és évente csaknem 700 000 halálestért tehető felelőssé. Ennek megfelelően a javaslat a dohányzás elkezdésének megelőzésére összpontosít, különösen a fiatalok és más kiszolgáltatott csoportok körében. A javaslat megemlíti, hogy a dohányzók 70 %-a 18 éves kora előtt, 94 %-a pedig 25 éves kora előtt kezd dohányozni, ami megerősíti, hogy a gyermekekre és a fiatalokra irányuló intézkedésekre van szükség⁽⁷⁾.

2.2 Ennek kapcsán az EGSZB úgy véli, hogy az irányelv felülvizsgálata mindenképpen szükséges, ezért késlekedés nélkül elvégzendő. Megjegyzi továbbá, hogy egyes országokban a dohányzók magas száma a szigorú dohányellenes törvények ellenére is makacsul tartja magát. Az is egyértelműen látszik, hogy a meglévő szabályozás a tagállamok többségében jelentős csökkenést eredményezett. Spanyolországban rövid idő alatt két százalékos csökkenést regisztráltak. A jelenlegi javaslat is hasonló csökkenés elérésében reménykedik Európa-szerte. Az EGSZB is határozottan támogatja, hogy indítsanak felvilágosító és tudatosító programokat és kampányokat, melyek felhívják a nagyközönség figyelmét a dohányzás súlyos egészségkárosító hatásaira.

2.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat aggodalmakat váltott ki az Európai Unióban a munkahelyek, az adózás és általában a gazdaság kapcsán. A dohányszektor jelezte, hogy az ágazat közel 1,5 millió embernek ad munkát az Unióban, közülük 400 000 fő a dohánytermesztéshez kapcsolódó területeken dolgozik. Az Európai Bizottság és más források adatai szerint ebbe beletartoznak azok a munkavállalók is, akik szezonális jelleggel, ideiglenes vagy részmunkaidős alkalmazásban vesznek részt a dohánytermékek ellátási láncában. A közvetlenül és kizárólag a dohánytermesztés területén alkalmazottak száma például 100 000 fő alá tehető. E gazdák termelése körülbelül az EU-ban termelésre és értékesítésre szánt dohány egynegyedét teszi ki, a fennmaradó részt importálják, elsősorban az USA-ból. A csomagolás, a forgalmazás, az értékesítés, a jogi szolgáltatások, a kutatás és a terjesztés területén meglévő egyéb munkahelyeket ez elvileg nem érintené. Ezért nem világos, hogy a késztermékek csomagolásával kapcsolatban javasolt változtatások miért lennének jelentős hatással a jelenlegi foglalkoztatási szintekre. Még kevésbé világos, hogy a javasolt intézkedéseket hogyan lehet egyidejűleg úgy jellemezni, hogy „nem bizonyítottak, és nem valószínű, hogy eredményesek lesznek”, illetve hogy „potenciálisan katasztrofálisak” a dohányipar számára. Az EGSZB úgy véli, hogy mindkét esetben ennek az ellenkezője az igaz: ezek az intézkedések hasznos, értékes és arányos hatással lesznek az emberi egészségre, és csak kis hatást gyakorolnak az általános növekedésre és az iparág nyereségességére. A fiataloknak szóló új értékesítések csökkenését ugyanis több mint ellensúlyozza a jóval jelentősebb illegális értékesítések csökkenése, melyek az érintett bűnbándákon kívül senki számára sem előnyösek.

⁽⁶⁾ Európai Bizottság: Az európaiak dohánytermékekkel kapcsolatos hozzáállása, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, 84. o.

⁽⁷⁾ HL C 351., 2012.11.15., 6–11. o..

2.4 Ennek ellenére igaz, hogy a dohánytermelés munkalehetőséget kínál az EU-ban, elsősorban más megélhetési lehetőségekkel még nem nagyon rendelkező, elmaradott régiókban. Most, hogy a dohánytermesztésre KAP-támogatások már nem elérhetők, sürgősen átmeneti technikai és pénzügyi támogatásra van szükség a kevésbé káros és tartósabb, fenntarthatóbb jövedelemforrásra való átálláshoz. Ugyanez vonatkozik az ellátási lánc más álláshelyeire: ha ezek a köz érdekében megszűnnek, az állami támogatás egyértelműen indokolt.

2.5 Évente közel 100 milliárd euró folyik be a dohánytermékek adójából. Az EGSZB megjegyzi, hogy bár ez segít ellensúlyozni azoknak az egészségügyi költségeit, akik legalább 50 éve kezdtek el dohányozni, ugyanilyen adóbevételre lesz majd szükség ötven év múlva azoknak az ellátására, akik most kezdenek dohánytermékeket vásárolni és fogyasztani. Ezért feltétlenül adóemelésre lesz szükség az értékesítés visszaesésének ellensúlyozására. A rendelkezésre álló adatok szerint a tagállami kormányok tisztában vannak ezzel, és az értékesítések elmúlt években bekövetkezett csökkenése ellenére sikeresen fenn tudják tartani vagy még növelni is tudják az összesített adóbevételüket. Az Egyesült Királyságban például a dohányzással és az egészséggel foglalkozó többpárti parlamenti csoport nemrégiben (2013) közzétett jelentése⁽⁸⁾ szerint az árak 1992 és 2011 közötti folyamatos emelése, valamint a teljes kiskereskedelmi ár 75 %-ának megfelelő vagy azt meghaladó adó meghatározása 51 %-kal csökkentette az értékesített cigaretták mennyiségét, míg a kormány adóbevételei 44 %-kal nőttek. A felnőttek dohányzása 27 %-ról 20 %-ra csökkent ugyanebben az időszakban.

2.6 Jóllehet az EU-ban termelt dohánytermékek túlnyomó része az uniós fogyasztókhoz kerül, egy részét exportálják. Az ágazat adatai szerint 2010-ben az összes dohánytermék-export mintegy 55 000 tonna volt. Ennek nagy része afrikai és ázsiai országokba irányult, ahol a várható élettartam jelenleg sajnos túl alacsony ahhoz, hogy bármiféle egészségkárosító hatás kimutatható legyen. Idővel, remélhetőleg más problémák megoldódásával és a várható élettartam növekedésével – más „exportált” betegségekhez hasonlóan – a nikotinfüggőség és a dohányzás hatásai nyilvánvalóbbá válnak.

2.7 Az EGSZB nyomatékosítja, hogy a fentiekkel ellentétben az EU fejlettebb országaiban a várható élettartam és a munkával töltött évek számának folyamatos növekedésével a dohányzás következményei egyre erőteljesebben jelentkeznek a munkahelyen és társadalmi szinten egyaránt, ezért egyre terheesebb és érzékenyebb problémát és feladatot jelentenek majd mind a munkaadók, mind pedig a munkavállalói szervezetek számára. A jelenlegi recesszióban a munkavállalók korai (és elkerülhető) elhalálása, illetve jövedelmük vagy nyugdíjuk elvesztése tovább növeli majd a gazdasági túlélésért már most is küzdő családok problémáit.

2.8 Az EGSZB megjegyzi, hogy bár a dohányzással összefüggő rákos megbetegedések kifejlődési ideje nem változik, a nemdohányzók általános várható élettartama tovább nő. Ezért a dohányosok várható élettartama egyre inkább elmarad a nemdohányzókétól: a XX. század elején 2-3 évet veszítettek, a ma vagy a javaslat által lefedett időszakban dohányozni kezdők viszont már 20-30 évet.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az Európai Bizottság dohánytermékekről szóló irányelvjavaslatának középpontjában olyan intézkedések állnak, melyek célja a belső piac megfelelő működésének garantálása, köztük az illegális kereskedelem csökkentése, valamint a népesség egészségének a dohányzás kockázataival szembeni magas szintű védelme. Ezek az intézkedések a következők:

- csomagolás és címkézés,
- összetevők,
- nyomon követhetőség és biztonsági elemek,
- nemzetközi dimenziójú távértékesítés, valamint
- füstnélküli dohánytermékek és a szabályozott termékkör kiterjesztése.

3.2 A címkézés és csomagolás, illetve az összetevők tekintetében a javaslat nagyobb egészségügyi figyelmeztetéseket ír elő a dohányzás súlyos egészségügyi kockázatairól.

3.3 A javaslat lehetővé teszi, hogy a gyártók megtartsák a jelenlegi márkáikhoz alapvető ízesítéseket, de korlátozza az új nem dohányossal kapcsolatos adalékanyagok használatát, melyeknek célja a piac bővítése, főleg a fiatalok körében. Valamennyi dobozon a csomagolás 75 %-át lefedő szöveg és képek formájában egészségügyi figyelmeztetést kell majd elhelyezni, és ehhez járul még, hogy a dobozok oldalán (minden oldal 50 %-án) új tájékoztató szövegeket kell feltüntetni, a néhány tagállamban előírt jövedéki címke, a kiskorúaknak való eladás tilalmáról szóló szöveg és a dohánytermékek figyelését és nyomon követhetőségét célzó új intézkedésekhez fenntartott hely mellett. Ez azt jelenti, hogy kisebb hely marad a regisztrált márkajelzések és más, marketinggel kapcsolatos képek feltüntetésére. A tagállamok bevezethetnek teljesen egyszerű csomagolást, ha akarnak, ezt azonban nem írja elő a javaslat. Másrészt minimumkövetelményeket is

⁽⁸⁾ <http://www.ash.org.uk/APPGillicit2013>.

megszabnak majd a dobozok magasságára és szélességére nézve, ami azt jelenti, hogy bizonyos doboztípusok – elsősorban azok, amelyek a fiatalok számára vonzóak – el fognak tűnni. Hasonló szabályozást vezettek be az Egyesült Államokban 2009-ben, hogy csökkentsék a gyermekek és a fiatalok megcélzását. Az EGSZB mindezeket az intézkedéseket támogatja.

3.4 Ehhez módosítani kell majd a csomagolások formatervezését, de nem világos, hogy ez miért volna nagy hatással a csomagolóipari munkahelyekre az olyan országokban, mint Németország, Lengyelország, Franciaország, a Cseh Köztársaság és Ausztria. A kész dohánytermékek valamennyi formájának alapértékesítése Unió-szerte várhatóan a maihoz hasonló marad, mivel a mintegy 150 000 000 jelenlegi nikotinfüggő dohányos biztos piacot jelent. Hangsúlyozni kell azonban, hogy ezáltal jelentős népegészségügyi előnyök nyerhetők – nemcsak a költségek, hanem elsősorban az emberi szenvedés csökkentése szempontjából –, és azt is, hogy a volt dohányosok másra költik el a pénzüket, így új munkalehetőségeket teremtenek. A becslések szerint a dohányzás évi 517 milliárd euró terhet ró az EU-ra ⁽⁹⁾. Tagállami szinten a becsült összköltség az EU GDP-jének mintegy 4,6 %-ára rúg ⁽¹⁰⁾. Jelenleg az EU 25,3 milliárd eurót veszít a dohányzással összefüggő egészségügyi költségek miatt, 8,3 milliárd eurót pedig a termelékenység csökkenése miatt ⁽¹¹⁾. Ez majdnem megegyezik a dohányipar egész értékesítési láncra kivetített bevételeivel (adók nélkül), ami 35 milliárd eurót tesz ki.

3.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy a nikotin- és dohánytermék-fogyasztásból eredő betegségeknek tulajdonított közvetlen költségek a tagállamok valódi költségeinek jelenleg elérhető legpontosabb becslései. Ezek jelentősen alacsonyabbak, mint az „emberélet értékének” elméleti költsége (egymillió euró minden egyes elvesztett vagy megrövidült életért), melyet az Európai Bizottság korábbi hatásvizsgálatai során használt a jogszabályok indoklásakor és a vállalkozások és egyéb szereplők várható költségeinek ellensúlyozásakor. Ha ezzel a jóval magasabb összeggel számolnánk, a javaslat elfogadását már 700 milliárd eurós költségekkel indokolhatnánk, ami mellett minden más szempont eltörpül.

3.6 Azt is meg kell jegyezni, hogy a dohányzás és a vele összefüggő szokások a nikotinfüggőség hatásainak enyhítésén kívül semmiféle tényleges társadalmi vagy gazdasági előnnyel nem járnak a dohányosok számára. A leszokás e függőség miatt valóban nehéz és hosszú folyamat. Sajnos még az a tudat sem segít a függőség leküzdésében, hogy az összes dohányzó („fogyasztók”, „polgárok” és „kiszolgáltatók egyének”) közel fele e szokása miatt idő előtt halálozik el; ezért kell minden olyan tényezőzt visszaszorítani, ami a dohányzás elkezdésére ösztönöz.

3.7 Az itt bevezetett intézkedéseknek nem célja – és valószínűleg nagyon kicsi az esélye –, hogy hatással legyenek a már dohányzó felnőttek magatartására; a világszerte gyűjtött tapasztalatok alapján azonban tovább csökkenthetik a fiatalokat a dohányzás elkezdésére ösztönző tényezőket. A dohányzók számának csökkentése mindenekelőtt jelentősen csökkenti az egészségügyi költségeket, idővel pedig sok emberéletet ment meg és csökkenti az emberi szenvedést.

3.8 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat nem megy el odáig, hogy Ausztráliához hasonlóan teljesen, még színben és betűtípusban is egységes csomagolást vezessen be. Az egyes márkák megmaradnak, melyeket a gyártó neve és egyedi ízesítésük is megkülönböztet. A termékminőségi követelmények továbbra is fontosak lesznek, hiszen a fogyasztó továbbra is tudni fogja, ki gyártotta a megvásárolt terméket.

3.9 Nem sok döntő bizonyíték van arra, hogy a csomagolási szabályok fenti változásának eredményeképpen növekedni fog a hamisítás vagy a dohánycsempészet. Éppen ellenkezőleg: az illegális dohánytermékek fogyasztóit főként az ár és a hozzáférhetőség motiválja ⁽¹²⁾. Az ágazat legfrissebb adatai szerint az ilyen illegális kereskedelem miatt évente tízmilliárd eurónyi dohányáruból származó adóbevételről esnek el a hatóságok. Jelenleg az EU-ban a csempésztett dohánytermékek eladása a teljes kereskedelem 10 %-át teszi ki ⁽¹³⁾. Az EU-n kívülről, elsősorban Oroszországból és Kínából érkező termékek könnyedén beszerezhetők. A kereslet pedig nagy a gazdasági megszorításoktól szenvedő és/vagy a dohánytermékeket magas adóval sújtó országokban. Az illegális értékesítés veszélybe sodorja a munkahelyeket az EU-ban, csökkenti a kormányok adóbevételét, valamint a jogszerű értékesítések jövedelmezőségét. Ezért minden lehetséges lépést meg kell tenni a dohánycsempészet visszaszorítására, például a biztonság növelésével, megfigyelő és megelőző intézkedések bevezetésével és a dohánytermékek minőségellenőrzésének szigorításával. Meg kellene fontolni dombornyomásos azonosító jelek vagy elektronikus azonosítók használatát, a dohányiparral már egyeztetett más intézkedésekkel egyetemben.

⁽⁹⁾ Hatásvizsgálat, 15. o.

⁽¹⁰⁾ Az Európai Bizottság által végzett „A study on liability and the health costs of smoking” c. jelentés becslése szerint 2009-ben az összköltség (egészségügyi ellátás, termelési és emberélet) 544 milliárd euró volt. (http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf, p. 2).

⁽¹¹⁾ Az Európai Bizottság hatásvizsgálata

⁽¹²⁾ Moodie C, Hastings G, Joossens L. Young adult smokers' perceptions of illicit tobacco and the possible impact of plain packaging on illicit tobacco purchasing behaviour. In: European Journal of Public Health, első online megjelenés: 2011. március 26. DOI:10.1093/eurpub/ckr038. In: Claims that Standardised Packaging Would Increase Illicit Trade are Untrue, Smoke Free Partnership, 2012. szeptember 10., <http://www.smokefreepartnership.eu/response-to-tobacco-retailers>.

⁽¹³⁾ Lásd az 5. lábjegyzetet.

3.10 Bármennyibe is kerül e javaslatok végrehajtása, szem előtt kell tartani, hogy a népesség egészségi állapotának a dohányzás visszaszorításával elérhető javulása sokkal nagyobb általános hasznot jelent. Felmérések szerint azok a kormányok és munkaadók, amelyek betiltották a munkahelyeken a dohányzást, azonnali kedvező hatásokról számoltak be (nagyobb termelékenység, kevesebb hiányzás, alacsonyabb kiadások a létesítmények fenntartására és karbantartására, valamint alacsonyabb egészségügyi ellátási és egészségbiztosítási költségek) ⁽¹⁴⁾.

3.11 Másrészt a javaslatban szerepel tizenhat olyan felhatalmazáson alapuló jogi aktus, amely szabályozási és döntéshozatali jogkörökkel ruházza fel az Európai Bizottságot az irányelv egyes konkrét elemeivel kapcsolatban, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikkének megfelelően ⁽¹⁵⁾.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az irányelvnek továbbra is az általa kitűzött belső piaci és népegészségügyi célok elérésére kellene koncentrálnia, hosszú és rövid távú intézkedések végrehajtása révén. Ennek kapcsán meg kell jegyezni, hogy az Európai Bizottság saját intézkedéseinek egészségügyi hatását úgy becsüli, hogy a már dohányzók és a potenciális dohányosok számának 2 %-os csökkenéséhez fognak vezetni. Az irányelv célja elsősorban inkább a növekedés visszafogása, semmint a dohányzás jelenlegi szintjének csökkentése. Ez az arány ugyan alacsonynak tűnhet, de számos területen a kedvező hatás egyértelmű.

4.2 Azok az aktív korú emberek, akik abbahagyják a dohányzást (és azok a potenciális dohányosok, akik nem kezdik el) tovább élnek, így tovább is dolgoznak. A becslések szerint a jelenlegi dohányosok 14 évvel hamarabb halnak meg, mint azok, akik soha nem gyújtottak rá, valamely dohányzással összefüggő betegség vagy ezzel kapcsolatos komplikáció következtében. A különösen a nemdohányzókra vonatkozó általános várható élettartam növekedésével ez a különbség is nőni fog. A dohányzás 2 %-os csökkenése 2,4 millió leszokót és 16,8 millió megmentett életévet jelent. Ez évi 10,3 milliárd euró nyereséget jelentene a társadalom számára, és évi 506 millió euróval csökkentené az egészségügyi kiadásokat. A kevesebb hiányzás, korai nyugdíjba vonulás és hasonlók révén elért magasabb termelékenységből eredő haszon összesen évi 165 millió eurót tenne ki ⁽¹⁶⁾.

4.3 A dohányosok számának általános csökkentését célzó intézkedéscsomag részét képezi az, hogy az oldalak felét beborító új tájékoztató szövegen felül a csomagolási egység mind első, mind hátsó oldala külső felületének 75 %-át kitöltő egészségügyi figyelmeztetést kelljen elhelyezni (9. cikk). A dohánytermékek csomagolását úgy kell megtervezni, hogy a termék összetevőiről nyújtott információ ne legyen félrevezető. Ezért egyértelműen jelezni kell rajta a vele járó egészségi kockázatokat, köztük az idő előtti elhalálozás veszélyét is. Figyelmeztetéseket az értékesítési helyeken is ki kell helyezni. Az értékesítési helyeken történő reklámozást természetesen meg kell tiltani.

4.4 Az adalékanyagokkal előidézett jellegzetes ízesítések megszüntetését előíró, összetevőkre vonatkozó korlátozások (6. cikk) és a csomagok kinézete rendkívül fontos. Az objektív kritériumok egyike, a dohánytermékek vonzerejének csökkentése különösen fontos bizonyos korcsoportok, illetve az egyik nem esetében. Konkrétan a fiatal nőkről és a lányokról van szó, akik a leggyorsabban növekvő piacok egyikét jelentik az EU-ban, ezért őket célozza a legtöbb, a dohányzásra való rászokásra buzdító reklám.

4.5 Ezért az EGSZB teljes mértékben egyetért azzal az európai bizottsági javaslattal, hogy tiltsák be a piacon a ráógumi, piña colada, mojito stb. ízesítésű új termékeket, az úgynevezett „candy-flavoured” cigarettákat, melyek elsődleges célcsoportját a fiatal és főképp női potenciális dohányosok jelentik. A „slim” csomagokkal is elsősorban a fiatal nőket célozzák meg, arra törekedve, hogy a formás alakot, a súlyt és a csillogást összekapcsolják egy olyan szokással, amely mintegy felüknél idő előtti elhalálozáshoz vezet. Tekintettel arra, hogy a nikotinbevitt célzó dohányzás hosszú távú, elkerülhetetlen veszélyeit ma már minden érintett ismeri és elismeri, az EGSZB nem tudja elképzelni, hogy felelősségteljes gyártók hogyan dolgozhattak ki és főleg hogyan vethettek be ilyen marketingstratégiákat.

4.6 Az EGSZB azt kéri az Európai Bizottságtól, hogy pontosan határozza meg, hogy melyek azok a „kisebb kockázattal járó termékek”, amelyek kétségbenvonhatatlanul, tudományosan bizonyítva kevesebb kockázatot jelentenek a hagyományos cigarettákhoz képest, és dolgozzon ki rájuk megfelelő jogi keretet is. A csökkentett kockázat koncepciója azokra a termékekre vonatkozik, amelyek kiválthatják a hagyományos cigarettákat, és sokkal kevesebb kockázattal járnak az egészségre, nem pedig a leszokást szolgáló termékekre. Az irányelv hatálya alá tartozó dohánytartalmú, de csökkentett nikotintartalmú termékeket, illetve – főként a nikotint igen, de dohányt nem tartalmazó termékeket („elektronikus cigaretták”) egyértelműen definiálni és szabályozni kellene annak érdekében, hogy tájékoztatni lehessen a fogyasztókat ezek hosszú távú kockázatairól vagy a hagyományos dohánytermékekkel szembeni előnyeikről.

⁽¹⁴⁾ Carin Hakansta – Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, munkadokumentum: *Workplace smoking: A Review of National and Local Practical and Regulatory Measures*, 2004. március, 6. o., http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_108424.pdf.

⁽¹⁵⁾ HL C 115, 2008.5.9., 172. o.

⁽¹⁶⁾ A tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerezésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről európai parlamenti és tanácsi irányelvjavaslatot kísérő európai bizottsági munkadokumentum (hatásvizsgálat): http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf, 116. o.

4.7 Másrészről olyan intézkedéseket is tartalmaz a javaslat, melyek célja az illegális dohánykereskedelem csökkentése. Így például a javaslat 14. cikkében az Európai Bizottság egy nyomonkövetési és árukövetési rendszer kiépítését javasolja, illetve különböző további biztonsági intézkedéseket annak érdekében, hogy az EU-ban csak olyan termékeket lehessen értékesíteni, amelyek megfelelnek az irányelvben előírtaknak. Ezek az intézkedések olyan anyagi és adminisztratív terhet jelentenek, melyeknek vállalása gondot okozhat a kis- és középvállalkozások számára (szemben a nikotintartalmú és dohánytermékek globális kereskedelmét uraló 4-5 nagy multinacionális vállalattal), és a tagállamokra is nagyobb adminisztratív terhek hárulnak az ellenőrzések végzése terén. A rendszer remélhetőleg visszaveti a csempészetet és az illegális kereskedelmet. Ebből kiindulva az EGSZB úgy véli, hogy a javaslat 14. cikkében szereplő rendelkezéseknek pontosan meg kellene egyezniük azokkal a nyomonkövethetőségi záradékokkal, amelyek a tavalyi év végén a részes felek konferenciáján a WHO által az illegális kereskedelemre vonatkozóan megkötött jegyzőkönyvben szerepelnek ⁽¹⁷⁾.

4.8 A szivar, szivarka és pipadohány esetében a javaslat fenntartja a jogot, hogy automatikusan megszüntessen bizonyos kivételeket, amennyiben „a körülmények jelentős megváltozása” áll be, azaz az értékesítési volumenben bekövetkezett, legalább 10 %-os növekedés, amely legalább 10 tagállamban megfigyelhető; vagy pedig a 25 évesnél fiatalabb fogyasztói csoportok körében 5 %-os növekedés. A 27 tagállamból 10-ben azonban e termékek piaca rendkívül kicsi, így könnyen lehet, hogy a 10 %-os csökkenés anélkül következik be, hogy különösebb hatást gyakorolna a foglalkoztatásra vagy az adóbevételekre.

4.9 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikke értelmében felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén lehetőség is van jogkörök átruházására, ehhez egy sor feltételnek meg kell felelni. Felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak egy jogalkotási aktus nem lényegi elemeinek vonatkozásában alkalmazható.

A szavazás eredménye:

Mellette: 89
Ellene: 162
Tartózkodott: 17

Új 1.4. pont

Új szöveg:

Aláhúzza a lakosság jó egészségi állapotának és az abból számos területen adódó előnyöknek a fontosságát az EGSZB azt javasolja a tagállamoknak, hogy segítsék elő a nemdohányzó területek (smoke-free environments) kiterjesztését. Ezeket a főleg fiatalok számára, ill. gyerekek mellett oktatási intézményekben, vállalatoknál kialakítandó helyeken a polgárok erkölcsi és orvosi támogatásban részesülhetnek. Ugyancsak szükségesnek tűnik innovatív és a felvilágosítást szolgáló támogatási módszerek és együttműködési hálózatok kialakítása és fenntartása.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
Ellene: 157
Tartózkodott: 29

1.5. pont

A következőképpen módosítandó:

Fennáll a veszélye, hogy az adóbevételek jelentősen csökkenni fognak, nem csupán az illegális kereskedelem növekedése, hanem a forgalom és az árak visszaesése miatt is. A dohányhoz kapcsolódó adók az Európai Unióban ma mintegy 100 milliárd eurót tesznek ki. A dohánytermékek megadóztatása a dohányfogyasztás csökkentésének leghatékonyabb és leggazdaságosabb módja, különösen, ami a fiatalok és az alacsony jövedelmű rétegek dohányfogyasztását illeti ⁽¹⁸⁾. A kutatások szerint a dohánytermékek ára a harmadik leggyakoribb ok, amelyet a dohányosok a leszokás melletti érvek között megemlítenek ⁽¹⁹⁾. Azt is érdemes megjegyezni, hogy az így megtakarított, korábban dohánytermékek vásárlására költött pénzt ezután más, szintén megadóztatott termékek vásárlására fogják fordítani.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
Ellene: 157
Tartózkodott: 29

⁽¹⁷⁾ [http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FTC_COP5(1)-en.pdf).

⁽¹⁸⁾ Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Tabakas nodokli un nelikumiga tirdzneiciba, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit, 2012, 5. o., http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.ttp.eu/files/LV%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf.

⁽¹⁹⁾ Európai Bizottság, Attitudes of Europeans Towards Tobacco, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, 84. o.

1.8. pont

A következőképpen módosítandó:

~~Beavatkozás a tagállamok szuverén illetékességi körébe általa, hogy Az Európai Bizottságnak átadott, az irányelv fontos elemeinek későbbi továbbfejlesztését illetően számos hatáskör, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén gyakorolt számos hatáskör mellett az Európai Bizottsághoz kerül, ez pedig sérti a szubszidiaritás elvét, garantálni kell, hogy a döntéshozatal nyitott és a tagállamok érdekeinek megfelelő módon történjen. Az EGSZB elfogadhatatlannak tartja azokat a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat, amelyek nem felelnek meg maradéktalanul az EUMSZ 290. cikkében foglaltaknak hangsúlyozza, hogy a kötelező érvényű intézkedéseknek tiszteletben kell tartaniuk az EUMSZ 290. cikkét. Emellett nyolc nemzeti parlament részéről (a szubszidiaritásvizsgálat keretében) 14 ellenszavazat érkezett az Európai Bizottság javaslatához, mivel az nem tartja tiszteletben a szubszidiaritás elvét⁽²⁰⁾.~~

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
Ellene: 157
Tartózkodott: 29

1.9. pont

A következőképpen módosítandó:

~~Az EGSZB támogatja a kockázatsökkentés koncepcióját, és ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy pontosan határozza meg, melyek azok a „kisebb kockázattal járó termékek”, amelyek kétségbevonhatatlanul, tudományosan bizonyítva kevesebb kockázatot jelentenek a hagyományos cigarettákhoz képest, és dolgozzon ki rájuk megfelelő jogi keretet is; Ez elsősorban a dohányt (nem pedig mesterséges nikotint) tartalmazó és ezért az irányelv hatálya alá eső termékekre vonatkozik.~~

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
Ellene: 157
Tartózkodott: 29

3.1. pont

A következőképpen módosítandó:

(...)

~~A fenti hat terület közül háromnak igen jelentős hatása lenne az Európai Unió tagállamaiban a foglalkoztatásra és az adóbevételekre. A címkézés és csomagolás, illetve az összetevők tekintetében a javaslat a maiakhoz képest sokkal nagyobb jobban látható egészségügyi figyelmeztetéseket írna elő, és korlátok közé szorítaná a dohánytermékek formátumát, ízét és tartalmát is. Így például valamennyi dobozon a csomagolás 75 %-át lefedő szöveg és képek formájában egészségügyi figyelmeztetést kell majd elhelyezni, és ehhez járul még, hogy a dobozok oldalán (minden oldal 50 %-án) új tájékoztató szövegeket kell feltüntetni, a néhány tagállamban előírt jövedéki címke, a kiskorúaknak való eladás tilalmáról szóló szöveg és a dohánytermékek figyelését és nyomon követhetőségét célzó új intézkedésekhez fenntartott hely mellett. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy sokkal kisebb hely marad a regisztrált márkajelzések feltüntetésére. Másrészt minimumkövetelményeket is megszabnak majd a dobozok magasságára és szélességére nézve, ami azt jelenti, hogy bizonyos doboztípusok el fognak tűnni. Ez történik majd a néhány országban, például Görögországban igen népszerű „casket” formátummal. Hasonlóképpen eltűnne a Portugáliában legnagyobb arányban értékesített doboztípus is. A csomagolásnak ez a módosítása – amelynek hátterében semmiféle tudományos bizonyíték nem áll – ráadásul munkahelyeket is veszélybe sodorhat a csomagolási iparban, amelynek sok európai országban, például Német, Lengyel és Franciaországban, az Egyesült Királyságban és Ausztriában nagy jelentősége van. Meg kell jegyezni, hogy a dobozok méreteire vonatkozó minimumkövetelményekről sem a nyilvános konzultációban, sem pedig a hatásvizsgálati jelentésben nem esett szó. Emellett tilos lesz a jellegzetes ízesítésű cigaretták árusítása is, és új meghatározást alakítanak ki a „szivarka” kapcsán, amely ellentmondásban van az Unióban már valamivel több mint egy éve érvényben lévő adóügyi jogszabályokkal⁽²¹⁾. A dobozok új grafikai megjelenítése, valamint a hosszúságukra és szélességükre vonatkozó minimumkövetelmények kedvező eredményekhez vezetnek majd, különösen a veszélyeztetett csoportokat, a gyermekeket és fiatalokat tekintve. A tanulmányok egyöntetűen azt bizonyítják, hogy a csomagolás marketingeszköz az áru eladásához. A dohánytermékek csomagolását jelenleg stratégiai szempontból tervezik meg egy konkrét célközönség elérése érdekében. Vizsgálatok bizonyítják pl., hogy Lettországon a nők a világos csomagolású termékekről úgy gondolják, hogy az alacsonyabb kátránytartalmú, vagyis kevésbé ártalmas az egészségre. A gyermekek~~

⁽²⁰⁾ <http://www.ipex.eu/IPLEX-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=HU>

⁽²¹⁾ A Tanács 2011/64/EU irányelve (2011. június 21.) a dohánygyártmányokra alkalmazott jövedéki adó szerkezetéről és adókulcsáról, HL L 176., 2011.7.5., 24-26. o.

mint célközönség egyébként úgy vélik, hogy a színes csomagolású termékek egyáltalán nem ártalmasak az egészségre⁽²²⁾. Az egységes, lehetőleg egyszerű kialakítású csomagolás tehát nem tudja félrevezetni a fogyasztókat a termék tényleges hatásait illetően. A vizsgálatok inkább azt mutatják, hogy az egyszerű kialakítású csomagoláshoz olyan tulajdonságokat társítanak, mint unalmas, rossz szagú, borzalmas, divatjamúlt stb⁽²³⁾.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
 Ellene: 157
 Tartózkodott: 29

3.2. pont

A következőképpen módosítandó:

Ennek következtében, és mivel minden doboznak azonos formátuma és a cigarettáknak azonos íze lesz, a márkák között pusztán az ár jelenti majd a különbséget, ami az ágazat egészében az értéklánc értékvesztését vonja majd maga után. Ha egyedül az ár marad az a tényező, amelyben versenyezni lehet, akkor az árak esni fognak, ami egyrészt az ágazatban működők jövedelmének és a kormányok adóbevételeinek csökkenését, másrészt az ágazatbeli munkahelyek egy részének megszűnését vonja majd maga után a tagállamok azonban magasabb jövedéki adókat vehetnek ki és így növelhetik bevételeiket.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
 Ellene: 157
 Tartózkodott: 29

Új 3.3. pont

Új szöveg:

Még ha egységesítik is a dohánytermékek csomagolását, ezzel csökkentve a különböző gyártók megkülönböztető jelzései közötti különbségeket, a csomagolás egy behatárolt részén egységes méretben, színben és betűtípussal szerepelni fog a gyártó és a termék megnevezése. A termékminőség kritériuma így aktuális marad, mivel a fogyasztó mindig tájékoztatva lesz arról, hogy ki a gyártója az általa megvásárolt terméknek.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
 Ellene: 157
 Tartózkodott: 29

3.3. pont

A következőképpen módosítandó:

Ez az egyetlen, alapú differenciálási lehetőség többek között ahhoz vezet majd, hogy az Európai Unióban termesztett minőségi dohány nem lesz már vonzó az olyan vállalatok számára, amelyeknek gyárai vannak az EU területén, mivel a minőség már nem lesz kritérium a dohánylevél vásárlásánál. Ez pedig az európai bizottsági hatáselemzésben foglaltakkal ellentétben veszélyt jelent majd a dohányterméktől függő munkahelyek számára. Jelenleg az Unióban az évi dohánytermés 250 000 tonnára rúg: Olaszország a legnagyobb termelő (89 000 tonnával), őt Bulgária (41 056 tonna), Spanyolország (38 400 tonna) és Görögország (24 240 tonna) követi. A láncnak ez az eleme 400 000 embernek ad munkát: Bulgáriában a legtöbbnek, ahol 110 000-en dolgoznak a dohánytermesztésben, Lengyelországban 75 100-an, Olaszországban pedig 59 300-an⁽²⁴⁾.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
 Ellene: 157
 Tartózkodott: 29

⁽²²⁾ <http://www.cancercampaigns.org.uk/ourcampaigns/theanswerisplain/moreinformation>.

⁽²³⁾ The Packaging of Tobacco Products [A dohánytermékek csomagolása], 2012. március, The Centre for Tobacco Control Research Core funded by Cancer Research UK, http://www.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@new/@pre/documents/generalcontent/cr_086687.pdf, 40. o.

⁽²⁴⁾ Lásd a 11. lábjegyzetet.

3.7. pont

A következőképpen módosítandó:

Másrésről az irányelvjavaslatban szerepel tizenhat olyan felhatalmazáson alapuló jogi aktus, amely szabályozási és döntéshozatali jogkörökkel ruházta fel az Európai Bizottságot az irányelv ~~lényeges~~ speciális elemeivel kapcsolatban. Olyan kérdésről van viszont szó, amelyet az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikke kifejezetten tilt (25). ~~Ha módon szinte semmilyen mozgásteret nem hagynak a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és a nemzeti parlamenteknek az irányelv alapvető elemeinek szabályozására.~~

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
 Ellene: 157
 Tartózkodott: 29

Új 4.1.1. pont

Az alábbi új szöveg beillesztése:

Azokban az országokban, amelyeket érintett az elmúlt évek gazdasági válsága (ilyen például Lettország), meglepően magasak a dohányzással kapcsolatos egészségügyi és gazdasági kiadások: a férfiak esetében a halálozások 25 %-a, a nőknél pedig 4 %-a hozható összefüggésbe a dohányzással, a betegségeknek pedig 12 %-a vezethető vissza a dohányzás következményeire. Lettorszában az ilyen megbetegedések kezelésével kapcsolatos költségek mintegy 29 millió euróra, azaz az egészségügyi kiadások 3,27 %-ára rúgnak. A dohányzással összefüggő egészségügyi problémák miatti munkahelyi hiányzások 29,5 %-os veszteséget okoznak a termelésben. Ez Lettország esetében 12 millió eurónak felel meg. A dohányzás miatti idő előtti elhalálozások is magas kiadásokkal járnak: körülbelül 2,5 milliárd eurót, azaz a GDP 9,38 %-át jelentik (26).

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
 Ellene: 157
 Tartózkodott: 29

4.2. pont

A következőképpen módosítandó:

Az egészségügyi figyelmeztetések méretének ilyen aránytalan megnövelése az alábbiakhoz vezetnek még:

- a gyártók legitim szellemi és ipari tulajdonjogainak ~~egyoldalú kisajátítása~~ megtartása azzal, hogy nem tudják használni bejegyzett márkáikat. Az Európai Bíróság szerint (27) ~~a gyártóknak jogukban áll használni bejegyzett kereskedelmi márkáikat és egyedivé tenni termékeiket; ezek nem abszolút jogok és így korlátozhatóak;~~
- ~~további versenymegszorítás egy, a termékmegkülönböztetés szempontjából már egyébként is nagyon korlátozott ágazatban;~~
- ~~a bármilyen legális kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó alapvető kereskedelmi jogok megsértése annak elismerése, hogy a közegészség és az azzal kapcsolatos előnyök nagyon komoly értéket képviselnek, amely fontosabb a dohánykereskedelemnél;~~
- ~~olyan új termékek piacra dobásának megnehezítése, amelyek rendkívül károsak a közegészség és abból adódóan a gazdasági növekedés szempontjából, illetve~~

a kínált termékek minőségfejlesztésének és a kapcsolódó kutatásnak a beszüntetése. Önkényes módon korlátozzák az újgenerációs új termékek piacra kerülését anélkül, hogy lehetővé tennék egy olyan világos szabályozási keret létrehozását, amellyel elemezhető lenne azoknak a kockázatoknak a csökkentése, amelyekkel az ilyen termékek járhatnak a népességre nézve. Mindez gátat szabhat annak, hogy sokféle, különböző terméket fejlesszenek ki, és visszaveti az ezzel kapcsolatos innovációs és kutatási tevékenységhez kapcsolódó munkahelyek létrehozását is. Ezekre az új és adott esetben kisebb kockázatot jelentő termékekre pedig nem kellene hogy vonatkozzanak ugyanazok a korlátozások, amelyek a hagyományos termékek esetében érvényesek.

(25) HL C 115., 2008.5.9., 172. o.

(26) http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf.

(27) Az Európai Bíróság C 10/89. sz. ügyben hozott 1990. október 17-i ítélete.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69

Ellene: 157

Tartózkodott: 29

4.3. pont

A következőképpen módosítandó:

~~Ugyanez érvényes az~~ Azösszetevőkre vonatkozó megszorításokra is, melyek célja a jellegzetes ízesítésű dohánytermékek betiltása (6. cikk), valamint a csomagolás vizuális megjelenítése különösen fontos. ~~Az objektív kritériumok némelyike, mint például a~~ Az objektív kritériumok némelyike, mint például a ~~dohány vonzerejének csökkentése, különösen bizonyos korcsoportokat vagy valamelyik nemet tekintve lényeges.~~ Ezek nem arra vonatkozó tudományos vizsgálatokra épülnek, hogy miként lehetne csökkenteni az ilyen összetevők toxicitását vagy addiktivitását, hanem olyan szubjektív kritériumra, hogy miként lehet csökkenteni a dohányzás vonzerejét, illetve szubjektív sztereotípiákra azzal kapcsolatban, hogy egyes korcsoportok és nemek szerinti csoportok milyen típusú dohányt fogyasztanak. Ugyanez a szubjektivitás érzékelhető akkor, amikor bármiféle indoklás nélkül, önkényesen betiltanak bizonyos formátumokat, mint például a slim vagy vékony cigarettákat (melyekre nem terjedt ki a nyilvános konzultáció, és amelyek nem szerepelnek a hatásvizsgálati jelentésben), a rövid cigarettákat, a mentolos cigaretták minden fajtáját, meghatározva a vágott dohány tasakonkénti minimumsúlyát és szabványosítva dobozában formáját, illetve még egy új kategóriát is, „a szivarkát” kitalálva – mindezt a 2011. január 1-je óta hatályban levő 2011/64/EU irányelvvel ⁽²⁸⁾ ellentétesen. Az egyes európai országokban nagyon elterjedt vékony és mentolos cigaretták betiltása ahhoz vezet majd, hogy mivel a fogyasztók nem fogják hozzájutni ezekhez, kénytelenek lesznek az illegális piacról csempészáruként beszerezni őket. Ráadásul olyan dohánytermékekről van szó, melyet leginkább felnőtt dohányosok fogyasztanak, így ebben a konkrét esetben nem állja meg a helyét az az érvelés, hogy mindez azt szolgálja, hogy a kiskorúak ne jussanak dohánytermékekhez. Például konkrétan a mentol esetében nem szabad elfelejteni, hogy ezt a fajta cigarettát főként felnőttek szívják, és hogy olyan országok, amelyek nagyon magas szintű jogszabályokkal rendelkeznek a dohányzás elleni küzdelem terén, konkrét tiltásokkal bizonyos összetevőkre vonatkozóan – ilyen például az USA és Kanada – nem tiltották be az ilyen dohánytermékeket. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy töröljék az irányelvjavaslatból a mentol betiltását.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69

Ellene: 157

Tartózkodott: 29

4.3.1. pont

A következőképpen módosítandó:

~~Végül~~ Teljes mértékben egyetértünk azzal az európai bizottsági javaslattal, hogy tiltsák be a piacon a rágógumi, piña colada, mojito stb. ízesítésű új termékeket, az úgynevezett „candy-flavoured” cigarettákat, melyek elsődleges célcsoportja a fiatalok.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69

Ellene: 157

Tartózkodott: 29

4.3.2. pont

A következőképpen módosítandó:

~~Egy, a~~ Azösszetevőkre vonatkozó ~~tiltás~~ tiltás megszorítás az ízek szabványosításához vezetne, lehetetlenné téve a versenyben az egyes termékek megkülönböztetését, korlátozva a beruházásokat és új termékek piacra dobását – mindezt a fogyasztók rovására, akikről így elveszik a választás lehetőségét – ami pedig a dohánytermékek lehetséges és tényleges fogyasztóit még inkább arra ösztönözné, hogy tájékozódjanak az általuk fogyasztott termékről vagy akár teljesen le is mondjanak róluk. Így javítanák egészségüket, termelékenységüket és minden olyan egyéb tényezőt, amely jelentősen kihat az életminőségre.

A szavazás eredménye:

Mellette: 69

Ellene: 157

Tartózkodott: 29

⁽²⁸⁾ A Tanács 2011/64/EU irányelve (2011. június 21.) a dohánygyártmányokra alkalmazott jövedéki adó szerkezetéről és adókulesáról, HL L 176., 2011.7.5., 24-36. o.

4.5. pont

A következő szövegrész törlendő:

Másrészről az Európai Bizottság olyan intézkedéseket is felvesz irányelvjavaslatába, melyek célja az illegális dohánykereskedelem csökkentése. Így például a javaslat 14. cikkében az Európai Bizottság egy nyomonkövetési és árukövetési rendszer kiépítését javasolja, illetve különböző további biztonsági intézkedéseket annak érdekében, hogy az EU-ban csak olyan termékeket lehessen értékesíteni, amelyek megfelelnek az irányelvben előírtaknak. ~~Ez az intézkedés olyan aránytalan gazdasági és adminisztratív terhet jelent, melyet sok kis és középvállalkozás nem bír el, és igen valószínűtlen, hogy csökkenteni fogja az illegális kereskedelmet, és még jelentősebb adminisztratív terhet fog jelenteni a tagállamoknak az ellenőrzés során. Ráadásul ez a rendszer nem fogja megfékezni a csempészetet és az illegális kereskedelmet, az irányelvjavaslat több intézkedése inkább ösztönözni fogja őket. Ebből kiindulva az Az EGSZB úgy véli, hogy az irányelvjavaslat 14. cikkében szereplő rendelkezéseknek pontosan meg kellene egyezniük azokkal a nyomonkövethetőségi záradékokkal, amelyek a tavalyi év végén a részes felek konferenciáján a WHO által az illegális kereskedelemre vonatkozóan megkötött jegyzőkönyvben szerepelnek⁽²⁹⁾.~~

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
Ellene: 157
Tartózkodott: 29

4.6. pont

A pont egy része törlendő:

Végezetül az irányelv lehetőséget fog adni az Európai Bizottságnak, hogy egyre több felhatalmazáson alapuló jogi aktus révén olyan alapvető kérdéseket szabályozzon és módosítson, mint az adalékanyagok szintjei, az egészségügyi figyelmeztetések megszövegezése, mérete és elhelyezése. ~~Igy szinte semmilyen mozgásteret nem hagy a tagállamok számára az irányelv megvalósításával kapcsolatban, ami az EU-ban egy eddig kevésszer alkalmazott, extrém mértékű beavatkozást feltételez, amely sérti a szubszidiaritás és az arányosság elvét, ahogy nyolc tagállam⁽³⁰⁾ (Olaszország, Cseh Köztársaság, Görögország, Bulgária, Dánia, Portugália, Románia és Svédország) nemzeti parlamentje rá is mutat erre. Olaszország esetében a parlament nemcsak azt jelezte, hogy a javaslat ellentétes a fenti elvekkel, hanem azt is hangsúlyozta, hogy egyes betöltött cigarettafajták (például a vékony/slim vagy az alacsony kátránytartalmú cigaretta) hatékony eszköz lehet a dohányzás leszoktatását vagy csökkentését célzó politikában⁽³¹⁾.~~

A szavazás eredménye:

Mellette: 69
Ellene: 157
Tartózkodott: 29

⁽²⁹⁾ [http://apps.who.int/gb/ebf/pdf/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ebf/pdf/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf)

⁽³⁰⁾ http://www.ipex.eu/IPEXL_WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&applng=HU

⁽³¹⁾ Az olasz parlament szociális kérdésekkel foglalkozó bizottságának véleménye a COM(2012) 788 final sz. európai bizottsági dokumentumról.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Erősebb európai ipart a növekedés és a gazdasági fellendülés érdekében. Az iparpolitikáról szóló közlemény frissítése

(COM(2012) 582 final)

(2013/C 327/14)

Előadó: **Joost VAN IERSEL**

Társelőadó: **Enrico GIBELLIERI**

2012. október 10-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Erősebb európai ipart a növekedés és a gazdasági fellendülés érdekében. Az iparpolitikáról szóló közlemény frissítése

(COM(2012) 582 final).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága 2013. június 18-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 11-i ülésnapon) 132 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB határozottan üdvözlö az európai iparra – a feldolgozóiparra és a szolgáltatásokra – fordított kiemelt figyelmet, mely jól tükröződik az Európai Bizottság 2012. októberben kiadott frissített közleményében, melynek mellékletei részletes elemzést nyújtanak az iparpolitikákról és a tagállami hiányosságokról. A közlemény számos eleme összhangban áll az EGSZB már kifejtett nézeteivel ⁽¹⁾, a politika eredményessége azonban majd csak a végrehajtás során derül ki.

1.2 Az Európa 2020 stratégia hét kiemelt kezdeményezésének egyikét képező iparpolitika a sokat emlegetett, a megvalósítás terén azonban igen rosszul álló uniós növekedési kezdeményezés egyik építőkövét kellene, hogy alkossa. Megfelelő szemléletre és koherens megközelítésekre van szükség. Ennek politikai hatásai maguktól értetődőek. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, a Tanácsot és az EP-t, hogy tegye intenzívebbé a (koherens!) kezdeményezéseket és átfogó politikákat, amelyek megfelelnek az európai ipari termelés előmozdítása jelentette óriási kihívásnak.

1.3 Az Európai Tanácsnak vezető szerepet kellene vállalnia az iparpolitikai menetrend kialakításában. Az Európai Bizottságot teljes körűen be kellene vonni ebbe. A különböző – Versenyképességi, Kutatási, Környezetvédelmi, Szociális – Tanácsoknak, az Európai Bizottságnak és az EP-nek kiemelten és egységes szemlélettel kellene foglalkozniuk az Európa-szerte fellelhető legmodernebb politikák feltérképezésével és népszerűsítésével.

1.4 Ahhoz, hogy ez váljon Európa vezető stratégiájává, a fellépésekkel, az ütemtervekkel és a határidőkkel kapcsolatos

iparpolitikai döntésekről széles körben tájékoztatni kellene; ennek hiánya jelenleg komoly problémát jelent.

1.5 Ezenkívül az EU-nak optimális konvergenciát kellene megvalósítania a 27 nemzeti és az uniós iparpolitikák között. Számos különféle elemzés azt mutatja, hogy ez ma még nem valósult meg. A sokszínűség érték, a széttagoltság káros. A geopolitikai egyensúly problémáit orvosolni kellene.

1.6 A keretfeltételek javítása mindenekelőtt az EU belső piacának szociális piacgazdaság keretében történő kiteljesítését jelenti, pontos értékelésekkel és szabályokkal támogatva és az egész Unióban egységesen megvalósítva. A belső piacot határon átnyúló összeköttetésekbe való – közúti, hajózási, kikötői, repülőtéri, vasúti – állami beruházásokkal is támogatni kell.

1.7 Tekintettel arra, hogy a munkanélküliek száma már meghaladja a 26 milliót, a növekedés alacsony, a költségvetések pedig zsugorodnak, az iparnak és az innovációnak ösztönző kilátásokra és feltételekre van szüksége. Megfelelő egyensúlyt kell teremteni a költségvetési konszolidáció – megszorító intézkedések –, a nemzeti reformprogramok és az iparpolitika között, hogy beruházások és munkahelyek jöjjenek létre, erősítve a bizalmat.

1.8 Minden uniós kezdeményezésnek meg kellene erősítenie Európa versenytársaként és partnerként betöltött globális pozícióját. Annak a nagyon ambiciózus célnak az elérése, hogy 2020-ra 20 % legyen a feldolgozóipar aránya, jelentős beruházásokat és szakpolitikai kiigazításokat igényel. Nagy szükség van a termelékenység növelésére.

⁽¹⁾ Lásd többek között az Európai Bizottság iparpolitikáról szóló korábbi, 2010-es közleményére reagáló EGSZB-veleményt, HL C 218., 2011.7.23., 38. o.

1.9 Az ipart támogató intelligens feltételek közel sem pusztán technikai támogatásból és kiigazításokból állnak. Az ipar egész környezetét érintik, azaz egy olyan szilárd és kiszámítható, hosszú távú éghajlat- és energiapolitikáról van szó, amely támogatja a versenyképes iparbázist. A feltételeknek támogatniuk kell a kiemelkedő teljesítményt, és elő kell mozdítaniuk az új, növekvő ágazatokat.

1.10 Testreszabott és ágazatspecifikus, gyakorlati szintű értékeléseken alapuló uniós politikákra van szükség, melyek a legjobban kezelik a műszaki-gazdasági képességeket és a kihívásokat. Ezeket az elveket az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés célkitűzéseinek teljesítése során is alkalmazni kellene. Ezek célja a hatékonyabb nyersanyag-felhasználás elérése, miközben igyekeznek előmozdítani az innovációt és támogatni az európai vállalatok ellenálló képességét.

1.11 Az iparpolitikának határozott szociális dimenziója van, amely minden társadalmi réteget érint: a régiókat és településeket, minden vállalkozást, a digitalizálás, a gépesítés, a szolgáltatásokkal kapcsolatos termelés és az ikt révén gyorsan változó munkafeltételekkel szembesülő munkavállalókat, az oktatási-felsőoktatási szektort, a fogyasztókat és a polgárokat. Az iparpolitika mind a szerkezetváltáshoz, mind pedig a változásokra való felkészüléshez kapcsolódik. Naprakész oktatást, képzést és tájékoztatást kell nyújtania, és elő kell mozdítania a technológiát, az innovációt, a kreativitást és a vállalkozást. Ezenkívül a demográfiai változásokat is előre kell jeleznie és megfelelően reagálnia kell rájuk.

1.12 Az ambiciózus régiók erőteljesen javítják az ipari teljesítményt. Az EU-nak és a tagállamoknak ösztönözniük kellene ezek önálló gyakorlatait, ideértve a szakosodást és az ezzel kapcsolatos kutatást és képesítéseket, valamint a klasztereket. Ebben rengeteg lehetőség rejlik.

1.13 Fel kell hívni a figyelmet az emberek és a társadalmi-gazdasági szereplők bizalmát növelő kezdeményezésekre és projektekre, valamint a sikeres nemzeti és regionális példákra. Intenzívebbé kell tenni az EU és a tagállamok közti partnerségi megállapodásokat, valamint a tagállamok és a régiók közti hálózatépítést. Az évenkénti európai szemeszter rengeteg lehetőséget nyújt a folyamatos nyomon követésre.

1.14 Az uniós iparpolitikát az uniós és tagállami elképzelések és hatáskörök megosztási folyamatának, valamint olyan közös fellépéseknek kellene képeznie, amelyekben az üzleti körök és a szakszervezetek teljes jogú partnerek. Hasonló elkötelezettségre van szükség más érdekeltnek, például az oktatási szektor, az egyetemnek (kutatás), a civil szervezetek, a fogyasztók és adott esetben mások részéről is.

1.15 A gazdasági eredményeik közötti jelentős különbségek ellenére minden tagállam számára hozzáférhetővé kell tenni a bevált gyakorlatokat, támogató nézeteket és megközelítéseket.

1.16 Az EGSZB rendszeresen javaslatokat tesz egyes ágazatokkal és az iparpolitikával kapcsolatban (lásd a

mellékletet). Ez a vélemény inkább a fontos témák koherenciájáról, valamint a koordináció és a finomhangolás révén megvalósított eredményes irányításról szól.

2. Háttér

– A/Világviszonylatban

2.1 Az Európai Bizottság elemzése szerint „úgy tűnik, a munkaerőköltségek a termelés összköltségének egyre csökkenő részét képezik”⁽²⁾. A termelékenység fontos tényező. A termelés egy részét visszahozzák ugyan Európába, ugyanakkor más területeken élesedik a verseny – erre példa a BRICS országok gazdasági infrastruktúrájának javulása, az euró felértékelődése, valamint az energiaárak, ami mind a külföldi befektetést ösztönzi.

2.2 Ezenkívül Európa az innovációs teljesítmény és a technológiai szakosodás terén le van maradva az Egyesült Államoktól és Japántól. A közepes-magas és közepes-alacsony technológiaigényű ágazatokban Európa erősebben képviselteti magát, mint az USA, a high-tech szegmensben azonban az elmúlt években jelentősen megnőtt a két kontinens között mindig is meglévő különbség.

2.3 A Fehér Ház és a Kongresszus erős elkötelezettséget mutat a feldolgozóipar újjászületése iránt: 2014–2018-ra vonatkozóan nemzeti versenyképességi stratégiát készítettek⁽³⁾. Ennek egyik központi kérdése a feldolgozóipar szerepe és értéke az USA gazdasága, biztonsága és vezető szerepe szempontjából.

2.4 A köz-magán partnerségek megerősítik a technológiai és innovációs infrastruktúrát. A védelmi, az energiaügyi és a kereskedelmi minisztérium közvetlenül részt vesz ezekben, csakúgy, mint a Nemzeti Tudományos Alapítvány és a NASA, ami számos országos kutatóintézetet és egyetemet ösztönöz.

2.5 Ez komoly fejlődésnek számít egy olyan országban, amely nemrég még a posztindusztriális gazdaságról prédikált. Kína és más országok növekvő versenyképessége ébresztőt fúj. A szemléletek változnak. Az előrejelzések szerint 2030-ra Kína lesz a legfőbb világ gazdasági hatalom, az USA megtartja globális vezető szerepét, Japán és Európa pedig messze lemarad mögöttük⁽⁴⁾.

2.6 Új olajlelőhelyek feltárásának és főként a palagáznak köszönhetően az Egyesült Államok várhatóan végül eléri az energiafüggetlenséget. Ezeket a feltárásokat energetikai forradalomnak tekintik, amely az USA ipari megújulása mellett geopolitikai átrendeződéshez vezet. A környezeti és egészségügyi kérdésekre még megoldást kell találni⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Európai bizottsági munkadokumentum, SWD(2012) 297 final, 10. o.

⁽³⁾ A 2012. évi amerikai feldolgozóipari versenyképességi törvény.

⁽⁴⁾ *Global Trends: Alternative Worlds*, Nemzetbiztonsági Tanács, Washington D.C., 2012. december.

⁽⁵⁾ US EPA, Study of the Potential Impacts of Hydraulic Fracturing on Drinking Water Resources: Progress Report [A hidraulikus kőzetrepesztés ivóvízforrásokra gyakorolt lehetséges hatásainak elemzése: Jelentés az eddigi eredményekről], 2012. december (<http://www2.epa.gov/hfstudy>).

2.7 Kína, Brazília és India felemelkedése folytatódik, Oroszország igyekszik követni őket, a nyomukban pedig más ázsiai és dél-amerikai országok haladnak. A feltörekvő országok körében, különösen Ázsiában a növekedési adatok évek óta messze átlagon felüliek. Az újonnan kialakított oktatási rendszerek ontják a jól képzett, nagy tudású technikusokat és mérnököket. Ezzel párhuzamosan hatalmas kutatóintézeteket hoznak létre. Az áruk és az innovatív folyamatok minősége minden területen javul. A közlekedési és szolgáltatási infrastruktúrák gyorsan behozzák a fejlődési lemaradást.

2.8 Kínában az államkapitalizmus és a szabadpiaci mechanizmusok vegyes rendszere van kialakulóban ⁽⁶⁾. Ez szoros összefüggésben van a nemzeti kultúrával és a (politikai) hagyományokkal. A jólét növekedése nem jár együtt sem a demokráciával, sem pedig az emberi és munkavállalói jogok tiszteletben tartásával. A környezeti és egészségügyi feltételek továbbra is fejletlenek, bár a termelés minősége javul. A hiányosságok nem csak a képzelet szüleményei. Az igazsághoz azonban hozzátartozik, hogy bizonyos, a nemzeti ambícióknak megfelelő termeléstípusokat továbbra is kapitalista jellegű állami beavatkozások irányítanak. Az államkincstári alapok befektetései hasonló irányba mutathatnak, akár külföldre, akár belföldre irányulnak.

2.9 Számos ország általában racionálisabb irányítási struktúrával rendelkezik, mint az EU, mivel csak egy döntéshozatali központjuk van, és az állami szektor közös stratégiát és célkitűzéseket követ.

2.10 Afrika egyes területein is gyors fejlődés megy végbe. Kína masszív beruházó, a társadalmi hatásokat azonban figyelmen kívül hagyja.

2.11 A globális körülmények és a geopolitikai helyzet folyamatosan változik. A közvélemény és a politikai vélemény felrázásához adatokra van szükség. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az EU évente készítsen kimutatást arról, hogy a világ releváns részein hogyan alakulnak bizonyos társadalmi-gazdasági, technológiai és foglalkoztatási tényezők.

– B/Európai szinten

2.12 Az európai és országokénti tendenciákról készített részletes európai bizottsági elemzések azt mutatják, hogy a feldolgozóipar szükségességével egyre többen tisztában vannak.

2.13 A helyzet országoként igen eltérő. A német feldolgozóipari gyártóegységeknek például 30 %-a Európában termel, más – kisebb-nagyobb – országokban ez az arány sokkal alacsonyabb, akár elenyésző. Néhány tagállamban az ipari beruházás az elmúlt húsz év során jelentősen csökkent. Egyes esetekben

ennek a nagyszabású szerkezetátalakításhoz volt köze, máskor emellett egy bizonyos fokú nemtörődomség is szerepet játszott ⁽⁷⁾.

2.14 A feltételek javítására törekvő tagállamok közül egyesek egyértelműen sikeresebbek, mint mások. Az ipari foglalkoztatás folyamatosan csökken. Ezenfelül a 2008 óta tartó válság során több mint 4 millió feldolgozóipari álláshely szűnt meg.

2.15 Semmi jele annak, hogy a tagállamok megvitatnák egymással a politikákat, eszközöket vagy bevált gyakorlatokat. Az iparral és az innovációval kapcsolatos nemzeti felfogásokat elsősorban a nemzeti hagyományok és eljárások vezérik, a nemzeti keretek, illetve az állami és a magánszektor – ezen belül a vállalkozások, kutatóintézetek, egyetemek, szakszervezetek stb. – közötti kapcsolatok határozzák meg.

2.16 Emiatt sok politika és a hozzájuk tartozó pénzügyi rendszerek alapvetően belföldre orientáltak, ami nem kedvez a belső piacnak, sem pedig az átfogó, határokon átnyúló projekteknek.

2.17 A néhány országban elért igen sikeres eredményektől eltekintve a belső piac nemkívánatos széttagoltsága – amint az Európai Bizottság jogosan rámutat – akadályozza a potenciális növekedési tényezőket.

2.18 A kreatív sokszínűség nagy értéket képvisel Európában, de csak akkor válik az európaiak hasznára, ha a közös célkhoz való közeledés biztosítva van. Megfelelő egyensúlyt kell találni a tagállamok közti kreatív sokszínűség és az átlátható, meggyőző konvergencia között.

2.19 Ahogy az amerikai példa mutatja, ez a konvergencia elsősorban a növekedési potenciállal rendelkező kkv-k kontinentális hálózatai számára lesz gyümölcsöző.

3. Európa 2020: közös elképzelések, hatáskörök és fellépések

3.1 A belső piac új lendületet igényel. Jóllehet a burkolt protekcionizmus terjed, az újraállamosítás és a széttagoltság veszélye még nem múlt el, az EU-nak sikerül érintetlenül hagynia a belső piacot és a nyitott piacok elvét, bár a végrehajtás meglehetősen gyenge pontnak számít.

3.2 A vezérstratégiának az EU és a tagállamok között megosztott hatásköröket előírányzó Európa 2020 stratégiát

⁽⁶⁾ Lásd: *State Capitalism*, The Economist, dosszié, 2011. január.

⁽⁷⁾ Az Európai Bizottság munkadokumentuma: Ipari teljesítménykimutatás és jelentés a tagállamok versenyképességéről, teljesítményéről és szakpolitikáiról, SWD(2012) 298 final, 1., 2., 3. és 4. rész.

kellene tekinteni, amely az egyedi nemzeti megközelítéseket és módszereket tiszteletben tartva kínál eszközöket az európai méretgazdaságossági előnyök kihasználására. Az ilyen célzott irányítás potenciális előnyeit rendszeresen nem vették kellő mértékben figyelembe.

3.3 Ezenkívül sürgősen látható eredményeket kell felmutatni azon a téren, hogy a sikeres innovatív projekteket és a munkahelyteremtést a termelés, a kereskedelem és a szolgáltatások változásaihoz igazítsák.

3.4 A szerkezetátalakításra aktívan fel kell készülni. Ez megkönnyíti a változások elfogadását, segíti a munkaerő tovább-, ill. átképzését és a bizonytalan álláshelyek korlátozását⁽⁸⁾.

3.5 Az Európai Bizottság 2010-es közleménye nyomán máris születtek olyan kezdeményezések, mint a Horizont 2020, a versenyállóság javítása, az ipari innováció, az erőforrás-hatékonyság, készségek és oktatás, a finanszírozáshoz való hozzáférés, az ipar és a szolgáltatások közti együttműködés, ill. a köztük levő különbségek elmosódása, valamint a nemzetközi beruházásokkal és technológiatranszferrel kapcsolatos komplikációk szélesebb körű ismertsége.

3.6 Meglepő, hogy mostanáig ritkán került sor a tagállamok közötti átlátható szakértői felülvizsgálatokra. Az Európai Bizottság ellenőrző szerepét ki kellene terjeszteni.

3.7 Az ilyen szakértői felülvizsgálatok felfednék az idejétmúlt ipari és döntéshozatali struktúrákat. Bevált megközelítések alkalmazásával segítenének felgyorsítani a korszerűsítést, és mind az állami, mind a magánszektor számára mutatóul szolgálnának a legjobbhoz való felzárkózásról.

3.8 Az Európai Bizottság belső munkadokumentumai az ipari fejlődéssel kapcsolatos országspecifikus ajánlásokat tartalmaznak⁽⁹⁾. Ezeket az országspecifikus ajánlásokat jobban figyelembe kell venni a tagállamok és az Európai Bizottság által az éves európai szemeszter keretében megvitatott NRP-kben.

3.9 Súlyos hiba volna azonban mindezt kizárólag az Európai Bizottságra hagyni. Ez ugyanis az uniós rendeletek, illetve intézkedések által nem fedett politikákért felelős tagállami illetékes hivataloknak is elsőrendű feladata, melyeknek emellett az uniós rendelkezések pontos végrehajtását is biztosítaniuk kell.

3.10 Az euróövezeten belüli pénzügyi politikák az uniós intézmények és a nemzeti hatóságok közötti finomhangolt koordinációt igénylik. Semmi sem akadályozza meg egy ilyen koordináció megvalósítását az ipari, innovációs és munkahelyteremtési keretfeltételek megerősítése terén, melyet közös elkötelezések inspirálnak.

3.11 Az Európai Bizottság belső munkadokumentumai mellett abban is segíthetik a tagállamokat, hogy ketten-hárman együttműködve felülvizsgálatokat végezzenek iparral kapcsolatos területeken, pl. készségek és oktatás, technológia és innováció, adminisztratív terhek, adópolitika és állami támogatások. Minden ország könnyen levonhatja a következtetéseket a közös európai perspektívából is kívánatos hazai politikák kapcsán. Az alkalmazott intézkedések szigorú értékelésének mindenképpen a nemzeti programok részét kellene képeznie.

3.12 Mivel ezeket a tendenciákat az egész társadalomnak támogatnia kell, nagyon fontos, hogy a munkaadói szövetségek és a szakszervezetek teljes körű partnerként részt vegyenek a folyamatban. Ugyanez vonatkozik más érdekeltre is, például az oktatási szektorra, a civil szervezetekre, a fogyasztókra és adott esetben másokra. Megéri konszenzuson alapuló megközelítést alkalmazni. Komoly támogatást jelent majd a nemzeti és regionális szinten, illetve az egyes ágazatokon és vállalatokon belül folytatott szociális párbeszéd.

4. Megvitatandó témák

4.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy „az uniós és a tagállami iparpolitikai intézkedések közti komplementaritás a sikeres európai iparpolitika alapvető feltétele”. Ezenkívül növeli az uniós és tagállami fellépések hatását, és számtalan lehetőséget kínál arra, hogy a szavakat tettek is kövessék.

4.1.1 A globális koncepció holisztikus megközelítést és átfogó politikákat jelent. Az EGSZB az alábbiakban kiemeli azokat az egymással összefüggő témákat, amelyeket létfontosságúnak tart az európai ipar jövője szempontjából.

4.2 Ipari innováció

4.2.1 Az **ipari innovációhoz** megbízható európai technológiai háttérre van szükség, melyet erősíti a kutatóintézetek, egyetemek, alkalmazott technológiák és az üzleti szféra közötti határokon átnyúló koordináció és együttműködés.

4.2.2 Az uniós és nemzeti K+F-programokra való tekintettel központi szerep hárul a kulcsfontosságú alaptermő technológiákra és a többi átfogó technológiára. Számos kapcsolódó területen, de az infrastruktúrával és fenntarthatósággal kapcsolatos közpolitikákban is előnyt jelentenek. Rendkívül fontos szerepet játszik a – különösen az uniós technológiai platformokon keresztül zajló – köz-magán együttműködés és konzultáció uniós kerete. A közbeszerzésnek az előremutató innovációkat is ösztönöznie kell.

4.2.3 A technológia a jövő kulcsa. A nemzetközi (kiemelt) projektek támogatása révén az Európai Bizottságnak és a Kutatási Tanácsnak élen kell járnia a technológiák és határokon átnyúló projektek belső piacának megerősítésében. A sikeres K+F-tevékenység és az európai szabványok elősegítik az innovatív beruházásokat és a minőségi munkahelyeket.

⁽⁸⁾ Lásd még az EP Cercas-jelentését.

⁽⁹⁾ Lásd a 7. lábjegyzetet: európai bizottsági munkadokumentumok, 1–4. rész.

4.2.4 Az EGSZB kiemeli a K+F-re és a határokon átnyúló projektekre irányuló uniós finanszírozás jelentőségét. A Horizont 2020-nak lépést kell tartania a más országokban egyre határozottabban kirajzolódó erőfeszítésekkel. Európa továbbra is jó pozícióban van, de hagyományos vezető szerepe gyengül. A Horizont 2020 költségvetésének csökkentése kontraproduktív lenne.

4.2.5 Magától értetődőnek kell tekinteni, hogy a felsőoktatás és a kapcsolódó kutatás kulcsszerepet játszik az innovációban. Adott esetben ehhez kell igazítani a programokat és a menedzsmentet.

4.2.6 Tanácsos évenként tájékoztatást adni a kulstechnológiákra irányuló állami és magánberuházásokról.

4.2.7 Az innováció számos más területet is érint, hiszen új lendületet visz a vállalkozásokba és a munkahelyekre, aminek köszönhetően újraformálódnak a meglévő termelési folyamatok, szükségszerűen átalakulnak az elavult műveletek, értékláncok és új „ágazatok” fejlődnek ki, és elmosódik a határ az ipar és a szolgáltatások között. Az innováció korszerűsítést és kreativitást jelent a társadalomban, és ekként is kell beszélni róla.

4.2.8 Az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy szolgáltatásban horizontális prioritásként kell kezelni a technológiát és az innovációt. Üdvözlendő lenne, ha a nemzeti hatóságok is átvonnák ezt a módszert.

4.3 Készségek és képesítések

4.3.1 A technológia, az innováció, az újraformált termelési folyamatok, az ipar és a szolgáltatások összekapcsolódása, az új társadalmi elvárások és élenjáró ágazatok mind arra engednek következtetni, hogy **a megfelelő készségek és képesítések** minden szinten kulcsfontosságúak.

4.3.2 Alapvetően fontos, hogy az oktatás minden szinten naprakész legyen. Az elmúlt években az EU, illetve a nemzeti és regionális szintek – igen helyesen – egyre több figyelmet fordítanak az oktatásra és (tovább)képzésre. Az oktatás minden szinten alapvető követelménynek számít, és mindenki számára elérhető kell, hogy legyen.

4.3.3 Minden uniós növekedési kezdeményezéshez elengedhetetlen, hogy folyamatos hangsúlyt fektessünk a teljes oktatási spektrumra. A tagállamok közötti jelentős különbségek miatt nélkülözhetetlen a gyakorlatban bevált megoldások cseréje, különösen a fiatalok munkanélküliségének kezeléséhez.

4.3.4 Az érintett felek alapvető szerepet töltenek be. A szociális párbeszéd során minden szinten – azaz vállalati (többek között az üzemi tanácsok bevonásával), helyi, regionális, nemzeti és uniós szinten – foglalkozni kell az oktatással, a tanulószereződéses gyakorlati képzéssel/duális képzéssel, a szakképzéssel és a továbbképzéssel (az egész életen át tartó tanulás), hogy a munkaerő-piaci követelményeknek való megfelelés érdekében erősítsük a készségeket és a foglalkoztathatóságot. A nemzetközi mobilitás előmozdítása érdekében általánossá kell tenni a készségek és képesítések határokon átnyúló elismerését.

4.3.5 Az OECD-vel összhangban az Európai Bizottságot meg kellene bízni azzal, hogy szakértők bevonásával készítsen

értékelést a tagállami oktatási rendszerekről és azok eredményességéről. Az ilyen felmérések hasznos mutatókkal szolgálhatnak, melyek segítségével adott esetben tökéletesíteni lehet a rendszereket, ahogy ez sok más területen is történik.

4.3.6 Az üzleti szféra és a társadalom egyre magasabb tudásszintet követel meg. Az oktatásban alapfoktól a felsőfokig minden szinten elsőbbséget kell, hogy élvezzen a műszaki képzés és a feldolgozóipari szolgáltatás. Alapvetően fontos szerep hárul a műszaki középiskolákra és a szakképzési rendszerekre.

4.3.7 A felsőoktatásban a munkaerő-piaci kereslet és kínálat közötti aránytalanságok felszámolásával meg kell oldani a tudósok, mérnökök és matematikusok – diákok és kutatók – strukturális hiányának problémáját.

4.3.8 Fontos, hogy minden munkavállalónak joga legyen a szakképzéshez, különös tekintettel a kkv-kban és kézműves műhelyekben dolgozó szakemberekre.

4.3.9 Az ipari modernizációs folyamatoknak megfelelő szemléletmódot tükröz, ha fenntartható ipari foglalkoztatást hozunk létre, amely korszerű munkaügyi, egészségügyi és biztonsági feltételeken alapul. A jobb versenyképességnek megfelelő munkakörülményekkel és munkavállalói jogokkal kell együtt járnia.

4.3.10 Kiemelt figyelmet kell fordítani az EU lakosságának idősödése által az ipari munkaerő-kínálatra kifejtett hatásra. Az idősödő munkavállalók munkakörülményeit ennek megfelelően ki kell igazítani, amint a képzés és az egész életen át tartó tanulás strukturáját és kapacitását is.

4.4 A finanszírozáshoz való hozzáférés

4.4.1 A **finanszírozáshoz** való hozzáférés továbbra is gyenge pontnak számít. Az ipari ágazatot érzékenyen érintette a bankválság. A bankok még mindig csak vonakodva adnak hitelt. A válság elősegítette a folyamatok nemzeti hatáskörbe való visszahelyezését. A hagyományos kockázatkerülést csak fokozta a saját tőkére vonatkozó szabályok szigorítása, de valószínűleg az uniós pénzügyi szabályozások is ebbe az irányba hatottak. A hitelezést megnehezítő Basel-III szabályokat szerencsére egyre rugalmasabban fogják alkalmazni.

4.4.2 A kkv-knak hatékonyabb pénzügyi tervezésre és új finanszírozási forrásokra van szükségük. Ilyenek lehetnek például a biztosító társaságok és a nyugdíjalapok. Az egyik legfontosabb cél a kockázatok megosztása vagy csökkentése **többek között** garanciarendszerek vagy állami alapok révén. A tömegfinanszírozás (crowd-funding) vonzó új lehetőségeket kell, hogy biztosítson.

4.4.3 Ugyanakkor növekednie kell a magánfinanszírozásnak és a bankon kívüli finanszírozásnak. Ki kell emelni a tagállami magánkezdeményezéseket. Az USA és az EU közötti különbség önmagáért beszél: míg az amerikai beruházásoknak 2/3-át finanszírozzák a pénzügyi szektoron kívül, Európában ez az arány csak 1/3. Uniós és nemzeti jogszabályokkal kellene ösztönözni a nagyobb mértékű magánfinanszírozás és magántőke irányába mutató trendet, különösen az innováció támogatása érdekében.

4.4.4 A szubszidiaritás velejárója, hogy Európa-szerte igen nagy eltérések vannak az adópolitikák, illetve a támogatási és hitelezési rendszerek között. Az EGSZB szorgalmazza, hogy az Európai Bizottság az eszközök hatékony konvergenciája érdekében vizsgálja meg és vesse össze a nemzeti szinten alkalmazott eszközöket.

4.4.5 Az EBB és az Európai Bizottság az egész EU-ra kiterjedő eszközök új – a támogatásoknál nagyobb (fellendítő) hatással járó – nemzedékén dolgozik. Az a cél, hogy az uniós alapok kockázati kapacitása és az EBB finanszírozási kapacitása együttesen többféle lehetőséget tárjon fel az ipari célú pénzügyi eszközök kidolgozására és bevetésére.

4.4.6 Az EBB és az Európai Bizottság között összehangolt és a Horizont 2020 keretében alkalmazott ruhírozó alapok, a COSME, a többéves pénzügyi keret és a regionális politikák multiplikátor hatást kell, hogy kifejtessenek. Kiemelt figyelmet kell fordítani a hatáskörök áttekinthetőségére. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy továbbra is robusztus, jól irányított uniós költségvetésre van szükség, amely sikeresen (újja)alakított nemzeti hiteleszközökkel kapcsolódik össze. Bővíteni kell a projektkötvények és a zöld hitelek körét.

4.4.7 A jelenlegi uniós szabályok túlságosan szigorúak és bürokratikusak. Az EGSZB megismétli, hogy az uniós intézkedéseknek a piachoz kell illeszkedniük és könnyen végrehajthatónak kell lenniük. Fontos továbbá, hogy rugalmasan alkalmazkodjanak a gyorsan változó piaci feltételekhez mind az innovatív vállalkozások, mind pedig a kisebb, kevésbé feltűnő mikro-gazdasági projektek tekintetében. Új egyensúlyt kell kialakítani az intézkedések megbízható irányítása és a piaci igények között.

4.5 Fenntartható fejlődés

4.5.1 A **fenntartható fejlődés és az energiahatékonyság** a tagállamok közötti számottevő különbségek ellenére egyre inkább beépül a vállalkozások stratégiáiba, valamint a megelőző és későbbi műveletekbe. A fenntartható üzleti modellek erősítik az európai cégek ellenálló képességét. A köz- és magánszereplőknek meg kell bízniuk egymásban.

4.5.2 Sajátos kérdést jelent az éghajlatváltozás és a CO₂-kibocsátás. Mivel folyamatosan fennáll a kibocsátás- és beruházásáthelyezés veszélye, az EGSZB az uniós politikák felülvizsgálatát szorgalmazza a karbonszegény gazdaságra való fenntartható áttérés megalapozásaként.

4.5.3 A vállalkozások versenyképességének megőrzését szolgáló költséghatékonyság és technikai kivitelezhetőség előfeltétele a fenntartható gazdasági növekedésnek és munkahelyteremtésnek az EU-ban. Csak így lehet szinergiákat létrehozni a környezetvédelmi célok és az ipari teljesítmény között.

4.5.4 A karbonszegény/erőforrás-hatékony gazdaságra történő technológiaalapú áttérésnek szociális szempontból is méltányosan kell lezajlania a munkaerő valamennyi nemzedéke szempontjából.

4.5.5 A népesség idősödése azt jelenti, hogy a fogyasztók közt egyre nagyobb arányban lesznek az idős polgárok, az ipari termelésnek pedig alkalmazkodnia kell eltérő fogyasztási

szokásaikhoz. Ez új üzleti és innovációs lehetőségeket is kínál, például a funkcionális élelmiszerek, a lakhatás és közlekedés átalakítása, valamint az egészségügyben és a tartós ápolásban alkalmazott új technológiák terén.

4.5.6 Fontos, hogy az uniós pénzügyi programok és szabályozó rendelkezések fellendítsék a fenntartható innovációt, többek közt az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezésben foglaltaknak megfelelően. Mivel igen komoly ipari érdekekről van szó, Uniós-szerte nélkülözhetetlenek az összehasonlítható, stabil és kiszámítható környezetvédelmi előírások. Mélyrehatóan meg kell vizsgálni a környezettudatos tervezés⁽¹⁰⁾ hatékonyságát és az ipari nyersanyaghasználatra vonatkozó abszolút felső határok bevezetését.

A túlszabályozás az innovációra és a beruházásokra is kihat, és a piaci részesedés csökkenéséhez vezethet. Fontos, hogy az Európai Bizottság és a Tanács megővje Európa alapvető (energiaigényes) iparágait és felszámolja a harmadik országokkal szembeni versenytorzulásokat.

4.6 Szolgáltatások

4.6.1 A **szolgáltatások** az európai gazdaság 70 %-át teszik ki, és ezen a területen dolgozik a munkaerő legnagyobb része. A szolgáltatások immár elválaszthatatlanok az ipari folyamatoktól, és megerősítik ezek alapjait. A szolgáltatási irányelv végrehajtása azonban egyenetlen volt. Ráadásul az üzleti szolgáltatások az EU legtöbb részén továbbra is alulfejlettek.

4.6.2 Az integrált szolgáltatási piac hiánya – ami köztudott, de ignorált probléma – kedvezőtlenül hat az európai kereskedelemre és termelékenységre. Jóval integráltabb szolgáltatási piacának köszönhetően mindkét területen az USA-é a vezető szerep. A szolgáltatások terén még mindig jelentős a hazai piacok iránti elfogultság, amit csak erősítenek a határokon átnyúló szolgáltatások előtt álló akadályok. „Ha kisebb a kereskedelem, kisebb a verseny is: az EU szolgáltatási piaci még mindig túlnyomórészt nemzeti keretek között működnek, ami gátolja a termelékenység növekedését.”⁽¹¹⁾

4.6.3 Ez az alulfejlettség nehezíti egy versenyképes európai ikt-ágazat kialakulását, gátolja az úttörő kezdeményezéseket és akadályozza a termelékenység növekedését. Következésképpen fontos, hogy az EU gondoskodjon a szolgáltatások szabad piacának fejlődéséről, és Európa-szerte támogassa az üzleti szolgáltatásokat és az ezeknek megfelelő munkahelyteremtést.

4.7 Adminisztratív akadályok

4.7.1 Mindennaposak az **adminisztratív akadályokkal** kapcsolatos panaszok, mégis csak ritkán vezetnek a nemzeti szintű előírások és szabályozások rendszerszerű felülvizsgálatához. Ehhez ugyancsak igen hasznos volna olyan hatásvizsgálatok elvégzése, amilyeneket az Európai Bizottság végez a

⁽¹⁰⁾ 2009/125/EK irányelv, 2009. október

⁽¹¹⁾ „How to build European services markets” [Hogyan építsünk európai szolgáltatási piacokat], John Springford, Centre for European Reform, 2012. szeptember, 4. o.

szakpolitikai javaslataihoz. Általában hiányzik a tagállamok közötti koordináció. Számos vállalkozásalapításra és kkv-támogatásra irányuló kezdeményezés hiúsul meg adminisztratív akadályok miatt.

4.7.2 Ezen a területen egyre gyakoribb a rejtett protekcionizmus. Az EGSZB folyamatos és átlátható értékeléseket szorgalmaz. Az Európai Bizottságot vizsgálatok lefolytatásával kellene megbízni, a Tanácsban pedig szakértői értékeléseket kellene mérlegelni, illetve célokat és határidőket kellene kitűzni.

4.8 Kkv-k

4.8.1 Igen sokféle, egymással gyakran összehasonlíthatatlan típusú **kkv** létezik. Néhány ágazatban, például a kiskereskedelemben, igen nagy nyomás nehezedik rájuk, másokban viszont átveszik nagyobb vállalkozások tevékenységeit – kiszervezés, értékláncok stb. A kkv-k általában nélkülözhetetlenek a termékek és szolgáltatások innovációja szempontjából. Ismerve innovációs erejüket és piaci sikereiket, fontos, hogy a kkv-kat láthatóan integrálják, és az EU iparpolitikájának motorjaként emeljék ki.

4.8.2 Lendületüknek, az értékláncokon belüli kölcsönhatásaiknak és rugalmasságuknak köszönhetően a kkv-k gyakran úttörők a testre szabott megoldásokban és a megújulásban. Értékes forrásai az új munkahelyeknek is. A kkv-kat támogatni kellene a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások és az energia felhasználásának csökkentésére irányuló erőfeszítéseikben. Ez végül költségcsökkenéshez vezet, miáltal jobb teljesítményt tudnak nyújtani és munkahelyeket tudnak teremteni.

4.8.3 Európának szüksége van fiatal vállalkozókra. Az oktatásban (többek között az úgynevezett „vállalkozói egyetemeken”) nagy hangsúlyt kell fektetni a „vállalkozói szellemre”. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság vállalkozásokra vonatkozó cselekvési tervét.

4.8.4 Egyre több vállalkozás indul. Az USA-val való összehasonlításból azonban az derül ki, hogy túlságosan kevés kisvállalkozásnak sikerül megbízható növekedést elérnie. Ennek hátterében az európai piacra jellemző rossz pénzügyi feltételek és nemzeti akadályok állnak.

4.9 Energia

4.9.1 A nemzeti **energiapolitikák** szétaprózott energia-szerkezeti politikákhoz vezettek az Unióban, ami kihat az energiaárakra, a technológiára, a harmadik országokkal való kapcsolatokra és a belső piacra is. Az EGSZB közös energiapolitikát szorgalmaz. Mivel az energia kérdése mélyrehatóan befolyásolja a gazdaságot, bizonyos, Európa-szerte közös elvek nélkül nem alakulhat ki komoly iparpolitika.

4.9.2 A Tanács nem halogathatja tovább a stratégiai vitát az energiával kapcsolatos hosszú távú kilátásokról és az ennek

megfelelő szakpolitikákról, azaz az EU-ban kívánatos – a fosszilis nyersanyagokat, az atomenergiát és a megújuló energiaszereket magában foglaló – energiaszerkezetről. Napirendre kell tűzni a környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági előírásokat is.

4.9.3 Most, amikor az USA-beli palagáz-kitermelés pillanatnyilag világszerte gyökeresen átalakítja az energiahelyzetet, még sürgetőbb, hogy döntések születessenek.

4.9.4 Az energiaárak az EU-ban jóval magasabbak, mint a legfontosabb kereskedelmi partnerországokban. Amerikában a gáz ára az európai árnak mindössze 20 %-a. Ez igen komoly következményekkel jár a vegy- és acéliparra nézve, és az értékláncban utánuk következő ágazatokat is érintheti. Az Európán belüli beruházásokra gyakorolt hatás, illetve az EU és a tagállamok részéről szükséges összehangolt reakció égetően fontos kérdéseket vet fel, amelyekre hathatós válaszokat kell adni.

4.9.5 Az ipar hozzájárul a megújuló energiákhoz. A magas energiaköltségek miatt ugyanakkor alapvetően fontos, hogy egyensúlyt teremtsünk a versenyképesség és a megújuló energiaszereket finanszírozásának folyamata között. Gondolhatunk itt például járulékcsoökkentésre vagy a támogatási rendszerek költséghatékonyságának növelésére.

4.10 Külkapcsolatok

4.10.1 A **külkapcsolatok** túlmutatnak az olyan hivatalos egyezményeken, mint a WTO. Az iparpolitika külső dimenziójának fejlesztésekor az EU-nak és a tagállamoknak közös álláspontot kellene kialakítaniuk arról, hogy miként kezeljék az összetett kérdéseket, különös tekintettel a világszerte egyenlő versenyfeltételek biztosítására. Mivel a nyitott piacok kölcsönösét is jelentenek, az EU-nak komolyan foglalkoznia kellene az európai ipari érdekeket sértő konkrét torzulásokkal.

4.10.2 Mind gazdasági, mind biztonsági okokból alapvetően fontos a zavartalan energiaellátás. Ehhez a kérdéshez annál is inkább összeurópai megközelítésre van szükség, mivel az USA-ban jelenleg alacsonyak az energiaárak. Kiemelt figyelmet kell fordítani az ipari folyamatokhoz nélkülözhetetlen anyagokra is.

4.10.3 A világszerte egyenlő versenyfeltételek szempontjából elengedhetetlenek a nemzetközi környezetvédelmi, éghajlatvédelmi és szociális normák vagy ennek megfelelő ágazati megállapodások. Ezeknek kell megteremteniük az európai feldolgozóipari értékláncok megőrzésének feltételeit.

4.10.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy szükség van a szellemi tulajdonjogok védelmére. Biztosítani kell a külföldi közbeszerzésekhez való hozzáférést.

4.10.5 Határozottan üdvözlendő a körütekintően megtárgyalt és kiegyensúlyozott szabadkereskedelmi egyezmények – különösen az USA-val –, de előfeltételnek kell tekinteni a szoros nyomon követést.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek feldolgozásával előállított egyes árucikkekre alkalmazandó kereskedelmi szabályokról

(COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD))

(2013/C 327/15)

Előadó: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

2013. március 12-án az Európai Parlament és 2013. március 15-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 43. cikkének (2) bekezdése, 207. cikkének (2) bekezdése és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek feldolgozásával előállított egyes árucikkekre alkalmazandó kereskedelmi szabályokról

COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2013. június 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 10-i ülésnapon) 149 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlí ezt a Lisszaboni Szerződéssel való összhang megteremtését szolgáló javaslatot, ahogyan ezt már a CESE 357/2011. sz. véleményében ⁽¹⁾ és azt követő véleményeiben is következetesen megtette.

1.2 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja a kereskedelmi szabályok teljes körű korszerűsítését és általában véve annak elérését valamennyi érintett bevonásával, hogy e szabályok átláthatóbbá váljanak és mindeközben a közös agrárpolitika céljaival is összhangba kerüljenek, ezzel is elősegítve az uniós értékek világszerte történő érvényesítését.

1.3 Az EGSZB hatékony védekezési eszközöket tart szükségesnek az olyan visszaélésekkel szemben, amikor a szabadkereskedelmi megállapodások örve alatt alacsonyabb minőségű, olcsóbb és könnyebben előállítható élelmiszeripari termékeket juttatnak be az uniós piacra.

1.4 Az EGSZB határozottan ajánlja, hogy bármilyen, a jövőben elfogadandó kereskedelmi szabályrendszer akadályozza meg az uniós piaci verseny olyan torzításait, amelyek a harmadik országok által alkalmazott, kevésbé szigorú környezetvédelmi, élelmiszer-biztonsági, állatjóléti vagy szociális normákból adódhatnak. Ennek biztosítására további, kompenzációs elemeket lehetne hozzáadni a behozatali vámokhoz.

1.5 Az EGSZB a behozatali engedélyek, visszatérítési igazolások, az aktív feldolgozásról szóló igazolások, valamint különösen a kontingenselosztás rendszerének felülvizsgálatát kéri annak érdekében, hogy elég tér maradjon a kis és közepes termelők számára.

1.6 Az EGSZB az engedélyek, kontingensek és bizonylatok kezelésére a vámrendszerbe integrált elektronikus közbeszerzési eszközök bevezetését tartja szükségesnek. Egy ilyen rendszernek képesnek kellene lennie arra, hogy valós időben kövesse a piaci helyzetet, és azonnal reagáljon a küszöbmenyiségek, illetve küszöbárak elérése esetén.

1.7 Az EGSZB azt kéri, hogy az export-visszatérítési rendszert tartsuk készenléti állapotban, figyelembe véve, hogy jelenleg előreláthatatlan, mikor lesz újra szükség erre a biztonsági hálóra.

1.8 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy erősítse meg a mezőgazdaság nemzetközi vonatkozásaival foglalkozó tanácsadó csoport szerepét, hogy az közvetlen visszajelzést gyűjthessen a gazdálkodóktól, feldolgozóktól, fogyasztóktól, kereskedőktől stb. ⁽²⁾.

2. Háttér

2.1 A javasolt rendelet célja, hogy az ovalbuminra és a lactalbuminra vonatkozóan a 614/2009/EK tanácsi rendeletben meghatározott közös kereskedelmi rendszert és a feldolgozott mezőgazdasági termékekre/az I. mellékletben nem szereplő árukra vonatkozóan az 1216/2009/EK tanácsi rendeletben megállapított jelenlegi kereskedelmi szabályokat összehangolja a Lisszaboni Szerződéssel, továbbá hogy az ésszerűsítés, összehangolás és egyszerűsítés érdekében vonja össze őket, az alábbi célokból:

— az Európai Bizottságra ruházott felhatalmazáson alapuló és végrehajtási hatáskörök meghatározása és a szóban forgó jogi aktusok elfogadására szolgáló megfelelő eljárás megállapítása,

⁽¹⁾ HL C 107., 2011.4.6., 33–36. o.

⁽²⁾ HL C 304., 1993.11.10., 8–10. o.

— összehangolásuk az egységes közös piacszervezésről szóló új rendelettel [COM(2011) 626 final] a közös piacszervezésnek a Lisszaboni Szerződéshez és a 2013 utáni KAP-hoz való hozzáigazításával összefüggésben, amiről napjainkban hosszadalmas és kimerítő viták folynak a Tanács és az Európai Parlament szintjén,

— ezeknek a rendeleteknek az aktualizálása, továbbá világosabb és szilárdabb jogalap biztosítása a végrehajtási szabályokhoz,

— szilárd jogi keret létrehozása a szabadkereskedelmi megállapodások által előírt csökkentett behozatali vámok és behozatali kontingensek, valamint az export-visszatérítési rendszer kezeléséhez, továbbá a hatályos rendelet hozzáigazítása a szabadkereskedelmi megállapodások és az export-visszatérítések jelenlegi gyakorlatához.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy egyszerűsítsék, ésszerűsítsék és harmonizálják a feldolgozott mezőgazdasági termékek kereskedelmére vonatkozó szabályozást, és különösen azt a tényt, hogy mindkét (a mezőgazdasági piacok közös szervezéséről és a feldolgozott mezőgazdasági termékekre vonatkozó kereskedelmi megállapodásokról szóló) rendeletet párhuzamosan összehangolják a Lisszaboni Szerződéssel, mivel mindkettő hasonló rendelkezéseket tartalmaz a mezőgazdasági és mezőgazdasági feldolgozóipari termékek behozatali és kiviteli rendszerére vonatkozóan (mint például: csökkentett behozatali vámok, kiegészítő behozatali vámok, behozatali vámkontingensek, export-visszatérítések, kiviteli engedélyek/visszatérítési igazolások).

3.2 Az EGSZB ugyanakkor úgy gondolja, hogy a jogszabály egyszerűsítése, ésszerűsítése és harmonizációja kiváló alkalmat jelentene arra, hogy általában véve korszerűsítsük és átláthatóbbá tegyük a kereskedelmi szabályokat, valamennyi érdekelt bevonásával, annak érdekében, hogy az egész világban terjesszük az uniós értékeket.

3.3 Az EGSZB értékeli, hogy a javasolt rendelet a jelenlegi rendelkezések számottevő változtatások nélküli „lisszabonosítása”, ugyanakkor felhív a kereskedelempolitikák alapos felülvizsgálatára, hogy azok az Európai Unió működéséről szóló szerződés 39. cikkében foglaltaknak megfelelően összhangba kerüljenek a közös agrárpolitika célkitűzéseivel.

3.4 Az EGSZB számos alkalommal fejezte ki támogatását a szabadkereskedelmi megállapodásokat és a preferenciális

kereskedelmi megállapodásokat illetően, és hangsúlyozta a WTO-tárgyalások jelentőségét. Kiemeli azonban, hogy az EU-nak – legnagyobb globális élelmiszerimportőrként – alapvető szerepet kell játszania saját legmagasabb szintű normáinak ösztönzésében az élelmiszerbiztonság és -minőség, az állatjólét, a környezetvédelem és a társadalmi értékek terén.

3.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy a behozatali vámok – és különösen azok mezőgazdasági alkotóeleme – kiegészítendő további élelmiszer-biztonsági, állatjóléti, környezetvédelmi és társadalmi értékekkel összefüggő elemekkel, amelyek eszközként lennének felhasználhatók az EU élelmiszer-termelési értékeinek harmadik országokban való terjesztésére. Ezeket az elemeket csak akkor szabadna korlátozni, ha az EU-ba exportáló partner tiszteletben tartja a fenti értékeket. Társadalmi értékrendünk megosztásának e módja hosszú távon fokozni fogja a világszintű élelmiszer-termelési rendszerek tartósságát és fenntarthatóságát.

3.6 Az EGSZB hatékony védekezési eszközöket tart szükségesnek az olyan visszaélésekkel szemben, amikor a szabadkereskedelmi megállapodások örve alatt alacsonyabb minőségű, olcsóbb és könnyebben előállítható élelmiszeripari termékeket juttatnak be az uniós piacra.

3.7 Arra kérjük az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja felül a behozatali engedélyek, visszatérítési igazolások, az aktív feldolgozásról szóló igazolások, valamint különösen a kontingenselosztás rendszerét annak érdekében, hogy elég tér maradjon a kis és közepes termelők számára, és hogy elkerüljük azt, hogy néhány szereplő uralja a piacot.

3.8 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az engedélyek, kontingensek és bizonylatok kezelésére vezessen be a vámrendszerbe integrált elektronikus közbeszerzési eszközöket. Ez jelentősen csökkentené a tranzakciós költségeket, valamint a papíralapú dokumentumok kezeléséhez kötődő kockázatokat.

3.9 Egy ilyen rendszernek képesnek kellene lennie arra, hogy valós időben kövesse a piaci helyzetet, és azonnal reagáljon a küszöbmenyiségek, illetve küszöbárak elérése esetén.

3.10 Az EGSZB úgy véli, hogy az export-visszatérítéseknek – bár jelenleg nem alkalmazzák őket – biztonsági hálóként igen jelentős szerepük van a piac egyensúlyhiánya esetén. Ugyanakkor nagyon fontos készenléti állapotban tartani a rendszert, nem tévesztve szem elől azt sem, hogy jelenleg nem láthatjuk előre, mikor lesz ismét szükség erre a biztonsági hálóra.

3.11 Létfontosságú, hogy az Európai Bizottság megerősítse a mezőgazdaság nemzetközi vonatkozásaival foglalkozó tanácsadó csoport szerepét, hogy az közvetlen visszajelzést gyűjthessen a gazdálkodóktól, feldolgozóktól, fogyasztóktól, kereskedőktől stb ⁽³⁾.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

⁽³⁾ HL C 304., 1993.11.10., 8–10. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv

(COM(2012) 673 final)

a Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a vízpolitikai keretirányelvben (2000/60/EK) előírt vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtásáról

(COM(2012) 670 final)

és a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A vízhiányra és az aszályra vonatkozó európai politika felülvizsgálatáról szóló jelentés

(COM(2012) 672 final)

(2013/C 327/16)

Előadó: **Georges CINGAL**

Társelőadó: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

2012. november 11-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv

COM(2012) 673 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2013. június 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10-én és 11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a július 10-i ülésnapon) 128 szavazattal 101 ellenében, 17 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB nagyra értékeli az Európai Bizottság közleményét, ugyanakkor úgy véli, hogy a dokumentum nem javasol elegendő határozott fellépést az azonosított problémák megoldásához.

1.2 Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ismerje el a következő intézkedések szükségességét:

- a vízgazdálkodás demokratizálása, vagyis minden fogyasztónak biztosítani kell az őt megillető helyet az egyes vízgyűjtő területek vízgazdálkodási szerveiben,
- egy európai vízügyi felügyelet létrehozása, valamennyi régió méltányos kezelése érdekében,
- a potenciálisan veszélyes (vegyszereket, nanoelemeket stb. tartalmazó) anyagok elengedhetetlen figyelembe vétele.

1.3 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy integrálja a vízügyi célkitűzéseket olyan más kulcsfontosságú politikákba, mint a KAP, a Kohéziós Alap, a strukturális alapok és a megújuló energiaforrásokra vonatkozó politikák. Egyúttal megállapítja, hogy a politikák tényleges

összehangolásához és a túlzott mértékű vízkivételre, a morfológiai károokra és a vízszennyezésre ösztönző tényezők megszüntetéséhez jelentősebb erőfeszítésekre van szükség.

1.4 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy tisztázza a források fenntarthatóságának kérdését. Míg a víz-keretirányelv⁽¹⁾ megtiltja a vízkészletek károsítását, azt látjuk, hogy az EU hagyja, hogy energiaellátást biztosító projekteket alakítsanak ki. Félő, hogy a kezdetben lényegtelen probléma a palagáz kitermelését célzó projektek révén visszatérő problémává válik. Az EGSZB a vízkészleteket elsődleges fontosságúnak tartja.

1.5 Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy ösztönözze a tagállamokat a víz-keretirányelv 9. cikkének (szennyező fizet elv) szigorú végrehajtására, a vizek jó minőségének elérése érdekében.

1.6 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy tisztázza, mit ért a vízhiány kifejezés alatt. A klasszikus meghatározást követve – vagyis a vízigény meghaladja a rendelkezésre álló készleteket – félő, hogy túl gyakran kerül sor elkésett lépésekre (erdőpusztulás stb. esetén). Ezért a minimális ökológiai vízhozamok meghatározása mellett a vészjelzési szinteket is definiálni

⁽¹⁾ HL L 327., 2000.12.22., 1–73. o.

kell, ami által e minimális határértékek elérése előtt elindíthatók a megelőző cselekvések, mindenfajta kritikus helyzet elkerülése érdekében.

1.7 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy a kohéziós politikai eszközökön keresztül (ERFA, ESZA, európai területi együttműködés stb.) ösztönözze

— a területi önkormányzatokat arra, hogy építsenek ki harmadlagos kezelést a szennyvíztisztító telepeken,

— a gazdasági szereplőket arra, hogy fordítsanak nagyobb figyelmet arra, hogy földterületeiknek az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességét a vízkészletek megőrzésének természetes mechanizmusai (talaj, növények stb.) révén, például a C/N (szén–nitrogén) talajminőségi mutató alkalmazásával növeljék,

— a legjobb kezdeményezéseket (LIFE cselekvési terv stb.).

1.8 Az EGSZB az Európai Bizottságot az elérhető legjobb technikák (BAT) ismertetésére kéri. A víz körforgásának lezárása olyan cél, amely immáron nem elképzelhetetlen, ha figyelembe vesszük az e téren – például a papíripar által – elért haladást. Az EGSZB ugyanakkor szükségesnek tartaná, hogy a hálózatok szivárgásának csökkentése érdekében normákat és szabályokat határozzanak meg.

1.9 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatot olyan jogalkotási eszközre, amely révén fokozatosan figyelembe vennék a hatékonysági szempontokat a vízgazdálkodás területén, vagyis a vízhasználat mérése, a vízszállítás és a szennyvízelvezetés során. Nem lehet kizárólag a háztartási vízhasználatra korlátozni a figyelmet. Emellett többé nem elegendhetünk meg az önkéntes intézkedésekkel sem. Az átfogó vízgazdálkodás minden vízgyűjtő területre vonatkozik.

1.10 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy egészítse ki a szennyező anyagok listáját (nanoelemek, rákkeltő kémiai molekulák, mutagén és reproduktív toxicitással rendelkező anyagok) olyan anyagokkal, amelyeknek nem szabad jelen lenniük felszíni vagy a felszín alatti vizekben. Ennek célja a polgárok egészségvédelme ⁽²⁾, valamint hogy sor kerüljön ajánlások kidolgozására a kezelt vizek újrafelhasználására vonatkozóan. Az EGSZB hangsúlyozza az Európai Környezetvédelmi Ügynökség „Korai jelek és kesei tanulságok II.” című, 2013/1. számú jelentésének ⁽³⁾ fontosságát.

1.11 Az EGSZB emlékeztet a pénzügyi kompenzációval egybekötött vízátervezések kapcsán kifejtett aggodalmára és a legnagyobb óvatosságra inti az Európai Bizottságot. Minden projektet a nagyközönség tudomására kell hozni (Aarhusi Egyezmény), és nyílt vita tárgyává kell tenni. Az EGSZB véleménye szerint a vízátervezési rendszer tisztességtelen és hátrányos lenne a lakosság leghátrányosabb helyzetű rétegeire, függetlenül attól, hogy lenne-e pénzügyi kompenzáció vagy sem.

⁽²⁾ HL C 229., 2012.7.31., 116–118. o.

⁽³⁾ <http://www.eea.europa.eu/fr/pressroom/newsreleases/ce-que-continue-2019ignorer-les>.

2. Háttér

2.1 A víz-keretirányelv 2000-ben megteremtette az Európai Unió vizeinek védelméhez és helyreállításához szükséges jogi keretet, amely a víz hosszú távú, fenntartható felhasználáshoz is elengedhetetlen. A víz-keretirányelv általános célja, hogy 2015-re valamennyi víztest – akár tóról, folyóról, patakról vagy földfelszín alatti vízkészletről van szó – egészséges legyen.

2.2 Az Európai Bizottság megállapította, hogy a hatóságoknak gyakran nem sikerült összeegyeztetniük a hatékonysági és a méltányossági célkitűzéseket (logikus lenne tehát a szennyező fizet elvet alkalmazni, megszüntetve a kontraproduktív vagy káros támogatásokat), amelyek célja a beruházási kiadások és a bevételek kiegyenlítése lett volna.

2.3 2012. november 14-én az Európai Bizottság közzétette az európai vízkészletek megőrzésére irányuló tervet; ez a csomag három részből áll:

— az európai vízkészletek megőrzésére irányuló tervről szóló közlemény,

— a vízhiányra és az aszályra vonatkozó európai politika felülvizsgálatáról szóló jelentés,

— a víz-keretirányelv végrehajtásáról szóló jelentés és a vízgyűjtő-gazdálkodási terv.

2.3.1 Figyelembe véve a víz létfontosságát, a kezelése kihívásokat jelent az uniós polgárok számára, ezáltal pedig a szükséges szaktudással szemben is elvárásokat támaszt. A technikai értékelések és hatásvizsgálatok összegzése eléggé jelentős ahhoz, hogy a civil társadalmi szervezetek terjesszék azokat, és hogy így az EU különböző nyelvein hozzáférhetőek legyenek.

2.3.2 Az Európai Bizottság javaslatai különböző munkákra támaszkodnak, különösen az Európai Környezetvédelmi Ügynökség által készített következő dokumentumokra:

— *Towards efficient use of water resources in Europe [Az európai vízkészletek hatékony felhasználása felé]*, 1/2012. sz. jelentés, 68 oldal,

— *European waters – assessment of status and pressures [Értékelés az európai vizek állapotáról és a rájuk nehezedő nyomásról]*, 8/2012. sz. jelentés, 96 oldal,

— *European waters – current status and future challenges, synthesis [Az európai vizek jelenlegi állapota és a velük kapcsolatos jövőbeli kihívások, összefoglalás]*, 51 oldal,

— *Water resources in Europe in the context of vulnerability [Európai vízkészletek a sebezhetőségük szempontjából]*, 11/2012. jelentés, 92 oldal.

2.3.3 A vízhiányra és az aszályra vonatkozó európai politika felülvizsgálata üdvözlendő, mivel a kereslet növekedik, a rendelkezésre álló vízkészletek viszont nem, és – ahogyan azt az ENSZ különböző jelentései megállapítják – az aszályvonal északabbra helyeződik át.

2.4 A vízkészlet-megőrzési terv három szempont köré szerveződő megközelítést vázol fel, amelyekhez 25 szakaszban intézkedéseket rendel:

- A jelenlegi jogszabályokban foglalt lehetőségek teljes mértékű kihasználása révén javítani kell a hatályos uniós vízpolitika végrehajtását.
- A vízpolitikai célkitűzéseket fokozottabban kell integrálni a többi releváns szakpolitikai területbe – mezőgazdaság, halászat, megújuló energiák, közlekedés, valamint a kohéziós és strukturális alapokba.
- A hatályos keret hiányosságait meg kell szüntetni, különösen a vízhatékonyság növeléséhez szükséges eszközök hiányát.

2.5 A vízkészlet-megőrzési terv menetrendje szorosan kapcsolódik az Európa 2020 stratégiához, és különösen az erőforrás-hatékonysági ütemtervhez, amelynek ez a vízzel kapcsolatos fejezete.

2.6 Az EGSZB 2010. szeptember 22-én megjelentette a REX szekció által elfogadott „A tisztességes munka és a fenntartható fejlődés a földközi-tengeri térségben: az édesvíz-, a tengervíz- és a szennyvízkezelés ágazata” című tájékoztató jelentést, amelyet 2010 novemberében ismertettek a gazdasági és szociális tanácsok és hasonló intézmények euro-mediterrán csúcstalálkozóján. Ebben kifejtik a földközi-tengeri partvidék kiszáradásához kapcsolódó kérdésköröket, annak társadalmi hatásait és a kapcsolódó projektek finanszírozási feltételeit. Az EGSZB 2011. június 15-én, feltáró vélemény kidolgozására szóló felkérést kapott a Tanács magyar elnökségétől, amelynek „A vízpolitika beépítése más szakpolitikákba” című véleményével⁽⁴⁾ eleget tett. 2012. május 23-án véleményt fogadott el a következő tárgyban: „A vízpolitika terén elsőbbségének minősülő anyagok”⁽⁵⁾, 2012. december 13-án pedig „a vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerségről”⁽⁶⁾. Továbbá a talajvédelemről szóló tematikus stratégia⁽⁷⁾ és a 7. környezetvédelmi cselekvési program⁽⁸⁾ tárgyában készült véleményekre is hivatkozni kellene.

3. Általános észrevételek

3.1 Az EGSZB az Európai Bizottsághoz hasonlóan elismeri, hogy a víz-keretirányelv a megfelelő eszköz ahhoz, hogy az európai vízkészletek jó környezeti állapotba kerüljenek. A célkitűzés ugyanakkor csak akkor érhető el, ha az adatbázisait független szervezetek kezelik, és ha végrehajtását szigorúan megerősítik. 2015-re a vízkészletek 47 %-a nem éri el a jó környezeti állapotot, noha a cselekvési terv értékeli a vízkezelés területén elért haladást, és javaslatokat tesz a 2020-ig tartó időszakra.

3.2 Néhány tagállam késlekedik a víz-keretirányelv 9. cikkének végrehajtásával illetően, pedig azt már 2000-ben elfogadták, aminek hatására késik a vizek megfelelő állapotának az elérése. Az EGSZB úgy véli, hogy a vízgazdálkodásért felelős szervezeteknek minden esetben a „szennyező fizet” elvet kell alkalmazniuk a víz és a szennyvízelvezetési szolgáltatások díjának a megszabásához, és azt ajánlja, hogy a terv vonatkozzon mind a vízhiányos, mind pedig a többlettel rendelkező régiókra.

3.2.1 Az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy a tagállamok késlekednek végrehajtani a víz-keretirányelvet, és ezáltal megfosztják a polgárokat a jobb minőségű vízhez való hozzáféréstől. Szilárdan támogatja ezért az Európai Bizottság azon szándékát, hogy tiszteletben tartatja a víz-keretirányelvet a tagállamokkal.

3.3 Az EGSZB ugyanakkor aggodalommal látja, hogy az Európai Bizottság nem javasol elég újító intézkedést a vízgazdálkodás hatékonyságának javítására. Várható, hogy 2030-ra a víz iránti igény 40 %-kal meg fogja haladni a rendelkezésre álló vízkészleteket, ami azt jelenti, hogy a vízkészletek elégtelensége a tagállamok nagy részét sújtani fogja. Az Európai Bizottság megközelítése jelentős kockázatot jelent abból a szempontból, hogy kizárólag a már meglévő eszközökön nyugszik, és a környezettudatos tervezésre vonatkozó irányelven túl nem tesz javaslatot arra, hogy a vízgazdálkodási politika különbséget tegyen az egyes termékek között, hogy választ adhasson a háztartások, az ipar (beleértve a kőbányákat) és a mezőgazdaság fogyasztási igényeire. Félt, hogy ilyen körülmények mellett még több folyó fog kiszáradni vagy szennyeződni. Az EGSZB attól tart, hogy a polgárok továbbra is olyan termelési rendszereket fognak a vízdíjak révén támogatni, amelyek nem illeszkednek a fenntartható fejlődés perspektívájába. Az integrált vízkészlet-gazdálkodás csupán egy általános hivatkozás; és pontosításra szorul, hogy milyen feltételek mellett kell azt minden vízgyűjtő területre alkalmazni.

3.4 Az EGSZB üdvözli az ökoszisztémák megőrzését célzó intézkedéseket, és támogatja a felszín alatti természetes vizek megőrzése érdekében tett lépéseket. Ezek a lépések előnyösek az egyedek és az ökoszisztémák éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásának szempontjából, különösen ha a közös agrárpolitikát és a vidékfejlesztési politikát célzó megfelelő kísérő intézkedésekkel társulnak. Az Európai Bizottság sajnos nem hangsúlyozta eléggé a víz és az éghajlat közötti kapcsolatot. Intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy a csapadék a talajban maradjon, és hogy eljusson a földfelszín alatti készletekig.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A víz kérdése alapvető fontosságú, mivel a víz életfontosságú elem az emberek és a természetes ökoszisztémák számára, és a közös emberi örökség része.

4.2 A víz- és a szennyvízpolitikának a fenntartható fejlődés irányába mutató megközelítést kell alkalmaznia, amely lehetővé teszi, hogy ez az erőforrás ki tudja elégíteni a lakosság mindenkori vízigényét, és amely megőrzi a vízkészleteket, hogy így

⁽⁴⁾ HL C 248., 2011.8.25., 43–48. o.

⁽⁵⁾ HL C 229., 2012.7.31., 116–118. o.

⁽⁶⁾ HL C 44., 2013.2.15., 147–152. o.

⁽⁷⁾ HL C 168., 2007.7.20., 29–33. o.

⁽⁸⁾ HL C 161., 2013.6.6., 77–81. o.

biztosítsa a következő generációk vízigényének kielégítését. Európában és a világban sokan nem férnek hozzá ehhez az alapvető erőforráshoz. Az ENSZ azon koncepciója, amely alapvető jognak nyilvánította a megfelelő mennyiségű ivóvízhez való hozzáférést és a megfelelő szennyvízelvezetési szolgáltatásokhoz való hozzáférést, lehetővé teszi több mint egy millió európai polgár számára, hogy hozzáférjen egészséges, tiszta és megfizethető vízhez, valamint hogy érvényre jusson több millió, semmilyen fajta szennyvíztisztító rendszerrel nem rendelkező polgár alapvető joga ⁽⁹⁾.

4.3 Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatot egy olyan jogszabályra, amely az ivóvízhez és a szennyvízelvezetési szolgáltatásokhoz való hozzáférést alapvető emberi jognak ismeri el annak az ENSZ által meghatározott értelmében, valamint hogy az ivóvíz-ellátást és a szennyvízelvezetési szolgáltatásokat, mint mindenkit megillető, alapvető nyilvános szolgáltatásokat mozdítsa elő. Az európai jogszabályoknak arra kellene kötelezniük a kormányokat, hogy biztosítsanak a lakosság számára szennyvízelvezetési szolgáltatásokat, valamint egészséges és elegendő ivóvizet. Az EGSZB a következőket ajánlja:

- Az európai intézményeket és a tagállamokat arra kell kötelezni, hogy biztosítsák mindenkinek az ivóvízhez és a szennyvízelvezetési szolgáltatásokhoz való hozzáférés jogát.
- A vízellátásra és a vízgazdálkodásra ne terjedjenek ki a „belső piaci szabályok”, valamint a vízügyi szolgáltatásokat ne liberalizálhassák, és ne tartozzanak a koncessziókra vonatkozó irányelv hatálya alá ⁽¹⁰⁾.
- Az EU fokozza erőfeszítéseit az ivóvízhez és a szennyvízelvezetési szolgáltatásokhoz területén való egyetemes hozzáférés megvalósítása érdekében.

4.4 A vízhez való hozzáférés alapvető jog, amely szorosan összefügg a vízhez kapcsolódó szolgáltatások nyújtásával, valamint a vízárazási módszerrel. Az EGSZB ezért tudomásul veszi az Európai Bizottság által 2012 januárjában, a franciaországi vízpiacon indított, folyamatban lévő vizsgálati eljárást. A világ vízpiacán vezető szerepet betöltő csoportok közül három

francia multinacionális csoport. Az EGSZB támogatja ennek a formális – trösztellenes és az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó – eljárásnak a hatókörét, amely eljárást megelőzően 2010 tavaszán vizsgálatokat folytattak e három vállalatnál. Ez az eljárás lehetővé teszi, hogy az Európai Bizottság megállapítsa, hogy a három vállalat – a vízügyi vállalkozásokat tömörítő szakmai szövetséggel (Fédération professionnelle des entreprises de l'eau, FP2E) közös megegyezéssel, valamint az EU trösztellenes szabályainak megsértése mellett – vajon összehangoltan-e magatartását a francia ivóvíz- és szennyvíz-piacon, továbbá hogy összehangolták-e a végső fogyasztóknak felszámított ár alkotóelemeit. Az EGSZB türelmetlenül várja az eredmények közzétételét.

4.5 Egy víztömeg más területre történő átvezetéséhez jelentős beruházásokra van szükség, és ez jelentős környezeti kockázatokkal járhat, továbbá nem kedvez a vízkészletek helyes felhasználásának; felerősíti viszont az igazságtalanságokat, ugyanis a legnagyobb vagyonnal rendelkező gazdasági szereplők azok, akik megengedhetnék maguknak a ritka erőforrás drágán történő beszerzését.

4.6 A közlemény csupán az elérhető legjobb technikák alkalmazását javasolja a hálózatok szivárgásának csökkentésére. Ezt a problémát úgy kellene orvosolni, hogy vízgyűjtő területekenként normákat határoznak meg, és javítják a szabályozást. A normák definiálása hasznosnak bizonyult a szolgáltatások és a hatékonyság javítása érdekében. Az Európai Bizottság előírhatja a szivárgások csökkentésére egy tervet.

4.7 Amikor egy projektgazda egy víztömeg rendszerét módosító beruházási projektet tervez, feltétlenül tiszteltetben kell tartania a biológiai sokféleség megőrzésének célkitűzését. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy számos különböző, a Ramsar egyezmény alá tartozó területet feláldoztak az öntözés oltárán. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a terv nem tartalmazza a múltban okozott károk helyreállítását, valamint hogy a javaslatok elégtelenek, mivel nem szólnak többről, mint emelőberendezésekről és hallépcsőkről. Sajnálatos, hogy a terv nem szögezi le, hogy elengedhetetlenül szükséges a felső vízgyűjtő területek és a kisebb felszíni vizek (mocsaras tavak, sekély tavak, tőzegmohalápok stb.) védelme.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ HL C 44., 2013.2.15., 147–152. o.

⁽¹⁰⁾ HL C 191., 2012.6.29., 84–96. o.

1. MELLÉKLET

az EGSZB véleményéhez

Az alábbi ellenvélemlénynt, amelynél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynevede volt, a vita során elutasították.

A vélemény egész szövege az alábbi új szöveggel helyettesítendő:

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A víz létfontosságú az emberi élet, a természet és a gazdaság számára. Folyamatosan megújul, ugyanakkor véges, és nem állítható elő vagy nem helyettesíthető más erőforrásokkal.

1.2 Az utóbbi évtizedekben sikerült elérni, hogy kevesebb szennyező anyag kerüljön az európai vizekbe, és ez a vízminőség javulását eredményezte. Ugyanakkor bizonyos információkból az derül ki, hogy Európa felszíni vizeinek még mindig több mint a fele nem megfelelő ökológiai állapotban van, illetve nem megfelelő ökológiai potenciállal rendelkezik, és további intézkedésekre lesz szükség a víz-keretirányelv céljainak eléréséhez.

1.3 A terv figyelembe veszi, hogy az Unió különböző területein lévő vízi környezetek nagymértékben különböznek egymástól, ezért a szubszidiaritás és az arányosság elvét szem előtt tartva nem javasol „egyenmegoldásokat”, azaz minden helyzetre egységesen alkalmazandó megközelítést.

1.4 Az EGSZB nagyra értékeli a vízkészlet-megőrzési terv előkészítési szakaszában végzett munka kiterjedtségét és minőségét. A dokumentum a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek tapasztalatainak részletekbe menő értékelésén, valamint szakértői tanulmányokból származó információkon alapul.

1.5 Megfelelően alkalmazták a környezetvédelmi jogszabályok mind a négy alapelvét, hogy a számos problémát egyszerre tudják kezelni, továbbá elősegítsék a biztonságos ivóvízhez és alapvető higiéniai szolgáltatásokhoz jutás humánitárius elvének globális érvényesülését.

1.6 Az EGSZB nagyra értékeli azt a koncepciót, mely szerint a vízgyűjtő területek képezik az EU vízügyi politikájának építőelemeit. Ez elősegíti a tagállamok közötti együttműködést a kulcsproblémák leghatékonyabb módon történő megoldása érdekében.

1.7 Bár az EGSZB úgy véli, hogy a terv és az összes háttérdokumentum kivételesen magas színvonalú, még nagyobb figyelmet kell fordítani a tervezett intézkedések végrehajtására.

1.8 A meglévő szabályozási intézkedések végrehajtásakor (1. terület) figyelmet kellene fordítani a diffúz szennyezési források csökkentésére. A végrehajtást az egyes vízgyűjtő területek sajátosságainak megfelelően kellene ösztönözni.

1.9 A „szennyező fizet” elv alkalmazása megfelelő méréseket és ellenőrzéseket tesz szükségessé, hogy megteremthető legyen a szilárd alap a további intézkedések számára. Ugyanakkor az ilyen követelményeket a helyszínnel és a megoldandó probléma súlyával arányban kellene meghatározni.

1.10 A terv helyesen követeli meg a vízzel való elszámolás javítását a tagállamoktól és az Európai Környezetvédelmi Ügynökségtől. Ezek az elszámolások lehetővé teszik a vízgyűjtő területek kezelői számára annak kiszámítását, hogy mennyi víz használható fel és mennyit kell tartalékolni az ökoszisztéma-funkciók (ökológiai vízhozam) fenntartására.

1.11 Az illegális vízkivétel komoly probléma néhány vízhiánnyal küzdő régióban. A Copernicus program (korábban GMES) adatainak tesztelésére irányuló tanulmányok lehetővé tennék a tagállamok számára az illegális vízkivételek azonosítását.

1.12 Az EGSZB kiemeli, hogy ki kell használni azt a kivételes lehetőséget, hogy a Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság éppen most állítja össze a következő hét évre szóló menetrendet, és a vízügyi menetrendet össze kell hangolni a KAP-pal. Nem szabad ezt a lehetőséget elszalasztani.

1.13 Az árvízvédelmi intézkedések (nagyon aktuális téma most Közép-Európában) összehangolt finanszírozást igényelnek a strukturális és kohéziós alapokból is. Ráadásul néhány tervezett (a korábbi árvizekre reagáló) intézkedést még nem hajtottak végre különböző adminisztratív akadályok miatt.

1.14 Az EGSZB már korábban is pozitívan értékelte a vízügy, a mezőgazdasági termelékenység és a fenntarthatóság terén szervezett innovációs partnerségeket. Ki kell emelni, hogy ezek alulról felfelé szerveződő kezdeményezések.

1.15 A nem az édesvizekre vonatkozó politikai fellépések szintén szerepet kaphatnak a vízszennyezés hatékonyabb megelőzésében. Például a növényvédő szerek fenntartható használatáról, az ipari kibocsátásokról, a gyógyszeripari termékekről szóló jogszabályokat és a REACH-rendeletet össze kell hangolni a víz-keretirányelvvel.

1.16 A létező keret hiányosságainak pótlása helyesen helyezi a középpontba a vízhasználat hatékonyságának javítását, valamint a víz újrafelhasználásával kapcsolatos lehetőségek növelését. A kívánt és várt eredmények elérése érdekében mindenekelőtt meg kell határozni a víz biztonságos újrafelhasználásának a kritériumait.

1.17 Az EGSZB végezetül említést tesz a föld- és erdőgazdálkodásnak a vízügyi kérdésekhez szorosan kapcsolódó fontos aspektusairól.

1.18 Az EGSZB figyelmeztet arra, hogy a tervben kitűzött célok teljesítése akadályokba fog ütközni. A tervben meghatározott folyamat összes felének tisztában kellene lennie ezekkel a kockázatokkal, és saját felelősségük szintjén mindent meg kellene tenniük a lehető legtöbb ilyen akadály eltávolítására. A civil társadalmat szorosan be kellene vonni ebbe a fáradságos folyamatba, egyfelől megfelelő tájékoztatással, másfelől lehetőséget biztosítva arra, hogy részt vegyenek a politikai döntéshozatalban és megfelelően reagáljanak a vízzel kapcsolatos kihívásokra.

2. Háttérinformáció – az európai bizottsági dokumentumok

2.1 A víz létfontosságú az emberi élet, a természet és a gazdaság számára. Folyamatosan megújul, ugyanakkor véges, és nem állítható elő vagy nem helyettesíthető más erőforrásokkal. Az édesvizek a Föld vízkészletének mindössze körülbelül 2 %-át teszik ki, az egymással versengő igények pedig 2030-ra 40 %-os globális vízellátási hiányt eredményezhetnek.

2.2 A csomagban ismertetett dokumentumok két fontos jelentésből és az igényelt főbb fellépések tervéből állnak:

— Jelentés a vízpolitikai keretirányelvben (2000/60/EK) előírt vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtásáról

— Jelentés a vízhiányra és az aszályra vonatkozó európai politika felülvizsgálatáról

— Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv

2.3 Ezenkívül számos tanulmány is rendelkezésre áll, amely bemutatja a vízügyi problémák összetett jellegét. Ahogyan az az előterjesztett dokumentumokból kiderül, a legfontosabb kérdésekkel a vízkészletek megőrzésére irányuló terv foglalkozik.

2.4 Az egyértelműség és a végrehajtásban nyújtandó támogatás érdekében 26 iránymutató dokumentum került kidolgozásra a víz-keretirányelv közös végrehajtási stratégiájának keretében a keretirányelv végrehajtásának különféle vonatkozásairól, az érintettek széles körét bevonó nyitott és részvételen alapuló folyamat során.

2.5 A nyilvános konzultáció arra a következtetésre jutott, hogy a közös végrehajtási stratégia részben vagy egészében áttekintette a megfelelő kérdéseket, és hogy a nyújtott iránymutatás hasznosnak bizonyult az uniós vízügyi politika gyakorlati végrehajtása szempontjából. Ugyanakkor egyes kérdéseknél (pl. költség-haszon elemzés, célok meghatározása) maradt még tisztázni való, és az iránymutatások hasznosabbak lettek volna, ha a végrehajtási ütemterv korábbi szakaszában készültek volna.

2.6 Elképzelhető egyúttal, hogy a vízügyi célkitűzések holisztikus, ökoszisztéma-alapú megközelítésének köszönhető előrelépés még mindig nem elegendő. A jövőben szükség lehet a „megfelelő állapot” meghatározásának felülvizsgálatára annak érdekében, hogy az kellően nagyratörő legyen a további romlás megelőzéséhez. Megjegyzendő még, hogy az ökoszisztéma-szolgáltatások védelmének jelentőségét most sokkal jobban figyelembe veszik.

2.7 Az állapotfelmérési tanulmány azonosította a kezelendő főbb problémákat, amelyek a következők:

— **Vízminőség:** az első (2009-es) vízgyűjtő-gazdálkodási tervben közölt adatok szerint az európai felszíni vizeknek több mint a fele nem felel meg a jó ökológiai állapot kritériumainak. A korábbi – nitrátokról, városi szennyvizekről, ipari kibocsátásokról szóló – irányelvek értelmében bevezetett intézkedéseken kívül további fellépésre lesz szükség a víz-keretirányelv célkitűzéseinek teljesítéséhez.

— **A vízhiány** egyre terjed Európában. Különösen Dél-Európában nagy területeket érint, az egymással versengő felhasználási módok pedig növelik a szükségleteket szerte a kontinensen. A vízhiány számos európai régióban jelent azonnali és hosszú távú veszélyt az ökoszisztémákra, továbbá a mezőgazdasági, ipari és háztartási felhasználók ellátására nézve.

- **Az árvizek és az aszályok gyakorisága és intenzitása**, valamint az általuk okozott környezeti és gazdasági károk alighanem fokozódtak az elmúlt harminc évben. Ez egyaránt betudható az éghajlatváltozásnak és egyéb, ember által előidézett, nyomást gyakorló tényezőknek (pl. a földhasználat változásai). 1998 óta az európai árvizek mintegy 700 ember halálát, körülbelül félmillió fő áttelepítését és legalább 25 milliárd eurónyi (biztosított) gazdasági költséget okoztak.
- **Emellett számottevő nyomást gyakorol az uniós vizekre** a szennyezőanyag-kibocsátás, a hidromorfológiai elváltozások és a víznyerés. Ezek hátterében elsősorban a népesség növekedése, a földhasználat és a gazdasági tevékenységek állnak.

2.8 Az utóbbi évtizedekben sikerült elérni, hogy kevesebb szennyező anyag kerüljön az európai vizekbe, és ez a vízminőség javulását eredményezte. Ugyanakkor az első vízgyűjtő-gazdálkodási tervben közölt adatok azt mutatják, hogy Európa felszíni vizeinek több mint fele nem megfelelő ökológiai állapotban van, illetve nem megfelelő ökológiai potenciállal rendelkezik, és további intézkedésekre lesz szükség a víz-keretirányelv céljainak eléréséhez. A legtöbb felszíni vizet érintő tényező a **diffúz forrásokból származó**, tápanyagbeli gazdagodáshoz vezető **szennyezés** és az élőhelyeket módosító **hidromorfológiai elváltozások**.

2.9 A terv figyelembe veszi, hogy a vízi környezetek nagymértékben különböznek egymástól EU-szerte, ezért a szubsidiaritás elvét szem előtt tartva nem javasol „egyenmegoldást”. Olyan kulcsfontosságú témákat emel ki, mint például a földhasználat javítása, a vízszennyezés kezelése, a vízgazdálkodás hatékonyságának és ellenálló képességének növelése, valamint a vízkészletek kezelésében részt vevők irányítási szerepének javítása.

2.10 Számos konkrét intézkedést/programot/fellépést mutat be a terv a leglényegesebb problémák különböző szintű kezelésére, az alábbi három munkarészbe foglalva:

- Végrehajtás
- A vízpolitikai célkitűzések beépítése más uniós szakpolitikákba
- A meglévő keretszabályozás hiányosságainak pótlása

A fellépéseket már megkezdték, és a tervek szerint azokat – a 2021-re kivitelezendő hosszú távú fellépések/programok kivételével – 2016-ra be is fejezik.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB nagyra értékeli a vízkészlet-megőrzési terv előkészítési szakaszában végzett munka kiterjedtségét és minőségét. A dokumentum a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek tapasztalatainak részletekbe menő értékelésén, valamint szakértői tanulmányokból származó információkon alapul. Érdemes megjegyezni továbbá, hogy a vízzel kapcsolatos jogok mindig is fontos részét alkották az európai országok jogi struktúrájának, hosszú időn át összegyűjtött tapasztalattal szolgálva e tárgyban.

3.2 Annak érdekében, hogy a számos problémát egyszerre tudják kezelni, továbbá elősegítsék a biztonságos ivóvízhez és alapvető higiéniai szolgáltatásokhoz való hozzájutás elvének globális érvényesülését, megfelelően alkalmazásra kerül a környezetvédelmi jogszabályok mind a négy alapelve.

3.3 A terv nemcsak hogy formálisan elismeri a vízzel összefüggő természetes körülmények nagy változatosságát szerte az EU-ban, hanem gyakorlati fellépéseket is javasol az egyes régiók/vízgyűjtő területek legfőbb konkrét problémáira fókuszálva. Az EGSZB nagyra értékeli azt a koncepciót, mely szerint a vízgyűjtő területek képezik az EU vízügyi politikájának építőelemeit. Ez elősegíti a tagállamok közötti együttműködést a kulcsproblémák leghatékonyabb módon történő megoldása érdekében.

3.4 Az EGSZB elismeri továbbá az állapotfelmérésről szóló dokumentumot, amely az egyik első a maga nemében, és hasznos értékelést ad magáról a vízügyi politikáról, valamint annak a kapcsolódó szakpolitikai területekre vonatkozó teljes joganyagban elfoglalt helyéről.

3.5 Bár az EGSZB úgy véli, hogy a terv és az összes háttérdokumentum kivételesen magas színvonalú, még nagyobb figyelmet kell fordítani a tervezett intézkedések végrehajtására. A végrehajtás – mint általában – most is nehéz lesz. Fontos tehát, hogy a prioritások között is kiemelt helyet kapjon. A terv végső sikeréhez minden lehetséges politikai erőfeszítést, ösztönző eszközt, valamint rendszer-/projektmenedzsment-módszert fel kell használni.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A meglévő szabályozási intézkedések végrehajtásakor (1. terület) figyelmet kellene fordítani a diffúz szennyezési forrásoknak a nitrátokkal kapcsolatos cselekvési program megerősítése révén való csökkentésére. A lemaradás okait alaposan ki kell elemezni, a szükséges fejlesztéseket pedig az egyes vízgyűjtő területek sajátosságainak megfelelően kellene ösztönözni.

4.2 A „szennyező fizet” elv ebben az esetben is érvényes, ugyanakkor egy ilyen kötelezettséget jól meg kell határozni, és a vízkörforgással kapcsolatos realisztikus feltételezésekre/értékelésekre kell alapozni. A szennyezőt kötelezni kell arra, hogy fizessen azért a bizonyított, tényleges szennyezésért, amelyért felelős.

4.3 Az ipari pontszerű szennyezések további csökkentésére tett erőfeszítések az ipari kibocsátásokról szóló irányelv végrehajtásán alapulnak. Az arányosság elvét a „szennyező fizet” elvvel együtt kell alkalmazni, amely pontszerű források esetében jól azonosítható.

4.4 A „szennyező fizet” elv alkalmazása megfelelő méréseket (mennyiségek) és esetleges ellenőrzéseket (szennyező anyagok) tesz szükségessé, hogy megteremthető legyen a szilárd alap a további intézkedések számára. Az ilyen követelményeket a helyszínnel és a megoldandó problémák súlyával arányban kellene meghatározni.

4.5 Sajnos Európa számos részén nem áll még rendelkezésre teljes kép a vízkészletekről. A terv helyesen követeli meg a vízzel való elszámolás fejlesztését a tagállamoktól az Európai Környezetvédelmi Ügynökség tevékenységén alapulva. Ezek az elszámolások lehetővé teszik a vízgyűjtő területek kezelői számára annak kiszámítását, hogy mennyi víz használható fel és mennyit kell tartalékolni az ökoszisztéma-funkciók (ökológiai vízhozam) fenntartására. Az EGSZB azt ajánlja, hogy erre az intézkedésre mielőbb kerüljön sor.

4.6 Európa számos részében az öntözés céljából való túlzott mértékű vízkivétel lehetetlenné teszi a jó vízminőség elérését. Az illegális vízkivétel komoly probléma néhány vízhiánnyal küzdő régióban. A Copernicus/GMES program adatainak tesztelésére irányuló tanulmányok lehetővé tennék a tagállamok számára az illegális vízkivételek azonosítását, az ilyen feladatok pedig növelnék az egész EU számára fontos GMES projekt indokoltságát.

4.7 Az EGSZB szerint fontos egy közös költségfedezeti rendszer kidolgozása, amelynek köszönhetően EU-szerte összehasonlíthatóak lehetnek az eredmények, és biztosítaná, hogy valamennyi vízfelhasználó megfelelő ösztönzést kapjon a víz hatékony felhasználására.

4.8 Az EGSZB emlékeztet a vízügyi problémákkal küzdő területeken alkalmazott kezdeményezések és megközelítések számos, az EGSZB e tárgyban tartott meghallgatásán ismertetett példájára. Emellett a „more crop per drop” kezdeményezés keretében is megjelentek tanulmányok a hatékony vízfelhasználásról. E munkák eredményeit fel lehetne használni a mezőgazdaság igényei és a rendelkezésre álló vízkészletek közötti szakadék áthidalására a vízügyi problémákkal küzdő régiókban. Az ilyen érzékeny kérdések kezelése során az arányosság elvét kell alkalmazni.

4.9 A második területen – a vízpolitikai célkitűzések beépítése más uniós politikákba – szintén számos, a tervezett cselekvési tervében felsorolt intézkedés szükséges.

4.10 Az EGSZB kiemeli, hogy ki kell használni azt a kivételes lehetőséget, hogy a Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság éppen most állítja össze a következő hét évre szóló menetrendet, és a vízügyi menetrendet össze kell hangolni a KAP-pal. Ezt az esélyt nem szabad kihagyni a következő területeken:

- a víz-keretirányelv alapvető intézkedéseinek beépítése a kölcsönös megfeleltetés szabályaiba,
- a KAP 1. pillérének környezetbarátabbá tétele, különösen az ökológiai jelentőségű területeken,
- vidékfejlesztési programok kidolgozása a vízügyi kérdések kezelése érdekében,
- finanszírozás a KAP 2. pillére keretében a fejlesztett, hatékony öntözési rendszerek számára (környezetvédelmi feltételekhez kötve, pl. mérés),
- a természetes vízmegtartást célzó intézkedések – vagyis az ökoszisztéma-funkció helyreállításához szükséges legfőbb intézkedések – ösztönzése (árterületek, vizes élőhelyek vagy védelmi sávok a folyópartok mentén). A rászoruló területekre irányuló, 2. pillér keretében történő finanszírozás kritikus fontosságú. A cél a LIFE+, a Horizont 2020 stb. programok keretében zajló intézkedések ösztönzése kell, hogy legyen.

4.11 Az árvízvédelmi intézkedések (nagyon aktuális téma most Közép-Európában) összehangolt finanszírozást is igényelnek, esetleg a strukturális alapokból. Ráadásul néhány tervezett (a korábbi árvizekre reagáló) intézkedést még nem hajtottak végre különböző adminisztratív akadályok miatt. Az ilyen vészhelyzetek esetében megfelelő, vészhelyzetekre vonatkozó adminisztratív eljárásokat is kellene alkalmazni.

4.12 Az EGSZB méltányolja a vízügy, a mezőgazdasági termelékenység és a fenntarthatóság terén szervezett innovációs partnerségeket. Hangsúlyozni kell, hogy ezeket a kezdeményezéseket alulról felfelé irányuló módon dolgozták ki a tagállamokban, az Európai Bizottság koordinációs szerepe mellett. Ilyen szereplők bevonása révén az adott tevékenységi területeken nagyobb az esély a sikerre.

4.13 A nem az édesvizekre vonatkozó politikai fellépések szintén szerepet kaphatnak a vízszennyezés megelőzésében. Például a növényvédő szerek fenntartható használatáról, az ipari kibocsátásokról, a gyógyszeripari termékekről szóló jogszabályokat és a REACH-rendeletet össze kell hangolni a tervezetben szereplő intézkedésekkel.

4.14 A 3. terület a létező keret hiányosságait pótolva helyesen helyezi a középpontba a vízhasználat hatékonyságának javítását, valamint a víz újrafelhasználásával kapcsolatos lehetőségek növelését. A kívánt és várt eredmények elérése érdekében mindenképp meg kell határozni a víz biztonságos újrafelhasználásának a kritériumait. A víz természetes módon újrafelhasználható ugyanabban vagy egy hasonló létesítményben, de az egyik felhasználótól/létesítménytől visszanyert víz másik felhasználó/létesítmény általi hasznosításához a szükséges mennyiség és minőség megfelelő kiegyensúlyozására van szükség.

4.15 A vízkörforgások bezárása például, még egyetlen művelten belül is, szinte lehetetlen, mivel ezekben a körforgásokban egyre növekszik a szerves szennyezőanyagok mennyisége. Biztonságos egyensúlyt kell tehát biztosítani ahhoz, hogy a folyamatok zavartalanul működjenek.

4.16 Az EGSZB végezetül említést tesz a föld- és erdőgazdálkodásnak a vízügyi kérdésekhez szorosan kapcsolódó fontos aspektusairól. A különböző politikák néha egymásnak ellentmondó követelményei miatt az erdészeti erőforrásokra igen nagy teher nehezedik a nem termelő funkciójuk – mint elsődleges természetes édesvíz-tároló, szénelnyelő, biodiverzitás-megőrző stb. szerepük – ellátását illetően. Az életciklus-elemzésnek valamennyi aspektust meg kell mutatnia, és kiegyensúlyozott, az erdők EU-ban betöltött szerepéhez igazított intézkedéseket kell megneveznie.

4.17 A vízzel kapcsolatos kérdéseket nem lehet a talajtól elkülönítve szemlélni. Az EGSZB kéri, hogy kapjon megfelelő figyelmet a talaj is, bár elismeri, hogy a talajjal kapcsolatos menetrendre a szubszidiaritás elve vonatkozik. A közös jellegzetességeket részletesebben a tervezettel kapcsolatos további munkák keretében kell megvizsgálni.

4.18 Az EGSZB figyelmeztet arra, hogy a tervben kitűzött célok teljesítése akadályokba fog ütközni a következő területeken:

- piaci hiányosságok (bevételekiesések, a költségek és a haszon elosztása),
- finanszírozás hiánya, káros támogatások,
- szabályozási akadályok,
- a koordináció hiánya,
- a politikai akarat hiánya,
- a vízpolitikai célkitűzések más ágazati politikába való beépítése továbbra is csak üres szólam.

A tervben meghatározott folyamat összes részes felének tisztában kellene lennie ezekkel a kockázatokkal, és saját felelősségük szintjén mindent meg kellene tenniük a lehető legtöbb ilyen akadály eltávolítására. A civil társadalmat szorosan be kellene vonni ebbe a fáradságos folyamatba, egyfelől megfelelő tájékoztatással, másfelől lehetőséget biztosítva arra, hogy részt vegyenek a politikai döntéshozatalban és megfelelően reagáljanak a vízzel kapcsolatos kihívásokra.

A szavazás eredménye:

Mellette:	112
Ellene:	129
Tartózkodott:	12

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a nagy sebességű elektronikus hírközlő hálózatok kiépítési költségeinek csökkentésére irányuló intézkedésekről

(COM(2013) 147 final – 2013/0080 (COD))

(2013/C 327/17)

Előadó: **Thomas McDONOGH**

2013. április 12-én a Tanács, április 16-án pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a nagy sebességű elektronikus hírközlő hálózatok kiépítési költségeinek csökkentésére irányuló intézkedésekről

COM(2013) 147 final – 80/2013 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. június 20-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 10-i ülésnapon) 180 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a nagy sebességű elektronikus kommunikációs hálózatokhoz való általános hozzáférés kulcsa az európai növekedés támogatásának, a munkahelyteremtésnek és a kohézió erősítésének. Határozottan támogatja a digitális menetrendben⁽¹⁾ a szélessávú infrastruktúra kapcsán meghatározott célokat, amelyeket azonban nehéz lesz elérni, ha a tagállamok és az Európai Bizottság nem tesznek külön erőfeszítéseket arra, hogy Unió-szerte javítsák a szélessáv kínálati és keresleti feltételeit.

1.2 Az EGSZB rendkívüli csalódottságának ad hangot amiatt, hogy az Európai Tanács a közelmúltban úgy határozott, hogy a 2014 és 2020 közötti többéves pénzügyi keretnek a digitális infrastruktúrára szánt részét 9,2 milliárd euróról mindössze egymilliárd euróra csökkenti. Ez a keretcsökkentés ellehetetleníti a többéves pénzügyi keretből a szélessávú infrastruktúrák kiépítéséhez nyújtandó támogatást, és leginkább az Unió szegényebb és kevésbé fejlett régióit sújtja.

1.3 Az EGSZB üdvözlzi az Európai Bizottság által előterjesztett rendeletjavaslatot. A javasolt intézkedések a digitális szakadék áthidalása és a szélessávú infrastruktúra vidéki területeken történő kiépítésének elősegítése szempontjából különösen fontosak.

1.4 Az EGSZB szeretné, ha az Európai Bizottság kifejtene véleményét a tekintetben, hogy miként lehetne a nagy sebességű szélessávú kapcsolathoz való hozzáférést egyetemes – a tartózkodási helytől független – polgári jogként elismertetni. Az Európai Bizottság 2010-ben felvetette, hogy a szélessávú hozzáférést be kellene foglalni az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek körébe⁽²⁾. A polgárok jólétének, a foglalkoztatásnak és a digitális társadalmi befogadásnak az előmozdítása érdekében sürgősen reagálni kell erre a felvetésre.

1.5 Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy további késedelem nélkül hajtsák végre a szélessávú infrastruktúrával kapcsolatos nemzeti terveiket.

1.6 Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak át kellene tekinteniük, hogy milyen pénzügyi ösztönzőket és támogatásokat lehetne nyújtani a magánszektor számára annak érdekében, hogy előmozdítsák a nagy sebességű szélessávú infrastruktúrába történő beruházásokat az alacsony népsűrűségű területeken.

1.7 Az EGSZB becslései szerint a magánszektor részéről a nagy sebességű szélessávú infrastruktúra kiépítésére fordított összegek mellett még akár 60 milliárd eurós közfinanszírozásra is szükség lesz majd a 2020-as digitális menetrend céljainak megvalósításához. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy ezt a döntően fontos finanszírozást építsék be a költségvetésükbe.

1.8 Az EGSZB szeretné, ha az Európai Bizottság foglalkozna azzal a problémával, hogy egyes szélessávú szolgáltatók nem biztosítják ügyfeleiknek az internethez való kapcsolódás terén azt a sebességet, amelyet szerződéseikben megígértek. Ez a fajta „szerződésszegés” és a valóságnak meg nem felelő hirdetések aláássák a digitális piacba vetett bizalmat és csökkentik a keresletet, ezért ellenük erőteljes intézkedésekkel kell fellépni.

1.9 Az EGSZB szorgalmazza, hogy az Európai Bizottság a rendeletjavaslatra építve alakítson ki páneurópai nagykereskedelmi piacot a szélessávú infrastruktúra számára.

1.10 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, a nemzeti szabályozó hatóságokat és a tagállamokat, hogy biztosítsák, hogy a szélessávú infrastruktúrának az Unió valamennyi területén versenypiaca alakuljon ki.

⁽¹⁾ COM(2010) 245 final.

⁽²⁾ COM(2008) 572 final.

1.11 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javasolt rendelet új üzleti lehetőségeket kínál majd a közszolgáltatási és szállítási vállalkozásoknak arra, hogy belépjenek a szélessávú infrastruktúra piacára. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak erőfeszítéseket kell tenniük, hogy ösztönözzék ezeket a cégeket, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel.

1.12 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét korábban kiadott egyéb véleményeire, amelyek a nagy sebességű szélessávú infrastruktúra kiépítésével és a digitális szakadék csökkentésével foglalkoztak: Az európai digitális menetrend⁽³⁾, Az első rádióspektrum-politikai program⁽⁴⁾, valamint Az európai digitális menetrend – európai növekedés digitális alapokon (CES959-2013, még nem jelent meg).

2. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

2.1 Rendeltetés

2.1.1 „A második egységes piaci intézkedéscsomag – Együtt egy újfajta növekedésért” című közlemény a szélessávú infrastruktúra kiépítési költségeinek csökkentését jelölte meg a növekedést serkentő 12 kulcsintézkedés egyikeként.

2.1.2 A nagy sebességű szélessávú hozzáférés a nemzeti és a nemzeti szint alatti szabályrendszer és közigazgatási gyakorlatok széttagozottsága miatt lelassult, különösen a vidéki térségekben.

2.2 Célkitűzések

2.2.1 A rendelet céljai a következők:

- a költségek és a beruházási kockázatok csökkentése a szélessávú szolgáltatás hatékony tervezési és beruházási folyamatainak ésszerűsítése révén;
- az egységes piac működésében a szélessávú infrastruktúra-szolgáltatáshoz kapcsolódó nemzeti és nemzeti szint alatti szabályrendszer és közigazgatási gyakorlatok széttagozottsága miatt kialakult akadályok felszámolása;
- a teljes széles sávú lefedettség ösztönzése;
- a szélessávú szolgáltatást nyújtó vállalkozások és befektetők egyenlő és megkülönböztetésmentes kezelésének biztosítása.

2.3 A javasolt rendelet

2.3.1 A kitűzött költség- és hatékonysági célok elérése érdekében a rendelet számos közvetlenül alkalmazandó jogot és kötelezettséget határoz meg a hálózatzüzemeltetők és az infrastruktúra-szolgáltatók számára, amelyek az infrastruktúra kiépítésének különböző szakaszaiban jutnak szerephez.

2.3.2 A rendelet az alábbi jogi rendelkezéseket javasolja a benne foglalt célok eléréséhez:

⁽³⁾ HL C 54., 2011.2.19., 58–64. o.

⁽⁴⁾ HL C 107., 2011.4.6., 53–57. o.

— **A meglévő fizikai infrastruktúrákhoz való hozzáférés:** Minden hálózatzüzemeltetőnek (távközlési vagy nem távközlési infrastruktúra-tulajdonosnak – a rendelet alkalmazásában a „hálózatzüzemeltető” elektronikus hírközlő hálózat szolgáltatója, valamint a következő szolgáltatások nyújtására szánt fizikai infrastruktúrát biztosító vállalkozás: gáz, villamos energia [ezen belül közvilágítás], fűtés, víz előállítása, szállítása vagy elosztása [ideértve a szennyvízelvezetést vagy -tisztítást is]; közlekedési szolgáltatások [ezen belül vasúti, közúti, kikötői és repülőtéri szolgáltatások is]) jogában áll hozzáférést kínálnia fizikai infrastruktúrájához, illetve köteles teljesíteni az erre irányuló, nagy sebességű vezetékes vagy vezetékek nélküli elektronikus kommunikációs hálózatok kiépítését célzó ésszerű kéréseket.

— **Információk a meglévő infrastruktúrákról:** A szélessávú szolgáltatóknak jogukban áll egy egyablakos információs ponton keresztül hozzáférni a meglévő fizikai infrastruktúrára vonatkozó információk meghatározott minimális köréhez, valamint joguk van helyszíni vizsgálatokat végezni a meglévő infrastruktúrával kapcsolatban.

— **Az építési munkák összehangolása:** Minden hálózatzüzemeltető tárgyalhat nagy sebességű szélessávú hálózatok elemeinek szolgáltatására engedéllyel rendelkező vállalkozásokkal építési munkák összehangolására irányuló megállapodásokról. A munkálatok jobb összehangolása érdekében kérésre valamennyi hálózatzüzemeltetőnek rendelkezésre kell bocsátania a fizikai infrastruktúrái kapcsán folyamatban lévő vagy tervezett építési munkákra vonatkozó meghatározott minimális információkat.

— **Engedélyezés:** Minden szélessávú hálózatzüzemeltető elektronikus úton, egyablakos információs ponton keresztül hozzáférhet az építési munkákra vonatkozó engedélyek megadásának feltételeit és eljárásait illető információkhoz, és kérelmét elektronikus úton, ugyanazon az egyablakos információs ponton keresztül benyújthatja. Az illetékes hatóságok a kérelmek beérkezésétől számított hat hónapon belül adják meg az engedélyeket vagy tagadják meg azok megadását.

— **Épületen belüli berendezések:** Az új építésű vagy jelentős felújításon áteső épületek mindegyikét nagy sebességű technológia fogadására kész, épületen belüli fizikai infrastruktúrával kell ellátni, egészen a hálózati végpontokig.

2.3.3 A hálózatzüzemeltetők és a szélessávú szolgáltatás nyújtói közötti, a jogaikat és kötelezettségeiket érintő bármely vita rendezésében szükség esetén egy illetékes nemzeti vitarendező szerv (a nemzeti szabályozó hatóság vagy más illetékes hatóság) működik közre.

2.3.4 A rendelet az Európai Parlament és a Tanács megegyezését követően az EU-ban közvetlenül alkalmazható lesz.

3. Általános megjegyzések

3.1 A szélessávú infrastruktúra alapvető

3.1.1 A szélessáv a digitális menetrend megvalósításához és az egységes digitális piac teljes kiépítéséhez megkerülhetetlenül szükséges alap-infrastruktúra. A szélessávú szolgáltatások gazdasági jelentőségét nem lehet túlhangsúlyozni. A szélessávú hozzáférésnek multiplikátorhatása van a gazdasági növekedésre: a Világbank becslései szerint a szélessáv elterjedésének minden 10 %-nyi bővülése a GDP akár 1,5 %-os növekedését is maga után vonhatja. A nagy sebességű, mindenütt rendelkezésre álló összeköttetés alapvetően fontos az olyan, átalakulást hozzó, új technológiák és szolgáltatások elterjedéséhez, mint például a számítási felhő vagy az intelligens hálózatok.

3.1.2 A szélessávú hozzáférésnek a növekedésben és a munkahelyteremtésben betöltött szerepét elismeri a digitális menetrend is, amelyben az a célkitűzés szerepel, hogy 2013-ra valamennyi európai polgár számára alapszintű szélessávú internetkapcsolatot kell biztosítani, 2020-ra pedig (i) valamennyi európai polgár számára elérhető legyen a 30 Mbps letöltési sebesség, illetve (ii) az európai háztartások legalább 50 %-a rendelkezzen 100 Mbps sebességet meghaladó internetkapcsolattal. Ezeket a célokat csak akkor lehet elérni, ha az infrastruktúra kiépítésének költségei EU-szerte csökkennek, és rendkívüli intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy a szélessávú kapcsolat az Unió vidéki és hátrányosabb helyzetű térségeiben is elérhető legyen.

3.2 Alacsony költségek és világszínvonal

3.2.1 Az alacsony költségű, világszínvonalú szélessávú infrastruktúra alapvető összetevője az élénk 21. századi gazdaságnak. A tudásalapú üzleti vállalkozások ott növekednek, ahol a támogatásukhoz szükséges szakismeretek és infrastruktúra megtalálható. Emellett az egészségügy, az oktatás és a szociális szolgáltatások terén is egyre több korszerű szolgáltatás függ majd a gyors és ultragyors szélessávú kapcsolat elérhetőségétől.

3.2.2 A hálózatok minősége, a szolgáltatás költsége és a versenyképes végfelhasználói árak a kiépítési programok fontos döntési kritériumai. Mivel a hálózati infrastruktúra költségének akár 80 %-át is kitehetik a közműépítési munkálatok, létfontosságú, hogy a nemzeti és a helyi kormányzatok arra törekedjenek, hogy az infrastruktúra-projektek hatékony összehangolása révén jelentősen csökkentsék a költségeket.

3.3 Általános szolgáltatási jog

3.3.1 Az EGSZB számos véleményében – legutóbb a digitális alapú európai növekedésről szóló véleményben – kérte az Európai Bizottságot ⁽⁵⁾, hogy fejtsse ki véleményét a tekintetben, hogy miként lehetne a nagy sebességű szélessávú kapcsolathoz való hozzáférést egyetemes – a tartózkodási helytől független – polgári jogként elismertetni. Ez a kérdés most már sürgős választ igényel.

3.4 Az ultragyors szélessávú kapcsolatra szükség van

3.4.1 A digitális menetrendben a szélessávú infrastruktúra 2020-as elérhetőségére vonatkozóan rögzített célokat a nem túl távoli jövőben a szélessávú technológia és az internetalapú szolgáltatások (pl. nagy felbontású videokonferenciák) terén zajló rohamos fejlődés révén túllépjük majd. Az akár 1 Gbps (1 000 Mbps) sebességű kapcsolatot biztosító ultragyors hálózatok néhány városi területen (<http://arstechnica.com/tech-policy/2012/07/tokyo-seoul-and-paris-get-faster-cheaper-broadband-than-us-cities/>) már épülnek, és videoalapú szolgáltatások is fejlesztés alatt állnak ezekhez a magasabb átviteli sebességekhez.

3.4.2 EU-szerte jelentős beruházásokra lesz szükség a nagy sebességű összeköttetés területén, hogy lépést tarthassunk az internetgazdaság globális fejlődésével.

3.5 Lemaradásban az EU

3.5.1 Ahogyan azt az Európai Bizottság a digitális menetrendnek a gazdasági növekedés ösztönzésében betöltött szerepéről szóló legutóbbi közleményében ⁽⁶⁾ is elismerte, Európa egyre inkább lemarad globális versenytársai mögött a szélessávú infrastruktúra biztosításában.

3.5.2 Ázsia bizonyos területein és az Egyesült Államokban gyorsabban folynak a nagy sebességű szélessávú infrastruktúra-beruházások, amelyek jelentősen jobb lefedettséget és nagyobb sebességet tesznek lehetővé. 2011 decemberében Dél-Koreában volt a világon a legmagasabb az optikai hálózat lefedettsége: itt a teljes lakosság 20,6 %-a fizetett elő erre a szolgáltatásra, ami a kétszerese Svédország lefedettségi arányának (a nagy sebességű elektronikus kommunikációs hálózatok kiépítési költségeinek csökkentésére irányuló intézkedésekről szóló rendeletjavaslatot kísérő szolgálati munkadokumentum: SWD(2013) 73 [part 1]).

3.6 A digitális szakadék

3.6.1 Az európai digitális menetrend eredménytáblája (<https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>) és az Eurostat legfrissebb adatai (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables) szerint a digitális szakadék egyre nő, és igen nagyok a tagállamok közötti különbségek. 2012-ben az EU-27 háztartásainak 28 %-a nem rendelkezett szélessávú internet-hozzáféréssel. A szélessávú hozzáféréssel nem rendelkező háztartások 90 %-a ráadásul vidéki térségekben található. 35 millió vidéki otthonban még mindig nincs nagy sebességű összeköttetés, és ha nem fordítanak kellő figyelmet a városi agglomerációkon kívül élő polgárokra, úgy ők társadalmi és gazdasági szempontból egyre nagyobb hátrányba kerülnek.

3.6.2 A javasolt európai bizottsági rendeletben szereplő rendelkezések alapot teremtenek majd a nemzeti és helyi kormányzatok tervezési szabályzatainak reformjához, az intelligens infrastruktúra tervezése, a beruházási ösztönzők és az innovatív technológiák pedig hozzájárulhatnak a szélessávú szakadék áthidalásához.

⁽⁵⁾ „Növekedés digitális alapokon – időközi értékelés”, HL C 271., 2013.09.19., 127-132. o.

⁽⁶⁾ COM(2012) 784 final.

3.7 Beruházásra van szükség

3.7.1 Az EGSZB rendkívül csatlódottan értesült a Tanács februári határozatáról, amelynek értelmében a többéves pénzügyi keretben 9,2 milliárd euróról mindössze egymilliárd euróra csökkenti a Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz keretében a digitális infrastruktúra és szolgáltatások tekintetében a 2014–2020 közötti időszakra előirányzott költségvetést. Ez a keretcsökkentés ellehetetleníti a többéves pénzügyi keretből a szélessáv terjesztéséhez nyújtandó támogatást, és – az egyébként is egyre szélesebb digitális szakadékot növelve – elsősorban az Unió szegényebb és kevésbé fejlett régióit sújtja.

3.7.2 A szándék az volt, hogy a többéves pénzügyi keretben a szélessáv terjesztésére előirányzott összeget az Európai Bizottság használja fel a szélessávú piac élénkítésére, de ez csak egy kis részét jelenti a szélessávú infrastruktúrával kapcsolatban a digitális menetrendben szereplő célkitűzések eléréséhez ténylegesen szükséges pénzügyi eszközöknek. Az Európai Bizottság által a finanszírozási hiány vizsgálatával megbízott tanácsadók becslései szerint a 2020-ra kitűzött célok eléréséhez akár 62 milliárd eurónyi további köztámogatásra is szükség lehet („Study on the socio-economic impact of bandwidth” [Tanulmány a sáv szélesség társadalmi-gazdasági hatásáról] – Analysys Mason az Európai Bizottság számára, 2012).

3.7.3 Ennek a nagyarányú beruházásnak a finanszírozása elsősorban a magánszektorra kell hogy érkezzen, de külön lépéseket kell tenni a magánberuházások vidéki területeken való támogatására, ahol a népsűrűség túl alacsony ahhoz, hogy vonzó legyen a befektetők számára. Az Európai Beruházási Bank már számos ilyen projekthez nyújtott finanszírozást, és még sok ilyen típusú támogatást kell majd nyújtania. Az Európai Bizottságnak alaposan meg kellene fontolnia, hogy az európai intézmények és a tagállamok miként segíthetnék elő még inkább a szélessáv elterjesztésének magánszektor általi finanszírozását.

3.7.4 A digitális menetrend 48. intézkedése a strukturális alapokat jelölte ki a nagy sebességű hálózatok kiépítésének finanszírozására. A Kohéziós Alapot is számításba kellene venni.

3.8 A kínálat ösztönzése

3.8.1 A helyi önkormányzatok és a települési szintű hatóságok fontos szerepet játszhatnak régiójukban a szélessávú összeköttetés biztosításának támogatásában azáltal, hogy a köz-magán partnerségekre irányuló kezdeményezések élére állnak, és minél hatékonyabban végrehajtják a javasolt rendeletekben foglalt intézkedéseket.

3.8.2 A rendelet lehetőséget kínál arra, hogy a szélessávú összeköttetés és szolgáltatások piaca több új belépő előtt is megnyíljon. Itt mindenekelőtt azok a nem távközléssel foglalkozó vállalatok jöhetnek szóba, amelyek a nagy sebességű hálózatok biztosításához felhasználható kiterjedt infrastruktúrával rendelkeznek. A tagállamoknak és az Európai Bizottságnak kiemelt erőfeszítéseket kellene tenniük ezeknek az új belépőknek a bátorítására.

3.8.3 A rendelet emellett lehetőséget kínál a piac határokon átnyúló infrastrukturális beruházások előtti megnyitására európai cégek számára. Az Európai Bizottságnak át kellene gondolnia, hogy miként lehetne az infrastruktúrának ezt az egységes piacát fejleszteni a befektetési lehetőségeket illető páneurópai tudatosság fokozásával, az ilyen beruházások kockázatának a külföldi befektetők számára való csökkentésével és talán néhány olyan speciális finanszírozási eszköz (kötvények) kidolgozásával, amely a legnagyobb kihívást jelentő régiókban növelné a beruházások vonzerejét.

3.8.4 Innovatív technológiai megoldások alkalmazása – például a vezeték nélküli technológiák fokozott használata – révén a lehető leghamarabb meg kell kezdeni a szélessáv elterjesztésének felgyorsítását és a városi és vidéki térségek közötti növekvő digitális szakadék problémájának kezelését.

3.8.4.1 Különösen az európai rádióspektrum-politikai programnak (RSP) (7) a tagállamokban való teljes végrehajtása elengedhetetlen annak biztosításához, hogy a vezeték nélküli szélessávú technológiák számára elegendő és megfelelő lefedettséget nyújtó és kapacitású spektrumot jelöljenek ki és tegyenek hozzáférhetővé a 2020-ra kitűzött célok elérése érdekében.

3.8.4.2 A műholdas technológia az Unió legtávolabbi eső területei számára is kínál majd szélessávú hozzáférést. A kapacitás, a költségek és a sebesség miatt azonban ez csupán marginális megoldás marad, amely 2020-ra az európai 30 Mbps sebességű szélessávú hozzáférésnek talán csak kevesebb mint 10 %-át adja majd.

3.9 A kereslet ösztönzése

3.9.1 A szélessávú kapcsolat iránti gyenge kereslet – különösen a kevésbé sűrűn lakott területeken – hátrányosan befolyásolja a hálózatokba történő beruházásokat, bár azokon a területeken, ahol nem áll rendelkezésre nagy sebességű kapcsolat, mindig jelentős látens kereslet áll fenn.

3.9.2 Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak oda kell figyelniük arra, hogy a szélessávú kapcsolat iránti keresletet több módon – például célzott tájékoztató kampányok, nyilvános WiFi-hotspotok, az e-kormányzati szolgáltatások továbbfejlesztése vagy a digitális jártasság és képzés elősegítése – révén is ösztönözzék. A keresletösztönző lépéseket különösen a vidéki területekre kell irányítani.

3.9.3 A szélessávú kapcsolat költségei és ártranszparenciája döntő kérdés annak biztosításában, hogy a polgárok szélessávú szolgáltatást vegyenek igénybe. A szélessávú szolgáltatást jelenleg is igénybe vevők Európa-szerte arról panaszkodnak, hogy szolgáltatóik nem biztosítják számukra a szerződésben megígért sebességű internetkapcsolatot. Ez a fajta „szerződészegés” és a valóságnak meg nem felelő hirdetések aláássák a digitális piacba vetett bizalmat és csökkentik a keresletet, ezért ellenük erőteljes intézkedésekkel kell fellépni.

(7) COM(2010) 471 final.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Rendeletre van szükség

4.1.1 A kereskedelmi alapon működő elektronikus távközlési vállalatok számára az EU számos területén, ahol a népsűrűség túl alacsony, nem kapnak pénzügyileg elég ösztönzést ahhoz, hogy szélessávú infrastruktúrába fektessenek be. Az EGSZB így örömmel fogadja, hogy a javasolt rendelet olyan intézkedéseket vezet majd be, amelyek lényegesen csökkentik a szélessávú kapcsolat biztosításának költségeit és kockázatait, és a hálózati szolgáltatók számára üzleti szempontból javítják a befektetéseket.

4.1.2 A megfelelő digitális társadalmi befogadás biztosítása és az univerzális nagy sebességű szélessávú kapcsolat gazdasági hasznának maximalizálása érdekében a tagállamoknak és a helyi önkormányzatoknak nagyobb befolyást kell gyakorolniuk a szélessávú infrastruktúra iránti keresletre és annak kínálatára olyan, a szélessávú infrastruktúrára vonatkozó tervek megvalósítása révén, amelyek egyensúlyt teremtenek a nagy népsűrűségű területek infrastrukturális beruházásaiból nyerhető magas profit, illetve a kevésbé fejlett régiókban szükséges, de pénzügyi szempontból jóval kevésbé vonzó beruházások között. A rendeletjavaslat ehhez jobb eszközöket ad a kezükbe.

4.1.3 Sok piacon egyetlen domináns infrastruktúra-szolgáltató van. Az EGSZB reméli, hogy a rendelet hatékony végrehajtása jobb feltételeket teremtsen majd ahhoz, hogy új hálózati szolgáltatók lépjenek piacra versenyképes ajánlatokkal.

4.2 A költségek csökkentése és az együttműködés javítása

4.2.1 A közlemény szerint a közművesítési munkák a szélessávú infrastruktúra kiépítési költségeinek akár 80 %-át is kitehetik. A javasolt rendelet végrehajtásától a hálózati szolgáltatók számára a tőkekiadások terén a teljes beruházási költségek 20-30 %-ának megfelelő, azaz 2020-ig akár 63 milliárd eurós megtakarítás várható. Ezt a 63 milliárd eurós megtakarítást azután más gazdasági területeken lehet befektetni.

4.2.2 A magánkézben levő infrastruktúra-szolgáltatók közötti együttműködés és megosztás alapvető a hatékonyság, a kiépítés sebessége, a környezeti fenntarthatóság és a végfelhasználók számára elérhető versenyképes árak szempontjából. Az EGSZB örömmel látja, hogy a rendelet a magánkézben levő infrastruktúra-szolgáltatókat arra kötelezi, hogy megfelelő tájékoztatást tegyenek közzé a meglévő és a tervezett infrastruktúráról, illetve a hálózati szolgáltatók kötelesek lesznek együttműködni, és így könnyebbé válik a megfelelő tervezés, az együttműködés és az erőforrások hatékony felhasználása.

4.3 Természetes monopóliumok

4.3.1 Azokon a területeken, ahol alacsony a népsűrűség, a gazdaságosság elve azt diktálja, hogy csak egyetlen központi szélessávú infrastruktúra tartható fenn, más szóval természetes monopólium áll fenn.

4.3.2 Ezek a természetes monopóliumot lehetővé tévő feltételek indokolják a szélessávú hozzáférés biztosításának „nyílt hozzáférésű” modelljét, amelynél egyetlen szolgáltató – esetleg egy köz-magán társulás – építi ki a központi infrastruktúrát, majd kapacitását kisebb szolgáltatóknak korrekt és egyenlő

feltételek mellett lízingelve megnyitja a hálózati lehetőségeket. Az Európai Bizottságnak esetleg meg kellene fontolnia, hogy ezt a nyílt hozzáférésű modellt miként lehetne fejleszteni és szabályozni Európában, ügyelve arra, hogy ne zavarjuk meg a normális versenyt.

4.4 Nagykereskedelmi piac

4.4.1 A rendeletjavaslat alapul szolgálhat a szélessávú infrastruktúra nagykereskedelmi piacának kialakításához. Az Európai Bizottságnak talán meg kellene vizsgálnia, hogy a rendelet miként használható fel a piac fellendítéséhez, különösen az Unió nehezen elérhető régióiban.

4.4.2 A sötétszálak vagy a vezeték nélküli szolgáltatást lehetővé tevő infrastruktúrák terén a nagykereskedelmi piac lehetne határokon átnyúló vagy páneurópai, ha megbízható információk állnának rendelkezésre a fogyasztói igényekről és a meglévő infrastruktúráról. Az Európai Bizottságnak meg kellene vizsgálnia, hogy miként lehetne egy ilyen piacot ösztönözni és támogatni.

4.5 A szélessávú infrastruktúrára vonatkozó nemzeti tervek

4.5.1 Az infrastruktúra kiépítése – különösen a vidéki területeken – hatékony nemzeti stratégiát és megvalósítási tervet igényel. Valamennyi tagállamnak van már a szélessávval kapcsolatos stratégiája, de közülük soknak még nincs terve a digitális menetrend céljainak megvalósítására. A nemzeti stratégiákat hamarosan frissíteni kell, beépítve az ultragyors hálózatok megvalósítására vonatkozó megközelítést is, konkrét célkitűzésekkel és rögzített végrehajtási intézkedésekkel egyetemben.

4.5.2 A digitális menetrend 46. intézkedése megkívánja a tagállamoktól, hogy dolgozzák ki a szélessávra vonatkozó nemzeti terveiket. Számos tagállam azonban még nem készítette el tervét, ezért ezt az intézkedést az Európai Bizottság késedelemben lévőként jelölte meg. Ez a késedelem hátrányosan érinti a szélessávú infrastruktúra kiépítését és az iparág finanszírozási terveit. Az EGSZB arra is kéri a tagállamokat, hogy a rendeletjavaslat fényében vizsgálják felül terveiket, és amint lehet, egészítsék ki a munkát.

4.5.3 A szélessávra vonatkozó átfogó nemzeti terv, amely a vidéki területen történő kiépítés elősegítése érdekében köz-magán társulásokra vonatkozó kezdeményezéseket és speciális ösztönzőket tartalmaz, sokkal könnyebbé teszi majd az európai és az EBB-finanszírozás lehívását.

4.6 Közüzemi cégek

4.6.1 A javasolt rendelet lehetőséget ad majd az olyan infrastruktúra-tulajdonosok számára, amelyek nem elektronikus távközlési cégek – hanem például energiaügyi, vízgazdálkodási, szállítási vagy hulladékelhelyezéssel foglalkozó vállalatok –, hogy infrastruktúrájukat szélessávú szolgáltatások nyújtásának céljára kereskedelmi alapon rendelkezésre bocsássák. Ez segíti az említett vállalatokat abban, hogy új bevételre tegyenek szert, csökkentsék alapvető infrastruktúráik költségeit azáltal, hogy megosztják azokat a szélessávú szolgáltatókkal, továbbá kiaknázhassák a szinergiákat saját központi szolgáltatásaik – például energiaszolgáltatók esetében az intelligens hálózatok – kiépítésekor.

4.6.2 Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak erőfeszítéseket kell tenniük, hogy felhívják e vállalatok figyelmét a szélessávú infrastruktúra alapkiépítése által kínált lehetőségekre, illetve a rendeletjavaslat cégükre gyakorolt potenciális kedvező hatására.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökségnek a hajók által okozott szennyezéssel és az olaj- és gázipari létesítmények által okozott tengerszennyezéssel kapcsolatos válaszingtézkedésekhez kötődő tevékenységeinek többéves finanszírozásáról

(COM(2013) 174 final – 2013/0092 (COD))

(2013/C 327/18)

Előadó: **Dr. Anna BREDIMA**

2013. április 16-án az Európai Parlament és 2013. április 18-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökségnek a hajók által okozott szennyezéssel és az olaj- és gázipari létesítmények által okozott tengerszennyezéssel kapcsolatos válaszingtézkedésekhez kötődő tevékenységeinek többéves finanszírozásáról

COM(2013) 174 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. június 20-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott 491. plenáris ülésén (a július 10-i ülésnapon) 179 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 Az EGSZB üdvözli, hogy a rendeletjavaslat 154 millió euróról 160,5 millió euróra kívánja emelni az EMSA költségvetését a 2014–2020 időszakra. Megerősíti, hogy támogatja az EMSA hatáskörének kiterjesztését a 100/2013 rendelet keretében.

1.2 A földköz-tengeri térség keleti részén felfedezett olaj- és gázmezőket, valamint ennek következtében az azok tengeri fúrás révén való gyors feltárására tett kezdeményezéseket tekintve a rendeletjavaslat elfogadására kritikus pillanatban kerül sor. Ezek a tevékenységek kihívás elé állítják majd az EMSA-t a tengeri fúrás, valamint az olaj- és gázszállítás esetleges kockázatainak kezelése terén.

1.3 Az EGSZB támogatja a javasolt pénzügyi keretet, ugyanakkor úgy véli, hogy az túl kevésnek bizonyulhat az elkövetkező hét évben szükséges intézkedések ellátására a következő kihívásokat tekintve: megnövekedett forgalom (több olaj- és gázszállító hajó a tengeren), az olaj- és gázkitermelésre irányuló fúrási tevékenység megnövekedése az EU-t körülvevő tengereken, több part menti ország és sziget is csatlakozott az EU-hoz. A korlátozott veszélyhelyzet-reagálási kapacitás súlyosabb események esetében a külső költségek megnövekedéséhez vezethet.

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a jelenlegi 19 hajó alkalmazása nem elegendő ahhoz, hogy az EU egészének part menti szakaszain segítse a tagállamokat a tengeri szennyeződések megtisztításában. A finanszírozás elégtelennek bizonyulhat ahhoz is, hogy a műholdfelvételeket továbbfejlessék annak érdekében, hogy az EU egész területén feltérképezzék és újrahasonosítsák a hajók által kibocsátott szennyező anyagokat.

1.5 Az EGSZB arra ösztönzi az EMSA-t, hogy újonnan megszerzett hatáskörét fordítsa a tengeri kalózkodás elleni küzdelemhez való hozzájárulásra. Az EMSA műholdas felügyeleti eszközei sokat segíthetnek a kalózhajók felderítésében.

1.6 Az EGSZB felveti a kérdést, hogy az EU tagállamai és a szomszédos országok még mindig megfelelő felszereltséggel rendelkeznek-e ahhoz, hogy választ tudjanak adni az Erika vagy a Prestige balesetéhez hasonló volumenű súlyos balesetekre, vagy a Deepwater Horizon esetéhez hasonló katasztrófákra.

1.7 Az EGSZB arra kéri az EU-t, a tagállamokat és a part menti új szomszéd országokat, hogy erősítsék meg a rendeletjavaslat indoklásában felsorolt következő regionális egyezmények végrehajtását: helsinki egyezmény, barcelonai egyezmény, bonni megállapodás, OSPAR-egyezmény, lisszaboni megállapodás (amely még nem lépett hatályba) és bukaresti egyezmény.

1.8 Az EGSZB arra kéri az EMSA-t, hogy térképezze fel a nem megfelelő fáradtolajgyűjtőket az uniós kikötőkben, valamint a szomszédos országok kikötőiben.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 Az Európai Bizottság 2013. április 3-én javaslatot terjesztett elő európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökségnek (EMSA) a hajók által okozott szennyezéssel és az olaj- és gázipari létesítmények által okozott tengerszennyezéssel kapcsolatos válaszingtézkedésekhez kötődő tevékenységeinek többéves finanszírozásáról ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM (2013) 174 final.

2.2 A 2038/2006 rendelet ⁽²⁾ (2006. december 18.) az EMSA hajók által okozott szennyezés esetében való fellépésének többéves finanszírozásáról rendelkezett a 2007. január 1. – 2013. december 31. időszakban.

2.3 A 100/2013 rendelet (2013. január 15.) új „alapvető” feladatokkal ruházta fel az EMSA-t: az olaj- és gázipari létesítmények által okozott szennyezéssel kapcsolatos válaszintézkedésekre, valamint kiterjesztette az EMSA tevékenységét a bővítési politika és az európai szomszédsági politika alá tartozó országokra ⁽³⁾. Ez a vélemény elsősorban azt vizsgálja, hogy az EMSA finanszírozása megfelel-e új feladatainak. A javasolt finanszírozás összege 160,5 millió euró, hétéves időszakra (2014. január 1. – 2020. december 31.).

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözlí, hogy a rendeletjavaslat 154 millió euróról 160,5 millió euróra kívánja emelni az EMSA költségvetését a 2014–2020 időszakra. Megerősíti, hogy támogatja az EMSA hatáskörének kiterjesztését a 100/2013 rendelet keretében. Támogató álláspontja összhangban áll az EMSA szerepével kapcsolatos korábbi EGSZB-véleményekkel ⁽⁴⁾.

3.2 A 100/2013 rendelet felhatalmazza az EMSA-t arra, hogy a hajók által okozott szennyezés mellett a tengeri olaj- és gázipari létesítmények által okozott tengerszennyezéssel kapcsolatban is fellépjen. Ezt a hatáskört a Deepwater Horizon fúrótorony Mexikói-öbölbeli olajszennyezése és felrobbanása (2010. április) után ruházták rá. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy a bizottsági javaslat általános célja az, hogy biztosítsa a hatékony uniós segítséget a hajók okozta szennyezésre és az olaj- és gázkitermelő létesítmények általi szennyezésre adandó válaszintézkedésekhez azáltal, hogy az EMSA fenntartható szennyezésselhárító szolgáltatást nyújt az érintett országoknak. A tagállamok ezért fontolóra vehetik ezt a támogatást a tengerszennyezéssel kapcsolatos válaszintézkedések nemzeti terveinek kidolgozása/átdolgozása során.

3.3 Az EGSZB megállapítja, hogy a javasolt költségvetés célja annak biztosítása, hogy az EMSA fenntarthassa az EU tengeri területei között szétaprózott olajszennyezés-elhárítási hálózatát, és hogy korlátozott számban további új szennyezésmentesítő hajókat lehessen igénybe venni a hajók és tengeri létesítmények okozta szennyezés elleni küzdelemhez. Várható az is, hogy a fejlettebb olajszennyezés-elhárító felszerelések finanszírozása, amely esetleg az optimálisnál kevesebb lesz a 2014–2020 időszakban, nem lesz elérhető.

3.4 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy a tengeri olajkitermelő létesítmények általi illegális szennyezés CleanSeaNet szolgálat révén történő felügyeletét főként a hajók okozta szennyezés

felügyelete céljából megrendelt műholdfelvételek használatával valósítják meg. Az EGSZB emlékeztet egy korábbi véleményére ⁽⁵⁾, amelyben így fogalmazott: „Tekintettel a műholdkép-szolgáltatás magas költségére, az EGSZB úgy véli, hogy a források felhasználását optimalizálni kell, mindenekelőtt a műholdképek felhasználását koordinálva a tagállamok között, ami jelentős megtakarítást eredményezhet. Ugyanakkor a műholdkép-gyűjtés fejlesztésére irányuló beruházásoknak is van alapja minden európai tengerparti területen, mivel a jelenlegi lefedettség nem igazán átfogó, különösen a Földközi-tenger térségében.”

3.5 Az EGSZB abból indul ki, hogy a finanszírozás nem technikai segítségnyújtásra és/vagy az európai szomszédságpolitika partnerországokban való kapacitásépítésre irányul.

3.6 A rendeletjavaslat elfogadására kritikus pillanatban kerül sor az új energiaforrások EU-ban való felfedezését tekintve. Főként a földköz-tengeri térség keleti részén az új tengeralatti olaj- és gázmezők felfedezése, valamint ennek következtében az azok fúrással való gyors feltárása kihívást jelent majd az EMSA számára az esetleges kockázatok kezelése terén. Több forrást kellene az EMSA rendelkezésére bocsátani, hogy teljes mértékben eleget tudjon tenni az ezzel kapcsolatos szerepének. A hajóforgalom, főként az olaj és LNG-szállító hajók forgalmának növekedése, az új olaj- és gázkészletek felfedezése és az ezzel járó fúrási tevékenység miatt sokkal több szennyezésselhárító hajóra lesz szükség a Földközi- és a Fekete-tengeren. Az, hogy az EU partvonalára tizenkilenc hajó elegendő a 2014–2020 időszakban, igen optimista becslés, és ez a szám rendkívül kevésnek bizonyulhat az adott körülmények közt.

3.7 Az EMSA hatáskörének a fenti területre való kiterjesztéséhez szükség lesz a felügyeletre, a szennyezés korai felismerésére és a szennyezésért felelős hajók, illetve olaj- és gázipari létesítmények azonosítására szolgáló műholdképes szolgálat további fejlesztésére. Javítani kell az adatok elérhetőségét és a szennyezéssel kapcsolatos válaszintézkedések eredményességét.

3.8 Az EGSZB felveti a kérdést, hogy az EU tagállamai és a szomszédos országok még mindig megfelelő felszereltséggel rendelkeznek-e ahhoz, hogy választ tudjanak adni az Erika vagy a Prestige balesetéhez hasonló volumenű súlyos eseményekre, vagy a Deepwater Horizon esetéhez hasonló katasztrófákra.

3.9 A fenti megfontolások fényében az EGSZB úgy véli, hogy több forrást kellene fordítani a következőkre: a szerződött hajók fedélzetén lévő olajszennyezés-csökkentő berendezések lecserélése, további készenlétben lévő olajszennyezés-elhárító hajók rendelkezésre bocsátása olyan, tengeri kitermelő létesítményekkel ellátott területekre, amelyek jelenleg túl nagy földrajzi távolságban vannak (pl. az északi sarkvidék), további diszpergálószeres és berendezések vásárlása a tengeri szennyeződésekhez,

⁽²⁾ HL L 394., 2006.12.30., 1. o.

⁽³⁾ HL L 39., 2013.2.9., 30. o.

⁽⁴⁾ HL C 76., 2013.3.14., 15. o.

HL C 299., 2012.10.4., 153. o.

HL C 48., 2011.2.15., 81. o.

HL C 44., 2011.2.11., 173. o.

HL C 255., 2010.9.22., 103. o.

HL C 277., 2009.11.17., 20. o.

HL C 211., 2008.8.19., 31. o.

HL C 28., 2006.2.3., 16. o.

HL C 108., 2004.4.30.

⁽⁵⁾ HL C 28., 2006.2.3., 16. o.

a CleanSeaNet szolgáltatásainak kiterjesztése a tengeri kitermelő létesítményekkel rendelkező területekre, valamint támogatás biztosítása az európai szomszédságpolitika országai számára.

3.10 Az EGSZB arra ösztönzi az EMSA-t, hogy újonnan megszerzett hatáskörét fordítsa a tengeri kalózkodás elleni küzdelemhez való hozzájárulásra. Az EMSA eszközei és adatai, különösen a műholdas felügyelet, hasznosak lesznek a kalózhajók felderítése terén is. A hajók helymeghatározási adatainak szolgáltatása az EMSA egyik kulcsfeladata kell, hogy legyen, de mindig a tagállami hatóságok kérésére. Az EGSZB megismétli, hogy szükség van az EMSA segítségére a kalózkodás elleni küzdelemben, amint már *Tengeri kalózkodás: Az EU fellépésének megerősítése* című véleményében (2013. január 16.) és az ahhoz kapcsolódó közmeghallgatáson (2013. január 24.) is elhangzott.

4. Részletes megjegyzések

4.1 2. cikk: Fogalommeghatározások

Az „olaj” meghatározása a javasolt rendeletben az olajszenyezés elhárítását célzó készülségről, ellenintézkedésről és együttműködésről szóló 1990. évi nemzetközi egyezményre hivatkozik. Az EGSZB arra kéri az EU-t és tagállamait, hogy erősítsék meg az egyezmény végrehajtását.

4.2 2. cikk: Fogalommeghatározások

A „veszélyes és mérgező anyagok” meghatározása a veszélyes és mérgező anyagok okozta szennyezés elhárítását célzó készülségről, ellenintézkedésről és együttműködésről szóló 2000. évi jegyzőkönyvre hivatkozik. Az EGSZB arra kéri az EU-t és azokat a tagállamokat, amelyek még nem tették meg, hogy csatlakozzanak a fenti jegyzőkönyvhöz és hajtsák végre.

4.3 4. cikk: Unió finanszírozás

4.3.1 Az EGSZB megérti, hogy a bővítési politika és az európai szomszédságpolitika által érintett országoknak biztosított EMSA-támogatás finanszírozását az ezen országokra vonatkozó, már meglévő uniós programokból kell fedezni, ezért ez nem szerepelhet költségvetési tételként a többéves pénzügyi keretben.

4.3.2 Az EGSZB támogatja a javasolt pénzügyi keretet, ugyanakkor kételyei vannak afelől, hogy az elegendő lesz-e a következő hét évben szükséges intézkedések ellátására a következő kihívásokat tekintve: megnövekedett forgalom (több olaj- és gázszállító hajó), valamint az olaj- és gázkitermelésre irányuló

fúrási tevékenység megnövekedése az EU-t körülvevő tengereken. A veszélyhelyzetekre történő reagálási kapacitás csökkenése súlyosabb események esetében a külső költségek megnövekedéséhez vezethet.

4.4 5. cikk: A meglévő kapacitások figyelemmel kísérése

Az EU-ban rendelkezésre álló állami és magán szennyezésselhárítási mechanizmusok listáját tekintve az EGSZB intézkedéseket sürget annak érdekében, hogy a szomszédos nem uniós part menti országok hasonló mechanizmusait is felvegyék rá, mivel a tengeri szennyezés nem áll meg a határoknál. Ezenkívül, bár ez a vélemény a véletlenül okozott szennyezésre korlátozódik, az EGSZB arra kéri az EMSA-t, hogy térképezze fel a nem megfelelő fáradtolajgyűjtőket az uniós kikötőkben, valamint a szomszédos part menti országok kikötőiben. A hajók, illetve létesítmények működéséből adódó szennyezés a véletlenszerű szennyezéssel ellentétben kevésbé szenzációs és hírértékű, de sokkal nagyobb arányban felelős a tengerek általános szennyezettségéért.

4.5 Az EGSZB arra kéri az EU-t, a tagállamokat és a part menti új szomszéd országokat, hogy erősítsék meg a rendeletjavaslat indoklásában felsorolt következő regionális egyezmények végrehajtását: helsinki egyezmény, barcelonai egyezmény, bonni megállapodás, OSPAR-egyezmény, lisszaboni megállapodás (amely még nem lépett hatályba) és bukaresti egyezmény. Az EGSZB úgy véli, hogy a szennyezés elleni, az említett egyezmények keretében (közösen) szervezett fellépéseket tovább kell népszerűsíteni, és alapvető fontosságúak a tengeri szennyezéssel foglalkozó szakértők közötti cserekapcsolatok. Az EMSA EMPOLLEX (Marine Pollution Expert Exchange Programme) programjának ezért lehetővé kell tennie a tagállamok közötti ilyen cserekapcsolatok számának növekedését.

4.6 Az EGSZB ismételten kijelenti, hogy a szomszédos part menti államoknak teljes körűen végre kell hajtaniuk a tengerészeti egyezmények „anyját”, az ENSZ tengerjogi egyezményét (UNCLOS, 1982), amely jogalapot biztosít a tengeri szennyezés, a tengerfenéki fúrások és a környezetbarát tengeri szállítás esetében alkalmazandó intézkedésekhez.

4.7 A szerződött olajszenyezés-elhárító hajók nagy tárolókapacitással és különböző újrahasonosítási rendszerekkel rendelkeznek. Az EGSZB úgy véli, hogy lehetővé kell tenni az EMSA szerződött hajónak használatát szállítási műveletekre, hajók közötti szállításra, az újrahasonosított olaj tengeri tárolására.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a kikötői szolgáltatások piacára való bejutást és a kikötők pénzügyi átláthatóságát biztosító keretrendszer létrehozásáról

(COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD))

(2013/C 327/19)

Főelőadó: **Jan SIMONS**

2013. június 19-én a Tanács és június 10-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 100. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a kikötői szolgáltatások piacára való bejutást és a kikötők pénzügyi átláthatóságát biztosító keretrendszer létrehozásáról

COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD).

Az EGSZB elnöksége 2013. május 21-én megbízta a „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel (Esz. 59. cikk) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a 2013. július 11-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Jan Simons személyében, továbbá 81 szavazattal 2 ellenében elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB egyetért a „puha” jogi eszközökből kiinduló megközelítés és a jogalkotás kombinációjával azokban az esetekben, ahol nincs más lehetőség.

1.2 Az EGSZB támogatásáról biztosítja azt az európai bizottsági megközelítést, hogy a javaslatok mind a 319 TEN-T-kikötőre vonatkozzanak, és a tagállamok lehetőséget kapjanak arra, hogy a rendeletben foglalt szabályokat más kikötőkre is érvényesítsék.

1.3 A jelenleg csekély hatásra való tekintettel az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatát, hogy a személyszállítási és rakománykezelési szolgáltatások ne tartozzanak a rendelet hatálya alá. A végrehajtás kapcsán ugyanakkor azt ajánlja, hogy eltérő hatásaikra tekintettel fordítsanak kiemelt figyelmet a révkalauz-szolgáltatásoknak, a kikötésnek és a vontatásnak, hogy ezeket a szolgáltatásokat független értéktétel mellett, a kikötői közösség és a lakosság biztonságát, védelmét és a környezetvédelem szintjét veszélyeztető kereskedelmi nyomás nélkül lehessen nyújtani.

1.4 Az EGSZB üdvözli, hogy a rendeletbe bekerült a munkavállalók jogainak védelme, de felteszi a kérdést, hogy miért vált opcionálissá a 2001/23/EK irányelv alkalmazása. A közbeszerzésekbe és a koncessziós szerződésekbe foglalandó szociális szempontokat tekintve az EGSZB utal a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről szóló, 2012. április 26-án elfogadott véleményére ⁽¹⁾. Nemrégiben teljesült az EGSZB egyik régóta dédelgetett kívánsága is: a kikötői ágazatban megvalósult az autonóm szociális párbeszéd.

1.5 Az Európai Bizottság kiindulási pontja, mely szerint a kikötői ágazatban növelni kell a pénzügyi átláthatóságot, számíthat az EGSZB támogatására, mivel így gyorsabban napvilágra kerülnek az esetleges állami támogatással kapcsolatos információk.

1.6 A kikötőt üzemeltető szervnek a kikötői díjak megállapítására vonatkozó üzleti szabadsága jószerivel elvész a felsorolt feltételek és az Európai Bizottságnak biztosított felhatalmazási jogkörök miatt. Erre a problémára az 5.5. pont ismerteti egy lehetséges megoldást.

1.7 Az EGSZB szerint a 17. cikkben említett, a szóban forgó rendelet végrehajtásának ellenőrzésével megbízandó független felügyelő szerv már túl sok a jóból. Elegendőek a versenyszabályok – ahol pedig mégsem, ott külön szabályozásokat lehet alkalmazni.

1.8 Az Európai Bizottság szándéka, hogy a rendeletet már a hatálybalépése után legkésőbb három évvel felülvizsgálja, és esetlegesen újabb intézkedéseket javasoljon. Az EGSZB szerint ez az időkeret túlságosan szűk, és javasolja, hogy legfeljebb három év elteltével egy – kizárólag észrevételeket tartalmazó – felülvizsgálat készüljön, és a következtetéseket levonó, végleges felülvizsgálatra csak legkésőbb hat év elteltével kerüljön sor.

2. Bevezetés

2.1 Három a magyar igazság! Az Európai Bizottság harmadjára terjeszt elő javaslatokat az Unió tengeri kikötőiről, ezúttal új helyzetből kiindulva és más úton haladva.

⁽¹⁾ HL C 191., 2012.6.29., 84. o.

2.2 Újdonság, hogy 319 tengeri kikötőt beépít a transzeurópai közlekedési hálózatba (TEN-T) és az Európai Hálózati finanszírozási Eszközbe (CEF) annak érdekében, hogy jobban működjenek a tengeri kikötők, illetve összeköttetések a hátszaggal. Így ezek a tengeri kikötők most magától értetődően európai érdeknek számítanak, de – legalábbis potenciálisan – egymás versenytársai is lettek.

2.3 A múltbéli „puha” intézkedéseknek az igazságos piaci hozzáférést és az átláthatóságot illetően alig volt hatásuk. Néhány konkrét fellépés mellett ezért született most javaslat egy „kemény” intézkedésre – rendeletre – a két fent említett kérdéssel kapcsolatban, hogy az EU-kikötők a növekedés és a multimodális közlekedés motorjává válhassanak.

3. Az európai bizottsági dokumentumok

3.1 Az Európai Bizottság a hatásvizsgálatban ismertetett hosszú és alapos konzultáció után „A kikötők mint a növekedés motorjai” című közleményben nyolc kiegészítő, úgynevezett puha intézkedést javasol, amelyeket szükségesnek tart a 319 kikötő – köztük 83 TEN-T törzshálózati kikötő – lehetőségeinek fejlesztéséhez az elkövetkező években.

3.2 Az Európai Bizottság leszögezi: az EU stratégiájának alapelve, hogy a jól teljesítő kikötők működését nem szabad szükségtelenül megzavarni, de az eredményeket tekintve lemaradásban lévő kikötőknek segítséget kell nyújtani „bevált gyakorlatok” és egészséges irányítási koncepciók alkalmazása révén, tiszteletben tartva a sokszínűséget és a különféle kikötők egyedi körülményeit.

3.3 A kikötői tevékenységek közvetlenül hozzájárulnak a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz. A 2 200 kikötőüzemeltető jelenleg 110 000 kikötői dolgozót foglalkoztat közvetlenül, míg a tengerrel rendelkező 22 tagállam kikötői mintegy 3 millió munkavállalót foglalkoztatnak közvetlen vagy közvetett módon. Ez fontos adóbevételi forrást jelent az egyes kormányok számára.

3.4 A kikötői szolgáltatások piacára való bejutást és a kikötők pénzügyi átláthatóságát biztosító keretrendszer létrehozására vonatkozó rendeletjavaslat kimondja, hogy a TEN-T-kikötőkben nyújtott szolgáltatások mindegyikére a szolgáltatásnyújtás szabadságának elve érvényes.

3.5 A rendelettervezetben a piacra jutásról szóló rész (II. fejezet) és az átmeneti rendelkezések (24. cikk) azonban nem vonatkoznak a személyszállítási és rakománykezelési szolgáltatásokra.

3.6 A kikötőt üzemeltető szerv szabadon dönthet a szolgáltatókkal szemben támasztandó minőségi és rendelkezésre állási kötelezettségekről, és helyhiányra hivatkozva korlátozhatja is a valamilyen konkrét szolgáltatást nyújtók számát, ha a kikötő hivatalos fejlesztési terve egyértelműen rendelkezik a területről, illetve ha a szolgáltatót – világosan és a nyilvánosság számára elérhető módon dokumentált – közszolgáltatási kötelezettség terheli.

3.7 Az Európai Bizottság megállapítja, hogy a munkavállalók jogait védeni kell, ezért lehetővé kell tenni a tagállamok

számára, hogy e jogokat megerősítsék, ha egy vállalkozás és az ott alkalmazott munkaerő átvételére kerül sor.

3.8 A javaslat kimondja, hogy a kikötőt üzemeltető szervek és az állami hatóság közötti pénzügyi viszony átlátható kell hogy legyen, főként, ha a kikötőt üzemeltető szerv állami finanszírozásban részesül.

3.9 A kikötőt üzemeltető szervek önállóan, saját üzleti és beruházási stratégiájuknak megfelelően állapíthatják meg a kikötői infrastruktúra használati díját, melyet differenciálhatnak is a kikötőhasználat mértékének megfelelően és/vagy a kikötői infrastruktúra hatékonyabb használata, a rövid távú tengeri fuvarozás és a kimagasló energiateljesítmény szempontjából, illetve a rendkívül energia- vagy szén-dioxid-hatékony szállítási előmozdítása érdekében.

3.10 A javaslat arra kötelezi a tagállamokat, hogy gondoskodjanak egy független felügyelő szervről a szóban forgó rendelet alkalmazásának nyomon követésére.

3.11 E szerv egy elkülönült jogi egység kell hogy legyen, amely a kikötőt üzemeltető szervtől és a kikötői szolgáltatóktól függetlenül végzi tevékenységét. Feladat körébe tartozik a panaszok kezelése, és jogában áll, hogy a kikötőt üzemeltető szervektől, a kikötői szolgáltatóktól és a kikötőhasználóktól bekérje azokat az információkat, amelyeket szükségesnek tart a megfelelő nyomon követéshez. Határozatai jogilag kötelező erejűek, ellenük csak bírói hatóságokon lehet fellebbezést benyújtani.

4. Általános észrevételek

4.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a közlemény, a hatásvizsgálat és a rendeletjavaslat előterjesztésével az Európai Bizottság lépést tett a kikötői szolgáltatások piacának megnyitása és a kikötők jobb pénzügyi átláthatósága felé. Az EGSZB rámutat annak fontosságára, hogy növeljék a szolgáltatások színvonalát és a kikötői beruházások számát, amire – a piac megfelelő működése érdekében – igen nagy szükség van. Kellő figyelmet kap továbbá a biztonság, a biztonságvédelem, a környezet és az Unió összehangoló szerepe.

4.2 Az előterjesztett javaslatokban találkozhatunk „puha” jogi eszközökből kiinduló megközelítéssel – lásd a közleményben megfogalmazott 8 intézkedést –, de „kemény” megközelítéssel is, egy rendeletjavaslat formájában. Az EGSZB általánosságban úgy véli, hogy ha csak lehet, a „puha” jogi eszközökből kiinduló megközelítés érvényesüljön a fellépések során, és csak ott támaszkodjanak jogszabályokra, ahol nincs más megoldás. Ezt az elképzelést az EGSZB az európai kikötői politikáról szóló véleményében ⁽²⁾ már korábban is hangoztatta.

4.3 A rendeletjavaslat a TEN-T-kikötőkre vonatkozik, mivel ez a 319 kikötő a jellegénél fogva fontos szerepet játszik az európai közlekedési rendszerben. A tagállamok azonban dönthetnek úgy is, hogy a rendeletjavaslatban foglalt rendelkezéseket más kikötőkre is alkalmazzák. Az EGSZB egyetért ezzel a – szerinte pragmatikus – európai bizottsági szemlélettel.

⁽²⁾ HL C 27., 2009.2.3. 45. o.

4.4 Az EGSZB megállapítja, hogy a rakománykezelési és a személyszállítási szolgáltatásokra nem vonatkoznak a rendelet piacra jutással kapcsolatos és átmeneti rendelkezései (11. cikk). Ezt az Európai Bizottság azzal indokolja, hogy a rakománykezelési és az üdülési célú személyszállítási szolgáltatásokat gyakran koncessziós szerződések keretében nyújtják, míg a személyszállító komphajók működtetése általában közszolgáltatási kötelezettségnek számít. Az EGSZB elfogadja az Európai Bizottság érvelését.

4.5 A rendeletben a tengeri kikötői szolgáltatásnyújtás szabadságának elve áll az első helyen. E szabadság korlátozására négy lehetőséget sorol fel a dokumentum:

- minimumkövetelmények megállapítása a kikötői szolgáltatások nyújtásával szemben,
- a kikötői szolgáltatók számbeli korlátozása,
- közszolgáltatási kötelezettségek,
- belső szolgáltató.

Az EGSZB elfogadja ezt a hozzáállást, amely a szolgáltatásnyújtás szabadságából kiindulva lehetővé tesz néhány konkrét, a tengeri kikötőkre szabott korlátozást. A végrehajtás kapcsán ugyanakkor azt ajánlja, hogy eltérő hatásaikra tekintettel fordítsanak kiemelt figyelmet a révkalauz-szolgáltatásoknak, a kikötésnek és a vontatásnak, hogy ezeket a szolgáltatásokat független értékítélet mellett, a kikötői közösség és a lakosság biztonságát, védelmét és környezetvédelem szintjét veszélyeztető kereskedelmi nyomás nélkül lehessen nyújtani.

4.5.1 Nem világos, hogy a „belső szolgáltató” (9. cikk) miért csak a közszolgáltatási kötelezettségekkel lehet összekapcsolva. Előfordulhat ugyanis, hogy a kikötőt üzemeltető szerv tisztán üzleti okokból – például a szolgáltatás folyamatosságának és rendelkezésre állásának biztosítása érdekében – jobbnak látja, ha saját maga kínál egy adott szolgáltatást, akkor is, ha az nem kifejezetten közszolgáltatás, és/vagy a rendelkezésre álló terület szűkössége vagy behatárolt rendeltetése nem vezet a szolgáltatók korlátozásához. Ez utóbbi lehetőséget szintén figyelembe kellene venni.

4.6 Az EGSZB nagy örömmel veszi, hogy a rendelet szövegébe bekerült a 10. cikk, amely a kikötői dolgozók jogait garantálja. Nem érti azonban, hogy miért fakultatív a 2001/23/EK irányelv alkalmazása. A közbeszerzési és koncessziós szerződésekbe beépítendő szociális szempontok tekintetében az EGSZB utal a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről szóló, 2012. április 26-án elfogadott véleményére⁽³⁾.

4.7 Az Európai Bizottság több olyan cikket is beépített a rendeletbe (12. cikk és az utána következő cikkek), amelyek a pénzügyi átláthatóság és autonómia növelésére törekednek. A kikötői hatóságoknak például áttekinthetővé kell tenniük, mennyi állami támogatást kapnak, és ezekről az összegekről elkülönített könyvelést kell vezetniük, ha a kikötőt üzemeltető szerv maga is nyújt kikötői szolgáltatásokat. Az EGSZB támogatja a minél nagyobb átláthatóságot, és egyetért az ezzel kapcsolatos javaslatokkal.

4.8 Az EGSZB szerint a 17. cikkben említett, a szóban forgó rendelet végrehajtásának ellenőrzésével megbízandó független felügyelő szerv már túl sok a jóból, hiszen nincs rá szükség, sőt ellentétes a kereskedelmi szereplőként fejlődő kikötők arra irányuló törekvésével, hogy kifejezetten piacorientált minőséget kínáljanak. Elegendőek a hatályos nemzeti és európai versenyszabályok – ahol pedig mégsem, ott az Európai Bizottságnak konkrétan az érintett tagállamhoz kell címeznie intézkedéseit.

5. Konkrét észrevételek

5.1 A kikötőkben mielőbb el kell indítani az ágazati szociális párbeszédet, annál is inkább, mivel 2030-ban a becslések szerint a mostaninál 15 %-kal több kikötői dolgozóra lesz szükség. Az EGSZB szerint a kikötők hatékony működésének egyik legfontosabb feltétele a jó szociális légkör és az érintettek tárgyalási hajlandósága.

5.2 Ezért üdvözlözi, hogy 2013. június 19-én létrejött egy uniós szociálpárbeszéd-bizottság azzal a céllal, hogy a szociális partnerekhez hasonló autonómiával foglalkozzon többek között a munkakörülményekkel.

5.3 Az EGSZB támogatja azt a javaslatot, hogy a kikötői infrastruktúra használati díját a kikötőhasználókkal folytatott konzultáció alapján állapítsák meg. A kikötő-használati díj megállapításának ez a módja az EGSZB szerint átlátható.

5.4 Az EGSZB külön értékeli a rendeletben azt, hogy a kikötői hatóságoknak áttekinthetővé kell tenniük, mennyi állami támogatást kapnak, és ez a támogatás miként épül bele a költségekbe. Így előbb láthatóvá válik az állami támogatás, ami javítja a pénzügyi átláthatóságot.

5.5 Egy az EGSZB számára igen fontos szempontot, azaz a kikötőt üzemeltető szervnek a kikötői díjak megállapítására vonatkozó üzleti szabadságát (14. cikk (1), (2) és (3) bekezdés) jószerivel ellehetetlenítik a rákövetkező pontokban felsorolt különféle feltételek és az Európai Bizottságnak biztosított felhatalmazási jogkörök. Ha töröljük ezeket a bekezdéseket, és a (3) bekezdés végén „az állami támogatásra vonatkozó szabályokat betartva” szövegrészt egyszerűen kiegészítjük azzal, hogy: „az állami támogatásra és a versenyre vonatkozó szabályokat betartva”, akkor nem sérül az üzleti szabadság.

5.6 Az Európai Bizottság azt javasolja, hogy a rendelet hatálybalépése után legkésőbb három évvel jelentés készüljön a szóban forgó jogszabályok hatásairól. Az EGSZB szerint ezt a jelentést félidei beszámolóknak kell tekinteni, mivel három év túlságosan kevés ahhoz, hogy végleges döntés születhessen. Ez 6 év elteltével lenne megalapozott.

⁽³⁾ HL C 191., 2012.6.29., 84. o.

5.7 Az EGSZB végül megismétli, hogy további lépéseket kell tenni az uniós és a szomszédos országokban működő nem uniós kikötők közötti tisztességes verseny szavatolására.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a visszautasított beszállás és légijáratok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról szóló 261/2004/EK rendelet, valamint a légitársaságok baleset esetén fennálló felelősségéről szóló 2027/97/EK rendelet módosításáról

(COM(2013) 130 final – 2013/0072 (COD))

(2013/C 327/20)

Előadó: **Milena ANGELOVA**

Társelőadó: **Raymond HENCKS**

2013. április 16-án az Európai Parlament, illetve 2013. július 16-án az Európai Unió Tanácsa az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A légi utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályai (gördülő program)

COM(2013) 130 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. június 20-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 136 szavazattal 6 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli, hogy a rendeletben szereplő fogalmak pontosabb meghatározásával a jelenlegi javaslat nagyobb jogbiztonságot nyújt a légi fuvarozók és az utasok számára, figyelembe véve így az Európai Unió Bíróságának alapelveit és biztosítva a szilárd jogi keretet. Az EGSZB sajnálattal jegyzi meg, hogy az Európai Bizottság javaslata nem biztosít magas szintű fogyasztóvédelmet.

1.2 Az EGSZB elvileg egyetért azokkal az intézkedésekkel, amelyeket különböző körülmények között a légi fuvarozóknak kell meghozniuk annak érdekében, hogy kártérítést nyújtsanak az utasoknak a jelentős késések, átfoglalások és menetrend-változtatások esetében, és hogy a járatok késése vagy lekésése esetében növeljék az utasok általános kényelmét. Az EGSZB egyet nem értést fejez ki különösen a késések, és konkrétan az átlagos és kis távolságú járatokat érintő jelentős késések esetén előírt kártérítéssel kapcsolatban, mely kérdésben a javaslat eltér az EUB ezzel kapcsolatban hozott ítéletétől.

1.3 Az EGSZB meglegedettséggel fogadja, hogy a javaslatot egy kiterjedt hatásvizsgálat előzte meg, és emlékeztet arra, hogy a SES II+ jogszabálycsomag hatékony és időben történő végrehajtása olyan fontos eszköz, amelynek csökkentenie kellene a légi fuvarozók költségeit.

1.4 Az EGSZB elutasítja az Európai Bizottság azon javaslatát, amely megemelné azt az időközszöveget, amely után kártérítésre való jog keletkezik, mivel ez ellentétes az Európai Bíróság három egymást követő ítéletével.

1.5 Az EGSZB megérti annak indokait, hogy jelentősen emelni kell a hosszú távú járatoknál a késésért járó kártérítések küszöbét, de fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság továbbra is törekedjen arra, hogy ösztönzők kidolgozásával olyan teljesítményre ösztökélje a légi fuvarozókat, amely jelentősen e küszöb alatt van. A fenti késési időket tovább kellene csökkenteni a fogyatékkal élő vagy csökkent mozgásképességű személyek esetében, hogy figyelembe lehessen venni e személyek specifikus költségeit a jelentős késéseknél.

1.6 Az EGSZB üdvözli a határidő bevezetését, és azt, hogy amennyiben a légi fuvarozó nem tudja saját járatainak egyikére átfoglalni az utast, akkor egy másik fuvarozó járatára való átfoglalásnak vagy egyéb közlekedési eszköz igénybevételének lehetőségét is számításba kell vennie. Úgy véli azonban, hogy egy másik szolgáltatás vagy légi fuvarozó igénybevételéig megállapított 12 órás várakozási idő túl hosszú. Ezen túlmenően az utasnak joga kellene, hogy legyen arra, hogy visszautasítsa az egyéb közlekedési eszközzel (pl. busszal, vonattal vagy hajóval) való utazást. Hogy fedezni lehessen egy másik fuvarozó járatára való minél gyorsabb átfoglalással járó többletköltségeket, az EGSZB hangsúlyozza azt a javaslatát, hogy hozzanak létre egy „megosztott felelősség” elvén működő alapot az utasok más légi fuvarozó közreműködésével való hazaszállítására vagy átfoglalására.

1.7 A „rendkívüli körülmények” meghatározását tekintve az EGSZB szerint világosan ki kellene jelenteni, hogy késések, menetrendi változások vagy járateltörések csak akkor számítanak rendkívüli körülménynek, ha

1. jellegüknél és eredetüknel fogva nem tartoznak a légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe;

2. kívül esnek a légi fuvarozó tényleges befolyásán;
3. akkor sem lehetett volna elkerülni őket, ha valamennyi ésszerű intézkedésre sor kerül.

Ezért mindig egyedi alapon kell majd megvizsgálni, hogy rendkívüli körülményekre történő hivatkozás esetén azok valóban megfelelnek-e e három feltétel együttesének, ami a rendeletjavaslat 1. mellékletében felsorolt néhány körülmény esetében (pl. egészségügyi vagy biztonsági kockázatok, időjárási körülmények vagy munkahelyi konfliktusok) nem fog mindig feltétlenül teljesülni.

1.8 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a többi közlekedési mód szempontjából semleges hatású szabályozást készítsen, hogy ne sérüljön az egyenlő bánásmód elve, és az ágazat ne kerüljön előnyös helyzetbe a többi közlekedési mód kárára.

2. Bevezetés

2.1 Az elmúlt években az európai légi közlekedés fejlesztése továbbra is az Európai Bizottság menetrendjének kiemelt helyén szerepelt. A légi közlekedés biztonságára, hatékonyságára és környezeti hatásaira vonatkozó egyre szigorúbb közösségi szabályoknak az egységes európai égbolt keretében történő betartásával⁽¹⁾ javult a légi szolgáltatások működése és megerősödtek a légi közlekedésben részt vevő utasok hatályos jogai. Az EGSZB valamennyi vonatkozó szöveg⁽²⁾ vonatkozásában véleményeket dolgozott ki, és arra biztatta az Európai Bizottságot, hogy az eddigieknek megfelelően folytassa erőfeszítéseit, tudomásul véve, hogy még több munkára lesz szükség.

2.2 Annak fényében, hogy a légi közlekedés többé már nem luxus, hanem szükséglet, amely lehetővé teszi az üzleti igények kielégítését és az európai polgárok szabad mozgásra vonatkozó, magától értetődő jogának gyakorlását, az EGSZB úgy véli, hogy még mindig vannak olyan területek, amelyeket tovább kell vizsgálni annak érdekében, hogy biztosítsák az utasok jogait, és hogy a légi fuvarozóknak szilárd jogi és üzleti környezetet nyújtsanak, amelynek köszönhetően sikeresek lehetnek az erős verseny uralta piacon. A légi utasok kártalanítására és segítésére vonatkozó szabályok azokhoz a területekhez tartoznak, ahol szükségesnek bizonyul a jogi keret fejlesztése és a meglévő joganyag hatékonyabb alkalmazása.

3. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

3.1 E javaslat módosítja a jelenlegi jogszabályt, vagyis a 261/2004/EK rendeletet, és több fejleménnyel is indokolható:

- a légitársaságok gyakran nem adják meg az utasoknak azokat a jogokat, amelyek megtagadott beszállás, légi járatok törlése vagy jelentős késése, illetve csomagkezelési probléma esetén járnak nekik;

- 2011-ben az Európai Bizottság megállapította, hogy a jelenlegi rendelkezésekben előforduló nem kellően egyértelmű megfogalmazások és hiányosságok miatt a tagállamok és a különböző légiközlekedési szereplők nem egységesen hajtják végre azokat;
- meghatározó szerepet játszott az Európai Bíróság esetjoga, többek között a „rendkívüli körülmények” meghatározásában és a jelentős késések esetén keletkező kártérítési jogok meghatározásában.

3.2 A javaslat fő célja a légi közlekedésben részt vevő utasok alapvető jogainak biztosítása – legfőbbképpen az információhoz, a visszatérítéshez, az átfoglaláshoz, az utazásra való várakozás közbeni segítséghez és a bizonyos körülmények⁽³⁾ közötti kártérítésre való jog –, ugyanakkor figyelembe veszi a légi közlekedés ágazata számára jelentkező pénzügyi következményeket, és biztosítja, hogy a liberalizált piacon a légi fuvarozók harmonizált körülmények között működjenek.

3.3 A javaslat azzal a három fő területtel foglalkozik, ahol az Európai Bizottság szerint további intézkedésekkel még javítani kell a rendelet alkalmazását, vagyis az uniós jogok hatékonyan harmonizált végrehajtásával, gyakorlati érvényesítésüknek az elősegítésével, valamint e jogok nyilvánosság körében való ismertségének növelésével. A javaslat az EP következő ajánlásának is megfelel: „fokozott jogbiztonságra, világosabb értelmezésre és a rendeletek egységes alkalmazására van szükség Unió-szerte”⁽⁴⁾.

3.4 A 261/2004/EK rendelet Európai Bizottság által javasolt jogalkotási reformja így:

- magában foglalja az Európai Bíróság által lefektetett esetjog elveit;
- meghatározza azoknak a „rendkívüli körülményeknek” a hatályát és pontos jelentését, amelyek esetében a járat törlése, a jelentős késés vagy a lekéselt csatlakozás esetében a légi fuvarozó nem köteles kártérítést fizetni;
- meghatározza az utas jogait abban az esetben, ha az utas azért kesi le a csatlakozó járatot, mert előző járata késést vagy annak időpontját megváltoztatták;
- egységes időkorlátot állapít meg a késések esetében, amelyen túl az utasok frissítőkre és étkezésre jogosultak;
- egyéb szempontokra is kitér, ilyen például az utasok tájékoztatása, a helyesírási hibák kijavításához való jog, elismerve ugyanakkor a légi fuvarozók jogát arra, hogy a szolgáltatások megszakadásáért felelős harmadik felekkel szemben kártérítést követeljenek.

⁽¹⁾ COM(2012) 573 final.

⁽²⁾ HL C 24., 2012.1.28., 125–130. o., HL C 376., 2011.12.22., 38–43. o., HL C 198., 2013.7.10., 9–13. o.

⁽³⁾ COM(2011) 174 final.

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament 2012. március 29-i állásfoglalása a légi utasok szerzett jogairól és azok érvényesüléséről (2011/2150(INI))

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB sajnálja, hogy a javaslat nem követi teljesen az EUB joggyakorlatát, és eltávolodik attól az utasok jogaival kapcsolatban legfontosabb szempontokból. Elismeri azonban, hogy azokon a területeken, ahol a Bizottság beépítette a bírósági joggyakorlatot, a javaslat javítja a jelenlegi rendeletet.

4.2 Az EGSZB meglelégedéssel fogadja, hogy a jelen javaslat, úgy tűnik, kijavította a korábbi változatnak mind az ágazat, mind az utasok ⁽⁵⁾ által azonosított legtöbb hiányosságát, egyidejűleg pedig egy sor meghatározást is pontosított.

4.2.1 A meglévő szabályokkal összehasonlítva, a javaslat a következő hozzáadott értéket jelenti az ágazatnak:

- korlátozza a segítségnyújtási kötelezettséget azoknak a rendkívüli körülményeknek az esetében, amelyek nem tartoznak az érintett légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe;
- nem kimerítő módon felsorolja a „rendkívüli körülményeknek” minősülő eseteket;
- pontosítja annak lehetőségét, hogy a felelős harmadik féllel szemben költség-visszatérítést lehet követelni, és be lehet vezetni a megosztott felelősséget;
- kiterjeszti azt a hosszabb késési időt, amelyet követően a légi fuvarozónak kártérítést kell fizetnie;
- „rendkívüli körülmények” esetében utasonként legfeljebb három éjszakára és 100 euróra korlátozza az utasok elszállásolásának kötelezettségét. Ez a korlátozás nem vonatkozik a csökkent mozgásképességű személyekre, a kíséret nélkül utazó gyerekekre, a várandós nőkre vagy a speciális orvosi ellátást igénylő személyekre;
- a légi fuvarozók nem kötelesek szálláshelyet biztosítani azon járatok utasainak, amelyeket 250 km-nél rövidebb távolságon és legfeljebb 80 személyes repülőgépekkel működtetnek, a csatlakozó járatokat kivéve.

4.2.2 Az utasok számára a javaslat a következő hozzáadott értéket jelentheti:

- tisztázza a rendelet alkalmazásának feltételeit;
- pontosítja, hogy hogyan kell kezelni a visszautasított beszélgetést, a járatotlét és a hosszú késés, valamint a csatlakozó járat lekésésének esetét, és világosabb megfogalmazást ad a kártérítési, jegyár-visszatérítési, átfoglalási és segítségnyújtási jogra vonatkozó szabályokra;
- részletezi a végrehajtást;

— bevezeti a hosszú késésekre vonatkozó kártérítést;

— egységes két órás határidőt állapít meg, amelyen túl a légi fuvarozónak frissítőket és étkezést kell biztosítania;

— jelentősen megszigorítja a légi fuvarozó azon kötelezettségét, hogy tájékoztatást kell nyújtania az utasoknak jogaikról, az utasok kártérítéséről és a panaszkezelési eljárásokról, illetve szigorítja a hatóságok általi ellenőrzést is annak biztosítása érdekében, hogy a szabályokat megfelelően érvényesítsék.

4.2.3 Az EGSZB elismeri, hogy nagy kihívást jelent valamennyi érdekelt fél igényeinek egyidejű kielégítése úgy, hogy az egyik félnek biztosított hozzáadott érték kevesebb elégedettségre adhat okot a másik fél esetében.

4.3 Az EGSZB a helyes irányba tett lépésnek tartja az Európai Bizottság azon intézkedéseit, amelyek a légitársaság csődje esetében ⁽⁶⁾ javítani kívánják az utasok védelmét, hangsúlyozza azonban, hogy ezek az intézkedések nem elégségesek ahhoz, hogy az említett esetben hatékony és átfogó védelmet nyújtsanak az utasok számára; úgy véli, hogy olyan mechanizmust kellene létrehozni, amely szavatolja, hogy a légitársaságok csőd esetén is eleget tegyenek a javasolt rendelet rendelkezéseinek.

4.4 A javaslat választóvonalat von önmaga és a 90/314/EGK tanácsi irányelv közé, biztosítva az utasoknak azon jog megválasztásának lehetőségét, amelynek alapján panaszt kívánnak emelni, anélkül azonban, hogy jogosulttá tenné őket arra, hogy mindkét jogszabály alapján kártérítést követeljenek ugyanarra a problémára.

4.5 A légi utasok jogairól szóló korábbi véleményeiben az EGSZB számos olyan javaslatot fogalmazott meg, amelyek megerősítenék ezeket a jogokat ⁽⁷⁾, és amely javaslatok közül többet e rendelettervezetbe is belefoglaltak. Sajnálattal állapítja azonban meg, hogy a következő javaslatokat nem vették figyelembe:

- a jövőbeni szabályozásba be kell venni az Európai Bíróság ítéleteiben szereplő minden megoldást;
- bizonyos kivételes esetekre meg kell szabni a segítségnyújtáshoz való jog érvényességét és határait, alternatív mechanizmusok által meghatározva az utasok jogai védelmének eszközeit a felek számára kötelező érvényű, ésszerű határidőn belül hozott határozatok segítségével;
- szabályozni kell azokat a helyzeteket, amelyek jelenleg a repülőutak átirányításából adódnak;
- szabályozni kell a kötelező segítségnyújtást átszállások esetén;

⁽⁶⁾ COM (2013) 129 final.

⁽⁷⁾ HL C 24., 2012.1.28., 125–130. o. és HL C 229., 2012.7.31., 122–125. o.

- az átszállások során dolgozó segítőket, akik a légitársaságoknak dolgoznak, szolgáltatóként be kell vonni a vizsgált szabályozási keretbe;
- meg kell határozni a felhasználók panaszainak kezelésében illetékes hatóságot és ügyelni kellene a szabályzat tiszteletben tartására;
- ellenőrizni kell, valamint EU-s és tagállami szinten nyilvánosságra kell hozni a szabályzat megszegésével kapcsolatos panaszokat légitársaságokként és típusonként; lehetővé kell tenni, hogy a légi szállítói jogosítvánnyal (COA) rendelkező légitársaságok audit keretében vizsgálhatóak legyenek valamennyi tagállamban;
- javítani kell a rendelet 14. cikke 1. és 2. pontjának megfogalmazása közötti ellentmondást;
- kötelezővé kell tenni az utasok kártalanítását, ha a légitársaság csődöt jelent be, és alkalmazni kell a „megosztott felelősség” elvét az utasok más, szabad helyekkel rendelkező légitársasággal való hazaszállításakor, hasonlóképpen alapot kell felállítani az utasok kártalanítására „a piaci szereplő fizet” elv alkalmazásával;
- lehetővé kell tenni, hogy az utazási szerződés átadható legyen harmadik félnek;
- meg kell tiltani a légitársaságok jelenlegi gyakorlatát, mely szerint törlik a visszaútat, amennyiben az utas nem vette igénybe az ugyanazon a jegyen szereplő odaútat.

4.6 Az EGSZB üdvözlí a fogyatékos-sággal élő és csökkent mozgásképes-ségű utasok jogainak érvényesítését célzó valamennyi javítást, mivel lehetővé teszi a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezmény rendelkezéseivel való igazodást. Ennek keretében az EGSZB az alábbi módosításokat javasolja:

4.6.1 A légi járműveken utazó fogyatékkal élő, illetve csökkent mozgásképes-ségű személyek jogairól szóló 1107/2006/EK rendeletben alkalmazott „fogyatékkal élő, illetve csökkent mozgásképes-ségű személyek” fogalomnak fel kell váltania a javaslat szövegében szereplő „csökkent mozgásképes-ségű személy” általános fogalmat.

4.6.2 A 6b. cikkben szereplő „mozgást segítő eszköz” fogalmat a „mozgást segítő eszköz vagy segédeszköz” fogalommal kell helyettesíteni.

4.6.2.1 Az EGSZB nagyon ajánlatosnak tartja a mozgást segítő és egyéb segédeszközök szakszerűbb kezelését a légi közlekedés során. Ennek érdekében az ezeket az eszközöket kezelő személyzetet további tájékoztatásban és képzésben kell részesíteni. A fogyatékos-sággal élő utasok jogairól szóló uniós szabályozást ennek megfelelően kellene módosítani. A nagyobb szakértelem mind a földi szolgáltatást nyújtó vállalatok, mind a légitársaságok, mind a repülőterek, mind pedig az utasok javára válik.

4.6.3 Tisztázni kell a javaslat új 6. cikkében, hogy a bármely ok miatt bekövetkezett jelentős késés esetében a fogyatékos-sággal élő és a csökkent mozgásképes-ségű utasoknak az 1107/2006/EK rendelet I. és II. mellékletében ismertetett segítséget kell biztosítani.

4.6.4 Határozottan világossá kell tenni, hogy a fogyatékos-sággal élő személyek számára hozzáférhető kell, hogy legyen a rendelkezésre bocsátott elhelyezés, az odaszállítás, a megállapodásokra és az ezek terjesztésére szolgáló eszközökre (ideértve a honlapokat és más elektronikus eszközöket) vonatkozó információ, valamint adott esetben a panaszbenyújtási eljárások és a nyilatkozattétel, hasonlóképpen a vezető és a segítő kutyákra vonatkozó igényt is ki kell elégíteni. Ennek keretében a javasolt 14. cikkben szereplő, az utasok tájékoztatására vonatkozó kötelezettséget érintő rendelkezéseket a fogyatékos-sággal élő személyek minden kategóriájára ki kell terjeszteni, nem csupán a vak vagy gyengén látó utasokra (lásd 14. cikk (3) bekezdését).

4.6.5 A rendelet kimondja, hogy az utas fogyatékos-ságára vagy csökkent mozgásképes-ségére hivatkozva nem tagadható meg a beszállítás, (4.) cikkében azonban kivételt állapít meg ez alól az elv alól arra az esetre, ha a biztonsági követelmények és a repülőgép, illetve ajtóinak mérete következtében a fogyatékkal élő, illetve csökkent mozgásképes-ségű személy beszállítása vagy szállítása fizikailag lehetetlen.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban az volna a legkevesebb, hogy átláthatóan kezelik az egyes repülőgépek megközelíthetőségi lehetőségeit, és már a jegyvásárlásnál világos és átlátható tájékoztatást adnak erről. Jelenleg nem ez a gyakorlat.

5. A módosított szabályokra vonatkozó részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB egyetért azoknak az intézkedéseknek az elvével, amelyeket különböző körülmények között a légi fuvarozóknak kell meghozniuk annak érdekében, hogy a jelentős késések esetében kártérítést fizessenek az utasoknak, jobb segítséget nyújtsanak, átfoglalást biztosítsanak, megváltoztassák a menetrendet és növeljék az utasok általános kényelmét, ha a járatok késnek vagy az utasok lekésik azokat.

5.2 Az EGSZB szerint az Európai Bizottságnak az a javaslata, amely háromról öt órára emelné azt az időküszöböt, amely után kártérítésre való jog keletkezik minden EU-n belüli utazás esetében, elfogadhatatlan. Az EGSZB nem érti, hogy a kártérítési küszöb csökkentése miért csökkentené a törölt járatok számát, tekintve, hogy járatotrlés esetén a légitársaságoknak mindenképpen kártérítést kell fizetniük.

5.3 Érthető, hogy a harmadik országokba irányuló, vagy onnan induló utazásokra az utazás hosszától függően küszöböt kell megállapítani, figyelembe véve a légi fuvarozók azon gyakorlati problémáit, amelyekkel a késések okainak a távoli repülőtereken való megoldásakor szembesülnek. Az EGSZB azonban túl hosszúnak tartja a javasolt kilenc vagy tizenkét órát, és úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak továbbra is törekednie kell arra, hogy ösztönzők kidolgozásával

jelentősen e küszöb alatti teljesítményre ösztökélje a légi fuvarozókat. A fenti késési időket tovább kellene csökkenteni a fogytékossággal élő vagy csökkent mozgásképességű személyek esetében, hogy figyelembe lehessen venni e személyek specifikus költségeit a jelentős késések esetében. Az EGSZB úgy véli, hogy a SES II+ jogszabálycsomag hatékony és időben történő végrehajtása olyan fontos eszköz, amely csökkenti a légi fuvarozók költségeit, nagyobb rugalmasságot biztosítva számukra a küszöb csökkentésének finanszírozásában.

5.4 Az EGSZB üdvözli a határidő bevezetését, valamint azt, hogy ha a légi fuvarozó e határidőn belül nem tudja saját járatainak egyikére átfoglalni az utast, akkor – a rendelkezésre álló helyektől függően – egy másik fuvarozó járatára való átfoglalásnak vagy egyéb közlekedési eszköz igénybevételének lehetőségét is számításba kell vennie. Úgy véli azonban, hogy egy másik szolgáltatás vagy légi fuvarozó igénybevételéig megállapított 12 órás várakozási idő túl hosszú. Ezen túlmenően az utasnak joga kellene, hogy legyen arra, hogy visszautasítsa az egyéb közlekedési eszközzel (pl. busszal, vonattal vagy hajóval) való utazást. Hogy fedezni lehessen az egy másik fuvarozó járatára való minél gyorsabb átfoglalással járó többletköltségeket, az EGSZB megismétli azt a javaslatát, hogy az összes érdekelt féllel történő szoros tárgyalások után hozzák létre a „megosztott felelősség” elvére épülő alapot, hogy így megoldható legyen a más fuvarozók közreműködésével való hazaszállítás vagy átfoglalás.

5.5 Az EGSZB úgy véli, hogy pontosabban meg kellene határozni a repülőtereknek az utasok segítésére vonatkozó felelősségét azoknak a többszörös járatlöréseknek az esetében, amikor ezek arra vezethetők vissza, hogy a repülőtéri hatóságok nem gondoskodtak a zökkenőmentes légi szolgáltatások körülményeinek biztosításáról.

5.6 Az EGSZB támogatja a javaslat 1. cikke (4) bekezdésének (b) pontjában szereplő „rendkívüli körülmények” záradék alkalmazásának második ellenőrzését, és azt ajánlja, hogy a nemzeti végrehajtási szervek biztosítsák ennek teljes tiszteletben tartását.

5.7 Az EGSZB támogatja, hogy amíg az ellátáshoz való jogra vonatkozó időközszob jelenleg a repülőt távolságától függ, a javaslat valamennyi távolságra egységes, 2 órás időhatárt vezet be. Ez legfőbbképpen az utasok érdekét szolgálja, valamint méltányos és kényelmes körülményeket biztosít számukra a várakozás közben.

5.8 Az EGSZB üdvözli azt a javaslatot, hogy ha az utas azért kesi le a csatlakozó járatot, mert előző járata késett, ellátáshoz és bizonyos körülmények között kártérítéshez is joga van, mivel ez szintén javítja az utasok helyzetét.

5.9 Az utasjogok hatékonyabb biztosításának irányába tett másik lépés az a javaslat, hogy azoknak a járatoknak az utasai, amelyek menetrendjét két hétnél rövidebb értesítési idővel megváltoztatták, ugyanazokat a jogokat élvezzék, mint a késést szenvedő utasok.

5.10 Az EGSZB határozottan ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy hozzon olyan intézkedéseket, amelyek javítják a repülőterek és a légi fuvarozók közötti együttműködést, annak érdekében, hogy jelentősen csökkenjen az a várakozási idő, amelyet egy késő járat esetén az utasok a kifizetőpályán töltenek.

5.11 Az EGSZB felszólítja az Európai Bizottságot a légitársaságok azon jelenlegi gyakorlatának a megtiltására, hogy ha az utas nem használta fel retúrjegyének odaútra szóló részét, a visszaútra szóló jegyet automatikusan törlik⁽⁸⁾. Az EGSZB egyetért az utasok azon jogának a megerősítésével, hogy biztosítani kell számukra a járat fennakadása esetén (a vonatkozó információk rendelkezésre állásakor) a haladéktalan tájékoztatást a helyzetről, mivel így jobban meg tudják tervezni a végső célállomás elérése utáni lépéseiket.

5.12 Az EGSZB megérti annak szükségességét, hogy korlátozni kell azt az időt, amely alatt „rendkívüli körülmények” esetében a légi fuvarozónak gondoskodnia kell az utasok elhelyezéséről, és elfogadja a javasolt három éjszakára vonatkozó korlátozást. Határozottan azt javasolja azonban az Európai Bizottságnak, hogy a nemzeti végrehajtási szervek minden tagállam esetében határozzák meg ezeknek az elhelyezéseknek a költséghatárát. Csökkent mozgásképességű személyek esetében nem kellene költséghatárt alkalmazni.

6. Végrehajtás

6.1 A 261/2004/EK rendelet módosítására vonatkozó javaslat tisztázza a nemzeti végrehajtási szervek szerepét, az általános végrehajtás szerepét róva rájuk. Az egyéni panaszok peren kívüli rendezése a panaszkezelő testületek (alternatív vitarendezési testületek) feladata lesz, ahogy azt az EGSZB korábban is javasolta⁽⁹⁾. A rendelkezések nagyobb hatáskört biztosítanak az illetékes testületeknek arra, hogy megfelelő büntetéseket állapítsanak meg, amennyiben a fuvarozók nem felelnek meg a 261/2004/EK rendelet rendelkezéseinek, és megbízhatóbb nyomásgyakorló eszközökkel látják el az utasokat jogaik megfelelő érvényesítése érdekében.

6.2 A javasolt információcsere és a maguk a nemzeti végrehajtási szervek, illetve a végrehajtási szervek és az Európai Bizottság közötti koordináció, amelyet a megerősített jelentési kötelezettség és formális koordinációs eljárások hoztak létre, valamennyi azonosított megfelelési probléma esetén lehetővé teszi a gyors reagálást.

7. A „rendkívüli körülmények” fogalom meghatározása

7.1 Az EGSZB üdvözli, hogy a vizsgált rendeletjavaslat:

— a „rendkívüli körülmények” fogalmának a Bíróság C-549/0. sz. ügyben (Wallentin-Hermann) elfogadott meghatározásán alapul, és

⁽⁸⁾ HL C 24., 2012.1.28., 127. o.

⁽⁹⁾ HL C 24., 2012.1.28., 130. o.

— pontosítja, hogy a késések és/vagy járat törlések csak akkor minősülnek rendkívüli körülménynek, ha ezek a körülmények:

1. jellegüknél vagy eredetüknél fogva nem tartoznak az érintett légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe (1.1e cikk),
2. annak befolyásán kívül esnek (1.1e cikk), és
3. amennyiben a járat törlést, menetrendváltozást vagy késést nem lehetett volna elkerülni minden ésszerű intézkedés meghozatala ellenére sem.

Ezek a pontosítások előnyösek mind az utasok, mind pedig a légi fuvarozók számára, mivel lehetővé teszik az előbbiek

számára jogaik, utóbbiak számára pedig kötelezettségeik meghatározását.

7.2 A rendkívülinek, illetve a nem rendkívülinek tekintendő körülmények javasolt, nem kimerítő listája, amelyet a rendelet-javaslat 1. melléklete tartalmaz, szintén hozzá fog járulni ahhoz, hogy csökkenjen az utasok és a légitársaságok közötti szükség-telen viták kockázata.

7.3 Az EGSZB szerint a rendeletben világosan ki kellene jelteni, hogy ezért mindig egyedi alapon kell majd megvizsgálni, hogy rendkívüli körülményekre történő hivatkozás esetén azok valóban megfelelnek-e ennek a hármas feltételnek, ami az 1. mellékletben felsorolt néhány körülmény esetében (pl. egészségügyi vagy biztonsági kockázatok, időjárási körülmények vagy munkahelyi konfliktusok) nem fog mindig feltétlenül teljesülni.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

MELLÉKLET

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

Az alábbi módosító indítványok, amelyeket a vita során elutasítottak, a leadott szavazatok legalább egynegyedét megkapták:

Új 4.1.3. pont (7. módosító indítvány)

Új szöveg beillesztése:

Az EGSZB sajnálja, hogy a javaslat felborítja az egyes érdekcsoportok között meglévő egyensúlyt, előnyben részesítve a szállítók jogainak védelmét az utasokéval szemben.

A szavazás eredménye:

Mellette: 52
Ellene: 70
Tartózkodott: 14

5.3. pont (11. módosító indítvány)

A következőképpen módosítandó:

Érthető, hogy a harmadik országokba irányuló, vagy onnan induló utazásokra az utazás hosszától függően küszöböt kell megállapítani; figyelembe véve a légi fuvarozók azon gyakorlati problémáit, amelyekkel a késések okainak a távoli repülőtereken való megoldásakor szembesülnek. Az EGSZB azonban túl hosszúnak tartja a javasolt kilenc vagy tizenkét órát, és úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak valamennyi esetben fenn kellene tartania a jelenlegi három órás küszöböt továbbra is törekednie kell arra, hogy ösztönzők kidolgozásával jelentősen e küszöb alatti teljesítményre ösztökélje a légi fuvarozókat. A fenti késési időket tovább kellene csökkenteni a fogyatékkal élő vagy csökkent mozgásképességű személyek esetében, hogy figyelembe lehessen venni e személyek specifikus költségeit a jelentős késések esetében. Az EGSZB úgy véli, hogy a SES II+ jogszabálycsomag hatékony és időben történő végrehajtása olyan fontos eszköz, amely csökkenti a légi fuvarozók költségeit, nagyobb rugalmasságot biztosítva számukra a küszöb csökkentésének finanszírozásában.

A szavazás eredménye:

Mellette: 50
Ellene: 81
Tartózkodott: 12

5.12. pont (12. módosító indítvány)

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB sajnálja, hogy az új javaslat felvizezi a jelenlegi rendeletet, amely biztosítja, hogy az utasok fennakadás miatti várakozás esetén megfelelő ellátásban részesüljenek, ezért ismét eltér az Európai Bíróság szállásbiztosítási jogról szóló határozatától (Denise McDonagh kontra Ryanair ügy, 2013. január 31.). Az EGSZB úgy véli, hogy a szállásbiztosításhoz való jog különösen indokolt olyan tartósan fennálló helyzetekben, amikor az utasok rendkívül kiszolgáltatott helyzetben vannak; emellett más közlekedési módokkal szemben a légi közlekedés többnyire nagy távolságokat fed le, és a fennakadás által érintett utasok gyakran távol vannak az otthonuktól, és a gyakran nagy távolságok miatt az utasoknak nincs más lehetőségük eljutni célállomásra, megéri annak szükségességét, hogy korlátozni kell azt az időt, amely alatt „rendkívüli körülmények” esetében a légi fuvarozónak gondoskodnia kell az utasok elhelyezéséről, és elfogadja a javasolt három éjszakára vonatkozó korlátozást. ⁽¹⁾ Határozottan azt javasolja azonban az Európai Bizottságnak, hogy a nemzeti végrehajtási szervek minden tagállam esetében határozzák meg ezeknek az elhelyezéseknek a költséghatárát. Csökkent mozgásképességű személyek esetében nem kellene költség-határt alkalmazni.

A szavazás eredménye:

Mellette: 56
Ellene: 78
Tartózkodott: 7

⁽¹⁾ –A javaslat 8. cikkének (9) bekezdése – a 261/2004/EK módosított rendelet 9. cikke.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „A negyedik vasúti csomag – az egységes európai vasúti térség teljes kialakítása az európai versenyképesség és növekedés előmozdítása érdekében”

(COM(2013) 25 final);

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a vasúti vállalkozások elszámolásainak normalizálására vonatkozó közös szabályokról szóló 1192/69/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2013) 26 final – 2013/0013 (COD));

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió Vasúti Ügynökségéről és a 881/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2013) 27 final – 2013/0014 (COD));

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1370/2007/EK rendeletnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása tekintetében történő módosításáról

(COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD));

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az egységes európai vasúti térség létrehozásáról szóló, 2012. november 21-i 2012/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása és a vasúti infrastruktúra irányítása tekintetében történő módosításáról

(COM(2013) 29 final – 2013/0029 (COD));

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a vasúti rendszer Európai Unión belüli kölcsönös átjárhatóságáról (átdolgozás)

(COM(2013) 30 final – 2013/0015 (COD));

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a vasúti biztonságról (átdolgozás)

(COM(2013) 31 final – 2013/0016 (COD))

(2013/C 327/21)

Előadó: **André MORDANT**

2013. február 19-én az Európai Bizottság, 2013. február 21–22-én a Tanács és 2013. február 7-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. cikke, 91. cikkének (1) bekezdése, 109., 170., 171., valamint 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Negyedik vasúti csomag,

mely az alábbi hét dokumentumból áll:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „A negyedik vasúti csomag – az egységes európai vasúti térség teljes kialakítása az európai versenyképesség és növekedés előmozdítása érdekében”

COM(2013) 25 final;

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a vasúti vállalkozások elszámolásainak normalizálására vonatkozó közös szabályokról szóló 1192/69/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

COM(2013) 26 final – 2013/0013 (COD);

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió Vasúti Ügynökségéről és a 881/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

COM(2013) 27 final – 2013/0014 (COD);

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1370/2007/EK rendeletnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD);

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv az egységes európai vasúti térség létrehozásáról szóló, 2012. november 21-i 2012/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása és a vasúti infrastruktúra irányítása tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 29 final – 2013/0029 (COD);

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a vasúti rendszer Európai Unión belüli kölcsönös átjárhatóságáról (átdolgozott szöveg)

COM(2013) 30 final – 2013/0015 (COD);

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a vasúti biztonságról (átdolgozott szöveg)

COM(2013) 31 final – 2013/0016 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. június 20-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10–11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 82 szavazattal 20 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy az összes szereplő felügyeletével vonja meg a vasúti csomagok hatásának mérlegét a lakosság igényeire adott válaszok, a modális váltás, a területrendezés, a határokon átnyúló kapcsolatok fejlesztése, valamint a vasúti szolgáltatások tényszerű adatokkal, elérhetőséggel, illetve az utasok jogainak megerősítésével mért minősége szempontjából.

1.2 Az EGSZB azt javasolja, hogy az új jogalkotási kezdeményezéseket tartalmazó „vasúti csomag” alapja az a hozzájárulás legyen, amelyet a vasút gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai révén tehet az európai építkezéshez.

1.3 A jogalkotási kezdeményezésnek a tagállamok közötti határeffektusok megszüntetését kell céloznia. Lehetővé kell tennie a határokon átnyúló kapcsolatok fejlesztését a szomszédos országok között a fenntartható fejlődés és a területrendezés terén való fellépések, valamint az infrastruktúrák megteremtése révén azon tagállamok között, amelyek nem vagy rosszul felszereltek.

1.4 Az EGSZB kéri, hogy hozzák létre és valósítsák meg az új, határokon átnyúló struktúrák módozatait, melynek olyan, az Unió által adott eszköznek kell lennie, mely segít meghatározni

és megszervezni az általános érdekű szolgáltatások feladatait, ahogyan az a Szerződés 14. cikkében és 26. jegyzőkönyvében szerepel.

1.5 Az EGSZB kéri, hogy a tagállamoknak továbbra is maradjon meg a lehetőségük arra, hogy megszervezzék nemzeti vasúti rendszerüket, megnyissák a hazai piacot a verseny előtt, mindezt földrajzi, demográfiai, történelmi, valamint gazdasági, társadalmi és környezeti feltételeik függvényében.

1.6 Az EGSZB az illetékes hatóságok hatáskörében kívánja hagyni, hogy a közszolgálati feladatokat közvetlenül egy üzemeltetőre bízza, vagy pedig pályázati eljárásokat indítson, ahogyan azt jelenleg az 1370/2007/EK rendelet előírja, illetve szabadon megszervezze az eljárásokat.

1.7 Az EGSZB nem szeretné korlátozni az illetékes hatóságokat a közszolgálati feladatok meghatározásával kapcsolatban az Európai Bizottság által előírt, a tömegközlekedési tervek elkészítésére vonatkozó kötelezettségek tekintetében, és kéri, hogy konzultációt és a szolgáltatás minőségének ellenőrzését követően fogadjanak el világos célokat a fogyatékkal élő személyek számára biztosítandó akadálymentesítés, valamint az utasok bevonásának javításával kapcsolatban.

1.8 Az EGSZB kéri emellett, hogy a vasúti üzemeltetés ipari szempontú ellenőrzése maradjon az üzemeltetők feladata, meghagyva nekik gördülőállományuk és más felszereléseik tulajdonlását a kutatási és innovációs erőfeszítések ösztönzése érdekében, amelyek nélkülözhetetlenek az ágazat biztonsági és minőségi szempontú fejlesztéséhez.

1.9 Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy indítson útjára egy kezdeményezést a vasútfejlesztéshez elengedhetetlen vasútbiztonsági szint ellenőrzésével kapcsolatban, nemzeti megfigyelőközpontok vagy biztonsággal foglalkozó vegyes bizottságok létrehozása révén. Fontosnak tartja a vasúti üzemi feltételek átláthatóságának biztosítását, a hatóságok biztonsággal kapcsolatos megközelítésének demokratikusabbá tételét, illetve a Szerződés 91. cikkének tiszteletben tartását, mely kötelezettségeket ír elő az EU számára a közlekedés biztonságával kapcsolatban.

1.10 Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Vasúti Ügynökség kapjon megbízást a munkavállalók egészségével és biztonságával kapcsolatos szempontok integrálására, mivel mindezek elengedhetetlenek ahhoz, hogy fenntartható legyen a magas szintű üzembiztonság a felhasználók, a munkavállalók és a vasúti létesítmények közelében lakók számára.

1.11 Ezen túlmenően az EGSZB elengedhetetlennek tartja, hogy az ügynökség jogi felelőssége minden egyes határozatával érvényesüljön.

1.12 Az EGSZB kiemelten fontosnak tartja a csomag technikai részét a vasút felé történő modális váltás elősegítése érdekében.

1.13 Az EGSZB kéri, hogy a munkáltatók és a hatóságok sajátos szociális védelem, kollektív szerződések, bérek, életpálya-modell segítségével vegyék figyelembe a vasutas szakmák nehézségeit és veszélyességét, illetve tartsák be a nyugdíjakkal kapcsolatos kötelezettségvállalásokat.

1.14 Az EGSZB a folyamatos képzés és a megszerzett tapasztalatok elismerésének olyan rendszerét szorgalmazza, amely lehetővé teszi a munkavállalók számára, hogy élvezhessék a megszerzett és megtartott készségeikből adódó előnyöket.

1.15 Az EGSZB kéri, hogy az egyes tagállamok szervezeti döntéseik vagy a verseny megnyitása során őrizzék meg a foglalkoztatás szintjét a meglévő szolgáltatók számára, a dolgozóknak biztosított kollektív garanciákkal, illetve fizetési és munkafeltételekkel egyetemben. Szolgáltatóváltás esetén biztosítani kell az érintett személyzet és kollektív garanciák átvételét.

2. Általános megállapítás

2.1 E vélemény az alábbi véleményeken és azok ajánlásain alapul:

— TEN/432-433, 2011. március 16.: Egységes európai vasúti térség ⁽¹⁾;

— TEN/445, 2011. június 15.: Az uniós közlekedéspolitikák szociális szempontjai ⁽²⁾;

— TEN/454, 2011. október 25.: Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához ⁽³⁾;

— TEN/495, 2012. december 13.: A vasúti szolgáltatások minősége az EU-ban ⁽⁴⁾.

2.2 Ez a negyedik vasúti csomag hat jogszabályt foglal magában, melyeket módosítanak, átdolgoznak, sőt (egy esetben) hatályon kívül helyeznek, és amelyek egy átfogó közleményben kerülnek közzétételre, több jelentés és hatáselemzés kíséretében.

2.3 A javaslat vizsgálata e negyedik csomag négy pillérével foglalkozik, olyan témakörökben, mint a kormányzás és a távolsági személyszállítás megnyitása, a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló 1370/2007/EK rendelet felülvizsgálata, az Európai Vasúti Ügynökség szerepe, az interoperabilitással és a biztonsággal kapcsolatos kölcsönhatások, valamint a szociális rendelkezések.

2.4 A jelenlegi helyzet jelenti a gondolkodási folyamat és a javaslatok kiindulópontját, az ágazat várható fejlődése tükrében, összhangban a Lisszaboni Szerződéssel. A javasolt megoldások megfelelőségének ellenőrzéséhez értékelni kell a több mint 20 éve folytatott uniós politikák eredményeit, azokból következtetéseket levonni a jövőre vonatkozóan, továbbá kitűzni az azzal kapcsolatos célokat, hogy a vasúti közlekedésnek milyen szerepe lehet, illetve kell hogy legyen a területek fejlesztésével és egyenlőségével, fejlődésükkel, a polgároknak és a fuvarozóknak nyújtott szolgáltatásokkal, valamint e közlekedési módhoz való hozzáférésükkel kapcsolatban.

2.5 Általánosságban véve az új jogszabály kidolgozásának azon a hozzájáruláson kell alapulnia, amelyet ez a közlekedési mód nyújthat a projekt hiányát érző európai építkezés számára, figyelembe véve a gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziókat.

2.6 Emellett lehetővé kell tennie a határokon átnyúló kapcsolatok fejlesztését azon szomszédos tagállamok között, amelyek nem rendelkeznek közös infrastruktúrával – ez utóbbiak megteremtésével könnyebb kapcsolódásokat lehet biztosítani ezen országok polgárai, különösen a fogyatékkal élő vagy a mozgásukban korlátozott személyek számára.

⁽¹⁾ HL C 132., 2011.5.3., 99–107. o.

⁽²⁾ HL C 248., 2011.8.25., 22–30. o.

⁽³⁾ HL C 24., 2012.1.28., 146–153. o.

⁽⁴⁾ HL C 44., 2013.2.15., 49–52. o.

2.7 Ebben a tekintetben kiemelt figyelmet kell fordítani az uniós politikák eredményeire a határeffektus megszüntetésére irányuló határokon átnyúló kapcsolatok fejlesztése szempontjából, mivel a határeffektus fennmaradása fékezi az európai integrációt, a szabad mozgást és a vasút felé történő modális váltást.

2.8 Figyelmet kell továbbá fordítani az üzemeltetési biztonság szintjére ebben a hálózati iparágban, amelynek fejlődését befolyásolja, egyrészt hogy a közösség milyen bizalommal van iránta, másrészt az ágazat termelési feltételei számára elengedhetetlen átláthatóság is.

2.9 Az elemzésnek érvényre kell juttatnia a polgároknak a Szerződés 10. cikke (3) bekezdésében foglalt azon jogát, hogy részt vegyenek az Unió demokratikus életében. A döntéseket a lehető legnagyobb nyilvánosság mellett és a polgárokhöz a lehető legközelebb eső szinten kell meghozni.

2.10 Fontos elvégezni a vasúti szektor társadalmi változásával kapcsolatos jövőbeli kilátások vizsgálatát egyrészt a megkezdett szerkezetátalakítások, a tevékenységi kör újradefiniálása, a hatáskörök átruházása tekintetében egy olyan időszakban, amikor erőteljesen megújul a vasutas személyzet, másrészt a munkavállalók egészségének és biztonságának védelmére irányuló célkitűzésekre való tekintettel a szociális és munkakörülményeik szempontjából is.

3. Irányítás és a nemzeti személyszállítási szolgáltatások megnyitása a verseny előtt

3.1 A javasolt jogalkotási javaslatlall az Európai Bizottság újra lendületbe kívánja hozni a vasutat a belföldi utasforgalomra vonatkozó verseny bevezetése révén. Az Európai Bizottság megítélése szerint ezt a versenyt ösztönözni kell egy olyan uniós szabályozás révén, amely szétválasztja egyfelől a forgalomirányítási, hálózat-karbantartási és az utóbbiakba történő beruházásokra kiterjedő pályahálózat-működtetői funkciókat, másfelől pedig a szállítási funkciókat. Ehhez kapcsolja a vasúti piac ellenőrzésére hivatott szabályozó szervek megerősítését.

3.2 Ebből a célból az Európai Bizottság a 2012. november 21-i 2012/34/EK irányelv módosítását javasolja, melynek nemzeti jogba történő átültetését 2015. június 16-ig kell elvégezni. Meg kell jegyezni, hogy ez a kezdeményezés anélkül kerül megvalósításra, hogy megvárnák vele az ezen átdolgozás keretében hozott intézkedések hatékonyságát.

3.3 Hasonlóképpen, a nagy közlekedési folyosók üzemeltetésével kapcsolatos rendelkezések úgy születtek meg, hogy még nem lehetett teljes egészében felmérni az általuk kifejtett hatást.

3.4 A negyedik vasúti csomag tervezetéhez kapcsolódó hatástanulmányokban az Európai Bizottság beszámol egy sor

megállapításról, melyek közül néhány esetben elismeri, hogy ezek nemrég születtek és kétértelműek. Ugyanakkor több érvet is felhoz a javasolt megoldások mellett.

3.5 Számos tanulmány nem túl homogén eredményekre jut a pályahálózat-működtetői funkció és a vasúti üzleti funkció szétválasztásának következményeivel kapcsolatban. Az Európai Bizottság által szolgáltatott statisztikai adatok vizsgálata azonban azt mutatja, hogy nincs automatikus összefüggés a szétválasztás, a piacnyitás és a vasúti eredmények javítása között, míg ez utóbbi úgy tűnik, hogy közvetlenül a finanszírozás szintjétől és a díjszabástól függ. Egyébiránt a McNulty-jelentés igen vegyes képet rajzol a brit helyzetről: elismeri, hogy az Egyesült Királyság vasúti rendszere drágábbnak bizonyul az állam és a felhasználó számára, és esetében nem beszélhetünk a különböző szereplők egymáshoz igazodásáról, ami az állam nagyobb mértékű bevonását teszi szükségessé a különböző szempontok integrálásában (díjak, elosztás, menetrend stb.). Megoldásképpen Sir McNulty három, fokozatosan megvalósítandó ajánlást tesz: a költségek és a bevételek megosztása a pályahálózat-működtető és a vasúti szolgáltatók között, közös vállalkozás létrehozása e szereplők között, valamint bizonyos franchise szerződések reintegrációjával kapcsolatos kísérletek.

3.6 Egyes, a vasúti szolgáltatások minőségét vizsgáló nemzeti tanulmányok, így például a „Which?” brit fogyasztóvédelmi egyesületé vegyes képet fest a vasút működéséről a felhasználók szempontjából, feltárva, hogy a felhasználók elégedettségi szintje 50 %-nál kisebb vagy egyenlő a szolgáltatók fele esetében, és az utasoknak csupán 22 %-a véli úgy, hogy a rendszer javul. (<http://which.co.uk/home-and-garden/leisure/reviews-ns/best-and-worst-uk-train-companies/best-train-companies-overall/>).

3.7 Az Európai Bizottság tervezete egyébiránt nem tesz semmilyen javaslatot a fogyatékkal élő személyek számára biztosítandó akadálymentesítés javítása tekintetében. Ezzel kapcsolatban a különböző szereplőknek meg kell hallgatniuk és meg is kell hallaniuk a felhasználók véleményét.

3.8 Az Európai Bizottság említést tesz egy, a vasúti utasforgalmi szolgáltatásokról 2012-ben készített elégedettségi felmérésre, melyet az EGSZB nem talált elégségesnek a 2012. december 13-i TEN/495 jelű véleményének 1.6. pontjában megfogalmazott ajánlásaiban.

3.9 Az Európai Bizottság emellett kiemeli az ágazatnak nyújtott állami támogatások jelentős voltát, valamint az állami támogatásra szóló felhívást a rendszer adósságának csökkentésére, amelynek lehetőségét tartalmazza és ajánlja a 91/440/EGK irányelv, illetve az állami támogatásokra vonatkozó 2008. áprilisi iránymutatások. Az állami támogatás odaítélése nem egyedülálló jelenség, ha tekintetbe vesszük a környezetvédelmi célok, az általános, sőt közpolitikai érdekű célok teljesítéséhez mobilizálandó materiális tőke volumenét. Más ágazatok más szereplőire, akár a köz-, akár a magánszférából, ugyanezek a rendelkezések vonatkoznak.

3.10 A piacnyitás feltételeinek megteremtése érdekében az Európai Bizottság javasolja az – új körre is kiterjedő – pályahálózat-működtetői funkciók, valamint a szállítói funkciók szigorú szétválasztását. A javaslat célja az összeférhetetlenség és a diszkriminatív gyakorlatok elkerülése, illetve a keresztfinszírozások felderítésének és megelőzésének előmozdítása, azonban nem nyújt bizonyítékot e gyakorlatok létezésére, és nem sorol fel olyan elemeket, amelyeket az érdekeltek és az Európai Unió Bírósága kifogásolt volna. Egyébiránt az Európai Bíróság ezért utasította el teljes egészében az Európai Bizottság által Németországgal és Ausztriával szemben indított jogsértési eljárást. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy míg általában a teherfuvarozók és a logisztikai üzemeltetők, illetve különösen az új vasút-üzemeltetők a szétválasztott és deregulált uniós, határok nélküli vasúti piacot részesítik előnyben, amely jobban kötődik más közlekedési módok szokványos üzleti gyakorlataihoz, addig a vasúti piac más szereplői, például a már régebb óta működő vasúti társaságok, a vasúti fogyasztói szervezetek, a tömegközlekedési hatóságok stb. hozzáállása sokkal óvatosabb: ők a meglévő szolgáltatási szint fenntartását tartják fontosnak.

3.11 Az egységes európai vasúti térség létrehozásáról szóló 2012/34/EU irányelv 63. cikke (1) bekezdésének értelmében a két társjogalkotó felkérte az Európai Bizottságot, hogy készítsen jelentést az irányelv II. – az Unió vasúthálózatának autonómiáját és szerkezetét alapvetően érintő – fejezetének végrehajtásáról. „A jelentésnek tartalmaznia kell a piac fejlődését, beleértve a személyszállítási szolgáltatások vasúti piacának további megnyitásával kapcsolatos előkészületek helyzetének leírását is. Ebben a jelentésben a Bizottság elemzi e piac szervezésének különböző modelljeit is, valamint ezen irányelvnek a közszolgáltatási szerződésekre és azok finanszírozására gyakorolt hatását. Ennek során a Bizottság figyelembe veszi a vasúti és közúti személyszállítási szolgáltatásokról szóló 1370/2007/EK rendelet végrehajtását, valamint a tagállamok közötti tényleges különbségeket (a hálózatok sűrűsége, az utasok száma, az átlagos utazási távolság).” A témával kapcsolatban tartott viták rávilágítottak arra, hogy a tagállamoknak meg kell hagyni a lehetőséget saját nemzeti rendszereik kialakítására, és – amennyiben hasznosnak ítélik – a termelés integrált szervezésének fenntartására, lehetővé téve ezzel a tehermegosztást, illetve csökkentve a mind gazdasági, mind biztonsági szempontból káros interfészeket.

3.12 Az infrastruktúra-működtetés leválasztása egy egyetlen szabadsági fokkal működő közlekedési rendszerben általában több problémát okoz, mint amennyi hasznot hoz, mivel nagymértékben komplikálja a működést, ezzel növeli a költségeket, és rontja a szolgáltatás minőségét. Ez különösen az intenzív vegyes szállítást lebonyolító hálózatokra érvényes.

3.13 A technikai fejlesztések integrálása lassúbb és nehezebb. Az innováció, amely a legtöbb esetben egyszerre valósul meg a fix (infrastruktúra) és a mozgó elemekben (vasúti járművek), lefékeződik. Jelentős mértékben nő a bürokrácia és a felesleges interfészek száma, ami emeli a működési költségeket és fokozza a döntéshozatali folyamat inerciáját.

3.14 Ráadásul az infrastruktúra-működtetési funkciók elválasztása a szállítási funkcióktól növeli a hálózat vagy az infrastruktúra működtetőjének távolságát a végfelhasználótól (utasok és szállítatók), illetve annak a szolgáltatás minősége (elsősorban a pontosság) tekintetében támasztott elvárásaitól. A vasúti rendszerben fenn kell tehát tartani egy koordinációs funkciót anélkül, hogy megsértenénk az infrastruktúra-működtető nélkülözhetetlen funkcióinak függetlenségét.

3.15 A szolgálati létesítményekkel kapcsolatban az EGSZB 2011. március 16-i, TEN/432-433. sz. véleményének 1.7. pontja egyébként a következőket fogalmazza meg: „A szolgálati létesítményekhez való hozzáférés feltételeivel kapcsolatban az EGSZB nem támogatja a jogi, szervezeti és döntéshozatali függetlenség kötelezettségét, mely a jelenlegi pótolhatatlan eszközállományt veszélyeztetheti.”. Egyetlen olyan új elem sem jelent meg az elemzésben, amely miatt ezt az ajánlást felül kellene vizsgálni.

3.16 Az Európai Bizottság ugyanakkor elismeri, hogy bizonyos funkciók összefogása lehetővé tenné a rendszer teljesítményének és az utasok számára nyújtott szolgáltatásoknak a javítását. Az EGSZB ugyanígy vélekedik.

3.17 Az utasoknak az Európai Unión belüli nemzetközi vasúti szállításának 2010 januárja óta hatályban lévő liberalizációjával kapcsolatban aligha jelenthetjük ki, hogy az a szolgáltatás árának nagymértékű csökkenéséhez, illetve e szegmens robbanásszerű növekedéséhez vezetett volna.

3.18 A nagysebességű európai vasút bizonyos tagállamokban – jelentős állami beruházásoknak köszönhetően – már jóval 2010 előtt megszületett, és úgy tűnik, hogy az e területen meglévő verseny még hosszú ideig inkább közlekedési módok közötti, mint e közlekedési módon belüli marad. A 2010-es liberalizációt mindenekelőtt sok, a klasszikus (nem nagysebességű) járművekre és üzemeltetési feltételekre épülő létező összeköttetés megszűnése, illetve a régóta meglévő együttműködések leállítása követte. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki emiatt a változás miatt, és kéri, hogy az Európai Bizottság hozza meg a szükséges intézkedéseket a határokon átnyúló vasúti utasszállítási szolgáltatások javítása és fejlesztése érdekében.

3.19 A vasúti teherszállítás vizsgálata jó néhány tagállamban szintén katasztrofális állapotokat mutat. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a vasút modernizációja és fejlődése nem követi a közúti összeköttetések modernizációjának ritmusát, és a vasúti szállítás kénytelen a menetvonalak használati díját kifizetni. Ezen túlmenően a legjövedelmezőbb összeköttetésekért

follyó verseny bizonyos számú, teljes vonatokkal biztosított vonal fejlesztését eredményezi. Ez ugyanakkor részben az egyre inkább háttérbe szoruló, egyedi kocsiakományú fuvarozás kárára történik. Ennek következtében egész régiókból tűnhet el az ipar, és több ezer kamion kerül az utakra. Ezen túlmenően számos szereplő elismeri, hogy bizonyos tagállamokban a liberalizáció egyetlen tonna árut sem hozott a vasútnak.

3.20 A fentiek miatt az EGSZB – a piaci reform nyilvánvaló szükségessége ellenére – azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy óvatos megközelítést alkalmazzon a belföldi utasszállítás liberalizációjával kapcsolatban, figyelembe véve a nemzetközi szállítás liberalizációjának jelenlegi tapasztalatait. Az Európai Bizottság egyébiránt elismeri a nemzetközi vasúti tevékenység felélénkítésének nehézségeit, mivel az túlzott mértékben függetlenítve van a belföldi hálózatoktól, pedig utóbbiakkal lehetne egyértelműen kihasználni a hálózati hatásokat.

3.21 E tekintetben az EGSZB egyetért azzal, hogy a nemzetközi vasúti személyszállítást keveset fejlődött az Európai Bizottságnak a jogi keretek tekintetében kétségtelen voluntarista megközelítése ellenére.

3.22 Ebből egyértelműen következik a javasolt megoldások elégtelensége, elsősorban azért, mert megfelelő beruházások és politikai ösztönző nélkül a piac nem képes kezelni a leírt problémákat. Ezzel összefüggésben van egy külön kihívás is: a belföldi területek szélén fekvő zónák elérhetőségének biztosítása modern, környezetbarát közlekedési eszközökkel.

3.23 Ennek a célkitűzésnek az EU prioritásai közé kell kerülnie egy homogén európai térség megteremtése érdekében; mindez a határeffektusok megszüntetésével, és a koherencia kialakításával érhető el – mind gazdasági, mind társadalmi, mind pedig fejlettségi értelemben – azokon a területeken, amelyeket még napjainkban is egymás közötti viták bénítanak meg.

3.24 Az új, határokon átnyúló struktúrák létrehozása, illetve azok működési módozatai az Unió által nyújtott eszközként kell, hogy funkcionáljanak, mellyel meghatározhatók és strukturálhatók az általános érdekű szolgáltatások feladatai, a Szerződés 14. cikkének és 26. jegyzőkönyvének megfelelően.

3.25 Kizárólag egy erős állami támogatással rendelkező politikai kezdeményezés hozhat létre olyan térséget és hálózatokat, ahova egy érett piac be tud törni. Az EGSZB nyomatékosan kéri az Európai Bizottságot, hogy az EU vasúti piacán erősen összpontosítson a szolgáltatások minőségének és biztonságosságának a tényleges fejlesztésére – különösen a határokon átnyúlóak esetében –, és vegye figyelembe a többi közlekedési móddal kapcsolatos fejlődést is. A cél a vasúti piac részesedésének és a fogyasztók elégedettségének növelése kell, hogy legyen, ám ennek a célnak ez elérése más és más eszközöket kívánhat a különböző tagállamokban.

4. A közszolgáltatási kötelezettségekről szóló 1370/2007/EK rendelet felülvizsgálata

4.1 Az 1370/2007/EK rendelet módosítása kötelezővé teszi a versenytárgyaláson alapuló pályázatát a vasúti szállítás esetében, rögzíti a pályázati eljárás lebonyolítását, előírja a tömegközlekedési tervek készítését, illetve a vasúti járműveknek az új belépők rendelkezésére bocsátását.

4.2 A 2012. december 13-i, TEN/495. sz. vélemény 1.7. pontjában az EGSZB erős fenntartásainak adott hangot a fenti rendelet felülvizsgálatával kapcsolatban. Meg kell jegyezni, hogy az értékelés, a hatásvizsgálatokban ismertetett eredményeket tekintve, nem felel meg a várakozásoknak.

4.3 Számos tanulmány – melyek közül jó néhány az Európai Bizottság kérésére készült, mint például a vasúti személyszállítási piac jövőbeli megnyitásának szabályozási lehetőségeiről szóló dokumentum – eltérő és ellentmondásos elemeket jelentet meg, melyek nem teszik lehetővé az egységes megoldást a kihasználtsághoz, a szolgáltatások gyakoriságához, az állami támogatások változásaihoz és a termelékenységhez kapcsolódó problémák esetében.

4.4 Nagyon hasonlóak voltak az eredmények az eltérő jogi keretben működő (azaz a versenyre nyitott vagy nem nyitott) hálózatok esetében, ezért óvakodnunk kellene a túlságosan átfogó megközelítéstől, amely nem veszi figyelembe az utazásszervezés belföldi tényezőit, mint például a földrajzi adottságokat, az időjárást, a termelési helyszínek és a lakóövezetek elhelyezkedését, melyek közül jó néhány, amint azt a 2012. december 13-i TEN/495. sz. vélemény is jelzi, igen messze található a vasúti szolgáltatásoktól.

4.5 A fentiek miatt az Európai Uniónak biztosítania kellene, hogy az alkalmazott eszközökkel a tervezett intézkedés céljai elérhetőek legyenek közösségi szinten, ha nem érhetőek el nemzeti, regionális vagy helyi szinten, illetve hogy a célok eléréséhez feltétlenül szükségesnél messzebbre ne menjen.

4.6 E cél tiszteletben tartását is figyelmesen meg kell vizsgálni az Európai Bizottság azon javaslatával kapcsolatban, mely szerint meg kellene határozni a közvetlen odaítélések felső határát, mivel ez a rendelkezés megkérdőjelezhetően korlátozza az önkormányzatok szabad közigazgatási jogát.

4.7 A szolgáltatóknak ajánlott működési engedélyek számára vonatkozóan felállított küszöb elkerülhetetlenül olyan küszöbhatásokhoz vezet, melyek csökkenthetik a szolgáltatás koherenciáját, és – kiegyenlítő hatás hiányában – rontják a versenyre való nyitottságtól várt globális versenyképességet. Ebből a helyzetből az következik, hogy – amint azt jelenleg az 1370/2007/EK rendelet előírja – az illetékes hatóságokra marad a döntés, hogy egy vagy több tételt közvetlenül odaítélnek-e a szolgáltatóknak, vagy lefolytatják a pályázati eljárást, strukturálják azt, és adott esetben elvégzik a tételekre bontást a küszöbhatások elkerülése végett.

4.8 Azt a kérdést is fel kell tenni, hogy vajon van-e értelme a tömegközlekedési tervek ennyire részletekbe menő kidolgozásának, mivel ez a nemzeti, helyi és regionális hatóságok közszolgáltatási kötelezettségekre vonatkozó, Szerződésben előírt széles mérlegelési jogkörének korlátozásaként jelenik meg.

4.9 Különös figyelmet kell fordítani azokra a feltételekre, amelyek mellett az Európai Bizottság rendelkezésre kívánja bocsátani a vasúti üzemeltetéshez szükséges materiális tőkét az új szereplők számára, akik mentesülnek a kutatással és innovációval kapcsolatos beruházások és tevékenységek alól, holott ezek nagyon fontosak a vasúti szolgáltatások minősége és biztonsága szempontjából.

4.10 A brit példában a banki szereplők végzik ezeket a lízingeléseket pénzügyi társaságokon keresztül, és ezzel a materiális tőke elérhetősége nagy kockázatnak van kitéve, illetve felvetődik a kérdés, hogy ki rendelkezik vele.

5. Az Európai Vasúti Ügynökség szerepe, a vasút biztonsága és átjárhatósága

5.1 A második vasúti csomag franciaországi (Valenciennes) székhellyel létrehozta az Európai Vasúti Ügynökséget, melynek feladata az európai hálózatok és járművek műszaki harmonizációjának megkezdése, az átjárhatóság fejlesztése közös normák (átjárhatósági műszaki előírások – AME-k és közös biztonságtechnikai módszerek – KBM-ek) kidolgozása révén, továbbá a vasúti biztonság javítása.

5.2 A Szerződés 91. cikke eredmények felmutatására kötelezi az EU-t a közlekedésbiztonság terén, melynek szintjét folyamatosan emelni kell.

5.3 A vasúti biztonság szintje és annak változása a végbenő intézményi és technikai változások tekintetében mindazonáltal semmi esetre sem mérhető az áldozatok számával, hanem olyan mutatók fényében kell vizsgálni, amelyek lehetővé teszik a tendenciák megfigyelését és a megelőzést az utasok és a vasútvonalak mentén élők lehető legmagasabb szintű biztonságának garantálása érdekében.

5.4 Az európai vasúti térség létrehozása az átjárhatóság javítását feltételezi. Az infrastruktúra és a vasúti járműállomány, illetve a rögzített berendezések kompatibilitása egyszerű és gyors eljárásokon kell hogy alapuljon, melyekkel megőrizhető jelenlegi biztonsági színvonaluk és biztosítható fejlődésük, modernizációjuk, illetve az új igényekhez történő igazodásuk.

5.5 Az egyéb területeken szerzett legutóbbi tapasztalatok azt mutatják, hogy a túlzott engedékenység káros lehet ezen a területen a polgároknak az EU szerepéről alkotott képét tekintve.

Másrészt, a viareggioi és nemrégiben a schellebelle-i baleset az ágazat összes szereplőjét a legnagyobb óvatosságra és szigorra kell hogy ösztönözze a vasút üzemeltetésének terén.

5.6 E tekintetben az Európai Vasúti Ügynökség központi szerepet játszik a nemzeti biztonsági hatóságokkal együttműködve, melyek információcsere- és együttműködési hálózatot alkotnak. Az Európai Vasúti Ügynökség és a nemzeti biztonsági hatóságok feladatainak a vasútüzemeltetés humán dimenziójára is ki kell terjedniük, csakúgy mint a munkavállalók biztonságával és egészségével kapcsolatos vonatkozások figyelembevételével, hiszen ezek a vasútbiztonság megkérdőjelezhetetlen elemei.

5.7 Tekintettel a vasúti szolgáltatásban dolgozó szereplők egyre nagyobb számára, illetve a nem megfelelő munkaszervezés lehetséges következményeire, a nemzeti biztonsági hatóságok szerepét ki kell terjeszteni a vasút működési feltételeinek ellenőrzésére. A nemzeti biztonsági hatóságoknak mintegy vasúti „rendőrségként” kellene működniük, és feladatuk lenne a hatályos szabályozások – melyek a társadalmi közrendre vonatkozó rendelkezések – alkalmazásának ellenőrzése.

5.8 2011 áprilisában az Európai Bizottság kérésére sor került az ügynökség szerepének értékelésére. Ez az értékelés azt mutatja, hogy az ügynökség vállalhatná a vasút átjárhatóságának és biztonságának javítását célzó innováció előmozdításának a feladatát is, elsősorban új információs technológiák, valamint ellenőrzési és nyomonkövetési rendszerek alkalmazásával. Az ügynökség ugyanakkor továbbra is jogi felelősséggel tartozna döntéseitől.

5.9 Ez utóbbi dimenzió kapcsolódik egy a kutatáson, az innováción és a beruházásokon alapuló iparpolitika elfogadásához, melyhez szükség van az állami hatóságok támogatására, hogy kezelhető legyen egy olyan nagy európai kérdés, amely hozzájárulhat az európai fellendüléshez. E tekintetben megfelelő megközelítést nyújthat a Shift2Rail európai ipari és kutatási projekt, amennyiben kellően összefogja az összes vasúti közlekedési vállalatot.

5.10 A Szerződés 91. cikke által meghatározott uniós kötelezettségek tiszteletben tartásával, illetve a munkavállalók egészsége és biztonsága javításának a garantálása érdekében az Ügynökség olyan hatásköröket kaphatna, hogy képes legyen az összes szereplővel betartatni az átjárhatósággal kapcsolatban hozott döntéseket.

6. Társadalmi aspektusok

6.1 Az iparpolitika közösségi szinten történő fellendítésével kapcsolatos előző pontot össze kell kapcsolni a munkavállalók demográfiai problémáival, illetve a vasúti és a vasútépítési ágazatban a képzettségek megoszlásával.

6.2 Ily módon megállapítható a munkavállalók idősödése, illetve a társadalmi megoszlás változása az ágazaton belül, mely szerint a tisztviselők, a mérnökök és a technikusok képezik a jövőben az érintett közösség egyre jelentősebb részét.

6.3 Ez a helyzet az elkövetkező években a vasút működtetéséért felelős munkavállalói közösség erőteljes megújulásához és az új belépők körében jelentős fluktuációhoz vezet majd. Ez felveti az új belépők esetében a munkakörülmények kérdését, illetve az ágazatspecifikus szociális védelem szintje csökkenésének a problémáját, amely tekintetbe vette a vasúti szakmák nehézségeit és veszélyeit, valamint a liberalizáció előtt még biztosította a szakma vonzó jellegét.

6.4 A vasúti szakmák vonzerejének biztosítása, különösen a fiatalok és a nők körében ezért nagy kihívást jelent; ennek során a vasút üzemeltetését megbízhatóvá kell tenni a tagállamokban és közösségi szinten egyaránt, biztosítva új munkavállalók belépését az ágazatba, illetve garantálva az alkalmazottak lojalitását.

6.5 A vonzerő és a lojalitás e kettős célkitűzésének elérése érdekében a tagállamoknak meg kell valósítaniuk a szociális védelem (elsősorban a nyugdíjak), a kollektív garanciák és a munkakörülmények terén vállaltakat, az alkalmazottak számára pedig hosszú távú, a kompetenciák megszerzésén és elismerésén alapuló szakmai életutat és karrierlehetőséget kell nyújtaniuk. Ennek érdekében például az Erasmushoz hasonló specifikus programokat lehetne indítani.

6.6 Az EGSZB 2011. június 15-i, TEN/445. sz. véleménye az európai közlekedési politikák társadalmi aspektusairól számos ajánlást fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy miként lehetne vonzóbbá tenni az ágazatot; az Európai Bizottságnak ezeket a javaslatokat is integrálnia kellene jogalkotási javaslatába.

6.7 Az EGSZB kéri, hogy az egyes tagállamok strukturális döntéseik vagy a verseny megnyitása során őrizzék meg a foglalkoztatás szintjét a meglévő szolgáltatók számára, a dolgozóknak biztosított kollektív garanciákkal, illetve fizetési és munkafeltételekkel egyetemben. Szolgáltatóváltás esetén biztosítani kell az érintett személyzet és kollektív garanciáik átvételét.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleményéhez

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a viták során elutasították:

1.5. pont

A következőképpen módosítandó:

Az EGSZB kéri, hogy a tagállamoknak továbbra is maradjon meg a lehetőségük arra, hogy megszervezzék nemzeti vasúti rendszerüket, megnyissák a hazai piacot a verseny előtt, mindezt földrajzi, demográfiai, történelmi, valamint gazdasági, társadalmi és környezeti feltételeik függvényében. Az EGSZB támogatja azt az európai bizottsági javaslatban megfogalmazott szándékot, hogy közös vasúti piacot kell kialakítani Európában, amely minőségi szállítást kínál országhatár-problémák nélkül. Az EGSZB ennek fényében nyomatékosan kéri az Európai Bizottságot, hogy az EU vasúti piacán erősen összpontosítson a szolgáltatások minőségének tényleges fejlesztésére – különösen a határokon átnyúlóak esetében –, és vegye figyelembe a többi közlekedési móddal kapcsolatos fejlődést is. Az átfogó cél a vasúti piac részesedésének és a fogyasztók elégedettségének növelése kell, hogy legyen, ennek a célnak az elérése azonban más és más eszközöket kívánhat a különböző tagállamokban.

A szavazás eredménye (az 1.5 és 3.1 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 30

Ellene: 71

Tartózkodott: 7

3.1. pont

A következőképpen módosítandó:

A javasolt jogalkotási javaslattal az Európai Bizottság ezzel a vasútra vonatkozó negyedik jogalkotási javaslatcsomaggal folytatni kívánja az európai vasút fellendítésére irányuló munkáját. Újra lendületbe kívánja hozni a vasutat. A már elfogadott korábbi csomagokhoz hasonlóan ennek hátterét is az adja, hogy a vasúthálózat az EU fenntartható közlekedési rendszerének fontos részét képezi mind a személy-, mind a teherszállítás tekintetében, valamint az, hogy a piac reformja tűnik szükségesnek ahhoz, hogy olyan közös vasúti piac jöjjön létre, amely képes betölteni azt a potenciális szerepet, amelyet a vasúti szállítás az utóbbi évtizedekben nem tudott. A vasúti teherszállítás és a nemzetközi utasszállítás terén a verseny bevezetése után a jelenlegi javaslat most a belföldi utasforgalomra vonatkozóan versenyt kíván teremteni verseny bevezetése révén. Az Európai Bizottság megítélése szerint ezt a versenyt ösztönözni kell egy olyan uniós szabályozás révén, amely szétválasztja egyfelől a forgalomirányítási, hálózat-karbantartási és az utóbbiakba történő beruházásokra kiterjedő pályahálózat-működtetői funkciókat, másfelől pedig a szállítási-üzemeltetői funkciókat. Ehhez kapcsolja a vasúti piac ellenőrzésére hivatott szabályozó szervek megerősítését. Az EGSZB támogatja továbbá azt az európai bizottsági javaslatban megfogalmazott szándékot, hogy közös vasúti piacot kell kialakítani Európában, amely minőségi szállítást kínál országhatár-problémák nélkül.

A szavazás eredménye (az 1.5 és 3.1 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 30

Ellene: 71

Tartózkodott: 7

3.5. pont

A következőképpen módosítandó:

Számos tanulmány nem túl homogén eredményekre jut a pályahálózat-működtetői funkció és a vasúti üzleti funkció szétválasztásának, valamint a vasúti piacok deregulációjának következményeivel kapcsolatban. Az Európai Bizottság által szolgáltatott statisztikai adatok vizsgálata azonban azt is mutatja, hogy nincs automatikus összefüggés a szétválasztás, a piacnyitás és a vasúti eredmények javítása között. Egyértelműen különbözőek továbbá a tapasztalatok egyfelől azokban a különböző tagállamokban, amelyekben már végbement a funkciók szétválasztása, illetve a vasúti piacok deregulációja, másfelől a még át nem alakított piacokon. A vasúti szállítás piaci részesedése láthatólag nemcsak a kormányzati modellektől, de az általános beruházási szintektől, továbbá a nemzeti földrajzi, demográfiai és ipari tényezőktől is függ, míg ez utóbbi úgy tűnik, hogy közvetlenül a finanszírozás szintjétől és a díjszabástól függ. Egyébiránt a McNulty-jelentés igen vegyes képet rajzol a brit helyzetről: elismeri, hogy az Egyesült Királyság vasúti rendszere drágábbnak bizonyul az állam és a felhasználó számára, és esetében nem beszélhetünk a különböző szereplők egymáshoz igazodásáról, ami az állam nagyobb mértékű bevonását teszi szükségessé a különböző szempontok integrálásában (díjak, elosztás, menetrend stb.). Megoldásképpen Sir McNulty három, fokozatosan megvalósítandó ajánlást teszi: a költségek és a bevételek megosztása a pályahálózat-működtető és a vasúti szolgáltatók között, közös vállalkozás létrehozása a szereplők között, valamint bizonyos franchise-szerződések reintegrációjával kapcsolatos kísérletek.

A szavazás eredménye (a 3.5 és 3.6 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 27

Ellene: 70

Tartózkodott: 7

3.6. pont

A pont törlendő:

~~Egyes a vasúti szolgáltatások minőségét vizsgáló nemzeti tanulmányok, így például a „Which?” brit fogyasztóvédelmi egyesületé vegyes képet fest a vasút működéséről a felhasználók szempontjából, feltárva, hogy a felhasználók elégedettségi szintje 50 % nál kisebb vagy egyenlő a szolgáltatók fele esetében, és az utasoknak csupán 22 % a véli úgy, hogy a rendszer javul (<http://which.co.uk/home-and-garden/leisure/reviews-ns/best-and-worst-uk-train-companies/best-train-companies-overall/>).~~

A szavazás eredménye (a 3.5 és 3.6 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 27

Ellene: 70

Tartózkodott: 7

3.11. pont

A következőképpen módosítandó:

Az egységes európai vasúti térség létrehozásáról szóló 2012/34/EU irányelv 63. cikke (1) bekezdésének értelmében a két társjogalkotó felkérte az Európai Bizottságot, hogy készítsen jelentést az irányelv II. – az Unió vasúthálózatának autonómiáját és szerkezetét alapvetően érintő – fejezetének végrehajtásáról. „A jelentésnek tartalmaznia kell a piac fejlődését, beleértve a személyszállítási szolgáltatások vasúti piacának további megnyitásával kapcsolatos előkészületek helyzetének leírását is. Ebben a jelentésben a Bizottság elemzi e piac szervezésének különböző modelljeit is, valamint ezen irányelvnek a közszolgáltatási szerződésekre és azok finanszírozására gyakorolt hatását. Ennek során a Bizottság figyelembe veszi a vasúti és közúti személyszállítási szolgáltatásokról szóló 1370/2007/EK rendelet végrehajtását, valamint a tagállamok közötti tényleges különbségeket (a hálózatok sűrűsége, az utasok száma, az átlagos utazási távolság).” A témával kapcsolatban tartott viták támogatták rávilágítottak arra, hogy a tagállamoknak meg kell hagyni a lehetőséget saját nemzeti rendszereik kialakításában, és – amennyiben hasznosnak ítélik – a termelés integrált szervezésének fenntartásában, lehetővé téve ezzel a tehermegosztást, illetve csökkentve a mind gazdasági, mind biztonsági szempontból káros interfészeket.

A szavazás eredménye (a 3.11, 3.12, 3.13 és 3.14 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 35

Ellene: 67

Tartózkodott: 2

3.12. pont

A pont törlendő.

~~Az infrastruktúra-működtetés leválasztása egy egyetlen szabadsági fokkal működő közlekedési rendszerben általában több problémát okoz, mint amennyi hasznot hoz, mivel nagymértékben komplikálja a működést, ezzel növeli a költségeket, és rontja a szolgáltatás minőségét. Ez különösen az intenzív vegyes szállítást lebonyolító hálózatokra érvényes.~~

A szavazás eredménye (a 3.11, 3.12, 3.13 és 3.14 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 35

Ellene: 67

Tartózkodott: 2

3.13. pont

A pont törlendő.

~~A technikai fejlesztések integrálása lassúbb és nehezebb. Az innováció, amely a legtöbb esetben egyszerre valósul meg a fix (infrastruktúra) és a mozgó elemekben (vasúti járművek), lefékeződik. Jelentős mértékben nő a bürokrácia és a felesleges interfészek száma, ami emeli a működési költségeket és fokozza a döntéshozatali folyamat inerciáját.~~

A szavazás eredménye (a 3.11, 3.12, 3.13 és 3.14 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 35

Ellene: 67

Tartózkodott: 2

3.14. pont

A következőképpen módosítandó:

Ráadásul az infrastruktúra-működtetési funkciók elválasztása a szállítási funkcióktól azzal a kockázattal járhat, hogy növeli a hálózat vagy az infrastruktúra működtetőjének távolságát a végfelhasználótól (utasok és szállítatók), illetve annak a szolgáltatás minősége (elsősorban a pontosság) tekintetében támasztott elvárásaitól. Ez hangsúlyozza, hogy az ilyen piacokon jó szabályozási funkció szükséges. A vasúti rendszerben fenn kell tehát tartani egy koordinációs funkciót anélkül, hogy megsértenénk az infrastruktúra-működtető nélkülözhetetlen funkcióinak függetlenségét.

A szavazás eredménye (a 3.11, 3.12, 3.13 és 3.14 pontokról együtt szavaztak és azokat együtt utasították el):

Mellette: 35

Ellene: 67

Tartózkodott: 2

3.19. pont

A következőképpen módosítandó:

A vasúti teherszállítást tekintve a dereguláció hatása nagymértékű eltérést mutat az egyes tagállamok és piacok között. Vizsgálata jó néhány tagállamban szintén katasztrofális állapotokat mutat. Egyes, különösen kelet-európai tagállamokban a közelmúltbeli fejlemények meglehetősen sok problémát jelentenek. Ez elsősorban nem a deregulációnak mint olyannak, hanem annak köszönhető, hogy a vasút modernizációja és fejlődése nem követi a közúti összeköttetések modernizációjának ritmusát, és a vasúti szállítás kénytelen a menetvonalak használati díját kifizetni. Más országokban a fogvasztói szolgáltatások jelentősen kibővültek, következésképpen a korábbinál több árut szállítanak vasúton. Általánosságban véve a növekvő verseny eredményei – különösen a teljes vonatok piacán – eddig kedvezőek. Az egyedi kocsirakományú fuvarozás piaca azonban – amely Európában régóta fennálló probléma – a legtöbb országban tovább hanyatlik, ami kihat a hálózatokra és az alacsony forgalmú vasúti infrastruktúrák elhagyásához vezet. Ezen túlmenően a legjövedelmezőbb összeköttetésekért folyó verseny bizonyos számú, teljes vonatokkal biztosított vonal fejlesztését eredményezi. Ez ugyanakkor részben az egyre inkább háttérbe szoruló, egyedi kocsirakományú fuvarozás kárára történik. Ennek következtében egész régiókból tűnhet el az ipar, és több ezer kamion kerül az utakra. Ezen túlmenően számos szereplő elismeri, hogy bizonyos tagállamokban Az Európai Bizottság közleményéből világosan kitűnik, hogy az EU-ban a vasúti szállítás deregulációja nem elegendő ahhoz, hogy új, versenyképes vasúti szállítási piac jöjjön létre. Egyes vasúti társaságok egyenesen azt állítják, hogy a liberalizáció közvetlenül egyetlen tonna árut sem hozott a vasútnak.

A szavazás eredménye:

Mellette: 39

Ellene: 72

Tartózkodott: 3

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a Közösségen belül közlekedő egyes közúti járművek nemzeti és a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb méreteinek, valamint a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb össz tömegének megállapításáról szóló, 1996. július 25-i 96/53/EK irányelv módosításáról

(COM(2013) 195 final – 2013/0105 (COD))

(2013/C 327/22)

Előadó: **Virgilio RANOCCHIARI**

2013. május 13-án a Tanács, 2013. április 18-án pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a Közösségen belül közlekedő egyes közúti járművek nemzeti és a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb méreteinek, valamint a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb össz tömegének megállapításáról szóló, 1996. július 25-i 96/53/EK irányelv módosításáról

COM(2013) 195 final/2 – 2013/0105 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2013. május 21-én megbízta a „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekciót a bizottság munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. július 10-én és 11-én tartott, 491. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Virgilio Ranocchiarri személyében, továbbá 87 szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság javaslatát, mely szerint felül kell vizsgálni – 17 év után – az egyes járművek tömegéről és méreteiről szóló jelenlegi irányelvet. A javaslat lépést kíván tartani a technológiai fejlődéssel a járművek környezetbarátabbá és biztonságosabbá tétele érdekében.

1.2 Az EGSZB ugyanakkor megjegyzi, hogy néhány kritikus területet tisztázni kell, hogy a felülvizsgálat összhangban legyen a már meglévő jogszabályokkal, elkerülve minden szükségtelen bonyolultságot, illetve megkülönböztetést.

1.3 Az EGSZB ezért bízik abban, hogy a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadása érdekében felállított szakértői bizottság segít megszüntetni minden következetlenséget.

1.4 A hátsó légterelők tekintetében az EGSZB azt ajánlja, hogy felszerelésük képezze az EU-típusjóváhagyás jelenlegi rendszerének részét, elkerülve a nemzeti típusjóváhagyást, amely visszalépést jelentene a WVTÁ (a teljes járművek típusjóváhagyása) tekintetében.

1.5 A csak a kéttengelyes, elektromos vagy hibrid hajtású járművekre vonatkozó tömeggel kapcsolatos mentességet ki kell terjeszteni a három- vagy több tengelyes, illetve más, alternatív meghajtással és üzemanyagokkal működő járművekre is, amennyiben az adott műszaki megoldások többlettömeget eredményeznek a hasznosteher-kapacitás kárára.

1.6 A fedélzeti tömegmérő eszközök nem kötelezőek, csak ajánlottak. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy nem minden jármű-típus esetében léteznek műszaki megoldások, és ezek felszerelése a mechanikus felfüggesztéssel és/vagy sok tengellyel rendelkező járművek esetében igen problematikus lehet.

Mindent összevetve nagyon nehéz egy annyira pontos rendszert kidolgozni, amely végrehajtási eszközként lenne használható. Ezzel szemben hasonló eredmény érhető el a tagállamokban már használt WIM-berendezések (az útfelszínbe épített, mozgó súly mérésére alkalmas berendezések) megduplázásával.

1.7 Végezetül, a moduláris elvvel illetve a hosszabb és nehezebb tehergépjárművekkel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslata – az e vélemény 4.6. bekezdésében részletezettek szerint – egyelőre megfelelő.

1.8 Ugyanakkor fennáll a lehetősége – ahogy egyre több tagállam engedélyezi a hosszabb és nehezebb tehergépjárművek igénybevételét az országhatárokat átlépő áruszállításban –, hogy a dominóhatás következtében fokozatosan egész Európában engedélyezik ezeket a járműveket. Ebben az esetben ezek a mentesítések oda vezethetnek, hogy a jelenleg kivételes gyakorlat válik elfogadottá, és sérül a javaslat alapelve, amely kimondja, hogy a moduláris elv a nemzetközi versenyt nem érinti jelentős mértékben. Ez pedig bünteti azokat a tagállamokat, amelyek nem engedélyezik a hosszabb és nehezebb tehergépjárművek közlekedését területükön.

1.9 Ha ez megtörténik, az Európai Bizottság nem tehet mást, mint hogy ezt tudomásul veszi, hagyva, hogy a piac döntson a követendő útról. Ha a hosszabb és nehezebb tehergépjárművek piaci részesedést szereznek a – megfelelő infrastruktúrával és biztonsági követelményekkel rendelkező – tagállamokban, akkor ennek korlátozása nem lehet az Európai Bizottság feladata, ha nem akarja megsérteni a szubszidiaritás elvét.

2. Bevezetés

2.1 A jelenlegi irányelv, amely meghatározza a Közösségen belül közlekedő egyes közúti járművek nemzeti és a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb méreteit, valamint a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb össz tömegét ⁽¹⁾, 1996 júliusában lépett hatályba.

2.2 Mivel egyre sürgetőbb az üvegházhatású gázok kibocsátásának, valamint a kőolajszármazékok fogyasztásának a csökkentése, és figyelembe véve, hogy a közúti közlekedés a teljes közlekedési ágazat energiafogyasztásának 82 %-át felelős, legfőbb ideje volt a jelen jogszabály aktualizálásának, felhasználva az üzemanyag-fogyasztás csökkentésével és az intermodális szállítás megkönnyítésével kapcsolatos újabb műszaki fejlődést.

2.3 Tulajdonképpen a 2011. évi közlekedéspolitikai fehér könyv ⁽²⁾ már korábban bejelentette a hatályos irányelv felülvizsgálatát azzal a céllal, hogy energiahatékonyabb járművek kerüljenek a piacra.

2.4 A fentiek fényében az EGSZB üdvözlzi az Európai Bizottságnak a jelenlegi irányelv felülvizsgálatára irányuló javaslatát, tekintettel arra, hogy egy ilyen felülvizsgálat az üzemanyag-fogyasztás csökkentése mellett az intermodális és konténeres szállítás szükségleteit, és végül, de nem utolsósorban a közúti közlekedés biztonságát is figyelembe veszi.

3. Az Európai Bizottság javaslatának lényegi tartalma

3.1 Engedélyezi a megengedett legnagyobb méretektől való eltérést:

- A járművek aerodinamikai eszközökkel (hátsó légterelőkkal) való ellátása esetében az energiahatékonyság növelése érdekében;
- A vezetőfülke átalakítása esetében az aerodinamikai viselkedés fejlesztése és a közúti biztonság, valamint a járművezető kényelmének növelése érdekében.

3.2 Engedélyezi a legnagyobb össz tömeg egy tonnával történő növelését:

- elektromos és hibrid hajtású kéttengelyes járművek esetében, hogy engedelményeket tegyen az akkumulátor súlya és a kettős hajtás miatt, a jármű befogadóképességének csökkentése nélkül;

⁽¹⁾ Személyszállítás: **M2** (8+1 férőhelytől, 5 tonnát meg nem haladó legnagyobb tömeg); **M3** (M2-vel megegyező számú férőhely, de 5 tonnát meghaladó legnagyobb tömeg). Árufuvarozás: **N2** (3,5 tonnát meghaladó, de 12 tonnát meg nem haladó legnagyobb tömeg); **N3** (12 tonnát meghaladó legnagyobb tömeg); **O2** (0,75 tonnát meghaladó, de 3,5 tonnát meg nem haladó legnagyobb tömegű pótkocsik); **O3** (3,5 tonnát meghaladó, de 10 tonnát meg nem haladó legnagyobb tömegű pótkocsik).

⁽²⁾ COM(2011) 144 final.

- az autóbuszok össz tömege is ugyanennyivel növekedhet, figyelembe véve, hogy megnőtt az utasok és poggyászuk átlagos tömege, valamint az új fedélzeti biztonsági eszközök is súlytöbbletet jelentenek. Ezzel elkerülhető az autóbuszokénti utaslétszám csökkenése.

3.3 Engedélyezi a tehergépjárművek hosszának 15 cm-rel való növelését, hogy uniós szinten lehetővé váljon a 45 láb hosszú konténerek használata.

3.4 A járművek össz tömegére vonatkozó korlátozások be nem tartásával kapcsolatos szabálysértések eredményesebb kiszűrése érdekében „fedélzeti tömegmérő eszközök” bevezetését javasolja, amelyek képesek a tömegadatokat az ellenőrzéseket végző hatóságoknak továbbítani, biztosítva ezzel a fuvarozók közötti egyenlő versenyfeltételeket.

3.5 Jóváhagyja az országhatárokat átlépő áruszállításban a moduláris rendszerű járművek vagy a hosszabb és nehezebb tehergépjárművek igénybevétele, amennyiben azok menetvonalra csak egyetlen államhatárt keresztez, a két érintett tagállam az ilyen járművek közlekedését egyébként saját területén megengedi, és tiszteletben tartják a derogáció vonatkozásában az irányelvben megállapított korlátozásokat. Ez a lehetőség vélelmezhetően nincs jelentős hatással a nemzetközi versenyre.

3.6 Az Európai Bizottság kidolgozza a műszaki jellemzőket, a minimális teljesítményszintet, a gyártással összefüggésben teljesítendő követelményeket és a fenti követelményekkel kapcsolatos eljárásokat.

3.7 Ezért szakértői bizottságot hozott létre a teljesítményalapú elveknek megfelelő felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadása érdekében, hogy elkerülje az aránytalan kötelezettségek előírását, amelyek különösen a kvv-kat érintenék hátrányosan. A szakértői bizottság munkájában az összes fő érdekelt fél részt vesz.

4. Az EGSZB észrevételei

4.1 Hátsó légterelők

4.1.1 A járművek legnagyobb megengedett hosszúsága legfeljebb 2 méterrel léphet túl, ha aerodinamikai (behajtható/behúzható) légterelőket szerelnek a jármű hátuljára.

4.1.2 Az EGSZB támogatja az innovációt, de kéri az Európai Bizottságot, hogy kerüljön minden lehetséges ütközést e javaslat (2 m tolerancia) és a típusjóváhagyással kapcsolatos jogszabály között (1230/2012/EU rendelet), amely a jármű 50 cm-es hátsó meghosszabbítását teszi lehetővé, és amelyet az itt tárgyalt javaslat elfogadását követően azonnal naprakésszé kell tenni.

4.1.3 A javaslat kimondja továbbá, hogy az ilyen aerodinamikai eszközök felszerelését a tagállamoknak kell engedélyezniük a nemzeti típusjóváhagyás keretében, és ebből a célból tanúsítványt adnak ki, amelyet az összes többi tagállam elismer. Ezzel ellentétben az EGSZB, tekintettel ezen eszközök – többek között a biztonság tekintetében vett – jelentőségére, nyomatékosan javasolja, hogy jóváhagyásuk az EU-típusjóváhagyás jelenlegi rendszerének keretében történjen. A nemzeti megközelítés visszalépés lenne a teljes járművek típusjóváhagyása tekintetében.

4.2 A vezetőfülke átalakítása

4.2.1 Az EGSZB határozottan javasolja, hogy mind az irányelv, mind pedig a szakértői bizottság jelentése konkrét rendelkezéseket tartalmazzon a vezetőfülke kényelmének a javítására vonatkozóan. Egyre több gépjárművezető tölti pihenőidejét az EU-n belüli nemzetközi útjai során a tehergépjárműben, aminek szélsőséges esete, amikor a nem helyi gépjárművezetők (a lakóhelyüktől eltérő országban munkát vállaló gépjárművezetők) gyakorlatilag hónapokig tehergépjárműjükben élnek. Mindenképpen szükség van jobb vezetőfülkékre. Ezeket a javító célú intézkedéseket minden bizonnyal meg kell majd erősíteni egyrészt az 561/2006/EK rendelet érvényesítése által – amely megtiltja a gépjárművezetők számára, hogy heti pihenőidejüket a tehergépjárműjükben töltsék –, másrészt pedig olyan intézkedésekkel, amelyek új, biztonságos és megfizethető parkolóhelyek kialakítását célozzák.

4.2.2 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a vezetőfülke megtervezése költséges és összetett feladat, amelynek elvégzéséhez idő kell. Következésképpen a gyártóknak megfelelő időt kell biztosítani a végrehajtást megelőzően; az EGSZB ezért átmenti időszak bevezetését javasolja a fuvarozók közötti egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében.

4.3 Elektromos és hibrid hajtású járművek

4.3.1 Az EGSZB támogatja az össztömeg növelésének lehetőségét ezen járművek – mind a teherautók, mind az autóbuszok – esetében, ugyanakkor nyomatékosan javasolja, hogy az eltérést három- és több tengelyes járművek esetében is alkalmazzák.

4.3.2 Emellett az EGSZB úgy véli, hogy minden környezetbarát járművet egyenlően kell kezelni a technológiasemlegesség elve alapján, amelyet a közelmúltban az Európai Bizottság „CARS 2020: Cselekvési terv a versenyképes és fenntartható európai gépjárműiparért” című dokumentuma is megerősített⁽³⁾. Az EGSZB ennél fogva javasolja, hogy azonos mentességben részesüljenek más meghajtású és alternatív üzemanyagokkal működő járművek is, ahol a műszaki megoldások többletmeget eredményeznek a hasznosteher-kapacitás kárára, mint például a hidrogénnel, a CNG-vel és az LNG-vel (cseppfolyósított földgázzal) meghajtott járművek esetében.

4.4 45 láb hosszúságú konténerek az intermodális közlekedésben

4.4.1 Az EGSZB teljes mértékben támogatja a 45 láb hosszúságú konténereket szállító járművek hosszának 15 cm-rel történő meghosszabbítására vonatkozó javaslatot.

4.4.2 Ennek a típusú konténernek a szállításához – amelynek mennyisége 2000 és 2010 között 86 %-kal nőtt világszerte, a teljes konténerállomány 20 %-át teszi ki és Európán belüli piaci részesedése 3 % – így már nem lesz szükség speciális engedélyre, és ez lehetővé teszi a hatékonyabb intermodális szállítást.

4.4.3 A javaslat egyik megkérdőjelezhető eleme a közúti szállítási szakaszoknak a 11. cikk szerinti korlátozása. Ezeknek 300 km-nél kisebb távolságú szállítást kell jelenteniük, kivéve, ha a legközelebbi olyan terminálok, amelyeken menetrend szerinti szolgáltatás vehető igénybe, ennél távolabb fekszenek. Egy ilyen rendelkezést meglehetősen nehéz értelmezni és ellenőrizni. Emellett megkérdőjelezhetőnek tűnik az is, hogy eltérően kezelik az

európai rövid távolságú tengeri szállítási műveletekhez kapcsolódó közúti szállítási szakaszokat, amelyek esetében nincsenek korlátok megszabva, és hosszabb közúti távolságok is engedélyezettek, hátrányosan megkülönböztetve ezáltal az intermodális szállítás egyéb kombinációit.

4.5 Fedélzeti tömegmérő eszközök

4.5.1 Köztudott, hogy a járművek össztömegére vonatkozó korlátozások betartásának ellenőrzése gyakran nem hatékony és elégtelen mennyiségű, ami veszélyezteti a közlekedésbiztonságot, és a jelentős mennyiségű szabálysértés versenyelőnyt jelent a vonatkozó szabályokat megsértő fuvarozók számára.

4.5.2 Az ilyen eszközök felszerelése nem könnyű feladat, nem minden járműtípus esetében léteznek műszaki megoldások, valamint nagyon bonyolult és költséges egy kellően pontos rendszer kialakítása, amely végrehajtási eszközként lenne használható. Az ilyen típusú eszközök továbbá csak új járművekre szerelhetők fel, és fennáll a veszélye, hogy a tagállamok különböző rendszereket vezetnek be, aminek nyomán széttagolódik a piac.

4.5.3 Ezeket a méréseket a már meglévő WIM-berendezések számának megsokszorozásával is el lehet végezni, és ez a javaslathoz tartozó hatásvizsgálat szerint is elképzelhető megoldásnak tűnik, mert a költségeknél jóval nagyobb haszonnal jár a tagállamok számára.

4.6 Európai moduláris rendszer/moduláris elv

4.6.1 Ez a téma még érzékenyebbé és vitatottabbá vált a jelenlegi irányelv 1996-os jóváhagyását követően, mikor Finnországnak és Svédországnak az EU-hoz történő csatlakozása után elfogadták a moduláris elvvel kapcsolatos mentesítést, mivel a két ország között már korábban is közlekedtek hosszabb és nehezebb tehergépjárművek.

4.6.2 Röviden, a moduláris rendszer legfeljebb 13,60 m hosszú leghosszabb felpótkocsi és legfeljebb 7,82 m hosszú leghosszabb rakományszállító kombinációja használatát engedélyezi az EU-ban. Az eredmény egy maximum 25,25 m hosszú és legfeljebb 60 tonna bruttó tömegű jármű. A többi, moduláris rendszerű járműveket nem engedélyező uniós országban eközben a maximális hossz 16,50 m a pótkocsis járművek és 18,75 m a közúti járműszerelvények esetében, és a bruttó tömeg legfeljebb 40 tonna (legfeljebb 44 tonna 40/45 láb hosszúságú konténerek szállításakor intermodális szállítás esetében).

4.6.3 A moduláris rendszer előnyei és hátrányai jól ismertek, és bizonyos mértékben tükröződnek a kapcsolódó „becenevekben” is az „ökokombitól” és „eurokombitól” kezdve a „gigateherszállítóig”, „megateherautóig”, „szuperkamionokig” stb.

4.6.4 Támogatói szerint a moduláris rendszer javítja az európai kontinens logisztikai rendszerét. Két hosszabb és nehezebb tehergépjármű helyettesíthet három jelenlegi nehéz tehergépjárművet; következésképpen körülbelül 30 %-kal csökken az utak száma, 15 %-kal az üzemanyag-fogyasztás, és több mint 20 %-os költségmegtakarítás érhető el. Mindez előnyösen hat a környezetre, a forgalmi torlódásokra, az úteltelhasználásra és a közlekedésbiztonságra is.

⁽³⁾ COM(2012) 636 végleges.

A másik oldal többé-kevésbé ugyanezeket az érveket alkalmazza ellenkező előjellel: a moduláris rendszerű járművek veszélyt jelentenek a közlekedésbiztonságra, súlyos hatással vannak a közúti infrastruktúrára és nagyobb környezeti terhet jelentenek. Sikerük olcsóbbá teheti a közúti közlekedést, ezzel pedig megnő a közúti forgalom, mivel áthelyeződik a hangsúly a vasúti teherszállításról a közúti teherszállításra.

4.6.5 Nem csupán az érdekeltek, de a tagállamok között is eltérőek a vélemények. Korábban említettük, hogy Finnország és Svédország régóta engedélyezi a moduláris rendszert, és több éves tesztelést követően 2008 óta Hollandia is. Németország, Belgium és Dánia még mindig vizsgálatokat folytat, míg más tagállamok saját területükön ellenzik a moduláris rendszert.

4.6.6 Az Európai Bizottság jelenleg csupán a hatályos irányelv szövegének pontosítását javasolja, amelynek megfogalmazása meglehetősen zavaros volt. A fő pontok:

— A moduláris rendszer használatával kapcsolatban a tagállamok döntenek a szubszidiaritás elvének megfelelően a különböző helyi körülmények alapján, és összhangban az EU szállítási módokkal kapcsolatos semlegességével;

— Egyetlen tagállam sem kötelezhető a moduláris rendszer használatára, ám joga van megtiltani a moduláris járművek forgalmát saját területén;

— A moduláris rendszerű járművek abban az esetben léphetik át két, az ilyen járművek közlekedését egyébként saját területén engedélyező szomszédos tagállam határát, ha a szállítási művelet kijelölt úthálózatokon a két adott tagállamra korlátozódik.

4.6.7 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság moduláris rendszerrel kapcsolatos javaslata mind jogilag, mind politikailag megfelelő.

4.6.8 Az Európai Bizottság nem tilthatja, és nem is liberalizálhatja a moduláris rendszerek használatát a szubszidiaritás és a szállítási módokkal kapcsolatos semlegesség elvének megsértése nélkül. Az EGSZB véleménye szerint saját költség-haszon elemzésük alapján a tagállamoknak kell döntést hozniuk.

4.6.9 Hosszabb távon az EGSZB korábbi véleményében⁽⁴⁾ javasoltak alapján azt kell felmérni, hogy az újfajta üzemanyagokkal hajtott hosszabb közúti járművek használatát össze lehetne-e kapcsolni az útitervben a TEN-T törzshálózat részeként előirányzott multimodális folyosók fejlesztésével.

Kelt Brüsszelben, 2013. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ HL C 24., 2012.1.28., 146–153. o.

2013/C 327/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerezésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről (COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD))	65
2013/C 327/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Erősebb európai ipart a növekedés és a gazdasági fellendülés érdekében. Az iparpolitikáról szóló közlemény frissítése (COM(2012) 582 final)	82
2013/C 327/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mezőgazdasági termékek feldolgozásával előállított egyes árucikkekre alkalmazandó kereskedelmi szabályokról (COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD))	90
2013/C 327/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai vízkészletek megőrzésére irányuló terv (COM(2012) 673 final) a Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a vízpolitikai keretirányelvben (2000/60/EK) előírt vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtásáról (COM(2012) 670 final) és a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A vízhiányra és az aszályra vonatkozó európai politika felülvizsgálatáról szóló jelentés (COM(2012) 672 final)	93
2013/C 327/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a nagy sebességű elektronikus hírközlő hálózatok kiépítési költségeinek csökkentésére irányuló intézkedésekről (COM(2013) 147 final – 2013/0080 (COD))	102
2013/C 327/18	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökségnek a hajók által okozott szennyezéssel és az olaj- és gázipari létesítmények által okozott tengerszennyezéssel kapcsolatos válaszingedésekhez kötődő tevékenységeinek többéves finanszírozásáról (COM(2013) 174 final – 2013/0092 (COD))	108
2013/C 327/19	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a kikötői szolgáltatások piacára való bejutást és a kikötők pénzügyi átláthatóságát biztosító keretrendszer létrehozásáról (COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD))	111
2013/C 327/20	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a visszautasított beszállás és légijáratok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról szóló 261/2004/EK rendelet, valamint a légifuvarozók baleset esetén fennálló felelősségéről szóló 2027/97/EK rendelet módosításáról (COM(2013) 130 final – 2013/0072 (COD))	115

2013/C 327/21

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „A negyedik vasúti csomag – az egységes európai vasúti térség teljes kialakítása az európai versenyképesség és növekedés előmozdítása érdekében” (COM(2013) 25 *final*); Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a vasúti vállalkozások elszámolásainak normalizálására vonatkozó közös szabályokról szóló 1192/69/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2013) 26 *final* – 2013/0013 (COD)); Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió Vasúti Ügynökségéről és a 881/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2013) 27 *final* – 2013/0014 (COD)); Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1370/2007/EK rendeletnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása tekintetében történő módosításáról (COM(2013) 28 *final* – 2013/0028 (COD)); Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az egységes európai vasúti térség létrehozásáról szóló, 2012. november 21-i 2012/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások piacának megnyitása és a vasúti infrastruktúra irányítása tekintetében történő módosításáról (COM(2013) 29 *final* – 2013/0029 (COD)); Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a vasúti rendszer Európai Unión belüli kölcsönös átjárhatóságáról (átdolgozás) (COM(2013) 30 *final* – 2013/0015 (COD)); Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a vasúti biztonságról (átdolgozás) (COM(2013) 31 *final* – 2013/0016 (COD)) 122

2013/C 327/22

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a Közösségen belül közlekedő egyes közúti járművek nemzeti és a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb méreteinek, valamint a nemzetközi forgalomban megengedett legnagyobb össztömegének megállapításáról szóló, 1996. július 25-i 96/53/EK irányelv módosításáról (COM(2013) 195 *final* – 2013/0105 (COD)) 133

Az EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) közvetlen és ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió jogához. Erről a honlapról elérhető az *Európai Unió Hivatalos Lapja*, valamint tartalmazza a szerződéseket, a jogszabályokat, a jogeseteket és az előkészítő dokumentumokat is.

További információt az Európai Unióról a <http://europa.eu> internetcímen találhat.

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU